

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İLKOKUL BAŞARISINA ETKİSİ
ve BİR UYGULAMA
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: **Lis SİVA**

İSTANBUL, 2008

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İLKOKUL BAŞARISINA ETKİSİ
ve BİR UYGULAMA
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:
Lis SİVA
Öğrenci No:
050712213

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Mercanlıoğlu

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı olarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 03/04/2008

Lis SİVA

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

10 / 7 / 2008

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712213 numaralı *Lis Siva'nın* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İLKOKUL BAŞARISINA ETKİSİ VE BİR UYGULAMA" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 19.06.2008 tarih ve 2008/16 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi ~~ayrıklık~~/oybirliği ile ~~Kabul/Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 7 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN

YRD. DOÇ.DR. ÇİĞDEM MERCANLIOĞLU

ÜYE

YRD.DOÇ.DR. CÜNEYT BİRKÖK

ÜYE

YRD.DOÇ.DR. SEVİNÇ PEKER

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İLKOKUL BAŞARISINA ETKİSİ ve BİR UYGULAMA

Tezi Hazırlayan : Lis SİVA

Özet

Bu tez çalışması, okul öncesi eğitimin, ilkokul çocuklarının başarılarını nasıl etkilediğini araştırmak amacıyla yürütülmüştür. Buna göre, okul öncesi eğitim almak, çocuğun ileriki hayatını, olumlu yönde etkileyebilecek bir gösterge olarak kabul edilebilir. Ayrıca bu çalışma ile, okul öncesi eğitim almanın, ilkokul öğrencilerinin başarısına etkisiyle ilgili olarak, öğrenci velilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

2006-2007 öğretim yılında yapılan araştırmada, öğrencilerin okul başarılarını belirlemek için 361 öğrenci velisine ve 27 öğretmene anket uygulanmıştır. Aynı zamanda anket uygulanan öğrencilerin karne başarı notları da alınmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, okul öncesi eğitim alan öğrenciler, okul başarıları yönünden, okul öncesi eğitim almayanlara göre daha başarılıdır. Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin, ilkokul başarıları, ailenin ekonomik ve kültürel düzeyine, çevresel, fizyolojik ve zeka faktörlerine göre değişiklik göstermektedir. Okul öncesi eğitim alan çocukların, sosyal-duygusal, fiziksel, bilişsel ve dil gelişimleri, eğitim almayanlara göre farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler : Okul Öncesi Eğitim, İlköğretim, Öğrenci, Gelişim, Okul Başarısı

THE EFFECT OF PRE-SCHOOL EDUCATION ON PRIMARY SCHOOL PERFORMANCE

Presented by : Lis SIVA

Abstract

In this thesis, we examine the effects of pre-school education on primary students success. According to this thesis, it's been proved that pre-school education has positive effects on children's future education life. The aim of this thesis is also to gather datas from student's parents and primary school teachers about the effects on pre-school education on primary school performance. The datas are collected as a result of the questionnaires are enough to prove this thesis.

In the survey that had been made on 2006-2007 education year, questionnaires are distributed to 361 student's parents and 27 teachers to determine the success of the students. At the same time these student's report grades had been taken.

As the results of these survey it's been proved that the students who had taken pre-school education are more successful than the other students who had not take the pre-school education. Also the students success who had taken pre-school education depends on the family's economic and cultural level, environmental, physiological factors and student's intelligence. Also the pre-school education effects children's social-emotional, physical, cognitive development and language skills.

Key Words : Pre-school Education, Primary School Education, Student, Development, School Success

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler	
Tablolar Listesi	III
Şekiller Listesi	XIII
Kısaltmalar	XIV
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ve ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	2
1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi	2
1.2. Okul Öncesi Eğitimin Temel Amaçları ve İlkeleri	4
1.3. Okul Öncesi Eğitimin Ortaya Çıkış Nedeni	6
1.4. Düşünürlerin Okul Öncesi Eğitimle İlgili Görüşleri	6
1.5. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim	8
1.5.1. İmparatorluk Dönemi	8
1.5.2. Cumhuriyet Dönemi	9
1.6. Kaliteli Okul Öncesi Eğitim Kurumunun ve Programının Nitelikleri	10
2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	11
2.1. Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Özellikleri	12
2.2. Çocuğun Öğrenme Çevresinin Düzenlenmesi	13
2.3. Okul Öncesi Dönemde Oyunun Önemi	14
2.3.1. Oyunun Çocuğa Kazandırdıkları	15
2.3.2. Oyun Türleri	16
2.4. Okul Öncesi Eğitimin Temel Öğrenmeye ve Öğrenme Becerilerinin Geliştirilmesine Katkısı	17
2.4.1. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Benlik Gelişimine Faydaları	18
2.4.2. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Dil Gelişimine Faydaları	19

2.4.3. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Duygusal Gelişimine Faydaları	21
2.4.4. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Sosyal Gelişimine Faydaları	22
2.4.5. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Fiziksel Gelişimine Faydaları	24
2.4.6. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Bilişsel Gelişimine Faydaları	25
2.5. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Matematik Kavramlarının Gelişimi	28
2.6. Okuma-Yazmaya Hazırlıkta Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Rolü	29
2.6.1. Fizyolojik Faktörler	30
2.6.2. Zekâ Faktörü	30
2.6.3. Çevresel Faktörler	31
2.6.4. Duygusal Faktörler	32
2.7. Okuma-Yazma Öncesi Kazanılması Gereken Temel Beceriler ve Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	33

3. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN YARARLANMAYAN ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIKLARI OLUMSUZLUKLAR	34
3.1. Okul Öncesi Eğitimden Yararlanmamanın Çocuk Üzerindeki Olumsuz Etkileri	34
3.2. Okul Öncesi Eğitime Yapılan Yatırımın Önemi	37
3.3. Okul Öncesi Eğitim Alamayan Çocuklar İçin Yapılması Gerekenler	42
3.4. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması ve Farklı Uygulama Modelleri	44
3.4.1. Kurum Merkezli Eğitim	48
3.4.2. Aile Merkezli Eğitim	49
3.4.3. Kurum, Aile ve Toplum Merkezli Eğitim	49

II. BÖLÜM

OKUL BAŞARISI ve İLKÖĞRETİM

1. GENEL OLARAK OKUL BAŞARISI	51
1.1. Başarının Tanımı	51
1.2. Okul Başarısı ve Okul Başarısızlığı	51
1.3. Okul Başarısını Etkileyen Faktörler	54
1.3.1. Bireysel Faktörler	55
1.3.1.1. Duygusal Faktörler	55

1.3.1.2. Benlik Algısı	56
1.3.1.3. Zihinsel Faktörler	56
1.3.1.4. Cinsiyet Faktörü	57
1.3.2. Ailevî Faktörler	58
1.3.2.1. Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı	60
1.3.2.2. Anne ve Babanın Rolü	63
1.3.3. Çevresel Faktörler	65
1.3.3.1. Okul	66
1.3.3.2. Öğretmen	67
1.3.3.3. Kardeş	68
1.3.3.4. Arkadaş	68
1.3.3.5. Görsel-İşitsel Araçlar	69
1.3.3.6. Ders Çalışma Ortamı	70
1.4. Okul Olgunluğu	71
1.5. Okul-Aile Birliği	73
2. İLKÖĞRETİM	74
2.1. Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş ve Okula Başlama Yaşı	74
2.2. İlköğretimin Tanımı ve Önemi	76
2.3. İlköğretim Kurumları ve Amaçları	77
2.4. İlköğretimin Tarihsel Gelişimi	79
2.5. İlkokul Çocuğunun Gelişim Özellikleri	82
2.6. Düşünürlerin İlköğretimle İlgili Görüşleri	83
2.7. İlköğretimin Yaygınlaştırılması	85
2.8. Okul Öncesi ile İlköğretimin Bütünlüğü	86

III. BÖLÜM

LÜTFİ BANAT VE ALİ FUAT CEBESoy İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINDA, OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALMANIN ETKİSİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

1. UYGULAMANIN KONUSU, KAPSAMI, YÖNTEMİ	87
1.1. Araştırmanın Amacı	87
1.2. Araştırmanın Yöntemi	87

1.2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	88
1.2.2. Araştırma Hipotezleri	93
1.2.3. Anket Sorularının Belirlenmesi	93
1.2.4. Verilerin Toplanması	93
1.2.5. Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntem ve Analizler	94
1.3. Verilerin Analizi	94
1.3.1. Verilerin Analizi ve Bulgular	94
1.3.2. Velilere Uygulanan Ankete Verilen Cevapların Analizi	95
1.3.3. Öğretmenlere Uygulanan Ankete Verilen Cevapların Analizi	115
1.3.4. Grup İstatistiği ve Anova Testi Tabloları	126
1.3.4.1. Öğrencilerin Okul Başarılarının Okudukları Okula ve Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılıkları	126
1.3.4.2. Öğrencilerin Okul Başarılarının Okul Öncesi Kurum ve Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılıkları	174
SONUÇ	227

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa</u>
1. Resmî ve Özel Anaokulları ve Anasınıflarında Sayısal Gelişmeler	9
2. 2003-2004 Öğretim Yılı İçerisinde Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayısı	41
3. 1923-1924 İle 2003-2004 Arası Öğretim Yıllarına Göre Okul Öncesinde Sayısal Gelişmeler	42
4. Başarılı ve Başarısız Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Düzeyleri	62
5. Başarılı ve Başarısız Öğrenci Babalarının Öğrenim Düzeyleri	63
6. 1997-1998 Öğretim Yılı İçerisinde İlköğretim Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	78
7. 2003-2004 Öğretim Yılı İçerisinde İlköğretim Kurumu, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	79
8. Resmî ve Özel İlkokullarda Sayısal Gelişmeler	81
9. 1997-1998 Verilerine Göre Okullaşma Oranları	81
10. İstanbul İlinde Bulunan İlköğretim Okul ve Öğrenci Sayısı	88
11. Beşiktaş Bölgesinde Bulunan İlköğretim Okul ve Öğrenci Sayısı	89
12. Kağıthane Bölgesinde Bulunan İlköğretim Okul ve Öğrenci Sayısı	91
13. Anket Yapılan Okullar	95
14. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Durumları	95
15. Anket Yapılan Okullardaki Öğrenci Velilerinin Cinsiyet Dağılımı	95
16. Anket Yapılan Okullardaki Öğrenci Velilerinin Medeni Durumu	96
17. Anket Yapılan Okullardaki Öğrenci Velilerinin Yaşı	96
18. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumu	97
19. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumu	97
20. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Babalarının Mesleği	98
21. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Annelerinin Mesleği	98
22. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Babalarının Sağlık Durumu	99
23. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Babalarının Öz ya da Üvey Olması	99
24. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Annelerinin Sağlık Durumu	99
25. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Annelerinin Öz ya da Üvey Olması	100
26. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Aile Nüfusu	100
27. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerindeki Çocuk Sayısı	100

28. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Kaç Yıldır İstanbul'da Yaşadığı	101
29. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Oturdıkları Evin Oda Sayısı	101
30. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Oturdıkları Evin Mülkiyeti	102
31. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Oturdıkları Ev Tipi	102
32. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Evlerini Isıtma Şekilleri	102
33. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyi	103
34. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin Arsa Sahibi Olması	103
35. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin Dükkan Sahibi Olması	104
36. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin İki Otomobil Sahibi Olması	104
37. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin İki veya Daha Çok Ev Sahibi Olması	104
38. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Evlerinde Televizyon Olması	105
39. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Velilerinin İlk Sırada Okuduğu Gazete	105
40. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Velilerinin İkinci Sırada Okuduğu Gazete	106
41. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Velilerinin Sinema ya da Tiyatroya Gitme Sıklığı	107
42. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Velilerinin Kitap Okuma Sıklığı	108
43. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Velilerinin İlk Sıradaki kitap Türü Tercihi	108
44. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Velilerinin İkinci Sıradaki kitap Türü Tercihi	109
45. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin İlk Sırada İzlediği Televizyon Kanalı	110
46. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin İkinci Sırada İzlediği Televizyon Kanalı	111
47. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin En Çok Dinlemeyi Tercih Ettiği Müzik Türü	112
48. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Ailelerinin İkinci Sırada Dinlemeyi Tercih Ettiği Müzik Türü	113
49. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Zorlandıklarında Yalnız Çalışması	114
50. Anket Yapılan Okullardaki Öğrenci Velilerinin Çocuklarına Sorumluluk Taşıma Bakımından Güvenmeleri	114
51. Anket Yapılan Okullardaki Öğrencilerin Yaz Tatillerini Yaşatlarıyla Oyun Oynayarak Geçirmesi	115

52. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlerin Cinsiyeti	115
53. Anket Yapılan Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Sayısı	116
54. Anket Yapılan Okullarda Çalışan Öğretmenlik Mesleğinde Çalışma Süresi	116
55. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlerin Mezun Olduğu Kurumlar	117
56. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlerin Okullarında Ana Sınıfı Bulunması	117
57. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Çocuğun Okul Öncesi Kuruma Başlaması Gereken Yaş	118
58. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokulunun Çocuğun Gelişimine Katkıda Bulunması	118
59. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Türkiye’de Okul Öncesi Eğitime Gereken Önemin Verilmesi	119
60. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Özel Anaokullarının Bütün Beklentilerini Karşılması	119
61. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Resmi Anaokullarının Bütün Beklentilerini Karşılması	120
62. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Okul Öncesi Eğitimin Mecburi Olması	120
63. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokuluna Giden Çocuğun İlkokulda Daha Başarılı Olduğu İle İlgili Düşünceleri	120
64. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokulunun Çocuğun Fiziksel Gelişimi Açısından Faydalı Olduğu İle İlgili Düşünceleri	121
65. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokulunun Çocuğun Zihinsel Gelişimi Açısından Faydalı Olduğu İle İlgili Düşünceleri	121
66. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokulunun Çocuğun Dil Gelişimi Açısından Faydalı Olduğu İle İlgili Düşünceleri	122
67. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokulunun Çocuğun Sosyal Gelişimi Açısından Faydalı Olduğu İle İlgili Düşünceleri	122
68. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokulunun Çocuğun Duygusal Gelişimi Açısından Faydalı Olduğu İle İlgili Düşünceleri	123
69. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre İlkokula Başlamadan Önce Çocuğun Anaokuluna Gitmesi İle İlgili Düşünceleri	123

70. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Çocuğun Anaokuluna Gitmiş Olmasının İlkokula Başladığında Okula Uyum Sağlamasını Kolaylaştırması İle İlgili Düşünceleri	124
71. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokuluna Giden Çocuğun Okuma Yazma Becerileri Bakımından Daha Başarılı Olması İle İlgili Düşünceleri	124
72. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Anaokuluna Giden ve Gitmeyen Çocuklar Arasındaki Farklılığın İlk Üç Yıl İçinde Kapanacağı İle İlgili Düşünceleri	125
73. Anket Yapılan Okullardaki Öğretmenlere Göre Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrenciler Arasında Farklılığın Olduğu İle İlgili Düşünceleri	125
74. Okul Başarısında, Okula ve Velinin Cinsiyetine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	126
75. Okul Başarısında, Okula ve Velinin Medeni Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	127
76. Okul Başarısında, Okula ve Velinin Yaşına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	128
77. Okul Başarısında, Okula ve Babanın Öğrenim Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	129
78. Okul Başarısında, Okula ve Annenin Öğrenim Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	130
79. Okul Başarısında, Okula ve Babanın Mesleğine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	131
80. Okul Başarısında, Okula ve Annenin Mesleğine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	132
81. Okul Başarısında, Okula ve Babanın Sağ Olma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	133
82. Okul Başarısında, Okula ve Annenin Sağ Olma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	133
83. Okul Başarısında, Okula ve Aile Nüfusuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	134
84. Okul Başarısında, Okula ve Ailedeki Çocuk Sayısına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	135
85. Okul Başarısında, Okula ve Okul Öncesi Kuruma Gitmiş Olma Durumuna Bağlı Olarak görülen farklılık	136
86. Okul Başarısında, Okula ve İstanbul'da Yaşanılan Yıla Bağlı Olarak Görülen Farklılık	137
87. Okul Başarısında, Okula ve Oturulan Evin Oda Sayısına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	138
88. Okul Başarısında, Okula ve Oturulan Evin Kira, Lojman veya Kendine Ait Olma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	139

89. Okul Başarısında, Okula ve Oturulan Evin Gecekondu, Müstakil Ev veya Apartman Dairesi Olma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	140
90. Okul Başarısında, Okula ve Oturulan Evin Isıtma Sistemine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	141
91. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin Ortalama Aylık Gelirine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	142
92. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin Otomobil Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	143
93. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin Yazlık Ev Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	144
94. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin Arsa Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	145
95. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin Dükkan Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	146
96. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin İki Otomobil Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	147
97. Okul Başarısında, Okula ve Ailenin İki ya da Daha Fazla Ev Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	148
98. Okul Başarısında, Okula ve Evinde Bilgisayar Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	149
99. Okul Başarısında, Okula ve Evinde İnternet Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	150
100. Okul Başarısında, Okula ve Evinde Televizyon Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	151
101. Okul Başarısında, Okula ve Evinde Telefon Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	152
102. Okul Başarısında, Okula ve Evinde Birinci Sırada Okunan Gazeteye Bağlı Olarak Görülen Farklılık	153
103. Okul Başarısında, Okula ve Sinema veya Tiyatroya Gitme Sıklığına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	154
104. Okul Başarısında, Okula ve Kitap Okuma Sıklığına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	155
105. Okul Başarısında, Okula ve Kitap Türlerine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	156
106. Okul Başarısında, Okula ve İzlenilen Televizyon Kanallarına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	157

107. Okul Başarısında, Okula ve Dinlenilen Müzik Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	158
108. Okul Başarısında, Okula ve Ders Çalışırken Babadan Yardım Alma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	159
109. Okul Başarısında, Okula ve Ders Çalışırken Anneden Yardım Alma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	160
110. Okul Başarısında, Okula ve Ders Çalışırken Ağabey ya da Ablasından Yardım Alma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	161
111. Okul Başarısında, Okula ve Ders Çalışırken Sorunlarını Yalnız Çözme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	162
112. Okul Başarısında, Okula ve Ders Çalışırken Arkadaşlarının Kendisine Yardım Etme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	163
113. Okul Başarısında, Okula ve Velisinin Evde Olmadığında Sorumluluk Taşıyacağına Dair Kendisine Güvenme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	164
114. Okul Başarısında, Okula ve Matematik Kursuna Katılma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	165
115. Okul Başarısında, Okula ve Yabancı Dil Kursuna Katılma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	166
116. Okul Başarısında, Okula ve Bilgisayar Kursuna Katılma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	167
117. Okul Başarısında, Okula ve Yaz Tatillerinde Evde Annesine Yardım Etme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	168
118. Okul Başarısında, Okula ve Yaz Tatillerinde Seyahat Etme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	169
119. Okul Başarısında, Okula ve Yaz Tatillerinde Ders Çalışma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	170
120. Okul Başarısında, Okula ve Yaz Tatillerinde Spor Yapma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	171
121. Okul Başarısında, Okula ve Yaz Tatillerinde Yaşıtlarıyla Oynama Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	172
122. Okul Başarısında, Okula ve Yaz Tatillerinde Çalışma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	173
123. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Okula Bağlı Olarak Görülen Farklılık	174

124. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Cinsiyete Bağlı Olarak Görülen Farklılık	175
125. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Medeni Duruma Bağlı Olarak Görülen Farklılık	176
126. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaşa Bağlı Olarak Görülen Farklılık	177
127. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Babanın Öğrenim Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	178
128. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Annenin Öğrenim Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	179
129. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Babanın Mesleğine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	180
130. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Annenin Mesleğine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	181
131. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Babanın Sağlık Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	182
132. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Annenin Sağlık Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	183
133. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Aile Nüfusuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	184
134. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailedeki Çocuk Sayısına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	185
135. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Kaç Yıldır İstanbul'da Yaşadığına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	186
136. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evdeki Oda Sayısına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	187
137. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Oturulan Evin Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	188
138. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Oturulan Evin Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	189
139. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evin Nasıl Isıtıldığına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	190
140. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin Aylık Gelirine Bağlı Olarak Görülen Farklılık	191

141. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin Otomobil Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	192
142. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin Yazlık Ev Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	193
143. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin Arsa Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	194
144. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin Dükkan Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	195
145. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin İki Otomobil Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	196
146. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ailenin İki ya da Daha Fazla Ev Sahibi Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	197
147. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evinde Bilgisayar Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	198
148. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evinde İnternet Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	199
149. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evinde Televizyon Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	200
150. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evinde Telefon Olmasına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	201
151. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Birinci Sırada Okunan Gazeteye Bağlı Olarak Görülen Farklılık	202
152. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve İkinci Sırada Okunan Gazeteye Bağlı Olarak Görülen Farklılık	203
153. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Sinema ve Tiyatroya Gitme Sıklığına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	204
154. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Kitap Okuma Sıklığına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	205
155. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve İlk Tercih Edilen Kitap Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	206
156. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve İkinci Tercih Edilen Kitap Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	207
157. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve En Çok İzlenen Televizyon Kanalına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	208

158. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve En Çok İkinci İzlenen Televizyon Kanalına Bağlı Olarak Görülen Farklılık	209
159. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve En çok Tercih Edilen Müzik Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	210
160. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve En Çok İkinci Tercih Edilen Müzik Türüne Bağlı Olarak Görülen Farklılık	211
161. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ders Çalışırken Zorlanıldığında Babanın Yardım Etme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	212
162. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ders Çalışırken Zorlanıldığında Annenin Yardım Etme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	213
163. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ders Çalışırken Zorlanıldığında Ağabey veya Ablanın Yardım Etme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	214
164. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ders Çalışırken Zorlanıldığında Yalnız Başına Problemini Çözme Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	215
165. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Ders Çalışırken Zorlanıldığında Arkadaşlarının Yardım Etmesi Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	216
166. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Evden Ayrı Kaldığında Sorumluluk Taşınması Anlamında Güvenilmesi Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	217
167. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Matematik Kursuna Katılma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	218
168. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yabancı Dil Kursuna Katılma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	219
169. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Bilgisayar Kursuna Katılma Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	220
170. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaz Tatilinde Evde Annesine Yardım Etmesi Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	221
171. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaz Tatilinde Seyahat Etmesi Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	222
172. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaz Tatilinde Ders Çalışması Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	223
173. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaz Tatilinde Spor Yapması Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	224
174. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaz Tatilinde Yaşlılarıyla Oynaması Durumuna Bağlı Olarak Görülen Farklılık	225

175. Okul Başarısında, Okul Öncesi Kuruma ve Yaz Tatilinde Çalışması Durumuna
Bağlı Olarak Görülen Farklılık

226

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Grafik No.</u>	<u>Sayfa</u>
1. Sosyal Sınıflara Göre Özel Eğitime İhtiyaç Duyan 7 Yaşındaki Çocukların Yüzdesi	36
2. Okul Öncesi Eğitimde Okul ve Öğrenci Sayılarında Gelişmeler	46
3. Evdeki Çalışma Ortamına Göre Sözel ve Sayısal Beceriler	71
4. Planlı Dönemde İlköğretim Kademesi Okul ve Öğrenci Sayılarında Gelişmeler	78

KISALTMALAR LİSTESİ

AÇEV	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
a.g.k.	Adı Geçen Kaynak
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
İTO	İstanbul Ticaret Odası
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ö.	Milattan Önce
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TOÖEGD	Türkiye Okul Öncesi Eğitim Geliştirme Derneği
UNİCEF	United Nations International Children's Emergency Fund
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
EVA	Varsayılan Eşit Varyans
EVNA	Varsayılmayan Eşit Varyans
LTEV	Varyans Eşitliği için Levene's Testi

GİRİŞ

Okul öncesi dönem, çocuğun tüm gelişim alanlarının hızlı bir değişim ve gelişim içinde olduğu yılları kapsamaktadır. Çocukların bu dönemdeki öğrenme yaşantıları, daha sonra edineceği becerilere bir temel hazırlamaktadır. Çocukların tüm gelişimlerinde olduğu gibi zihinsel gelişimlerinin de büyük oranda okul öncesi dönemde olduğu düşünüldüğünde, 0-6 yaşlar gelişimin kritik yıllarını ifade etmektedir. Okul öncesi eğitim 0-6 yaş dönemi içerisinde çocuğun her alanda gelişmesini sağlamasının yanında onu ilkokula hazırlar.

Okul öncesi eğitimle ilgili yapılan çalışmalar ülkemizde Osmanlı Devleti'nden günümüze uzun bir yol kat etmiş, yeni Türk Devleti'nin kurulmasıyla arka arkaya yapılan eğitim hamlelerinden, yenilik ve gelişim sürecinden okul öncesi eğitim de payını almıştır. Yine de ülkemizde okul öncesi eğitimin durumu gelişmiş ülkelere bakıldığında yeteri kadar ilerleme gösterememiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulduğu günden bu güne kadar (1992) okul öncesi eğitimiyle ilgili önemli çalışmalar yapmıştır. Geliştirilen ve uygulanmakta olan projeler okul öncesi eğitimin ülkemizdeki durumunu iyileştirmeye yönelik olup, birçok çocuğa okul öncesi eğitimi fırsatı vermeyi hedeflemiştir.

Yapılan çalışma okul öncesi eğitimin ilkokul öğrencileri üzerinde etkili olup olmadığı ile ilgilidir. Bu araştırmanın yapılmasındaki amaç, okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında çeşitli alanlarda farklar olduğunu ortaya koymak ve böyle bir eğitimden geçen öğrencilerin ilköğretime daha hazır olarak başladıklarını ve başarılı olduklarını göstermektir.

I. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ve ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Okul öncesi eğitimi, 0-6 yaş grubundaki çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alınarak, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, kendilerine güven duymalarının sağlandığı, onların bilişsel, fiziksel, sosyal, duygusal ve dil becerileri yönünden gelişmelerini sağlayan, onları ilköğretime hazırlayan bir eğitim sürecidir.

Okul öncesi eğitim kurumu ise, çalışan anne babaya destek olarak, çocuğun sosyal ihtiyaçlarını giderdiği; bakımının, beslenmesinin ve eğitiminin bu konuda bilgiye sahip olan eğitimciler tarafından karşılandığı yerdir. Bu dönemde çocuk, fiziksel gelişimine bağlı olarak bazı temel davranışlar ve belli kavramları kazanıp, bilişsel gelişimine bağlı olarak anlama ve değerlendirme yetisini edinir.

Okul öncesi eğitim kurumuyla aynı anlama gelen anaokulu 36-72 aylık çocukların eğitimlerini hedefleyen Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kuruluşlardır. Ana sınıfı ise, 48-72 aylık çocukların eğitimini sağlayan İlköğretim bünyesindeki kuruluşlardır.

Okul öncesi dönem, insan hayatının temellerinin atıldığı bir dönem olması açısından oldukça önemlidir. Bu süreçte yetişkinin çocuğa sağladığı imkânların zengin olması, çocuğun yaşantılarının kalitesini arttırır. Yetişkinin çocuğun gelişim evreleriyle ilgili bilgiye sahip olması ve çocuğa özgür olabileceği bir öğrenme ortamı yaratması, çocuğun kendi kendini tanımasına ve kendini ispatlamasına izin verir.

Okul öncesi eğitim kurumunda çocuğun belirli kuralları ve farklı etkinlikleri öğrenmesi, hem çocuğun disipline olması hem de yapılan çalışmalar sonucunda kendini ve sahip olduğu yetenekleri geliştirmesi açısından önemlidir. Burada çocuğa zamanını iyi değerlendirme, materyalleri işe yarar şekilde kullanma ve birçok beceri öğretilir.

Okul öncesi olarak adlandırılan 0-6 yaş dönemi, insan yaşamının en önemli gelişim aşamalarından biridir. “Fraigberg bu yıllara sihirli yıllar adını vermiştir. Çünkü bu yıllar

Bloom'un da vurguladığı gibi zihinsel gelişimin büyük bir kısmının oluştuğu, bedensel büyümenin çok hızlı olduğu, duygusal ve toplumsal gelişimin gerçekleştiği yıllardır”¹.

Yine bu yıllar çocuğun temel alışkanlıklarını kazandığı, karakter ve kişilik yapısının şekillendiği yıllardır. Çocuğun gelişimindeki bu değerli dönemi en iyi şekilde değerlendirmek için, çocuğun üç-altı yaş arasında okul öncesi kurumuna gitmesi oldukça önemlidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının başlıca fonksiyonları ;

- “1. Çocuğun sağlıklı büyümesi için beden gelişimini sağlamak;
2. Çocuğun psiko-motor gelişimine yardımcı olmak;
3. Çocuğun duyularını uyarmak;
4. Çocuğun algılarını geliştirmek;
5. Çocuğun zihinsel yönden gelişmesi için zihinsel gelişimini etkileyen uyarıcıları sağlamak;
6. Çocuğun kendisini ve çevresini tanımasına fırsat vermek;
7. Çocuğa doğayı tanıtmak;
8. Çocuğun yetenek ve becerilerini geliştirmek ve onu ilgileri doğrultusunda yönlendirmek;
9. Çocukta anlama, kavrama, dikkat, muhakeme, düşünme, akıl yürütme, problem çözme gibi yetenekleri geliştirmek ve ona kavram kazandırmak;
10. Çocuğun öğrenmeye karşı ilgisini arttırmaktır.”²

Ayrıca okul öncesi kurumlarının, çocuğun gelişimi için çok önemli olan sevgi, ilgi, güven, şefkat ve özgürlük gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına, yaşlıları ve yetişkinler ile iletişim kurmasına ve bunun sonucunda yeni deneyimlere ulaşmasına, kendini ifade ederek duygularını dile getirmesine, problem çözmeyi öğrenmesine, grubun içinde nasıl davranılacağını ve grubun belirli kuralları olduğunu öğrenmesine, yardımlaşma, paylaşma, işbirliği gibi sosyal iletişimi güçlendiren duyguları yaşamasına fırsat veren işlevleri de vardır.

Okul öncesi dönem, çocuğa zengin bir ortam sunarak çocuğun sağlıklı bir kişilik geliştirmesini sağlar. Bunun sonucunda çocuk gelecekteki okul yaşantısına ve toplumsal

¹ Mangır, M.- Çağatay, N., Anaokuluna Giden ve Gitmeyen Dört-Altı Yaş Arası Çocukların Görsel Algılamaları Üzerinde Bir Araştırma, Ankara, 1987, s.17.

² Mangır, Çağatay, a.g.k., s.18.

yaşantıya hazırlanır. Üç yaşından itibaren yaşlılarıyla daha fazla iletişim kurarak sosyalleşen çocuk için okul öncesi eğitim kurumu çok olumlu bir fırsattır.

Araştırmalar göstermiştir ki, anaokuluna devam eden çocuklar daha sosyal, daha bağımsız, daha güvenli, dili kullanabilme ve anlayabilme, problem çözme, anlama, kavrama, dikkat, düşünme, akıl yürütme, el-göz koordinasyonunu sağlama, ayırt etme, genelleme ve mekânsal olayları kavramada daha başarılı olmaktadır³.

Ayrıca uzun yıllar boyunca yapılan diğer araştırmalar çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte bireyin kişilik yapısına, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiğini göstermiştir.

1.2. Okul Öncesi Eğitimin Temel Amaçları ve İlkeleri

Eğitimin amacı, toplumun kurallarına uyan ve topluma karşı olan görevlerini yerine getiren bir birey yetiştirmektir. Bu hedef doğrultusunda, okul öncesi eğitimin amacı, çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal, duygusal ve dil yönünden gelişimini desteklemek; ileride verimli bir yaşam sürebilmesi için gerekli temel becerileri kazanmasını sağlamaktır. Okul öncesi eğitim kurumu sayesinde çocuk, doğuştan sahip olduğu yeteneklerini geliştirir ve topluma faydalı, üretken bir birey haline gelir.

Okul öncesi kurumun sağladığı ortam ve yaşlılarıyla girdiği etkileşim sonucunda çocuk, kendine özgü duygu, düşünce ve davranış geliştirir. Böylelikle bir yandan kendisini keşfederken bir yandan da topluma nasıl katkıda bulunması gerektiğini öğrenir. Yaşadığı topluma bağlı olarak kendine özgü iletişim ve etkileşim yolları geliştirir.

Okul Öncesi Eğitimin temel amaçları Milli Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak ;

- “ 1. Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini, temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak;
2. Çocukların millî, manevî, ahlâkî, kültürel ve insanî değerler bağlılığının gelişmesine yardımcı olmak;
3. Atatürk, millet, vatan ve bayrak sevgisini kazandırmak;
4. Çocukların sorumluluk yüklenmelerini, dürüst, saygılı, nazik ve düzenli olmalarını sağlamak;
5. Çocuğun benlik kavramını geliştirmesine, kendini ifade etmesine, bağımsızlığını kazanmasına öz denetimini sağlamasına imkân tanımak;⁴

³ MEB, Cumhuriyetimizin 75'inci Yılında Okul Öncesi Eğitim, Ankara, 1998, s.11.

⁴ MEB, Cumhuriyetimizin 75'inci Yılında Okul Öncesi Eğitim, s.11.

6. Sosyo-Ekonomik şartları elverişsiz çevre ve ailelerden gelen çocuklar için, ortak bir yetişme tarzı hazırlamak;
7. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.”⁵

Okul öncesi eğitim bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir:

- “ 1. Çocukların beden, hareket, zihin, dil, duygu ve sosyal yönden yeteneklerine göre gelişimlerini sağlayacak eğitim ortamı hazırlanır;
2. Eğitim faaliyetleri düzenlenirken çocukların yaşları, ilgi ve ihtiyaçları ile okulun ve çevrenin imkânları göz önünde bulundurulur;
3. Eğitim ve öğretim plânlı-programlı olur. Program konularının ele alınışı ve çevrenin imkânları göz önünde bulundurulur;
4. Okul öncesi eğitim, çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, yardımlaşma ve paylaşma duygularını geliştirici niteliktedir;
5. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilir;
6. Çocuklarda Türkiye, Türk Milleti, Türk Bayrağı, Atatürk, aile ve insan sevgisi ile ilgili duygular uyandırılır ve manevî değerlere bağlılıkları sağlanır;
7. Fırsat eğitiminden yararlandırılarak kazandırılacak değerlerin çocukların kendi tecrübelerine dayandırılmasına önem verilir;
8. Çocuklara eşit davranılır, ferdi farklılıklar göz önünde bulundurulur; ayırım yapmadan gerekli ilgi ve şefkat gösterilir. Hiçbir şekilde ceza verilmez;
9. Çocuklara toplumun sosyal ve kültürel değerleri benimsetilir ve geliştirilir;
10. Eğitim faaliyetleri yürütülürken çocukların kişiliklerini zedeleyici, baskı ve kısıltılara yer verilmemelidir. Eğitim, sevgi ve şefkat anlayışı içinde yürütülür;
11. Çocukların temizlik, doğru ve dengeli beslenme alışkanlıkları kazanmaları sağlanır;
12. Çocukların, çevre temizliği ve düzeni ile sağlıklı bir çevre oluşması hakkında bilgi sahibi ve duyarlı olmaları sağlanır;
13. Eğitim, okul, aile işbirliği içinde verilir.”⁶

⁵ MEB, Cumhuriyetimizin 75'inci Yılında Okul Öncesi Eğitim, s.11.

⁶ MEB, Cumhuriyetimizin 75'inci Yılında Okul Öncesi Eğitim, s.29.

1.3. Okul Öncesi Eğitimin Ortaya Çıkış Nedeni

Küçük çocukların eğitilmesi gerektiği düşüncesinin Milattan önce 400 yıllarına kadar uzandığı bilinmektedir. Yapılan araştırmalar okul öncesi dönemle ilgili ilk bilgilerin Eski Yunan'a ait olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak düşünürlerin tam anlamıyla çocukla ilgilenmesi 16.- 17. yüzyıldan itibaren başlamıştır. Eflatun, Comenius, Jean Jacques Rousseau, Johann Friedrich Oberlin, Pestalozzi gibi büyük düşünür ve eğitimcilerin çocuğun eğitilmesinin önemi üzerinde durdukları ve değerli fikir ve görüşleriyle okul öncesi eğitimin önem kazanması için ilk temelleri attıkları görülmektedir.

Okul öncesi eğitimin ortaya çıkış nedeni duyulan başlıca ihtiyaçlara dayanmaktadır. Eski zamanlarda çocuk, doğumdan altı yaşına gelinceye kadar evde ebeveynleri tarafından bakılarak yetiştiriliyordu. Çocuğun en iyi öğrenme şeklinin ebeveynlerini model alarak öğrenmesi olduğu düşünülmekteydi. O yıllarda bazı kişiler çocuk eğitimi ile ilgileniyor olsalar da tam olarak eğitime gereken önem verilmemiştir.

Tüm dünyada ve ülkemizde de olduğu gibi değişen kadın statüsü sonucunda kadınların iş hayatına girmesiyle çocuklara olan bakım ihtiyacının artması, şehir ortamında çocukların oyun oynayabilecekleri alanlarının kısıtlanması ve anne babaların okul öncesi eğitim konusunda bilinçlenmeleriyle okul öncesi eğitim kurumlarına olan ihtiyaç artmıştı. Bunun sonucunda bu ihtiyaçların karşılanması için bazı kurumlar açılmıştır. Ancak bu kurumlar bugünkü okul öncesi kurumlarının amaçlarından uzak, sadece çocuğun bakımını üstlenen ve güvenliğini sağlayan kurumlardır.

Eğitim teorisini ilk ortaya atan ünlü düşünürlerinden ikisi Plato ve Aristo olsa da, günümüz okul öncesi kurumlarının amacını güden ilk kurumun açılması 1816'da üç-altı yaş arasındaki çocuklar için açtığı özel okul ile 1782-1852 yılları arasında yaşamış Alman asıllı Friedrich Wilhelmin Froebel tarafından gerçekleştirilmiştir.

1.4. Düşünürlerin Okul Öncesi Eğitimle İlgili Görüşleri

Çağdaş eğitim düşüncesinin temelleri 16. yüzyılda atılmış ve günümüze kadar sürekli değişim ve gelişim göstererek ilerlemiştir. Bu düşünce, Avrupa'da 16. yüzyılda sosyal, dini ve ekonomik değişimlere bağlı olarak yaşanan Rönesans ve Reform hareketleri sonucunda ortaya çıkmıştır.

Bu dönemde okullaşmanın önemi üzerinde durarak okuma yazmanın öğrenilmesi için ilk adımı atan kişi reformasyonun öncüsü Martin Luther'dir. Martin Luther'in açtığı yolda ilerleyen Comenius, Locke, Rousseau ve diğerleri okul öncesi eğitim anlayışının gelişmesine öncülük etmişlerdir.

Bu düşünürlerden Comenius, erken çocuklukta en iyi öğrenmenin duyular yoluyla olduğunu savunur ve ilk çocukluk yıllarında somut ve duyulara dayalı bir eğitimin gerekliliğine inanır.

Locke'a göre ise, çocuk doğumdan itibaren çevreyle kurduğu ilişkiler sonucunda bilgi ve tecrübe sahibi olur. En iyi öğrenmenin duyusal öğrenme olduğunu söyleyen John Locke, çocuğun çevreyi ve tecrübeleri algılamasının duyular yoluyla mümkün olduğunu savunur.

18. yüzyılın önemli düşünürlerinden biri olan Jean Jacques Rousseau, çocuğun yetiştikten farklı gelişim özellikleri olduğunu ve bunları belirleyerek, her dönemdeki eğitimin o dönemin özelliğine uygun olarak yapılması gerektiğini ortaya koymuştur. Böylelikle, okul öncesi eğitimde, çocuğun ihtiyaçlarına uygun çocuk merkezli eğitim yaklaşımının temellerini atmıştır.

Rousseau'dan etkilenen İsviçreli Johann Heinrick Pestalozzi, çocuğun eğitiminde doğanın önemini vurgular. Pestalozzi de Locke gibi her türlü eğitimin duyusal deneyimlere bağlı olduğunu ve bu deneyimler sayesinde çocuğun gelişeceğini vurgular. Pestalozzi'nin bu önemli görüşleri günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılmaktadır.

Pestalozzi'nin öğrencisi olan Froebel, okul öncesi eğitimin kurucusu olarak bilinmektedir. Froebel'e göre, çocuğun gelişimini takip etmek amacıyla geliştirilen program ile çocuğun özgürlüğünü kısıtlamadan çocuğun bağımsız olarak karar vermesi sağlanmalıdır. Oyun çocuğun hayatında çok önemli bir yere sahiptir; çocuğun kendi deneyimleri sonucunda yeni bilgilere ulaşmasını ve gelişmesini sağlar. Oyunun önemli olduğu kadar müzik de çocuk için önemlidir. Froebel'in görüşüne göre çocuk hem çevresinden hem de doğuştan sahip olduğu özellikler yoluyla öğrenir. Froebel, çocuk merkezli eğitim anlayışı ile bugünkü modern okul öncesi eğitimin belkemiğini oluşturmuştur.

Çocukların eğitimine büyük katkı sağlayan önemli isimlerden bir diğeri de Maria Montessori'dir. Montessori'ye göre, "Yeni eğitimin ilk amacı, çocuğun keşfedilmesi ve özgürleştirilmesidir. Çocuğun gelişimi için uygun ortam hazırlanmalı, engeller en aza indirilmeli ve çocuğun enerjisini geliştirecek faaliyetler için gerekli ortam sağlanmalıdır ⁷. Eğitim ortamında çocuğun özgürce karar vermesi ve hareket etmekte serbest olması gereklidir.

⁷ Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, İstanbul, 1999, s.51.

1933-1978 yılları arasında yaşayan Leo Semenovich Vygotsky'nin teorisine göre eğitimde dil gelişimi çok önemlidir. Dil gelişimi için uygulanacak etkinlikler aynı zamanda bilişsel gelişime de önemli katkıda bulunur.

1.5. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim

Türkiye’de de okul öncesi eğitim batıdakine yakın bir gelişim göstermiştir. Türkiye’de okul öncesi eğitimin gelişimi iki dönem içinde ele alınabilir:

1. İmparatorluk Dönemi
2. Cumhuriyet Dönemi

1.5.1 İmparatorluk Dönemi

Türkiye’de günümüz okul öncesi eğitim kurumları kurulmadan önce de bu yaş çocuklarının eğitimini üstlenen bazı kurumlar mevcuttu.

Osmanlı devleti döneminde “Sıbyan Mektepleri” denilen okullar vardı. Fakat bu okullar, bugünkü okul öncesi eğitim kurumlarına benzemiyorlardı. Ayrıca savaşta ailelerini kaybeden çocuklar için kurulan Islahhaneler ve Darüleytamlar vardı.

1869 yılında çıkarılan “Maarif’i Umumiye Nizamnamesi” ile okul öncesi eğitim öğretmenleri için bir program hazırlanmıştır. Ancak, beklenen sonuç alınamamıştır.

II. Meşrutiyetten önce İmparatorluğun çeşitli illerinde okul öncesi eğitim kurumları açılmıştır. 23 Temmuz 1908’den önce bazı illerde, sonra da İstanbul’da bazı özel anaokulları açılmıştır. Resmî anaokulları ise Balkan Savaşları’ndan sonra açılmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak yeteri kadar hazırlık yapılmadığı için bir sonuca varılamamıştır.

“Ekim 1913 yılında yürürlüğe giren “Tedrisat-ı İptidaîye Muvakkati Kanunu” ile ilköğretim öncesi hakkında bazı hükümler getirilmiştir⁸. Aynı kanunla öğrencilerin yaşları, öğrenim teknikleri, ders araçları ve okulun kuruluşuna dair temel esaslar da belirlenmiştir.

1915 tarihinde yürürlüğe giren Tedrisat-ı İptidaîye Muvakkati Kanunu’na göre hazırlanan “Ana Mektepleri Nizamnamesi” ile ülkemizde anaokulları açılmaya başlanmıştır. Bu Nizamnameye göre anaokulu öğretmenlerinin Kız İlk öğretmen Okuluna bağlı ana şubesinde özel olarak yetiştirileceği belirtilmiştir.

Bu dönemde yapılan çalışmalar ve yasal düzenlemeler sonucunda anaokulları Açılmaya başlandıysa da, ülkenin bulunduğu durum nedeniyle başarılı olunamamıştır.

⁸ Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1999, s.231.

1.5.2. Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkenin içinde bulunduğu koşullar nedeniyle ilköğretime daha fazla önem verildiği için okul öncesi eğitim yeteri kadar gelişmemiştir.

Ülkede 80 anaokulunda 5880 çocuk ve 136 öğretmen mevcut durumdaydı. Anaokullarını yaygınlaştırmak için 1927-1928 öğretim yılında eğitim öğretime kapatılmıştır⁹.

25 Ekim 1925 ve 29 Ocak 1930 tarihlerinde çıkarılan iki tamimle eğitim için ayrılan bütçenin okul öncesi eğitimden ilköğretime kaydırılması kararlaştırılmıştır. Alınan bu kararlar üzerinde daha önce illerde açılan okullar kapatılmıştır.

Sonraki dönemlerde okul öncesi eğitim, eğitim komisyonlarında ve Milli Eğitim Şuralarında ele alınsa da yeteri kadar gelişme kaydedilememiştir.

1961 yılında yürürlüğe giren bir kanunla okul öncesi eğitim kurumlarının ilköğretim çağına gelmemiş çocukların isteğe bağlı olarak eğitildiği bir yer olarak görülmesinden sonra okul öncesi eğitim için yapılan çalışmalar hızlandırılmış ve 1962’de “Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği” çıkarılmıştır.

Tablo 1: Resmî ve özel anaokulları ve anasınıflarında sayısal gelişmeler

Öğretim yılı	Okul sayısı	Öğrenci		Toplam	Öğretmen
		Erkek	Kız		
1932-33	92	1.990	1.905	3.895	32
1940-41	51	889	801	1.690	60
1950-51	52	941	819	1.760	71
1960-61	64	1.535	1.195	2.730	104
1970-71	112	2.299	1.902	4.201	185
1988-89	3.437	53.404	50.527	103.931	6.391
1997-98	7.532	95.859	85.599	181.458	10.186

Kaynak: Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1999, s.299.

Günümüzde büyük kentlerde ve endüstri yerlerinde okul öncesi eğitim kurumlarına olan talep artmaktadır. Bu durum artık sadece okul öncesi eğitim kurumlarının çalışan annelerin ihtiyaçlarını karşıladığından değil; aynı zamanda anne ve babaların çocuğun gelişim özellikleri ve eğitimi konusunda bilinçlenmelerinden de kaynaklanmaktadır.

⁹ MEB, Cumhuriyetimizin 75’inci Yılında Okul Öncesi Eğitim, s.12.

1.6. Kaliteli Okul Öncesi Eğitim Kurumunun ve Programının Nitelikleri

Okul öncesi eğitim kurumu çocukların yaşına ve gelişim özelliklerine uygun bir programı içererek çocuğun düşünce ve yaşantılarını desteklemelidir. Kaliteli bir eğitim kurumunda çocuğun tüm ihtiyaçları ve beklentileri karşılanmalıdır. Çocuğun her yönden gelişimini desteklemek amacıyla uygun ortam ve materyal sağlanmalıdır. İyi bir okul öncesi kurumun sağlaması gereken diğer nitelikler şöyledir ¹⁰ :

1. Çocukların gördüklerini, düşünüp duyduklarını ana diliyle basit, fakat canlı ve serbest bir şekilde anlatmalarına imkân veren bir kurum olmalıdır.
2. Çocuklar için serbest bir topluluk ve samimi bir aile olmalıdır.
3. Okul faaliyetleri gözlem ve deneye dayanmalıdır.
4. Okul çocuğun bütün deneylerini birbirine bağlamasına yardım eden bir kurum olmalıdır.
5. Zamanı ve yetenekleri değerlendirmede çocuklara öncü olmalıdır.
6. Çocukların duyu organlarını verimli bir şekilde kullanmasına yardım eden, estetik yeteneklerini uyaran ve geliştiren bir kurum olmalıdır.
7. Çocukların beden ve ruh sağlıklarını korumada olumlu ve yapıcı bir rol oynamalıdır.
8. Çocukların bütün etkinliklerini aynı zamanda ilkokula hazırlık mahiyetinde olacak tarzda planlamalı ve yürütmelidir.
9. Çocuk okulda her şeyi yaparak ve yaşayarak öğrenmeli ve kendi yeteneklerini geliştirebilmelidir.
10. Çocuğa sorumluluk duygusu kazandırılmalıdır.
11. Okul fazla kalabalık olmamalıdır. Sınıfın kalabalık olması öğretmenin kontrol gücünü zayıflatır; öğrenmeyi güçleştirir.

Okul öncesi eğitimin temel taşı olan programın da belirli özellikler göz önüne alınarak hazırlanması gerekir. Okul öncesi eğitim programında uygulanması gereken ilkeler şöyledir ¹¹ :

1. Okul öncesi eğitimi programı çocuğun gelişme düzeyine uygun olarak planlanmalıdır.
2. Okul öncesi eğitimi programı çocukta güven duygusunu geliştirecek yönde düzenlenmelidir.

¹⁰ Erkunt, N., Okul Öncesi Eğitimi, 1966, İstanbul, s.2.

¹¹ Ulcay, S., Okul Öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kurumlarında Yıllık Program, İstanbul, 1983, s.8.

3. Okul öncesi eğitimi programı çocuğun gereksinimlerini karşılayacak yönde düzenlenmelidir.
4. Program, çocukların öğretmenle ve okul öncesi eğitim kurumunda bulunan diğer yetişkinlerle sık sık ilişki kurmasını sağlayacak şekilde planlanmalıdır.
5. Okul öncesi eğitim programı, çocukların olayları önceden tahmin edebilmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.
6. Okul öncesi eğitim programı, çocuğa kültürel açıdan anlamlı deneyimler kazandıracak şekilde planlanmalıdır.
7. Okul öncesi eğitim programı, çocuğun sağlık ve güvenliğine özen gösterecek yönde planlanmalıdır.
8. Program hangi davranışların ödüllendirileceği önceden saptanarak planlanmalıdır.
9. Okul öncesi eğitim kurumunda kurallar ve kısıtlamalar az olmalı, program, çocuğu özgürce araştırmaya özendirerek yönde planlanmalıdır.
10. Okul öncesi eğitim kurumunda yeterli oyuncak, araç ve gereç bulunmalı, bunlar programlara bağlı olarak değiştirilmeli, bu araç ve gereçler çocuğun algısal-motor gelişimine yardımcı olmalıdır.

Programın hazırlanması görevinde öğretmene büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmen programını hazırlarken çocuğun seçimlerine önem veren, onun gereksinimlerine cevap veren bir program oluşturmaya özen göstermelidir.

2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Okul öncesi dönem daha öncede belirtildiği gibi insan hayatının temelini oluşturduğu için çok önemlidir. Çocuğun bu yaşta edindiği bilgi ve yetenekler onun sonraki hayatının yaşam kalitesini belirler.

Okul öncesi, çocuğa içinde bulunduğu yaşa uygun bir eğitim programı ile çocuğun doğuştan getirdiği özelliklerin gelişimini destekler; gereksinimlerine cevap verir. Okul öncesi eğitim kurumunun hedefi öğretim değil eğitimidir.

Okul öncesi kurum çocuğun gelişimi için uygun ortamı yaratır ve çocuğun gelişimini gözlemler. Çocuğun sorunlarını çözmek için ailesi ile sürekli iletişim içindedir.

2.1. Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Özellikleri

Çocuk okul öncesi eğitim kurumuna başladığı zaman, aile ortamından çıkarak daha önce tanımadığı kişilerin arasına katılır. Öncelikle kalabalık bir grubun içerisine girmek çocuk üzerinde farklı etkilere yol açar. Yeni beceriler kazanır. Başkalarıyla iletişimde bulunur. Yeni duygu ve düşünceler geliştirir. Kısacası çocuk, bu gruba uyum sağlamaya çalışırken sürekli ve birbirini izleyen değişiklikler ortaya çıkar.

Her çocuğun gelişim özellikleri ve bu özellikleri kazanma yaşı birbirinden farklı olabilir. Bununla birlikte çocuğun gelişme hızı farklı alanlarda farklı zamanlarda olabilir. Çocuk, hiçbir şekilde zorlanıp çocuğun gelişimi hızlandırılmaya çalışılmamalıdır. Gelişim, birbirini takip eden aşamalarla zaman içerisinde olmalıdır.

Okul öncesi dönem gelişmenin oldukça hızlı olduğu bir evredir. Fiziksel gelişmenin oldukça hızlı olduğu bu dönemde bilişsel gelişme de hızla ilerleme gösterir. Duygusal ve sosyal gelişim birbirine bağlıdır. Dil gelişimi de çocuğun çevresiyle olan etkileşimi ve yaşantıları sonucunda gelişme gösterir. Bu dönemde tüm gelişim dönemleri birbiriyle ilişkilidir.

Üç yaşında çocuk kolaylıkla yürüyüp düzgün bir şekilde konuşarak iletişim kurabilir. Kısa süre de olsa kendi yaşlılarıyla oyun oynar. Bu yaş döneminde ihtiyaçlarını kendi kendine karşılamaya başlar. Sıkça soru sorar. Bu dilini kullanma isteğinden kaynaklanır. Konuşma kadar dinlemekten de hoşlanır. Bu yaş çocukları basit şarkı, hikâye dinlemeyi çok sever. Bu yaş çocuğu genellikle benmerkezcidir. Ancak yavaş yavaş konulan bazı kuralları benimsemeye başlar ve isteklerinin yerine getirilmesi için sabırlı olmayı öğrenir. Bu yaştaki çocuk yetişkinlerle zaman geçirmekten hoşlandığı kadar kendi kendine de vakit geçirmekten hoşlanır. Büyüklerini taklit etmeyi, gerçek nesneler kullanarak oyun oynamayı sever.

Dört yaş çocuğunun bağımsızlığı artmıştır. Rahatlıkla hareket eder. Küçük kas becerileri oldukça gelişmiştir. Artık bu yaşta kendi kendine seçim yapan, soru soran ve kendisine sorulan soruları cevaplayan bir birey haline gelmiştir. Yine bu yaşta üç yaşında olduğu gibi çok fazla soru sorar. Yetişkini gözlemler ve onun yaptıklarını yapmaya çalışır. Bu dönemde çocuk daha fazla sosyalleşir. Yaşlılarıyla daha fazla etkileşimde bulunarak onlarla daha fazla ve daha uzun süreli oyun oynar. Ancak hala grup oyunları görülmez. Çocuğun yaşlılarıyla oynadığı bu oyunlar çocuğun toplumsallaşması açısından çok önemlidir. Dört yaş çocuğu duygu ve düşüncelerini ifade etmede oldukça başarılıdır. Kendini, arkadaşlarını ve hatta yetişkini bile eleştirebilir. Bu yaş dönemi içerisinde hâlâ hayal ile gerçeği birbirinden ayırmakta güçlük yaşar.

Beş yaş çocukluk açısından oldukça ilginç bir dönemdir. Bu dönemde çocuk çevresine daha az ihtiyaç duyar, yeni sorumluluklar üstlenmeye çalışır. Yeni arkadaşlıklar kurar ve çevresini keşfetmeye çalışır. Gelişim bu süreçte biraz yavaşlamıştır. Bu yaş döneminde çocuk duygularını kontrolü altına almayı başarır. Bazı sorumluluklar alarak yetişkine yardımcı olmaktan hoşlanır. Grup kurarak oyun oynamaya başlar. Çevresinde konulan kuralları daha iyi kavrar. Yine bu dönemde çocuk hikâye dinlemekten hoşlandığı kadar anlatmaktan da hoşlanır. Kitaplara ilgisi artar. Sayılar dikkatini çeker. Gördüğü her şeyi saymak ister. Resim ve müzikle ilgilenmek hoşuna gider. Resim yapmaktan, basit melodileri dinleyip tekrarlamaktan hoşlanır. Artık yemek yeme, giyinme gibi özbakım becerilerini kendi kendine rahatlıkla yapabilir.

Altı yaş okul öncesi dönemin bittiği ve yeni bir dönemin başladığı bir süreçtir. Bu dönemde çocukların eskiye göre daha huzursuz ve hareketli oldukları görülür. Altı yaş çocuğu kendini daha iyi kontrol eder. Şarkı söylemekten, müzik dinlemekten, dans etmekten çok hoşlanır. Kendi kendine hiç yardım almadan tüm özbakım ihtiyaçlarını karşılayabilir. Bu dönemdeki çocuk oldukça meraklıdır. Hayali kavramlardan korkabilir. Daha realist düşüncelere sahiptir. Her şeyin altında bir neden arar. Evde ve okulda sorumluluk almayı sever. Bu yaş çocuğu öğrenmeye oldukça isteklidir. Artık tek başına oyun oynamaktan hoşlanmaz, geniş arkadaş gruplarına sahiptir.

2.2. Çocuğun Öğrenme Çevresinin Düzenlenmesi

Çocuğun öğrenme yeteneğinin en hızlı olduğu yıllar okul öncesi dönem yıllarıdır. Eğer çocuğa uygun eğitim uygun zamanda verilmezse çocuğun yaşı ilerledikçe öğrenmesi daha güç olacaktır. Bu konuda yapılan araştırmalar şu sonuçları göstermektedir:

- “ 1. Okul öncesi yaşlarda anne baba eğitimi ve kapsamlı okul öncesi eğitim programları yoluyla öğrenmeye ve gelişmeye gereken ilginin gösterilmesi, ilköğretimde daha büyük başarılar sağlar.
2. Çocuklara erken yaşlarda gösterilen ilgi, öğrenme güçlüklerini, gecikmelerini ve engellerini azaltabilir, hatta yok edebilir.
3. Nitelikli bir erken çocukluk deneyimi yaşayan çocukların, okula devam, okulda başarılı olma ve topluma katkıda bulunma olasılıkları daha yüksektir.
4. Okul öncesi deneyimi olan çocukların sınıfta kalma olasılıkları daha düşüktür.”¹²

¹² AÇEV, 7 Çok Geç (Erken Çocukluk Eğitiminin Önemi Üzerine Düşünceler ve Öneriler), İstanbul, 1999, s.14.

Okul öncesi eğitim çocukları, çevrelerinde gördükleri her şeyden öğrenirler. Eğitim ve zihinsel olgunlaşma sayesinde deneyimledikleri yaşantılar arasında bağlantı kurarlar. Bu dönemde çocuğa sağlanacak zengin bir çevre ve dil desteği çocuğun gelişimi için çok önemlidir.

Çocuğun çevresinin düzenlenmesinde en önemli yapı taşı, çocuğun en iyi şekilde öğrenmesi için ona öğrenme ortamı hazırlayacak ve ihtiyaçlarını karşılayacak öğretmendir. Öğretmen okul öncesi eğitim kurumunun en önemli faktörüdür. Burada, öğretmen ve çocuk arasındaki ilişki çok önemlidir. Öğretmen çocuğa ona ihtiyacı olan sevgi ve ilgiyi göstermeli; çocuğu öğrenmeye hazırlayarak onu motive etmelidir. Aynı zamanda öğretmen çocuğun ailesiyle okul arasında köprü görevi görmelidir. Aile ve okul her zaman işbirliği içerisinde çalışarak çocuğa daha kaliteli bir eğitim yaşamı sağlamalıdır.

Okul öncesinde çocuğun çok yönlü öğrenmesi ona sunulan materyallere de bağlıdır. Çünkü bu dönemde çocuk, duyu organlarını kullanarak birebir ilişki kurduğu şeylerden öğrenir. Okul öncesi eğitim kurumunda çocuğun dil gelişimi için kullanılan farklı materyaller onun aynı zamanda diğer alanlardaki gelişimini de sağlar. Çocuk, bu materyalleri kullandığında keşfederek öğrenme deneyimini yaşar. Ayrıca çocuğun yakın çevresinde düzenlenen geziler aynı zamanda çocuğun doğayı gözlemlemesine fırsat tanıyarak etrafında olan değişiklikleri anlamasına ve bu değişiklikleri yorumlamasına izin verir.

2.3. Okul Öncesi Dönemde Oyunun Önemi

Oyun, ünlü alman filozofu K. Groos tarafından “Zekâyâ sahip gelişmiş canlılarda yaşamın başlangıcında, taklit yolu ile gelecekteki yaşam için gerekli davranışları geliştirmektir.” şeklinde tanımlanır ¹³. Oyun, öğrenmenin rasyonel, bilimsel yönü ve rasyonel düşünme gücüdür ¹⁴. Oyun çocuğun gelişiminde çok önemli bir yere sahiptir. Çocuk en iyi kendisinin yaşayarak edindiği deneyimlerden öğrenir. Fiziksel yetenekleri sonucunda çevresiyle kurduğu duygusal ilişki yoluyla dilini kullanarak farkında olmadan bilişsel gelişimini destekler. Yani oyun sırasında çocuk sosyal, duygusal, bilişsel ve dil alanı gibi tüm alanlarda gelişim gösterir.

Oyun çocuğun işidir. Çocuk, diğer çocuklarla iletişim kurarak sosyalleşir. Aynı zamanda çocukların kendi yaşlılarıyla iletişimde bulunduğu kadar kendisinden büyüklerle ve küçüklerle de iletişim kurması çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi açısından

¹³ Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, s.254.

¹⁴ Anning, A., The First Years at School, Philadelphia, 1991, s.31.

önemlidir. Böylelikle çocuk farklı yaşantılar yoluyla yeni bilgilere ulaşır. Her çocuk farklı gelişim yolunu takip eder. Bu nedenle çocuklar birbirileri ile olan sosyal iletişimleri sonucunda da birbirilerine birçok şey öğretirler. Aynı zamanda çocuklar yetişkini olduğu kadar birbirilerini de taklit etme yoluyla yeni davranışlar kazanırlar.

Erikson ve Piaget, oyun sırasında çocuğun bilgisinin, deneyiminin ve kavrayışının birbirine bağlanarak çocuğun bir gelişim döneminden diğerine atlamasına yardımcı olduğunu savunur. Oyun aynı zamanda eğiticiidir. Çocuk oyun sırasında fen, matematik, tarih, coğrafya ile ilgili kavramlar geliştirir. Ayrıca çocuk, oyun sırasında eşleme, gruplama, ayırt etme gibi kavramların temelini de atmış olur. Sosyal iletişim kurma yeteneğini güçlendirir, hayal gücünü genişletir. Başkalarına saygı duymayı, kendini ifade etmeyi öğrenir. Dil yeteneğini geliştirir. Yanlış doğruyu ayırt etmesini öğrenir; adaleti ve haksızlığı kavrar. Kısacası oyun, çocuğu hayata hazırlar.

2.3.1. Oyunun Çocuğa Kazandırdıkları

Çocuğun hayatında sevgi, ilgi, şefkat, bakım onun için ne kadar gerekli ise oyunda çocuğun gelişimi açısından o kadar gereklidir. Çocuk oyun yolu ile;

- “ 1. İçinde yaşadığı dünyayı, çevresindeki insanları tanır ve anlar.
2. Düşünür ve deneyim kazanır.
3. Maddelerin özelliklerini, kendi gücünün sınırlarını kavrama ve deneme fırsatını bulabilir.
4. İnsanlar arasındaki ilişkileri öğrenir, kavrar.
5. Paylaşmayı, arkadaşlarının isteklerini kabul etmeyi veya onlara kendi isteklerini en kolaylıkla nasıl kabul ettirebileceğini yaşadığı çatışmalarla öğrenir.
6. Çeşitli fikirleri geliştirmeyi, bunları uygun bir şekilde ifade edebilmeyi öğrenir.
7. Duygularını ifade edebilir.
8. Fikirlerini geliştirdiği gibi, iç itilimlerini de geliştirir, saldırgan davranışlarda bulunarak saldırganlık duygularını kimseye zarar vermeksizin ifade etmeyi öğrenir.
9. Endişelerini kontrol altına alır.
10. Zaman zaman içine düştüğü çaresizlik duygularından, korkularından kurtulur.
11. Suçluluk duygusundan kaynaklanan faaliyet ve düşüncelerini açığa çıkarır.

12. Deneyimlerini geliştirir, öğrendiklerini pekiştirir. Yaşıtları ile birlikte olmanın zevkini tadarken, bir yandan da öbür çocuklarla oyun oynamak istiyorsa, onlarla geçinmenin yollarını keşfetmesi gerektiğini öğrenir.”¹⁵

Çocuk oyun sırasında hareket eder, düşünür, plan yapar, problem çözer. Duygu ve düşüncelerini serbestçe dile getirir. Kendi kendine ya da arkadaşları veya büyükleriyle oyun oynarken içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında bilgiler verir. Çocuğun oynadığı oyunların türü ve oynayış biçimleri çocuğun gelişim özelliklerine göre farklılık gösterebilir. Çocuğun sağlıklı büyümesi için ona verilen bakım, ilgi ve sevgi kadar oyun da önemlidir.

2.3.2. Oyun Türleri

Oyun türleri çocuğun yaşına göre farklılık gösterir. İki yaşındaki çocuk genellikle tek başına oyun oynamaktan hoşlanırken üç yaşına geldiğinde arkadaşlarıyla beraber oynamaktan hoşlanır. Dört yaşındaki çocuk arkadaşlarıyla beraber oyun oynasa da hâlâ çok sık grup oyunu oynamaz. Beş yaşındaki çocuk ise arkadaşlarıyla oyun oynamaktan, materyalleri onlarla paylaşmaktan zevk alır. Altı yaşındaki çocuk artık grup oyunları oynayarak arkadaşlarıyla işbirliği kurar. Oynanan grup oyunları, çocukların birbirilerine yardım etme, paylaşma gibi sosyal duyguları geliştirmesi açısından da önem taşır.

Oyun hayal dünyası ile gerçek dünyayı birbirine bağlar. Oyunun da bazı evreleri vardır:

- a. Tek başına oynanan oyun
- b. Başka bir oyunu izleme
- c. Paralel oyun
- d. Birlikte oynanan oyun
- e. İşbirliğine dayalı oyun

Oyun dönemi tek başına oyun ile başlar. Bu dönemde çocuk genellikle arkadaşları yerine yalnız oyun oynamayı tercih eder. Bu dönemde çocuğun en iyi arkadaşları oyun oynarken kullandığı materyallerdir. Sonraki oyun dönemi olan başka bir oyunu izleme sürecinde çocuk, hiç kimseyle iletişim kurmadan sadece arkadaşlarının oyununu dışarıdan seyirci olarak izler. Onların oyunlarına katılmaz. Paralel oyun döneminde ise, çocuklar aynı ortamda aynı materyalleri paylaştıkları halde beraber oyun oynamazlar. Diğer

¹⁵ Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, s.255.

arkadaşlarının etkinliklerine karşı kayıtsızdır. Sadece kendi oyunu ile ilgilenir. Birlikte oynanan oyun döneminde çocuklar birbirleriyle materyal alışverişinde bulunup kendi fikirlerini paylaşırlar. Bu dönemde çocuk diğer çocukların hareketlerini takip eder. Ancak aralarında işbirliği yoktur. Son dönem olan işbirliğine dayalı oyun döneminde, asıl hedef amaca ulaşmaktır. Çocuk arkadaşlarıyla bir araya gelerek amaca ulaşmak üzere onlarla işbirliği kurar.

Piaget'e göre ise oyun gelişimi ile bilişsel gelişim arasında güçlü bir bağ vardır. Piaget oyun döneminin üç devreden oluştuğunu savunur:

- a. Alistirmali oyun
- b. Taklit oyunu
- c. Kurallı oyun

Alistirmali oyun çocuğun motor faaliyetleri ve tekrarlarından oluşur. Çocuk yaptığı davranışlardan zevk aldıkça bu davranışları tekrarlar. Burada çocuk tamamen keşfederek ve araştırarak yeni verilere ulaşır.

Taklit oyununda çocuk hayal gücünü kullanarak bir oyun yaratır. Bu oyun her yaşta farklı şekilde ortaya çıkar. Çocuk taklit ederek ya da hayal gücüne dayalı olarak kullandığı nesnelerle oyun oynar. Piaget, hayale dayalı sembolik oyunların çocuğun öğrenme hayatında çok önemli bir yere sahip olduğunu vurgular.

Üçüncü oyun olan kurallı oyunda belli bir zihinsel olgunluğa ulaşmayı gerektirir. Burada çocuk kuralların olduğunu ve bu kurallara uyarak oyunu oynaması gerektiğini bilir.

2.4. Okul Öncesi Eğitimin Temel Öğrenmeye ve Öğrenme Becerilerinin Geliştirilmesine Katkısı

İnsan hayatında çok önemli bir yere sahip olan okul öncesi eğitim kurumu, çocuğun öğrenmesi ve öğrenme becerilerinin geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Öğrenmenin çok hızlı olduğu bu dönemde çocuğun kişiliği şekillenmeye başlar. Çocuğa verilecek eğitim, çocuğun doğuştan gelen yeteneklerini geliştirmesine, yeni bilgi ve beceriler kazanmasına yardımcı olur.

Okul öncesi eğitim kurumunda çocuk gördüğü her şeyi birebir deneyimleyerek yeni bilgilere ulaşır. Çocuğa sağlanacak zengin bir çevre ve yaşantılar onun öğrenme becerilerini geliştirmesini sağlar. Burada öğretmene çok büyük rol düşmektedir. Öğretmen önce çocuğun bildiği bilgilerden başlayarak ona bilmediklerini öğretmeli ve çocuğun öğrendikleri arasında ilişki kurmasını sağlamalıdır.

Öğrenme sürecinde küçük çocukların tüm duyu organlarını kullanarak kalıcı öğrenme sağladıkları da unutulmamalıdır. Bu nedenle okul öncesi eğitimde öğrenmenin kalıcı olması için çocuğa uygun bir modele ve çocuğun tüm duyularıyla hareket edebileceği bir eğitim programına ihtiyaç vardır.

2.4.1. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Benlik Gelişimine Faydaları

Okul öncesi dönemde kişiliği hızla değişen çocuğun sosyal bir çevre içinde bulunarak ilişkiler kurması benlik gelişimini olumlu yönde destekler. Bu dönemde geliştirilmesi gereken en önemli duygulardan biri güven duygusudur. Okul yaşına kadar anne ve babası tarafından verilen güven duygusunu bu yaştan sonra okul tamamlamaya çalışır. Bu nedenle okul öncesi eğitimin çocuğun güven duygusu kazanmasında destekleyici rolü vardır. Çocuğa bu duygunun kazandırılması için çocuk olduğu gibi kabul edilerek, olumlu özellikleri ön plana çıkarılmalıdır. Çocuğun çevresinde bulunan yetişkinlerin tutarlı ve kurallara bağlı kişiler olması gereklidir. Okul öncesi kurum da uygulanan günlük program ile tutarlı bir eğitim sağlanması yönünden önem taşır.

Çocuk anaokulunda kendi kendini denetlemeyi öğrenir. Çocuğun kendi kendini denetleyebilmesi ve yönlendirebilmesi çocuğun bu dönemde kazanacağı bir beceridir. Okul öncesi kurumda çocuğun iç kontrolü geliştirilir. Çocuk davranışlarının sonucunu değerlendirebilirse, davranışlarının iyi ya da kötü olduğunu anlayıp kendi iç kontrolünü geliştirebilir. İşte okul öncesi eğitim kurumu da çocuğa bazı noktalarda yardımcı olarak bu yetiyi daha çabuk kazanmasını sağlar.

Okul öncesi dönem çocuğu kendi kendini denetlemeyi öğrendiği ve güven duygusunu kazandığı takdirde artık bağımsız olmaya başlar. Okul öncesi eğitim kurumu çocuğa sunduğu fiziksel ortam, çeşitli materyaller ve programı ile çocuğun bağımsızlığını destekler. Ayrıca çocuğa verilen bazı sorumluluklar sayesinde kendine olan güveni artar ve kendi kendini yönetebildiği hissi yerleşir. anaokulu, çocuğun kendi kararlarını almakta bağımsız olduğu, kendisine saygı duyulan ve kendisinin sürekli desteklendiği bir yerdir.

Çocuk okul öncesi eğitim kurumunda kendi kişiliğine karşı olumlu bir tutum geliştirir. Anaokulu çocuğa başarı duygusunu yaşatarak çocuğun hayatındaki sonraki basamaklara güvenle geçmesini sağlar.

Cinsel rollerde bu yaşta tanınmaya başlandığından, çocuk bu dönemde hem kendi cinsine hem de karşı cinse bağlı olan temel rolleri benimser. Anaokulu da bu süreçte bununla ilgili yaşantılar ve deneyimler sağlayarak yardımcı olur. Kısacası okul öncesi

eğitim kurumunun çocuğun benlik gelişimi açısından sayısız faydası bulunduğu söylenebilir.

2.4.2. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Dil Gelişimine Faydaları

Gerçek sözlü iletişim, anlamlı sözcükleri cümle haline getirebilme ve başkalarının söylediklerini anlayabilme yeteneğidir. Burada başlıca ilkeler şunlardır:

- “ 1. Diğerlerinin dilini anlamak,
2. Kelimeleri telaffuz etmek,
3. Sözcük dağarcığı inşa etmek,
4. Sözcükleri cümle içine yerleştirebilmektir.”¹⁶

Telaffuz genellikle taklide dayalıdır. Çocuğun yaşı ilerledikçe sözcüklerin telaffuzunda da ilerleme gözlenir. Sözcüklerin telaffuz edilmesi her çocuk da aynı olmayabilir. Yeni sözcüklerin kazanıldığı bu dönemde çocuğun yetişkinin rehberliğine ihtiyacı vardır. Çocuk doğrudan doğruya kişilerle kurduğu iletişim sonucunda yeni sözcükler öğrenir. Çocuk yeni sözcükler öğrenirken aynı zamanda öğrendiği eski sözcüklerin de farklı anlamlarını öğrenir. Sözcük dağarcığının gelişmesi çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini etkiler. Çocuğun ilk kurduğu cümleler tek bir sözcükten ibarettir. Yaşın ilerlemesiyle cümleler daha karmaşık hale gelmeye başlar.

Dil gelişimi oldukça karmaşıktır; sosyalleşme sonucunda oluşur. Dil sembolik olarak düşünmemizi, duygu ve düşüncelerimizi ifade etmemizi sağlar. Dil ve temsil etmenin zihinsel süreçlerle ilgili olduğu düşünülmektedir. Çocuk dilini kullanmak için belirli bir zihinsel olgunluğa erişmiş olmalıdır. Ancak konuşmada yavaş olan ve zorlanan çocukların zihinsel yeteneği hiç gelişmemiştir diye bir şey söylemek de yanlış olur. Çocuk dili çevresindeki kişilerle iletişim kurmak için kullandığı gibi kendi isteklerini dile getirmek için de kullanır. Dil, kişiler arasında benmerkezciliği azaltmak ve sosyal iletişimi güçlendirerek bilgi akışını hızlandırmak için sağlanan bir ortamdır. High/Scope uzmanlarının dil gelişimiyle ilgili olarak belirledikleri temel deneyimler şunlardır:

- “ 1. Kişisel olarak deneyimler hakkında yetişkinler ve akranlarla konuşmak;
2. Nesneleri, olayları ve ilişkileri anlatmak;
3. Duyguları sözcüklerle ifade etmek;

¹⁶ Yavuzer, H., Çocuk Psikolojisi, İstanbul, 1999,s.93.

4. Kendi konuştuklarının bir yetişkin tarafından yazılıp yüksek sesle okunması;
5. Şarkı söylemek, masal uydurmak, şiir ve öykü dinlemek.”¹⁷

Dil gelişimi yaşa bağlıdır. Çocuk, bebeklik döneminde konuşmadan iletişim kurarken iki yaşına geldiğinde sadece birkaç tane kelime ile düşüncelerini ifade etmeye çalışır. Üç yaşına geldiği zaman gramer kurallarına uyan düzgün cümleler kurabilir. Yaş ilerledikçe çocuktaki kelime haznesi genişler ve daha zor kelimeleri öğrendikçe daha karmaşık cümleler kurarak dilini kullanır. Ancak her çocuğun dil gelişiminin birbirinden farklı olabileceğini de unutmamak gerekir.

Dil gelişimini etkileyen bazı faktörler vardır. Bunlardan biri kültürdür. Çocuğun içinde bulunduğu yetiştiği kültür onun dilinin özelliklerini belirler. Ayrıca çocuğun cinsiyeti, beslenmesi ve uyku düzeni, çocuğa verilen disiplin, bağımsızlığı için cesaretlendirilme derecesi de çocuğun dil gelişimini etkiler. Çocuğa sevgi ve güvenliğin sağlanması ise çocuğu olumlu yönde etkileyerek birçok alandaki başarısını artırır. Bu nedenle çocuğun eğitiminin ilk başladığı yer olan aile kurumu çok önemlidir. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumunda öğretmenin dil gelişimini sağlayacak etkinlikler düzenleyerek çocuğa destek vermesi de oldukça önem taşır. Çocuk okulda edindiği deneyimleri ve yaşantıları sayesinde farkında olmadan dilini geliştirir.

Çocuğun anaokulunda konuşulanları anlaması ve kendini ifade edebilmesi çok önemlidir. Çocuk duygu ve düşüncelerini çevresindeki kişilerle özgürce paylaşabilmelidir. Okul bunun sağlandığı ortamdır. Çocuğun öğrenmesinde dil çok önemli bir yere sahiptir. İyi hazırlanmış bir program, dil gelişimini destekleyici bir ortam çocuğun yeni kelimeler öğrenmesine ve çocuğa dilini kullanarak deneyim kazanmasına yardımcı olarak gelişimine fayda sağlar. Çocuk dilini kullanırken aynı zamanda zihinsel olarak da gelişir. Dil, çocuğun sosyalleşmesini sağlayarak toplumsal gelişimine de fayda sağlar.

Okul öncesi kurumdaki her yeni gün, her yeni dakika çocuğun öğretmenle ya da arkadaşlarıyla iletişimde bulunmasına olanak sağlar. Çocuk bir şeyi ifade etmek için bir şeyden etkilenecek dilini kullanmaya başladığında, okul yaşamında çocuğun başarabildiği birçok şey de yeni anlam kazanacaktır. Okulda öğretmenin çocuğun aile yaşantısına veya çevresine ilişkin bazı bilgileri paylaşması ve ona sorular yöneltmesi çocuğa iletişim duygusu verir. Çocuk karşısındaki kişi tarafından önemsendiğini hisseder.

¹⁷ UNİCEF, “Erken Çocukluk Eğitiminde Farklı Modeller”, Seminer Bildirileri (Ed. Bekman, S.), İstanbul, 10-14 Eylül 1990, s.114.

Çocuğun okula başlamadan önce ailesiyle olan iletişimi de çocuğun dil gelişimini önemli ölçüde etkiler. Yapılan araştırmalar elverişsiz şartlarda yetişen, aileleriyle çok fazla iletişim kurma şansına sahip olmayan çocukların dil konusunda diğer çocuklara göre yetersiz kaldıklarını ortaya koymuştur. Bu çocukların kelimeleri kullanma ve konuşma yeteneği ile ilgili hiçbir deneyimleri yoktur. Bu çocuklar okul öncesi kuruma ilk başladığı zaman okulda gerçekleştirilen aktivitelere katılmakta ve arkadaşlarıyla ya da öğretmeniyle iletişim kurmakta zorlanabilir. Çocuk evi terk edip okul hayatına başladığı zaman hem grup yaşantısına adapte olmaya hem de konuşarak yani iletişim kurarak bu grup içine girmeye çabalamakla başa çıkması gerekir. Bu nedenle çocuk okula başlamadan önce aile ya da çevresindeki kişiler ile ne kadar fazla iletişim kurarak sosyalleşmesine fırsat tanınırsa okula adapte olması o kadar kolay olur.

Okul öncesi kurum diğer çocuklara göre avantajsız olarak başlayan bu çocukların dil gelişimi ile ilgili açıklarını kapatmak için büyük bir fırsattır. Çünkü bu yaşlarda dil hızla gelişir ve çocuk diğer çocuklarla sosyalleşerek daha hızlı bir şekilde yetersiz olduğu konularda kendini geliştirebilir. Aksi takdirde daha sonraki yıllarda çocuk zorunlu eğitim çağına geldiğinde bu eksiklikler daha çok fark yaratarak çocuğun diğer alanlarda da kendini eksik hissetmesine neden olacaktır.

2.4.3. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Duygusal Gelişimine Faydaları

İlk yıllar çocuğun duygusal gelişimi açısından çok önemlidir. Aile çocuğun ilk duygularını yaşadığı ortamdır. Çocuğun duygularının olumlu olarak gelişmesi ailenin çocuğa olan davranış biçimine bağlıdır. Doğumdan beş ay sonra annenin gösterdiği ilgi ile anne ve çocuk arasında duygusal bir bağ kurulur. Anne çocuk için tüm dünyayı keşfetmesini sağlayan güvenli bir kaynaktır. Çocuk beslenme ve bakım sonucu kendini iyi hissederek ona bunu sağlayan kişilere bağlanır. Bu dönemde çocuğa başta anne olmak üzere çocuğun çevresindeki diğer yetişkinler tarafından gösterilen sevgi, onun sağlıklı bir birey olarak yetişmesi açısından çok önemlidir.

Çocuk okul öncesi çağına geldiği zaman ailesine olan bağımlılığı azalmaya başlar. Okul öncesi kurumuna başlaması ile yeni bir sosyal ortama girer ve çocukta duygusal gelişim devam eder. Aile, sadece çocuğun kendisine ilgi gösterilen, tüm isteklerinin karşılandığı bir ortam iken çocuk okul ortamının böyle olmadığını kavrar. Burada bazı kuralların geçerli olduğunu zaman içinde anlar. Çocuk okulda daha önce hiç yaşamadığı

duyguları yaşar. Aynı zamanda hem iyi hem de kötü duyguları deneyimleyerek hayatın gizemini keşfeder ¹⁸.

Çocuğun duygusal gelişiminde okulda uygulanan etkinlikler de çocuğun duygusal yaşantıları açısından önem taşır. Okulda çocuğa anlatılan hikâyeler, masallar, oynanılan oyunlar ve drama oyunları çocuğun kendi hislerini yaşamasına fırsat tanır. Çocuk oynadığı oyunu kazandığı zaman başarı duygusunu yaşar; masal kahramanlarından etkilenerek heyecan duygusunu tadar; anlatılan hikâyeler sonucunda da korku veya benzeri duyguları yaşayabilir. Drama oyunları ise kendisini başkasının yerine koyarak neler hissedildiğinin anlaşılmasının yani empati duygusunun öğrenilmesini sağlar. Çocuğun arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler kurabilmesi için bu duygunun gelişmesi çok önemlidir. Arkadaşlarıyla oynadığı oyun sonrasında çocuk öfke, endişe veya yine heyecan, merak ya da paylaşma, yardımlaşma gibi duygular hissedebilir. Okul öncesi kurum sayesinde çocuk hoşgörü edinmeyi, kendi hissettiği duyguları yorumlamayı, çevresine karşı sorumluluk kazanmayı da öğrenir.

Okul öncesi eğitim kurumunda öğretmenin çocuğa gösterdiği ilgi ve sevgi kadar çocuğun hissettikleri karşısında verdiği tepkilerde çocuğu olumlu ya da olumsuz olarak etkiler. Öğretmen çocuğa içinde bulunduğu ortamın güvenilir olduğunu hissettirir. Öğretmenin çocuğa gösterdiği olumlu davranışlar sonucunda çocuk olumlu duygular hisseder ve kendi çevresindeki kişilere olumlu davranışlar gösterir. Yani okul öncesi kurum çocuğun olumlu duygu ve davranış geliştirmesine destek olur.

Aile ilişkilerinde olumlu duygular geliştiremeyen çocuk okul öncesi kurumda arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle olumlu ilişkiler kurmakta zorlanır. Ancak öğretmenin göstereceği ilgi ve kendisinde oluşturacağı güven ve başarı duygusu ile çocuk çevresindeki kişilere karşı olumlu duygular geliştirmeye başlar. Burada diğer gelişim alanlarında olduğu gibi her çocuğun duygusal gelişiminin birbirinden farklı olduğu unutulmamalıdır.

2.4.4. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Sosyal Gelişimine Faydaları

Gelişimin tüm alanları birbirine bağlıdır. Özellikle çocuğun sosyal gelişimi ile duygusal gelişimi birbirinden ayırt edilemez. Aynı zamanda dil gelişimi çocuğun iletişim kurmasını sağlaması açısından çocuğun duygusal gelişimi kadar önemlidir. Çocuğun sosyalleşebilmesi için belli bir zihinsel olgunluğa erişmiş olması gerekir.

¹⁸ Cüceloğlu, D., İnsan ve Davranışı, İstanbul, 1999, s.357.

Çocuğun ilk sosyalleştiği ortam ailesidir. Doğumdan itibaren sadece ailesiyle iletişim kuran çocuk okul öncesi eğitim kurumuna gitmeye başladığında ailesinden uzaklaşarak bağımsızlık kazanmaya başlar. Artık çocuğun hayatında sadece ailesi değil okul gibi yeni bir ortam ve bu ortamdaki arkadaşları ve öğretmenleri vardır. Okul öncesi dönemde çocuk, çevresindeki kişilerle nasıl iletişim kuracağını, onlarla nasıl arkadaşlık kuracağını, uyum ve işbirliği geliştirmeyi, paylaşmayı öğrenir. Çocuk yeni kişilerle kurduğu iletişim sonucunda olgunlaşmaya ve yeni davranış biçimleri geliştirmeye başlar. Sosyal ortamlardaki yerini ve diğer kişiler tarafından önemsendiğini anlamaya başlar. Benlik kavramını geliştirerek kişiliğinin alt yapısını oluşturur.

Çocuk okula ilk başladığında daha önce hiç bilmediği bir ortamda ve hiç bilmediği kişiler arasında bulunmaktan biraz çekinebilir ve bu kişilerle iletişim kurmakta zorluk çekebilir. Genellikle bu yaşta çocuk ilk önce çevresini gözlemler. Ancak zaman içerisinde öğretmenin de sınıf ortamında uygulayacağı etkinlikler ve yönlendirmelerle arkadaş grubunun bir üyesi olur. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarının önemi büyüktür ¹⁹.

Oyun çocuğun sosyalleşmesi açısından oldukça önemlidir. Çocuklar oyun sayesinde birbirleriyle iletişim kurarlar. Aynı zamanda birbirlerinin hislerini anlamayı ve empati geliştirmeyi öğrenirler. Diğer gelişim alanlarında olduğu gibi burada da çocuğun diğer kişilerle olan sosyal iletişimi yaşa ve gelişim özelliklerine bağlıdır. Her çocuğun sosyal gelişimi farklılık gösterebilir. Çocuk iki yaşlarındayken “Sosyalleşme Olgusunun” ilk aşamalarını oluşturur ²⁰. “Serkeşlik evresi” adı verilen bu dönemde çocuk genellikle dengesiz, kararsız ve olumsuzdur. Bu yaşta genellikle tek başına oyun oynarken üç yaşından itibaren çocuğun çevresinde arkadaşlarının olduğu gözlenir. Çocuk bu dönemde daha olumludur. Ancak bu dönemdeki arkadaşlıklar sadece okul sınırları içerisinde kalan arkadaşlıklardır; ileriye dönük dostluklar değildir. Çocuklar bazen oyun sırasında birbirleriyle anlaşamayıp kavga edebilirler. Ancak bu çocuğu olumsuz yönde etkileyen bir şey olarak görülmemelidir. Tersine çocuk bu sayede problem çözme, diğer kişilerin farklı karakterlere sahip olduğunu ve kendini müdafaa etmeyi öğrenir.

Okul öncesi eğitim kurumları çocuğa sosyalleşme fırsatları sağlaması açısından büyük önem taşır. Sosyalleşme çocuğun tüm alanlarda kendini geliştirmesini sağlayarak öğrenmenin gerçekleşmesine olanak tanır. Yavuzer’e göre bu dönemde çocuğun toplumsallaşma yolunda gelişim gösterebilmesi ,

¹⁹ Fişek, O. G.-Yıldırım, M. S., Çocuk Gelişimi, İstanbul, 1983, s.101.

²⁰ Yavuzer, H., a.g.k., s.108.

- “ 1. Çocuğun kabul için ne denli arzulu olduğuna,
2. Kendi davranışlarını nasıl geliştirebileceği konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmamasına,
3. Davranışlarıyla sosyal kabul arasında ilişkiyi kurabilecek düzeyde zihinsel yeteneğe sahip olup olmamasına bağlıdır.”²¹

Bu dönemde okul çocuğa kişilerin farklı sosyal rolleri olduğunu, aynı kişinin birden fazla sosyal role sahip olabileceğini ve farklı mesleklerin olduğunu öğreten yerdir. Bu çocuğun gelecek yaşantısı için çok önemlidir. Ayrıca bu dönem çocuğun kişilik temellerinin atıldığı bir süreçtir. Kişilik hem çevre hem de kalıtım etkileşiminden oluşur. Okul öncesi kurum çocuğun çevresini oluşturan önemli etmenlerden biridir. Bu nedenle çocuğun anaokulunda kuracağı sosyal ilişkiler çocuğun kişilik gelişimi açısından önem taşır.

Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve etmeyen çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar anaokuluna devam eden çocukların bağımsızlık, kendine güven, kendini ifade etme gibi nitelikler bakımından daha fazla gelişme gösterdikleri görülmüştür.

2.4.5. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Fiziksel Gelişimine Faydaları

Çocuğun doğumdan önce başlayan gelişim süreci doğduktan sonra da devam eder. Çocuğun fiziksel gelişimi sürekli bir olaydır ve gelişimin diğer alanlarıyla bağlantılıdır.

Okul öncesi dönemde çocuğun hareketlerinin sayısı ve yapabildikleri artar. Çocuk artık eskiye göre daha bağımsızdır. Bu dönem küçük kas ve büyük kas motor gelişimin oldukça hızlı olduğu yoğun bir dönemdir. Hareket etme özgürlüğü sağlayan serbest bir ortamda çocuk fiziksel bakımdan daha çabuk gelişir. Okul öncesi eğitim kurumu çocuğa bu ortamı yaratır.

Çocuğun gelişim aşamaları yine yaşa bağlıdır. Çocuğun yaşı arttıkça yapabildikleri de artar. Daha karmaşık hareketler yapmaya başlar. 3-4 yaş arasındaki çocuk parmak ucunda ve geriye doğru kolaylıkla yürür, koşar, merdivene tırmanır ve üç tekerlekli bisiklete binebilir. 4-5 yaşına geldiği zaman hareketleri yetişkin hareketlerine bir adım daha yaklaşır. Bu yaş çocuğu yetişkin gibi yürümeye başlar. 3-4 yaşında yaptığı hareketleri artık çok daha kolay ve düzgün yapabiliyordur. Çocuk bu dönemde kolaylıkla tırmanır, sıçrar,

²¹ Yavuzer, H., a.g.k., s.109.

atlar, takla atar. Ayrıca bu dönemde çocuğa top atıp tutma, zıplama, ip atlama gibi yapabileceği basit beceriler öğretilir.

5-6 yaş arasında çocuk biraz daha fazla beceri kazanır. Bu dönemde çocuğun yaptığı hareketler daha önceki evrelere göre düzgündür. Daha çok denge ile ilgili hareketlerle ilgilenir. Fiziksel gelişim bu yaştan sonra yavaşlar ve azalır.

Okul öncesi eğitim dönemi çocuğun fiziksel gelişiminin en hızlı olduğu döneme rastlamasından dolayı çok önemlidir. Burada çocuğa kendi bedenini ve bedensel işlevlerini nasıl tanıyacağı öğretilir. Öğretmenin büyük kas ve küçük kas motor gelişimi hızlandırmak için düzenleyeceği aktiviteler çocuğun fiziksel gelişimine yardımcı niteliktedir. Öğretmen çocuğun gelişimini takip ederek çocuğun eksik kaldığı yönlerini düzeltmeye çalışır.

Ayrıca çocuğun özbakım ile ilgili kendi kendine giyinme, soyunma, yemek yeme gibi hayatı boyunca kullanacağı becerileri edinmesi de okul öncesi eğitim kurumunda desteklenir. Okul öncesi eğitim kurumu çocuğun tüm gelişim aşamalarında sağladığı imkânlarla çocuğu bir bütün olarak geliştirmeyi ve ilerideki yaşama hazırlamayı amaçlaması açısından önem taşır.

2.4.6. Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Bilişsel Gelişimine Faydaları

Piaget'e göre zekâ; çevreyle uyum sağlayabilme yeteneğidir. Tüm zihinsel yapıların yöneldiği bir çeşit denge durumudur. Piaget çocukların yetişkinlerden çok farklı düşündüklerini, tamamen kendilerine özgü bir zihinsel işleyişleri ve bakış açıları olduğunu savunur. Çocukların bilişsel gelişimi yaşa göre gelişen şemalarla değişim gösterir. Piaget bilişsel gelişimi etkileyen dört faktör üzerinde durmuştur:

- “ 1. Olgunlaşma: Daha çok biyolojiktir. Özellikle de merkezi sinir sisteminin gelişimini ifade eder.
2. Fiziksel Deneyim: Çocuğun değişik nesneleri elleylebilmesi, karşılıklı etkileşimden bilgi edinmesidir.
3. Sosyal Deneyim: Çocukların yaşıtları ve yetişkinlerle olan etkileşimidir.
4. Dengeleme: Organizmanın hem çevresini hem de çevresel değişiklikler karşısında kendi öz yapılarını değiştirip düzenlediği bir süreçtir. Denge varsa, zihinsel gelişim düzenli olur.”²²

Piaget'e göre gelişim, çocuğun öğrenmeye istekli olup bunun için girişimlerde bulunması, girişimleri sonucunda çevresinden çeşitli tepkiler alması ve yeni girişimlerde

²² Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, s.54.

bulunacağı zaman bu tepkileri değerlendirmesidir. Ona göre uygun bir eğitim programı, çocuğu keşfetmeye yönelten, çocukların gelişim açısından farklılık gösterebileceğini kabul eden ve çocuğun öğrenmeyi gerçekleştirmesi için çocuğu destekleyen bir programdır. Burada yetişkin desteği çok önemlidir.

Piaget'nin kuramına göre; bilişsel gelişim birbirini etkileyen ve izleyen dört dönemden oluşur:

- a. Duyu-hareket dönemi (0-2 yaş)
- b. İşlem öncesi dönem (2-6 yaş)
- c. Somut işlemler dönemi (6-12 yaş)
- d. Soyut işlemler dönemi (12 yaş üstü)

Piaget'nin İşlem öncesi dönem olarak adlandırdığı 2-6 yaş arası dönem çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna katıldığı süreçtir. Bu süreçte çocukta dil ve sembolik düşünme yeteneğinde gelişme görülür. Çocuk mantıksal düşünme, tersine dönebilirlik ve değişmezlik için gerekli zihinsel olgunluğa henüz erişmiş değildir. Çocuğun düşüncesi bu dönemde hala benmerkezcidir. Benmerkezci düşünce çocukların olaylara kendi bakış açılarından bakmalarını gerektirir.

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren giderek karmaşılaşan bir zihinsel gelişim göstererek çevresine uyum sağlar. Çocuk üç, dört yaşına geldiğinde çevresiyle bağımsızca iletişim kurabilir. Ancak bu iletişim ben merkezlidir. Çocuğun yaşı ilerledikçe çevresi genişler. Piaget, bu dönemde çocuğun düşüncesini mantık öncesi dönem olarak tanımlar. Çocuğun mantıksal boyutta düşünmesi henüz gelişmemiştir. Çocuk hâlâ nesnelerin görünüşünün etkisi altındadır. Nesnelerin niceliği değişse bile bazı özelliklerinin sabit kalması yani korunum ilkesi ve tersine düşünme yeteneği gelişmemiştir.

İşlem öncesi dönemde çocuk nesneleri farklı amaçlar için kullanabilir. Çocuğun sayı, zaman ve büyüklük kavramları henüz yeterince gelişmemiştir. Bu dönem, çocuğu bir sonraki döneme hazırlayan bir basamaktır. Çocuk yine bu dönemde zihinsel semboller geliştirir. Çocuğun dil gelişiminin hızlı olduğu bu dönemde düşüncelerinde de hızlanma gözlenir. Bu yetenek çocuğa, yorum yapabilmeyi, resim çizebilmeyi, sembolik oyunlar geliştirebilmeyi sağlar. Ayrıca ileride okuma yazma becerisinin kazanılması için hazırlık yapılmasına fırsat tanır. İşlem öncesi dönemde çocuk,

- “ 1. Belirgin bir şekilde benmerkezcidir ve başka bir kişi açısından dış dünyayı göremez.
2. Maddeleri tek ve belirgin özellikleriyle sınıflandırabilir.

3. Bir yönleri ile birbirine benzeyen maddelerin başka yönlerde değişik olabileceklerini göremez.”²³

Bu evrede çocuk ayrıntıları dikkate almadan yorum yapar. Buna bütünleştirme denir. Ancak zihinsel kıyaslama yapamaz. Ayrıca bu dönemde çocuk, sıvı miktarının korunumu, odaklaşma, durum üzerine odaklanma, özelden özele akıl yürütme, gibi birçok özellik kazanır.

Bu dönemde çocuğun dil gelişimi de bilişsel gelişimi desteklemesi açısından önemlidir. Çocuk bu süreçte farklı sözcükler kullanmaya, belirli nesnelere verilen sembolleri algılamaya başlar. Böylece çocuk sözcükle nesne arasındaki ilişkiyi anlar ve çevresini keşfetmeye başlar. Aynı zamanda bu dönemde çocuk çeşitli kavramlar geliştirip yeni fikirler oluşturur. Oluşturulan kavram ve fikirler çocuğun çevresini anlamasını ve yorumlamasını kolaylaştırır.

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğun bilişsel gelişimini desteklemek için belirli amaçlar güder. Bunlar çocukta yaratıcılık gelişimi, sorun çözme, üreticilik ve dil gelişimidir. Anaokulu çocuğu yaratıcı ve girişken bir kişilik oluşturması için destekler. Burada öğretmene her zamanki gibi büyük rol düşmektedir. Öğretmenin bu amaca ulaşmak için düzenleyeceği etkinlikler ve oluşturacağı program çok önemlidir. Çocuğun girişkenlik kazanması çocuğun içinde bulunduğu çevreyi keşfetme hissini uyandırması ve bunun için çocuğu kendiliğinden harekete geçirmesi açısından önemlidir.

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğa problem çözmesini öğretir. Çocuk herhangi bir konuda sorun yaşadığı zaman çocuğa gereken destek verilerek çocuğun problemini kendi başına çözmesi sağlanır. Bu çocuğun hayatı boyunca karşılaştacağı problemleri uygun bir yolla çözmesi açısından büyük önem taşır. Öğretmen çocuklara problem çözme becerisini geliştirici etkinlikler düzenler ve çocuğu sorununu çözene kadar uğraşmasını sağlar. Bunların yanı sıra, neden-sonuç ilişkisinin öğretilmesi, problemin çözüm yollarının bulunması ve değerlendirilmesi gibi etkinliklerin uygulanması da çocuğun problem çözme becerisini geliştirmesine yardımcı olur.

Çocuk okul öncesi eğitim kurumunda üretken olmayı öğrenir. Öğretmen çocuğa başarı duygusunu aşılayarak çocuğu üretkenliğe iter. Çocuk kendinde var olan yetenekleri kullanabildiği zaman çalışma, başarıma duygularını yaşar ve üretken olur. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumu daha öncede belirttiğimiz gibi dil gelişimine destek olarak bilişsel

²³ Yavuzer, H., a.g.k., s.91.

gelişmeyi olumlu yönde etkiler. Anaokulunda çocuk kişilerle olan etkileşimi sonucunda yeni sözcükler öğrenerek bunları zihinsel etkinliklerde ve günlük yaşantısında kullanır. Bunun sağlanması için öğretmen bu amaçları hedefleyen bir program geliştirmelidir.

2.5. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Matematik Kavramlarının Gelişimi

Okul öncesi dönem çocuğu matematik kavramlarının çoğunu sınıf içerisinde uygulanan günlük aktiviteler sayesinde edinir. Okul öncesi eğitim kurumunda uygulanan her aktivitede şekiller, sayılar, ağırlık, nicelik, sıralama, gruplama, eşleştirme, boyutla ilgili kavramlar, zaman kavramları yer alabilir. Bu kavramlar çocuğun daha ileriki yıllarda kullanacağı matematik bilgisinin temelini oluşturur. Bu temel okul öncesinin ilk yıllarında atılır.

Piaget'nin kuramına göre işlem öncesi dönemdeki çocuklar sayı sayarken hata yaparlar. Çünkü genellikle belli sayıdaki nesneleri sayarken bazılarını birden fazla sayarlar ve büyük sayılara yaklaştıklarında sayıların sıralarını karıştırırlar. Bir şekilde saymayı başarsalar bile, nicelik hakkında akıl yürütme ve niceliği kavrama yeteneği bakımından yeterince gelişmemişlerdir. Bir başka deyişle nesneler yeniden düzenlendiğinde niceliğin değişmeyeceğini kavrayamazlar.

Çocuğun yaşı ilerledikçe çocuk sayıları ezber yoluyla öğrenir. 10'a hatta 100'e kadar sayabilir. Bu çocuklarda gerçek sayı kavramı henüz gelişmemiştir. Hacim ve ağırlık kavramları için de durum aynıdır.

Boyut kavramı çocuklarda 2 yaşında gelişmeye başlar. Çocuk büyük ve küçük olan nesneleri birbirinden ayırt edebilir.

Piaget yaptığı araştırmalardan birinde on vazoyu sıraya dizerek çocuklardan aynı sayıda çiçek almalarını ve her vazoya birer çiçek düşecek şekilde ikinci bir sıra oluşturmalarını istemiştir. Bu test sonucunda üç-dört yaşındaki bir çocuğun birebir denklik konusunda 4-5 yaşındaki çocuktan farklı olduğunu ortaya koymuştur.

4-5 yaşındaki çocuk nesneler arasında gruplama yapabilir. Ayrıca paraları isimlendirebilir ve 1-5 arası rakamları tanıyabilir. Çocuk 5-6 yaşına geldiği zaman matematikle ilgili kavramlarda oldukça ilerleme gösterir. 1'den 20'e kadar yardımsız sayabilir, 1 ile 10 arası rakamları tanıyabilir. Bu yaş çocuğunun sıralama ve eşleştirme becerisi gelişmiştir. Basit toplama ve çıkarma işlemleri yapabilir. Nesne gruplarını az veya çok olarak adlandırabilir.

Çocuk yeni kavramlar ve akıl yürütme becerilerini geliştirirken yeni edindiği bilgileri uygulamaya yeterince hâkim değildir. Çocuğun yaşının ilerlemesiyle çocuğun geliştirdiği kavramlar farklılaşır ve mantığa dayalı hale gelir.

2.6. Okuma-Yazmaya Hazırlıkta Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Rolü

Merritt'e göre okuma yazmaya hazırlıklı olma, olgunlaşma ve öğrenme süreçlerinin bir sonucudur. Bu, bir yanda büyüme ve gelişmenin, diğer yanda çocuğun yaşantılarının etkisi demektir²⁴.

Okuma yazmaya hazırlık kavramı karmaşık bir süreci içerir. Çocuğun göstermiş olduğu gelişim, yetenekleri ve önceden edindiği bilgiler çok önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumunun görevi çocuğu sadece bunu gerçekleştireceği evreye hazırlamaktır. Çocuğa okuma yazma öğretmek değildir. Aksi takdirde çocuk ilköğretime geçtiği zaman yaşıtları okuma yazmayı öğrenirken kendisi önceden bildiği için çocuk okulda sıkılabilir ve okuldan soğuyabilir.

Okul öncesi eğitim kurumunda çocuğu okuma yazmaya hazırlayan bazı temel kavramlar öğretilmelidir. Yapılan çalışmalarla verilen bilgiler çocuğu bir sonraki basamağa hazırlaması açısından önemlidir. Okuma yazmanın başarılı olabilmesi için okul öncesi eğitim kurumu çocuğun küçük kas becerilerini geliştirmeye yönelir.

Oktay'a göre çocuğun okuma yazmaya hazırlıklı olmasını etkileyen dört faktör vardır:²⁵

1. Fizyolojik faktörler
2. Zekâ faktörü
3. Çevresel faktörler
4. Duygusal faktörler

Bu konuda araştırma yapanların bir kısmı en önemli faktörün zekâ faktörü olduğunu söylerken, diğer kısmı da çevresel ya da duygusal faktörlerin önem taşıdığını düşünmektedir. Ancak burada tüm faktörler birbirine bağlı olarak önemlidir.

²⁴ Oktay A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, İstanbul, 1983, s.4.

²⁵ Oktay A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.8.

2.6.1. Fizyolojik Faktörler

Genellikle çocuğun okuma yazmaya dolayısıyla ilköğretime hazır olup olmadığı yaşa bağlı olarak belirlenir. Ancak çocuğun yaşının ilköğretime hazır olduğunu göstermesi çocuğun tam anlamıyla okul olgunluğunu kazandığını göstermez. Aynı yaşta olan fakat farklı kültürel çevrelerde yetişen, farklı sosyo-ekonomik statüye sahip aile yapısında yer alan çocukların başarısında da farklılık olacaktır. Ayrıca çocuklar farklı zihinsel yapılaraya sahip olup her çocuğun gelişim hızı birbirinden farklılık göstermektedir. Tüm bu faktörler de çocuğun okuma yazma başarısını etkiler.

Çocuğun okuma yazmayı öğrenmesinde etkili olan etmenlerden bir diğeri de nörolojik faktörlerdir. Bazı araştırmalar okuma yazma konusunda başarısız olan çocuklarda beynin bir yarım küresinin hâkimiyetinin ya da karışık beyin hâkimiyetinin farklılık yarattığını göstermiştir.

Duyu organlarında herhangi bir sorun yaşanması okuma yazma başarısını önemli ölçüde etkiler. Görme ve işitme eksikliği çocukların okuma yazma alışkanlığı kazanmasında oldukça etkileyici rol oynar. Cinsiyet farklılıkları da okuma yazmanın öğrenilme hızı açısından toplumdan topluma değiştiği saptanmıştır.

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğun gelişiminin yaşına uygun olup olmadığını takip ederek çocuğun sonraki yaşantılarında başarıya ulaşmasını hedefler. Çocukta herhangi bir sorun olduğu saptandığında eğitim kurumu çocuğun ailesiyle bağlantıya geçerek gerekli olan önlemleri alır. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumunda öğretmen fizyolojik açıdan sorun yaşayan çocuklara göre eğitim ortamı yaratarak çocuğa destek sağlar. Çünkü çocuğun okula uyum sağlamasında çocuğun beslenmesi, gelişimi, sağlıklı olup olmaması büyük önem taşır.

2.6.2. Zekâ Faktörü

Çocuğun okuma yazma öğrenmesine yardımcı olabilecek bilgilerin edinilmesi çok önemlidir. Ancak bu becerinin kazanılmasında zekâ faktörünün de önemli bir rolü vardır. Zekâ ile okuma arasında ilişki olup olmadığını araştıran araştırmacılar, zekâ seviyesinin okuma yeteneğini sınırladığını düşünmektedirler.

Schonell'e göre, "Genel zekâ düzeyi, okumada başarıyı şartlandıran faktörlerden biridir ve anlayış, yorumlama, kavram öğrenme, problem çözme ve muhakeme gibi okuma yeteneğinin tüm yüzlerini içerir" ²⁶. Zekâ yaşı, çocuğun kelimeleri tanıma ve anlama

²⁶ Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, s.273.

yeteneğinin seviyesini belirlerken, zekâ bölümü kendisinden beklenen okuma hızını gösterir.

Çocuğun okuma yazma becerisini kazanması için gereken zekâ yaşı, eğitim kurumunda kullanılan öğrenme yöntemine ve materyallere bağlı olarak değişim gösterir. Okul öncesi kurumu çocuğa onun zekâ yaşını geliştirici birçok materyal sunar. Öğretmenin de düzenlediği çeşitli aktivitelerle çocuğun gereken olgunluğa ulaşması amacı güdülür.

Gardner'ın çoklu zekâ teorisi zekânın bir yetenek olmadığını, farklı yüzleri olduğunu savunur. Bu nedenle kullanılan çeşitli öğretim yöntemleri bu yetenekleri ortaya çıkarmada etkilidir.

Türkiye'de çocuğun okuma yazma becerisini kazanabileceğine inanılan zekâ yaşı 6.0-6.6'dır. Araştırmalar, genellikle bu yaşta okula başlayan çocukların yıl sonunda okuma yazma becerisini kazandıklarını göstermektedir.

2.6.3. Çevresel Faktörler

Çocuğun yaşamının ilk yıllarında çocuğun içinde bulunduğu çevre çok önemlidir. Bu çevrede çocuğa sağlanan imkânlar çocuğun tüm alanlardaki gelişimini etkiler. Çocuk dünyaya geldiğinden itibaren anneyle iletişime geçer. Annenin çocuğa sağladığı yaşantılar çocuğu olumlu ya da olumsuz olarak etkiler. Annenin ve çocuğun çevresindeki diğer kişilerin çocuğa yol gösterici olmamaları, daha sonraki yıllara yansiyarak çocuğun okul başarısını etkiler.

Çocuğa ilk eğitim veren yer çocuğun ailesidir. Burada ailenin ekonomik durumu, çocuğa onun gelişimini destekleyici yeterli oyuncak sağlanması, evdeki iletişim ortamı, çocuğun olumlu benlik gelişimine sahip olması onun okul hayatına uyum sağlamasını ve okuma yazma becerisindeki başarısını etkiler. Ailesi tarafından çocuğa sağlanan tüm yaşantılar, çocuğun bu beceriyi kazanması için hazırlık niteliğini taşır. Ayrıca çocuğun ev ortamında kendisine model alacağı kişiler de çocuğun okuma yazma becerisini edinmesinde önemli rol oynar. Anne ve babasının sık sık kitap ya da gazete okuduğunu gören çocuk onlardan etkilenecek okumaya başlar.

Okul öncesi eğitim kurumu da çocuk için aile kadar önemli bir çevredir. Çocuğun okulda edindiği deneyimler onun tüm hayatını etkiler. Okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyen ve yetersiz koşulların olduğu bir çevrede yetişen çocukların okuma yazmaya hazırlık konusunda yeterli deneyimlerinin olmaması onların okuma yazma becerisini kazanmalarında güçlük çekmelerine neden olur. Bu çocuklar yetiştikleri ev ortamında

aileleriyle çok az iletişim kurabilmekte ve onlar tarafından çok az dinlenmektedirler. Ayrıca çocuğun gelişimi için sağlanan materyaller de yetersizdir.

2.6.4. Duygusal Faktörler

Duygusal faktörler insanı tüm yaşamı boyunca etkiler. Çocuk ise bu duygulardan yetişkine göre daha çabuk etkilenir. Çünkü o duygularını kontrol etmede yetişkin kadar başarılı değildir. Özellikle daha küçük yaşlarda çocuk yaşadığı tüm duyguları hemen belli eder.

Bu dönemde çocuğun ailesinin ve eğitim kurumunda öğretmenin ve arkadaşlarının yaşanan duygulara nasıl tepki verdiği çok önemlidir. Çocuk aldığı bu tepkiler sonucunda olumlu ya da olumsuz davranışlar geliştirir. Ayrıca bu tepkiler çocuğun kişilik gelişimini de etkiler.

Okul öncesi eğitim kurumunda kullanılan yöntemler çok önemlidir. Okul çocuğu deneyerek öğrenmeye teşvik etmelidir. Okul öncesi kurumu çocuğa okuma yazmayı öğretmeden sadece çocuğu bu beceriyi kazanmak üzere hazırlamalıdır. Ancak burada öğretmenin ve ailenin tutumları önemlidir. Onların çocuğun herhangi bir başarısızlığı karşısında verecekleri olumsuz bir tepki çocuğa kötü duygular yaşatarak çocuğun güven duygusunu zedeleyecek ve bir daha deneme isteğini kıracaktır. Bu nedenle çocuğa anlayış göstermek gerekir.

Çocuğa sağlanan olumlu koşullar ve destekleyici bir ortam çocuğun okula daha çabuk uyum sağlamasını ve okulu sevmesini sağlar. Ailenin çocuk okula başlamadan önce çocuğa gireceği ortamı tanıtmayı ve bu ortamda yeni bilgilere ulaşacağını çocuğa anlatması da bu süreci kolaylaştırır. Böylece öğretmene ve arkadaşlarına karşı olumlu tutum geliştirirler. Çocuğun her gün sevdiği bir ortama girmesi olumlu duygular yaşamasını sağlayarak öğrenmesini kolaylaştırır. Dolayısıyla okuma yazma becerisi için gerekli olan hazırlık evresi başarıyla tamamlanır.

Çocuk okula başlamadan önce yaşanan aile problemleri çocuğun okula karşı olumsuz bir tutum içerisinde olmasına neden olabilir. Çocuğun okula başlamasıyla çocuğun problemlerinin üstesinden gelinmesinde öğretmene de önemli görevler düşmektedir. Öğretmenin olumlu ve hoşgörülü yaklaşımı çocuğun sorunlarının çözüme ulaştırılmasını sağlar.

2.7. Okuma-Yazma Öncesi Kazanılması Gereken Temel Beceriler ve Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Çocuk okuma yazma becerisini kazanabilmek için belli bir olgunluğa erişmiş olmalıdır. Ancak çocuğun sadece belirli bir olgunluğa gelmiş olması bu becerinin kazanılması için yeterli değildir. Çünkü okuma yazma karmaşık bir beceridir ve öğrenilmesi için bir hazırlık dönemi gerektirir.

Okullarda okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinin uygulanmasında Dewey'in çok büyük rolü olmuştur. Ayrıca Thorndike, Terman, Burt ve Ballard gibi eğitimciler ve düşünürler de değerli görüşleriyle okuma yazma becerisinin kazanılmasında hazırlık sürecinin gerekliliğini desteklemişlerdir. Yakın zamanda da İngiltere'de Schonell ve Goodacre, Downing, Thackray okuma yazmaya hazırlık ve okuma yöntemleri üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Ayrıca araştırmacılar, çocuğun okuma becerisini kazanmasında en etkili yöntemin, ses birimleri ve bu birimleri temsil eden yazılı semboller arasındaki ilişkiye dikkat çeken bir alıştırma çalışması olduğunu belirtmişlerdir²⁷.

Türkiye'de "Okul Öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Projesi" ile Almanya'daki "Türk Çocuklarının Okul Öncesi Eğitimi"nde kullanılabilecek, özellikle ana dile ağırlık veren malzemeyi içeren proje çalışmaları okul öncesi çocukların eğitiminde kullanılabilecek ve onları okuldaki görevler için daha iyi hazırlanmalarına olanak verecek bir içeriğe sahip olduklarından ülkemizdeki sayıları çok az olan önlem programları arasında sayılabilirler²⁸.

Çevresinde sürekli değişik yazılar gören çocuk okuma yazma becerisine karşı ilgi duymaya başlar ve bu konuda yapılan etkinliklere katılarak ve yetişkinleri gözlemleyerek okula başlamadan önce bu beceriyi kazanmaya ilişkin kavramları öğrenir. Okuma yazmaya hazırlık programının çocukların bu beceriyi edinmesine etkisi üzerine araştırma yapan Morrow, Connor ve Smith, okul öncesinde okuma yazma hazırlık çalışmaları ile geliştirilen kavramların çocukların ileriki yıllardaki okul başarısını olumlu etkilediğini ortaya koymuştur.

Okul öncesi eğitim kurumunda uygulanan okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri çocukların bu beceriyi kazanmaları için sağlanan bir basamaktır. Bu etkinliklerle çocuğa çizgi çalışmaları, kavramlar, renkler, sayılar, şekiller öğretilir. El-göz koordinasyonunun gelişimi sağlanır; küçük kas motor gelişimi desteklenir. Böylece çocuk okuma yazma

²⁷ www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/bildiriler/Ayla%20Oktay.doc (01.04.2007)

²⁸ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.28.

sırasında nasıl kalem tutulacağını, çizgi çizileceğini önceden bilerek okula başlamış olur. Okul öncesi eğitim kurumunun hazırladığı okuma yazmaya hazırlık programları çocuğun yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmalı ve çocuğun kişisel ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

Ülkemizde çocuklar kronolojik yaşa göre okula başlamaktadırlar. Çocuk hiçbir teste tabi tutulmadan sadece yaşı geldiği için okula kabul edilmektedir. Ancak bu, çocuğun ilkokulda sorun yaşamasına neden olmaktadır. İlkokula başlayan her çocuk kültürel, sosyo-ekonomik, gelişim özellikleri, zekâ düzeyi bakımından farklılık gösterdiği için sınıf ortamında zorluk yaşamaktadır. Okul öncesinde hiçbir hazırlık aşamasından geçmeyen çocukların sınıftaki diğer çocuklarla arasında büyük bir fark ortaya çıkmaktadır. Bu çocukların yaşadığı deneyimler diğer çocukların deneyimleriyle karşılaştırıldığında bu yaşantıların bilgi ve beceri bakımından yetersiz olduğu görülür.

3. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN YARARLANAMAYAN ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIKLARI OLUMSUZLUKLAR

3.1. Okul Öncesi Eğitimden Yararlanamamanın Çocuk Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Okul öncesi eğitimden yararlanmayan çocukların çoğunlukla sosyo-ekonomik düzeyin, eğitim seviyesinin ve kültür düzeyinin düşük olduğu kalabalık ailelerin çocuklarının olduğu bilinmektedir. Genellikle orta sosyo-ekonomik düzeye sahip olan ailelerle düşük gelirli ailelerin çocukları karşılaştırıldığında orta sosyo-ekonomik seviyeye sahip olan ailelerin çocuklarının her zaman daha sağlıklı, daha iyi beslenen, kendine güvenen, olumlu zekâ ve dil gelişimi sağlanan çocuklar olduğu görülür.

Kötü şartlar altında yetişen çocuk iki yaşından itibaren hakkı olan çoğu fırsatı kaçıır. Kalabalık, gürültülü aile ortamında yaşaması sonucu çocuk çevresindeki seslere tepki vermemeye başlar. Her varlığın bir adı olduğunu çok geç keşfeder. Ailesiyle iletişim bağları kuvvetli olmadığı için çocuk dil gelişiminden yoksun kalır. Kendisine sağlanan imkânların kısıtlı olması nedeniyle kelime haznesini genişletemez. Dili anlama ve kullanmada başarılı değildir. Okul öncesi eğitimden de yoksun olan çocuk eksik kaldığı alanlarda kendini geliştiremez. Kendi yaşlılarıyla gelişimi karşılaştırıldığında aradaki fark günden güne açılmaya başlar. Çocuk doğrudan doğruya ilköğretime başladığı zaman hem arkadaşlarına uyum sağlamak hem de öğretmenin verdiği yönergeleri kavrayıp uygulamakta güçlük çeker. Ayrıca çocuğa sağlanan oyuncak ve diğer materyaller yeterli

olmadığından oyun sayesinde gelişen algılama yeteneği çok düşüktür. Okul öncesi eğitim kurumu ise çocuğa tüm bu imkânları sunan bir yer olduğuna göre çocuğun bu kurumdan mahrum kalması aynı zamanda çocuğun kendini birçok alanda geliştirebileceği çoğu faaliyetten uzak kalması demektir.

Okul öncesi eğitim almadan ilköğretime geçen çocuklar bu eğitimi alan çocuklarla karşılaştırıldığında okuma yazma becerisini kazanmada da güçlük çekerler. Buna engel olan en önemli etken dildir. Çocuğun dil yeteneği ve kavram anlama becerisi yeterince gelişmediği için okuma yazmanın kazanılması daha zor olmaktadır.

Yapılan araştırmalar çocuk kötü şartlarda yetişmiş olsa bile okul öncesi eğitimden yararlandığında farkın kapatılabileceği yönündedir. Aksi takdirde çocuk okul hayatına birçok sorunla başlayacak ve her gün okula gitmek çocuk için stres haline gelecektir. İlköğretimin ilk yıllarında çocuğun takıldığı noktalar ilerleyen senelerde diğer çocuklarla arasındaki uçurumu daha çok açarak çocuğun okul başarısını olumsuz yönde etkileyecektir. Rioux bu konuda yaptığı bir çalışmada, avantajlı çocukların üçüncü sınıfa geldiklerinde çocuğun diğer yaşlılarından bir yıl geride, altıncı sınıfta iki yıl geride, sekizinci sınıfta üç yıl geride olduklarını göstermiştir.

Nikel (1967), okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların görme yoluyla ayırt etme yeteneği üzerine yaptığı araştırmasında çocuklar arasında ayırt etme yeteneğinde farklılıklar bulmuştur.

Krausen (1971), yine okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklarla ilgili çalışmada görsel algılamanın dil gelişimine etkisini incelemiştir. Algı gelişimi, olumlu yönde ilerlediği zaman, dil gelişiminde de olumlu yönde ilerleme olduğunu belirtmiştir.

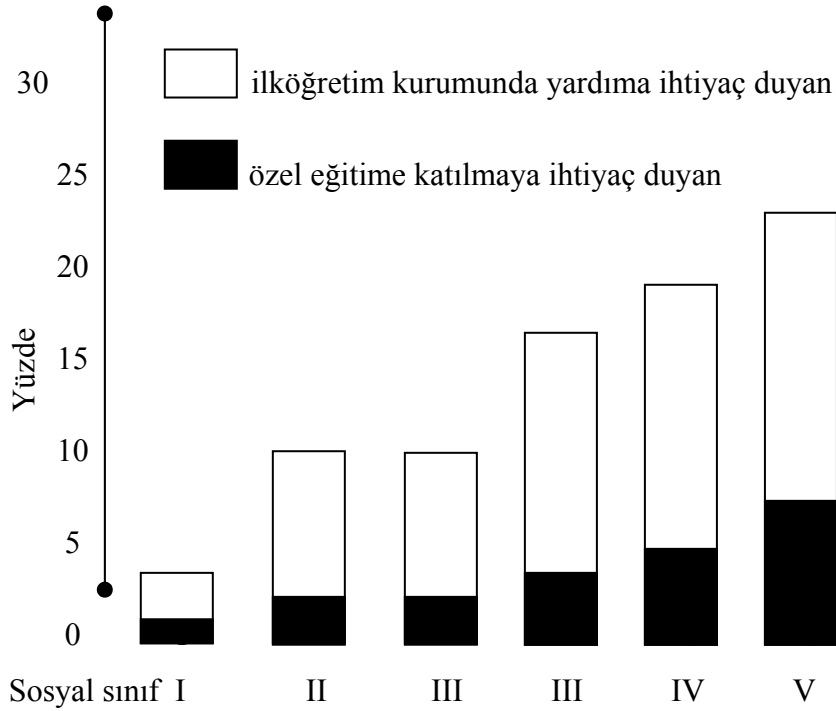
Gabbard (1978), okul öncesi dönem çocukları üzerinde el-göz koordinasyonu üzerine bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma sonucunda okul öncesi eğitim alan çocukların el-göz koordinasyonu bakımından daha başarılı olduğu saptanmıştır.²⁹

Prof. Şemin'in okulda başarısızlık konusunda yaptığı araştırmada okulda başarısızlık gösteren çocukların % 45.9'unun 1. sınıfta kaldıkları tespit edilmiştir. Bunun nedenleri olarak çocuğun öğrenimi izleyebilmek için gerekli hazırlığa sahip olmaması ve ilkokula gelirken hiçbir psikolojik muayeneye tabi tutulmaması gösterilmiştir. Ayrıca aynı araştırmada, başarısızlık oranının en yüksek olduğu çocukların, sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocukları arasında olduğu (%73) da saptanmıştır.

²⁹ Mangır, Çağatay, a.g.k., s.20.

Razon tarafından yapılan bir diğer araştırma da okuma yazma konusunda başarılı olamayan çocukların çoğunluğunun sosyo-ekonomik ve kültür düzeyi düşük olan ailelerden geldikleri belirlenmiştir.³⁰

Grafik 1: Sosyal sınıflara göre özel eğitime ihtiyaç duyan 7 yaşındaki çocukların yüzdesi

Kaynak: Smith, P. K.-Cowie, H, Understanding Children's Development, Oxford, New York, 1988, s.349.

Yapılan araştırmalar, okula başlamadan önce alınacak önlemlerin, çocuğun okula başlayıp başarısızlık göstermesi sonucu alınmasından daha etkili olacağını vurgulamaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumunun yaygınlaştırılması sağlanarak, zor şartlar altında yaşayan çocuklara yardımcı olunması, çocuğa ailesi tarafından verilmeyen olanakların okul tarafından sağlanması ve başarısızlığın en aza indirgenmesi amaçlanmalıdır.

³⁰ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, İstanbul, s.29.

3.2. Okul Öncesi Eğitime Yapılan Yatırımın Önemi

Öğrenmenin çok hızlı olduğu okul öncesi dönemde eğer çocuğa iyi bir model olunursa, bilgi ve becerilerini yeterince geliştirebileceği bir eğitim sağlanırsa çocuğun geleceği aydınlatılmış olur.

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğun doğuştan getirdiği yeteneklerin keşfedilmesini sağlar. Çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel, bilişsel, dil bakımından gelişimini destekler. Çocuğu ilköğretime hazırlar. Ancak ne yazık ki ülkemizdeki çocukların sadece çok az bir kısmı bu eğitimden yararlanabiliyor. Okul öncesi eğitim almış çocuklarla bu eğitimi alamayan çocukları karşılaştırdığımız zaman aradaki fark ortaya çıkmaktadır. Eğitimden yararlanamayan çocuklar bu dönemde var olan yeteneklerini yeterince geliştiremiyor, sağlıklı bir kişilik gelişiminin desteklenmesinden mahrum kalıyorlar.

Okul öncesi dönem aslında çocuğun gelecekteki hayatının temellerinin atıldığı bir dönemdir. Bu nedenle erken çocukluk eğitime destek verilmelidir. Bu desteğin artırılmasının gerekliliğini ispatlayan nedenler şöyle sıralanabilir:

- “ 1. Çocuklar tüm potansiyellerini geliştirme hakkına sahiptirler. Çocuk özel olarak korunma hakkına ve yaşamın getirdiği imkân ve hizmetlerden yararlanma fırsatına sahiptir. Özgürlüğü ile sağlıklı ve normal bir şekilde fiziksel, zihinsel, ahlâkî, ruhsal ve sosyal gelişimini sürdürecektir.
2. İnsanlık değerleri çocuk kanalıyla iletilir. Geleceği yönlendirecek sosyal ve ahlâkî değerler yaşamın ilk aylarında ve yıllarında yerleşmeye başlar. Erken çocukluk dönemi programları hem anne babaların kararlarını güçlendirerek, hem de istenilen değerlere özen gösteren, içinde çocukların oynayacakları ve öğrenecekleri bir çevre sağlayarak yardımcı olabilir.
3. Okul öncesi eğitim programları üretimin ve tasarrufun arttırılması yoluyla topluma yararlı olur. Fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal olarak iyi gelişen bir kişinin ekonomik yönden ailesine toplum ve ülkesine bu alanlarda iyi gelişmemiş kişiye göre daha iyi katkıda bulunacağı herkes tarafından kabul edilir.
4. Diğer programların etkinliği, erken çocukluk gelişimi programlarıyla yapılacak ortak yatırımla arttırılabilir. Eğer çocuklar ilkokula daha iyi hazırlanmış olarak gelirlerse, okuldan daha iyi yararlanabilirler. Bu durumda eğitim kalitesi yükselir. Çocuklar daha iyi hazırlandığında, öğretmenler öğretmeye daha açık olmakta, imkân ve malzemeler daha iyi kullanılmakta ve çocuklar birbirilerinden daha çok öğrenmektedirler.

5. Programlar, eşitsizlikleri değiştirmeye katkıda bulunabilir. Erken çocukluk gelişimine yapılan yatırımlar yoksulluk, sosyal eşitsizlik, din ve cinsiyete bağlı ayrımlar yüzünden “dezavantajlı” sayılan çocuklara iyi bir başlangıç vererek bu eşitsizliklerin giderilmesine yardımcı olur.
6. Çocuklar, görüş birliği ve bütünlük sağlayan sosyal ve politik faaliyetler için bir yarış pisti oluştururlar. Çocuklara yarar sağlayan sağlık, temizlik ve beslenme konularında yapılan düzeltmeler aynı zamanda toplumun büyük bir kısmına yarar sağlar.
7. Bilimsel çalışmalar, erken çocukluk gelişimine verilen önemin etkilerinin uzun süreli olduğunu göstermektedir. Fizyoloji, beslenme ve psikoloji alanındaki bilimsel çalışmalar, beyin hücrelerinin yaşamın ilk yıllarında oluştuğunu ortaya koymuştur. Erken yaşlarda karmaşık algılama ve motor deneyimler daha sonraki yaşamda karmaşık öğrenme yeteneğini etkiler ve kısmen de olsa yetersiz beslenmeye bağlı erken bozuklukları gidermeye çalışır.
8. Sosyal ve ekonomik durumların değişmesi yeni tepkiler gerektirir. Son on yılda görülen ekonomik gerilemeden önce bile, bazı ortamlarda erken çocukluk dönemi bakım ve gelişimine ilişkin yeni yaklaşımlar gerektiren belli başlı sosyal değişiklikler yer almıştır. Bunlar;
 - a. Kadınların iş gücüne katılmalarının arttırılması: Kadınların iş gücünde yer almalarına ilişkin eğitimin artması çok öncelere kadar gitmektedir. Çalışan kadın çocuğuna bakmak için desteğe ihtiyaç duymuştur.
 - b. Geleneksel aile yapısının değişmesi: Kalabalık ailelere eskiye göre daha az rastlanmaktadır. Göç ve sürekli kentleşmeyle, eskiden olduğu gibi bu kalabalık ailelerden çocuğa bakacak kimse kalmamıştır. Bu evlerde kadının çalışması gerektiğinden çocukların bakım ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.
 - c. İlkokullarda devamlılık oranının arttırılması: Kardeşlerin birbirilerine bakmak için okulu terk etmeleri gerekebilmektedir.
 - d. Ölüm ve yaşam oranlarında değişiklikler: Son otuz yılda bebek ölüm oranı yarıdan fazla azalmıştır. Bu durum yaşamayı başaran çocuklar için programların yaygınlaştırılması yönündeki baskıyı arttırmaktadır.”³¹

³¹ UNİCEF, a.g.k., s.21.

Çocuğun ilk yıllardaki büyümesi ve gelişimi üzerine yapılan araştırmalar, çocukların bu yıllardaki büyümesi, gelişimi ve öğrenmesi ile ilgili çevrenin çocuğa nasıl bir destek sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bilimsel olarak; erken yaşların çocuğun zekâ, kişilik ve sosyal gelişiminde çok önemli olduğu ve bu yaşlardaki ihmalin olumsuz etkilerinin sonraki dönemleri de etkilediği görülmüştür. Araştırmalar, çocukların büyüme ve gelişimini destekleyen deneyim fırsatlarının, gelişimin hassas olduğu dönemlerde sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

- “ 1. Çocuklar, ilişki kurmalarına, öğrenmelerine ve gelişmelerine olanak tanıyan fiziksel, sosyal ve psikolojik yetenekler ile dünyaya gelirler. Eğer bu yeteneklerin farkına varılmaz ve desteklenmezse bu yetenekler zamanla kaybolabilir.
2. Çocuğa bakan kişilerin, tutarlı ve koruyucu bir şekilde onlarla ilgilenmeleri, onların böyle bir bakım alamayanlara kıyasla daha iyi beslenmelerini ve daha az hastalanmalarını sağlar.
3. Yaşamın ilk aylarında sevgi dolu bir ilişkinin kurulması; kişinin daha sonraki yaşamında başkalarını sevmesini ve uzun süreli bir ilişki kurabilmesini kolaylaştıracaktır.
4. Birçok erken müdahale programının uzun süreli etkileri boylamsal araştırmalar ile kanıtlanmıştır. Bu etkiler, temel becerilerin öğrenilmesinden öteye gitmektedir. Bu tür programlar okula devamı ve okul başarısını, sınıf tekrarında azalmayı, işgücünün artmasını, ergenlikte daha az suç işlenmesini, erken yaşta hamileliklerin azalmasını sağlamıştır.
5. Bir çocuğun sağlık ve beslenme koşullarını iyileştirmek, uyarıcı niteliğindeki etkileşimlere ve eğitime olanak tanımak, sonrası için hem toplum, hem kişinin kendisi adına önemli bir ekonomik yatırım olabilir.
6. Okul öncesi döneminde gelişime yapılan yatırım ile sosyo-ekonomik ve sosyal eşitsizlikler azaltılabilir. Yetersiz ve elverişsiz koşullarda yaşayan çocukların, elverişli koşullardan gelenlere kıyasla erken yaşlarda gelişim düzeyi açısından geride kaldıkları gözlenmektedir. Bu durum ilköğretime başlangıçta cinsiyetler arası eşitsizliği daha da arttırmaktadır. Kısaca, risk altında yaşayan çocuklar nitelikli okul öncesi eğitim programlarından, risk altında yaşamayanlara kıyasla daha fazla faydalanmaktadırlar.

7. Okul öncesi eğitim programlarının çok kapsamlı etkileri vardır. Özellikle anne baba eğitimi programlarında; bir çocuk üzerindeki olumlu etkiler diğer çocuklara da yansımaktadır.”³²

Ekonomik bakımdan düşük gelirli ailelerin çocukları üzerinde yapılan tüm çalışmalar, okul öncesi eğitimin çocuğun 3-5 yaş arasında zekâsının gelişimi üzerinde büyük etkisi olduğunu savunuyor. Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklar üzerinde uygulanan Stanford-Binet testi, Peabody Kelime testi ve İllionis Dilsel Yetenekler testi bu çocuklar arasında birçok farkın ortaya çıktığını ispatlamaktadır.

Ayrıca 2-3 yaş arasında okul öncesi eğitim alan ve evde bakılan çocuklar üzerinde yapılan araştırmanın sonucu da aynı şekilde okul öncesi eğitimin çocuklar açısından çok faydalı olduğunu ortaya koymuştur.

Türkiye’de her çocuğun eğitimine cevap verebilecek yeterli okul öncesi eğitim kurumunun olmadığı bilinmektedir. Ülkemizde okul öncesi eğitiminden 0-6 yaş grubu çocuklarının tümünün yararlanması gerekirken sadece 5-6 yaş çocuklarının %9’u faydalanmaktadır. Buna neden olarak, okul öncesi eğitimin zorunlu olmaması, çoğunlukla büyük kentlerde bulunması, çok masraflı olması gibi başlıca sebepler gösterilebilir. Bu durum sayesinde, okul öncesi eğitime en fazla ihtiyaç duyan çocuklara en az, en az ihtiyaç duyan çocuklara da en fazla hizmet sunulmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalar ülkemizde eğitim amaçlı kurumların sayısının bakım amaçlı kurum sayısından daha az olduğunu göstermektedir.

Cumhuriyet döneminde yeteri kadar yaygınlaşamayan okul öncesi eğitim kurumları ile ilgili mevzuata Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında değinilmemiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 3-6 yaş grubunda olan ve anne eğitiminden yoksun olan çocukların okul öncesi eğitimden yararlanabileceklerine karar verilmiştir. Ayrıca tüm kız enstitülerinde eğitim programının geliştirilmesi amacıyla yuva açılması kararı alınmıştır. “Üçüncü ve Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planları’nda okul öncesi eğitimin daha çok anne eğitiminden yoksun işçi çocuklarının yoğun olduğu yörelerde ve kırsal kesimde yaygınlaştırılması ve ülke ihtiyaçlarına uygun bir modelin geliştirilmesi yolunda çalışmalar yapılması gereği belirtilirken, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda okul öncesi eğitimin okullaşma oranının %10’a çıkarılması için kamu ve özel kuruluş imkânlarından azami derecede faydalanabileceği belirtilmektedir.

³² AÇEV, a.g.k., s.9.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda okul öncesi eğitime İlköğretim başlığı altında yer verilmiş ve okula başlama yaşı altı olarak belirlenmiştir. Program, okul öncesine ilişkin alınması gereken üç tedbiri içermektedir:

- “1. Okul öncesi eğitim kurumlarının geliştirilmesi hususunda şehirleşme ve sanayileşmenin yoğun olduğu yöreler ile gecekondü bölgelerinde başlatılan çalışmalara devam edilecektir.
2. İş kanununda belirlenen sayının üzerinde işçi çalıştıran kamu kuruluşları ve özel kuruluşların, çalışanların çocukları için kreş ve anaokulu açmaları sağlanacaktır.
3. Fiziki kapasite sağlandığı oranda altı yaş için anasınıfı açılması uygulamasına devam edilecek ve bu sınıflarda eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülecektir.”³³

Okul öncesi eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından denetlenmektedir. İçinde bulunduğumuz zaman diliminde çocukların okul öncesi eğitimden yararlanması için hedeflenen oran %16'dır. Ayrıca Okul Öncesi Eğitim Yasası'nın çıkarılması sağlanarak kurumların sayısı arttırılacak ve kurumlar arasındaki fark en aza indirilmeye çalışılacaktır.

Tablo 2: 2003-2004 öğretim yılı içerisinde eğitim kurumlarının kademelere göre okul, öğrenci ve öğretmen sayısı

Eğitim Kademesi	Okul/Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
Okul Öncesi Eğitim	2.263	358.499	186.912	171.587	8.007
Okul Öncesi (Resmî)	483	318.389	166.015	152.374	2.020
Okul Öncesi (Özel)	300	14.063	7.452	6.611	1.361
SHÇEK	1.083	12.289	6.528	5.761	3.082
Diğer Kurumlar	397	13.758	6.917	6.841	1.544

Kaynak: Gökğöz, T., Milli Eğitim Sayısal Veriler, Ankara, 2001, s.14.

³³ Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, s.86.

Tablo 3: 1923-1924 ile 2003-2004 arası öğretim yıllarına göre okul öncesinde sayısal gelişmeler

Eğitim Kademesi	Öğretim Yılı	Okul	Öğrenci	Öğretmen
Okul Öncesi Eğitim	1923-1924	80	5.880	136
	1943-1944	49	1.604	63
	1963-1964	146	4.767	180
	1983-1984	2.784	78.981	4.414
	1997-1998	7.532	240.885	10.186
	2001-2002	11.287	289.118	18.149
	2002-2003	11.314	320.038	18.921
	2003-2004	13.692	358.499	19.122

Kaynak: Gökğöz, T. M., Milli Eğitim Sayısal Veriler, Ankara, 2001, s.16.

1923-1924 yılları ile 2003-2004 yılları arasında okul öncesi eğitim ile ilgili sayısal gelişmeler dikkate alındığında, okul, öğrenci ve öğretmen sayısındaki artış göze çarpmaktadır. Bu tablo geçmişten günümüze okul öncesi eğitime verilen önemin halen yeterli olmamakla birlikte arttığını göstermektedir.

3.3. Okul Öncesi Eğitim Alamayan Çocuklar için Yapılması Gerekenler

Her çocuk dil, din, ırk ve kültür ayrımı yapılmadan okul öncesi eğitimden yararlanma hakkına sahiptir. Çocuğun ailesinin sosyal ve kültür seviyesi ne olursa olsun her çocuk için fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Tüm çocuklara var olan yeteneklerini geliştirmeleri için eşit şartlar verilmelidir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için bazı çevrelerde eğitim kurumlarının sayılarının artırılması ve eğitim masraflarının azaltılması gerekir. Ayrıca okul öncesi dönemden yararlanamayan çocukların anne babalarını eğitmek için düzenlenen programlar ailenin bilinçlenerek çocuğun okula katılımını sağlayabilir. Özellikle çocukla daha çok ilgilenen kişi anne olduğundan annenin bilinçlendirilmesi çok önemlidir. Aileye verilen bu eğitim okul öncesi eğitimi destekler niteliktedir. Verilen eğitimle aile, çocuk gelişimi ve çocuğun gelişim düzeyleri hakkında bilgilendirilir. Bu görevi gerçekleştirmek üzere son yıllarda Türkiye’de Anne Çocuk Eğitim Vakfı ve Yetişkin Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün gerçekleştirdiği çalışmalar Türk ailelerine destek vermektedir. Ayrıca İstanbul Üniversitesi’nde Prof. Dr. Haluk Yavuzer tarafından gerçekleştirilen Anne-Baba Okulu programı ve YA-PA adlı yayın kuruluşunun başlattığı Okul Öncesi Eğitim Projesinin de aile eğitimine ve gelişimine çok büyük katkıları vardır.

Okul öncesi eğitime katılımı arttırmak için bir diğer çözüm de medyanın desteğinin sağlanmasıdır. Görsel ve basılı yayının bu alana sağladığı etki çok büyüktür. Çünkü medya

geniş kitlelere ulaşılmasını sağlar. Türkiye’de okul öncesi eğitime yarar sağlayan iki programdan bahsedilebilir. Bunlar TRT’nin sunduğu Susam Sokağı ve Video ile Anne Baba Eğitim Programı’dır.

Çocuğun geleceğini belirleyen bu ilk yıllarda verilen erken çocukluk eğitiminden faydalanamayan ve zor koşullarda yaşayan çocuklara ulaşmak için yukarıda belirtilenlere ek olarak neler yapılmalıdır sorusunun yanıtları şöyle sıralanabilir:

- “1. Eğitim ne kadar erken başlarsa o kadar iyi gelişim sağlanır. Genellikle zihinsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve dil gelişimine bakıldığında okul öncesi dönemi yılların ihmal edildiği görülür. Ayrıca çocuğun bu dönemdeki olumlu gelişimi beslenmesine ve sağlığına da bağlıdır. Çocuğun sağlıklı yetiştirilmesi için de anne ve babanın katılabileceği sağlık ve beslenme programları düzenlenmelidir.
2. Ailenin ya da çocuğa bakan kişinin eğitimi sağlanmalıdır. Çünkü çocuğun eğitimi ilk olarak ailede başlar. Bu eğitim aile ziyaret programlarını kapsadığı gibi yetişkin eğitimi ve okur yazarlık eğitimini de kapsamalıdır. Ayrıca bu çalışmalar çocuktan çocuğa programları bakış açısı ile aileyi bilinçlendirmeyi de içerir.
3. Aile desteklenerek çocuğun evden okula geçişi sağlanmalıdır. Okul genellikle çocuğa sağladığı fiziksel ve sosyal ortam ile evden farklıdır. Çocuk okula hazır olduğunda, okul olgunluğunu kazandığında okula başlamalıdır.
4. Çalışan anneler ve düşük gelirli veya tek ebeveynli aileler için çocuk bakımı ve gelişimi programları geliştirilmelidir.”³⁴

Ayrıca elverişsiz koşullarda yaşayan ve eğitim hizmeti alamayan çocuklara ulaşmak için şu yöntemler kullanılabilir:

- “ 1. Çocukların öğrenme ihtiyaçlarına duyarlılığı geliştirmeyi amaçlayan sağlık ve toplum gelişimi projelerine eğitim bölümü eklemek,
2. Belli bir nüfusun ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan özel programlar oluşturmak,
3. Deneyimli anne babaların daha az deneyimli anne babaları desteklediği ev ziyareti modelleri geliştirmek,
4. Kendilerini çocuklarının ilk öğretmeni olarak güçlendirecek anne babalarla çalışacak eğiticileri eğiten anne baba eğitim programları oluşturmak,

³⁴ AÇEV, a.g.k., s.23.

5. Tüm halkın temel eğitimini geliştirmeye yönelik toplum merkezli çalışmalara başlangıç olması için gece kondu bölgelerindeki kurum merkezli programları desteklemek,
6. Çocukları eğitim için bir araya getiren çocuktan çocuğa projeleriyle hem küçük hem de büyük çocuğun ihtiyaçlarına cevap vermek,
7. Yalnızca küçük çocuğu değil, ailedeki diğer bireyleri de destekleyen ve yeni sorun çözme becerilerinin öğrenilip geliştirilmesinde destek sistemlerini genişleten nesiller arası projelerin değerini fark etmek,
8. Dinî ve lâik öğrenmeyi birleştiren, çok çeşitli dil, kültür gruplarının karşılaştıkları deneyim açığını kapamaya çalışan ve birçok kültürü içeren programlar oluşturmak,
9. Çocuk gelişimi ve anne babalık bilgilerini içeren okuma-yazma programları kullanmaktır.”³⁵

3.4. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması ve Farklı Uygulama Modelleri

Ülkemizde okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak üzere birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı “Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nde yapılan değişiklikle ilkokulların bünyesinde en az bir ana sınıfı açılması zorunluluğu getirilmiştir. Fizikî kapasitesi uygun olan her derece ve türdeki okul ve kurumların bünyesinde ana sınıfı açılmasına imkân sağlanmıştır³⁶.

Milli Eğitim Bakanlığı-UNİCEF 1991-1995 işbirliği programı çerçevesinde “Erken Çocukluk Gelişimi ve Okul Öncesi Eğitimi Projesi” kapsamında bulunan illerde Anne-Çocuk Eğitimi, Eğitici eğitimi seminerleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca proje kapsamında bulunan iller ile kalkınmada öncelikli ve gecekondulaşmanın yoğun olduğu illerde Anne-Çocuk Eğitimi, Zihinsel Eğitim Programı ile Gelişim Eğitim Programı uygulanmış, 890 anne eğitimden geçirilmiştir.

Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin 0-72 ay grubu çocuklarının fiziksel, psiko-motor, zihin, dil, sosyal ve duygusal yönden gelişimlerinin değerlendirilmesine yönelik ölçek ve normların belirlenmesi için; Milli Eğitim Bakanlığı ve Gazi Üniversitesi Meslekî Eğitim Fakültesi yetkililerinin katılımı ile bir araştırma yapılmış olup, araştırmanın ilk bölümü tamamlanarak kitap haline getirilmiş ve dağıtımı yapılmıştır.

³⁵ AÇEV, a.g.k., s.23.

³⁶ MEB, T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 1997, s.39.

1990 yılında yapılan “Dünya Çocuk Zirvesi”nde, uluslararası platformda çocuklarla ilgili politika ve uygulamalarda dikkate alınması gereken hususlar ortaya konmuştur. Bu çerçevede kapsamlı bir çalışma sonucu, ülkemizde 1993 yılında ilgili tüm sektörlerin katılımı ile çocukların yaşatılması, geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin “Çocuklara Yönelik Ulusal Faaliyet Programı” hazırlanmış ve ulusal düzeyde uygulamaya konulmuştur.

Okul Öncesi Eğitimden Faydalanamayan Çocukların Eğitimi Projesi kapsamında ülke genelinde açılan 2165 sınıfta, 2400 öğretmen ve 41.628 çocuğa parasız eğitim imkânı sağlanmıştır.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve kamu oyunun bilinçlendirilmesi amacıyla, 1995-1996 öğretim yılında UNESCO’dan sağlanan kaynak ile hareketli spotlar hazırlanmıştır. 1997 yılında yine UNESCO’dan sağlanan maddî katkı ile açılması planlanan “Okul Öncesi Eğitimi Araştırma Merkezi Projesi”ne ve diğer okul öncesi eğitim kurumlarına eğitim materyalleri desteği sağlanmıştır.

Okul öncesi eğitimin ülke çapında tanıtılması, halkın bilinçlendirilmesi amacıyla broşürler bastırılmış, her kesime ulaştırılmasına özen gösterilmiştir.

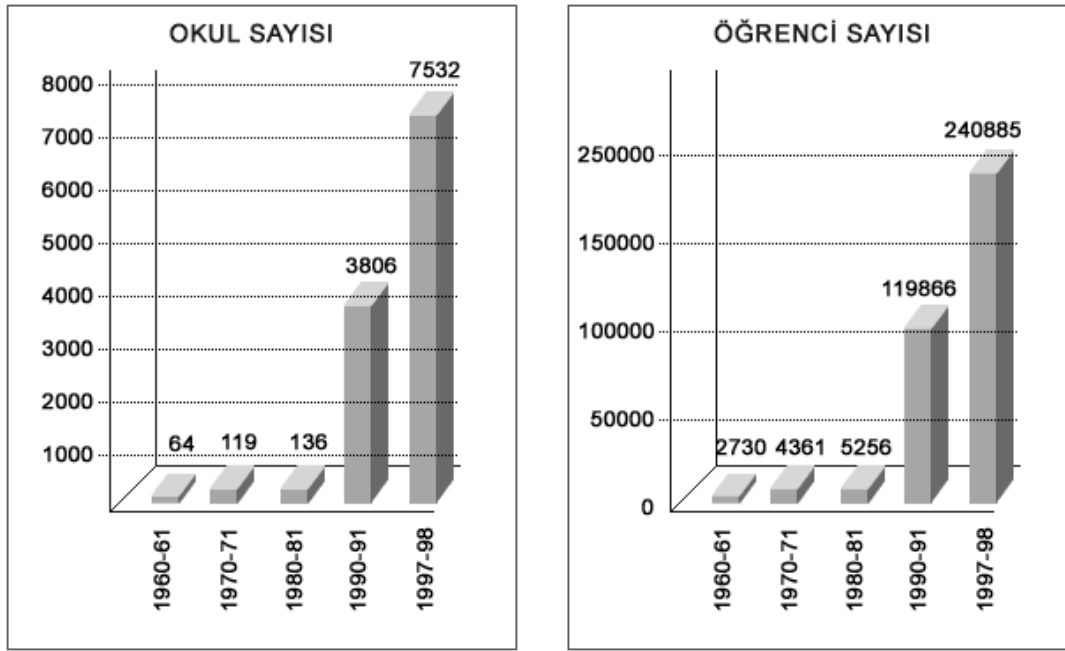
Ülkemizde, okul öncesi eğitimi geliştirerek yaygınlaştırmak ve planlanan hedeflere ulaşmak amacıyla, illerde kitle iletişim ve haberleşme araçlarında okul öncesi eğitimin önemi ile ilgili tanıtım çalışmaları ve yapılan etkinlikler izlenmektedir ³⁷.

Okul öncesi kurumların yaygınlaştırılması, çocukların bu kurumlarda sağlanan eğitimden yararlanmaları için geçmişten günümüze kadar birçok çalışma yapılmış olsa da günümüz koşullarıyla çocukların çeşitli sebeplerden dolayı okul öncesi eğitim kurumlarına katılımlarının hâlâ yeterli olmadığı sonucuna varmaktayız.

Yapılan çalışmalar İstanbul ilinde okul öncesi eğitim kurumlarının %51.5’inin orta sosyo-ekonomik yerleşim merkezlerinde, %33’ünün üst sosyo-ekonomik düzeydeki yerleşim merkezlerinde, %15.5’inin ise sanayi ve gecekondu bölgelerinde olduğunu göstermektedir.

³⁷ MEB, Cumhuriyetimizin 75’inci Yılında Okul Öncesi Eğitim, Ankara, 1998, s.71.

Grafik 2: Okul öncesi eğitimde okul ve öğrenci sayılarında gelişmeler

Kaynak: MEB, T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 1997, s.38.

Okul öncesi eğitiminin seviyesini yükseltmek adına belirlenen bazı amaçlara ulaşılması hedeflenmiştir. Bu amaçlar şöyledir:

- “ 1. Nitelikli okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması,
2. Kitle iletişim araçlarının etkin kullanılmasının sağlanması,
3. Çocuk eğitiminde sektörler arası işbirliği ve sivil toplum örgütlerinin aktif katılımının sağlanması,
4. İzleme ve yönlendirme sistemlerinin, çocukların sağlıklı büyümesi ve psikoz-sosyal/bilişsel gelişmesini izleyecek şekilde geliştirip yaygınlaştırılmasının sağlanması,
5. Aile danışma merkezlerinin yaygınlaştırılması,
6. Aile ve çocuk bilgi ağının oluşturulması,
7. Tüm aile ve çocuklara ulaşabilme için sektörler arası işbirliğinin kuvvetlendirilmesi,
8. İzleme sonuçlarına göre özel eğitim gerektiren çocuklara kaynaştırma eğitiminin sağlanması,
9. Anne-baba eğitim programlarının, sağlık eğitimi çerçevesinde çocukların yaşatılması, büyüme, beslenme ve gelişmesini sağlayacak geliştirilerek bütünleşmiş bir yaklaşımla yaygınlaştırılması ve izlenmesi,
10. Eğitimde fırsat eşitliğinden kız ve erkek çocuklarının eşit oranda yararlanmasının sağlanması, her türlü çocuk istismarının önlenmesi,

11. Çocukların bireysel özellikleri, ilgi ve gereksinimlerine yönelik rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması,
12. Çalışan çocukların sorunlarına çözüm üreten politikaların geliştirilmesi.”³⁸

Günümüzde okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak için planlanan bazı çalışmalar devam ettirilmektedir. Bu çalışmalardan bazıları okul öncesi eğitim hizmetlerinde bütünlük sağlamak amacıyla “Okul Öncesi Eğitimi Yasası”nın çıkartılması ve “Okul Öncesi Eğitimi Araştırma, Geliştirme ve TV ile Program Yapma Projesi” kapsamında okul öncesi çağı çocukların dil gelişimine katkıda bulunmak, Türkçenin doğru ve güzel kullanılmasını sağlamak, kelime haznelerini geliştirmek amacıyla televizyonla eğitim programının hazırlanmasıdır.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılabilmesi için 1997-1998 öğretim yılında VII. Beş Yıllık Kalkınma Planında belirlenen % 13.5’lik okullaşma oranını gerçekleştirilebilmesi için 350.100 çocuğa okul öncesi eğitim imkânı sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca yapılan bazı araştırmalar erken çocukluk eğitimi döneminde düşük maliyetle uygulanabilecek farklı eğitim modellerinden bahsetmektedir. Bu modeller şöyle sıralanabilir:

- “ 1. Anne babanın desteklendiği bir eğitim modeli uygulanmalıdır. Çünkü çocuğun ilk çevresi ailesidir. Aile çocuğun ihtiyaçlarının ilk olarak karşılandığı yerdir.
2. Okul merkezli öğrenmeye anne babaları katmak gerekir. Aile çocuğun okulda gösterdiği gelişimden haberdar olduğu takdirde okulu destekler. Aksi takdirde aile okuldan uzak kalarak çocuğun gelişimini takip edemez ve çocuğun sorun yaşadığı noktalarda kendisine yardımcı olamaz.
3. Toplumun ihtiyaçlarına yönelik programların geliştirilmesi gerekir. Toplum programların geliştirilmesinde, projelendirilmesinde, yürütülmesinde, kaynak yaratılmasında ve değerlendirilmesindeki tüm aşamalara katılmalıdır.
4. Çocuğun bakım ve beslenmesini destekleyici programlar geliştirilmelidir. Çünkü çocuğun gelişimi büyük ölçüde bakımı ve beslenmesine bağlıdır.
5. Çocuğun bakımıyla ilgilenen büyük kardeşin, çocuk gelişimi hakkında bilgilendirilmesi gerekir. Bu nedenle uygulanan çocuktan çocuğa programları etkili olmaktadır.
6. Var olan kaynaklar ve bilgi ağı değerlendirilmelidir.

³⁸ DPT, Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2001, s.19.

7. Çocukların ihtiyaçlarını kadın programlarıyla ilişkilendirmek eğitime katkı sağlar. Böylelikle kadınlar belirli bir gelir elde edebilecekleri çocuk bakım programlarına katılımda bulunurlar.”³⁹

3.4.1. Kurum Merkezli Eğitim

Ülkemizde kurulan okul öncesi eğitim kurumları bazı yönlerden birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bu kurumlardan ilköğretim bünyesindeki anasınıfları, kız meslek okulları bünyesinde uygulama anaokulları ve uygulama anasınıfları Milli Eğitim Bakanlığına bağlı iken; çocuk yuvaları, çocuk bakımevleri, çocuk kulüpleri ve çocuk evleri Sosyal Hizmetlere ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlıdır. Bu kurumlarda uygulanan eğitim programları, yönetim ve kurumun kurulma amaçları bazı yönlerden birbirinden ayrılır. Ancak eğitim kalitesinin yükseltilmesi için kurumların ortak olarak çalışmaları gerekmektedir.

Cumhuriyet döneminde okul öncesi eğitim kurumları kendi programlarını belirli ilkeler doğrultusunda kendileri hazırlamışlardır. Bu alanda okul öncesi eğitim ile ilgili ilk çalışma, M.E. B. tarafından Boğaziçi Üniversitesi İdari Bilimler Araştırma ve Uygulama Enstitüsü’ne verilen Türkiye’de Okul Öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Projesi’dir. Bu projenin içeriği ebeveynleri ve öğretmenleri çocuğun gelişim özellikleri, okul öncesi eğitim ve çocuk yetiştirirken karşılaşılabilecek sorunlar hakkında bilgilendirmeyi kapsamaktadır.

1989 yılında hazırlanan okul öncesi eğitim deneme programında ilk defa ilköğretim Genel Müdürlüğü tarafından çocukların yaşına göre gösterdiği gelişim özellikleri dikkate alınarak, yapılan aktivitelerle ulaşılmak istenilen amaçlar ve hedef davranışlar ele alınmıştır. Oluşturulan yeni programda okul öncesi dönem çocuklarının aktif öğrenmesi ilkesine önem verilmiştir.

Son yıllarda ülkemizde öğretmen ve öğrenci sayısının artmış olması anaokullarına duyulan ihtiyacı da arttırmıştır. Genellikle büyük kentlerde bulunan eğitim kurumlarının köy ve kasabalarda da yaygınlaştırılmaya çalışılması fırsat eşitliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi de eğitim seviyesinin yükselmesine destek sağlayabilir niteliktedir.

³⁹ MEB, T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 1997, s.40.

3.4.2. Aile Merkezli Eğitim

Yapılan araştırmalar okul öncesi eğitimin aile desteği ile birlikte yürütüldüğü takdirde daha kalıcı olduğunu göstermektedir. Özellikle çocuğun ilk eğitiminin ailede başladığı düşünüldüğü zaman çocukla ilgilenen kişinin eğitilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde 1910 yılında Beyazıt'ta açılan Osmanlı ana mektebi adlı okul, aileye ilişkin eğitim sağlaması açısından önemlidir. Bu okul anne baba okullarının ilkidir. Son yıllarda ise Anne Çocuk Eğitim Vakfı tarafından düzenlenen Anne-Çocuk Eğitim Programı uygulanmaktadır. Bu program ile annelere çocuklarıyla uygulayabilecekleri eğitim etkinliklerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu konu üzerine yapılan çalışmalar anne ve çocuk üzerindeki gelişme dikkate alınarak bu programın olumlu yönlerini vurgulamaktadır. Ayrıca anne babaları bilinçlendirmek ve desteklemek için uygulanan birtakım yöntemler vardır. Bunlardan biri grup tartışmalarıdır. Burada anne babalar bir araya toplanarak çocuğun gelişimi ile ilgili bilgileri ve bu süreçteki anne babaya düşen görevleri tartışmaktadırlar. Bunlardan bir diğeri; ev ziyaretleridir. Ev ziyaretleriyle anne babanın çocuklarıyla ilişkilerinde kullanabilecekleri bazı becerileri geliştirmeleri hedeflenir. Bir diğeri ise; hem grup tartışmalarının hem de ev ziyaretlerinin uygulanmasıdır. Uygulanmakta olan Anne-Çocuk Eğitim Programı bu yöntemden yararlanmaktadır.

Uygulanan bu programların ailedeki bireyler arası ilişkileri düzenleyici özelliği olduğu gibi ailenin çocuk yetiştirme tutumları hakkında bilgi edinmelerini sağlar.

3.4.3. Kurum, Aile ve Toplum Merkezli Eğitim

Türkiye’de okul öncesi eğitimi destekleyen diğer bir model de Çok amaçlı Okul Öncesi Eğitim Merkezi modelidir. Bu program ile sadece çocuğun ya da ailesinin eğitimi değil; aynı zamanda öğretmenlerin eğitimi de hedeflenmiştir. Bu model ile iyi kalitede eğitim düşük maliyetle uygulanmaya çalışılmaktadır.

Çok amaçlı okul öncesi eğitim merkezi modelinin ilk örneği 1994 İstanbul Küçük Çekmece’de M.E.B., UNİCEF, Küçükçekmece Belediyesi ve Marmara Üniversitesi’nin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Merkez şu birimlerden oluşmaktadır⁴⁰:

⁴⁰ Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, s.94.

1. Okul Öncesi Eğitim Birimi
 - a. Bağımsız Anaokulu
 - b. Gezici Otobüs Anaokulu
2. Yetişkin Eğitim Birimi
3. Aile Danışma Birimi
4. Araştırma Birimi
5. Eğitici Materyal ve Araç Geliştirme Birimi

Okul öncesi eğitimden yararlanamayan çocuklar için uygulanan gezici otobüs anaokulu, bu çocukların bulundukları noktalara ulaşarak onlara eğitim fırsatı sunmakta ve onları ilköğretime hazırlamaktadır. Gezici otobüs anaokulunda daha çok çocuğun zihinsel gelişimini destekleyici etkinliklere yer verilmektedir. İlerleyen süre zarfında planlanan gezici oyuncak kütüphanesinin hizmete sunulmasıyla çocukların uygun eğitim materyalleriyle oynamasının ve annelerin evden çocuğun eğitimine destek vermelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

II. BÖLÜM

OKUL BAŞARISI ve İLKÖĞRETİM

1. GENEL OLARAK OKUL BAŞARISI

1.1. Başarının Tanımı

Başarı, insanın kendisi ve çevresi ile uyumlu yaşayabilmesi; kendini gerçekleştirmek için belirlediği hedeflere ulaşırken gösterdiği çabalarından olumlu sonuçlar almasıdır. Başarı bireyin yeteneklerini ve gizil güçlerini bunlardan yararlanarak belirlediği amaca ulaşması demektir ¹.

Başarılı olmak, insanın kazanmak istediği konuda sistemli bir çaba harcaması ve belirli kişilik özelliklerini kendinde toplayabilmesidir. Başarı, birey için anlamlı olan amaçların yapılmış olan günlük programlarla adım adım gerçekleşmesidir. İnsanın yaptığı işte başarılı olabilmesi için mutlaka bir hedef belirlemesi gerekir.

1.2. Okul Başarısı ve Okul Başarısızlığı

Başarı, okul ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan bireyin ne derece yararlandığının bir ölçüsü ya da göstergesidir. Okuldaki başarı ise bir akademik programdaki derslerden öğrencinin aldığı notların ya da puanlarının ortalaması olarak düşünülebilir ².

Okul başarısı, çocuğun okul yaşına gelene kadar geçirdiği yaşantılarıyla yakından alakalıdır. Çocuğun ailesi başta olmak üzere, çevresi, içinde bulunduğu ortamın yapısı ve gelişim özellikleri onun okul başarısını etkilemektedir. Okul öncesi eğitimin de çocuğun okul başarısına çok büyük etkisi vardır. Çünkü okul öncesi eğitim kurumu çocuğu ilköğretim ortamına hazırlar. Çocuğun burada edinmiş olduğu deneyimler onun daha sonraki hayatında başarı göstermesi için temel oluşturur.

Başlangıçta çocuğun hayatında en önemli kişi anneyken zaman ilerledikçe baba ve çocuğun aile çevresindeki diğer kişiler de çocuk için önem kazanır. Çocuk 3-4 yaşına geldiğinde artık hayatında ailesi kadar arkadaşları ve öğretmeni de önemlidir. Bağımsız bir birey olmaya ve zamanın çoğunu sosyalleşerek geçirmeye başlar. Ancak çocuğun 6-7 yaşlarına gelmesi onun artık aile ortamından iyice koparak yeni bir ortam olan ilköğretim ortamına girer. Bazı çocuklar ilköğretime kolay uyum sağlarken, bazı çocuklar da tam tersine

¹ Yıldız, N., Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörlerin Rolü, 1999, İstanbul, s.6.

² <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02c.pdf> (04.04.2007)

ilk günden ailelerinden ayrılmakta, sınıfa girmekte, öğretmeni dinlemekte zorluk çekerler. Bu çocukların okula uyum sağlayabilmeleri için daha fazla zamana ihtiyaçları vardır. Burada okul öncesi eğitimin de önemli bir payı vardır. Önceden okul öncesi kurumuna dahil olan çocukların okula uyum sağlamaları kolay olacağı gibi okul başarıları da böyle bir eğitimden geçmeyen çocuklara göre daha yüksek olacaktır. Çünkü okul öncesi eğitim kurumu sağladığı uyaranlarla çocuğu olgunlaştırmayı amaçlar. Bu konuda yapılan araştırmalar anaokuluna devam eden çocukların ilkokul birinci sınıfta başarılı olmak için geçerli sayılan bazı davranış ve beceriler yönünden birinci sınıfa hazır oldukları görülmüştür.

Çocuğun ailesi ve çevresinin yanı sıra çocuğun okula hazır olup olmaması da çocuğun okul başarısını etkileyecektir. Okula başlama olgunluğu; kısaca çocuğun okulda kendisinden istenen görevleri isteyerek ve başarılı bir biçimde yerine getirmeye hazır olup olmadığıdır ³. Çocuk okul olgunluğunu kazandığında sınıf içerisinde ders süresince oturacak, öğretmenini dinleyecek ve kendine düşen görevleri yerine getirecektir. Ayrıca ilkokulun en önemli uğraşı olan okuma yazma becerisini de edinecektir. Çocuk kendine düşen tüm bu görev ve sorumlulukları yerine getirebildiğinde başarı duygusunu yaşayacak, bu da onu öğrenme isteği için daha çok motive edecektir. Okul başarısının yaşanması çocuğun şu yönlerden kendini geliştirmesini sağlar:

- “ 1. Başarı duygusunun tatmin edilmesi,
2. Sosyalleşmesinin sağlanması,
3. Yeteneklerini geliştirme fırsatını bulması,
4. Zamanını olumlu yönde kullanma fırsatı sunması,
5. Olumlu alışkanlıklar kazanmasına yardımcı olması,
6. Geleceğe ümitle bakması ve gelecekte beklentilerinin olması.” ⁴

Ayrıca okul başarısını yaşayan çocuklar birçok yönden olumlu davranışlar sergilerler. Bu davranışlar şöyledir:

- “ 1. Çevrelerine olumlu yönde tesir ederler.
2. Zararlı alışkanlıklardan kaçınabilmektedirler.
3. Risk alma becerileri gelişmiştir.
4. Sosyal hayata uyumları üst düzeydedir.
5. Problem çözme güçleri gelişmiştir.

³ Başal, H., Okul Öncesi Eğitimin Bazı Değişkenler Bakımından Etkisi, İstanbul, 1992, Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi, s.52.

⁴ http://www.egitimportali.com/yazigoster.php?yazi_no=pdr19haftalik (07.04.2007)

6. Çevrelerinden olumlu mesajlar alıp, çevrelerine olumlu mesajlar verirler.
7. Oto kontrol mekanizmaları gelişmiştir. ”⁵

Çocuğun okulda başarısızlık göstermesi ailenin çocuğa sağladığı koşullarla yakından ilgilidir. Ailenin sağladığı koşulların elverişsiz olması, ailenin gelirinin az olması ve ev nüfusunun kalabalık olması ailenin imkânlarını kısıtlamakta, bu da çocuğun ders çalışmasını zorlaştırarak okul başarısını olumsuz etkilemektedir. Örneğin; sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan, eğitimsiz anne ve babanın üçüncü çocuklarının iki odalı, elektriksiz ve radyosuz bir evde yaşaması, çocuğun okuldaki ders başarısını olumsuz olarak etkileyecektir.

Ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olmasının çocuğun başarısını etkilediği gibi ailenin çocuğu ihmal etmesi ve çocuğa kötü muamele etmesi, anne babanın eğitim hataları, çocuğa yeterli bakımın sağlanmaması, çocuğun ailede üvey çocuk olarak görülmesi, çocuğun kardeşleri arasındaki yeri gibi birçok etken de çocuğun okul başarısını olumsuz etkilemektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi aile tarafından yeterli imkânların sağlanmadığı koşullarda yetişen çocukların gelişim alanlarında yeterince ilerleme gösterememeleri okul öncesi eğitim dönemini atlayarak ilköğretime geçiş yapılan süreçte çocuğun kendini yetersiz hissetmesine neden olacaktır. Özellikle dil gelişimi ve zihinsel yönden yeterli olgunluğa erişmemiş çocuklar için okula gitmek oldukça stresli bir iş olacaktır.

Mc Carthy, Day ve Davis tarafından yapılan araştırmalar, sosyo-ekonomik seviyesi düşük olan aile çocuklarının, dil gelişmelerinin bütün safhalarında farklılık gösterdiklerini vurgulamaktadır. Araştırmacılar genellikle bu ailelerin çocuklarında yeterli dil gelişimine rastlanmamasının nedenini düşük sosyo-ekonomik şartlarda yetişmelerine ve çocukların okula ilk başladıklarında büyük zorluklarla karşılaşmalarına bağlamaktadırlar. Houston ise bir araştırmasında sosyal açıdan şansız olan çocukların kelimeleri yerinde kullanamadıklarına dikkati çekerek bu çocukların dil gelişimlerinin yetersiz olmasının okul başarılarını olumsuz etkileyeceğini savunmaktadır.

⁵ http://www.egitimportali.com/yazigoster.php?yazi_no=pdr19haftalik (07.04.2007)

Yapılan diğer araştırmalar sosyal açıdan şanssız olan çocukların dil gelişimleri, sosyo-ekonomik açıdan orta düzeyde olan ailelerin çocuklarıyla karşılaştırıldığında şu şartlar nedeniyle meydana gelmektedir:

- “ 1. Şanssız olan çocuklar ilk çocukluk devresinde yeterince sesli uyarıcı almamaktadır.
2. Doğuştan itibaren üç veya dört yıl boyunca yetişkinlerle daha az konuşma fırsatına sahiptirler.
3. Kognitif davranışları geliştirme fırsatları çok sınırlıdır.
4. Karşılaştıkları duygusal durum tipleri kavramlı ve sözlü iktidarlarını sınırlar.”⁶

Bu çocukların dillerinin ve konuşmalarının özellikleri şunlardır:

- “ 1. İşitme-seslendirme biçimlerindeki eksiklikleri, görsel alandakilerden çoktur.
2. Sözlü ifadelerinin nicelik ve nitelikçe fakir oluşu çocukların büyüdüķçe zihinsel faaliyetlerinin kısıtlanmasına neden olur.
3. Telaffuzları ağır ve düşük bir gelişme seyri takip eder.”⁷

Göçmen ailelerin çocuklarının da dil yetersizliğı nedeniyle okulda başarı gösterme şansı diğer öğrencilere göre daha düşük olmaktadır. Ayrıca gelişim alanlarındaki yetersizliğin okul başarısızlığına neden olacağı gibi çocuğun bakımının sağlanmamasından dolayı çocuğun okula devamsızlığı da çocuğun okul başarısını düşürmektedir. Çocuğun okula derse hazırlıksız olarak gelmesi hem öğretmeni hem de çocuğu olumsuz etkilemekte ve çocuğa başarısızlık duygusunu yaşatmaktadır. Erikson’a göre, çocuğun kendisini okula uyum sağlayacak durumda hissetmemesi ve aşağılık duygusuna kapılması çocuk için sonraki yıllar açısından tehlike oluşturur. Riessmann, çocukların farklı şekillerde öğrendiklerine göre çocuklara farklı yollarda öğrenme fırsatı sunulması gerektiğini savunmaktadır.

1.3. Okul Başarısını Etkileyen Faktörler

Çocuğun okul başarısını etkileyen tek bir faktörden bahsetmek mümkün değildir. Çocuğun ailesi, çevresel faktörler, ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı çocuğun başarısını etkiler. Bu değişkenler çocuğun başarısını olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebilir.

⁶ Şemin, R., Okulda Başarısızlık, 1975, İstanbul, s.64.

⁷ Şemin, R., a.g.k., s.64.

Genellikle okul başarısı çocuğun zekâ düzeyine bağlanmaktadır. Ancak çocuğun bu başarıyı sağlamasında zekâ faktörünün yanında başarı güdüsü, kaygı, okul ve eğitim koşulları, beslenme ve sağlık koşulları da önemli rol oynamaktadır. Ayrıca okulda uygulanan eğitim programının niteliği, okul yöneticilerinin ve eğitim uzmanlarının yeterlilikleri, sınıf düzeyi, dersin türü ve niteliği de okul başarısını etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Çocuğun okul başarısını etkileyen faktörler üç temel grupta ele alınabilir:

1. Bireysel faktörler
2. Ailevî faktörler
3. Çevresel faktörler

1.3.1. Bireysel Faktörler

Bireyin gelişim alanlarında tam anlamıyla gelişim göstermemiş olması başarısını yakından etkiler. Bilişsel, fiziksel, sosyal, duygusal ve dil bakımından gösterilen eksiklik çocuğun başarısızlığa uğramasına neden olur. Çocuğun başarısızlığının çevresi tarafından küçümsenmesi çocuğun egosunu olumsuz yönde etkileyerek daha sonraki eğitim yıllarında çocuğun kendisini yaşıtlarından farklı değerlendirmesine neden olacaktır. Bu da çocuğun güvenini kırarak ve çevresiyle olan sosyal uyumunu etkileyecektir.

Çocuğu okul yaşamına hazırlayan önceden edindiği bilgiler de .çocuğun başarısını etkilemektedir. Çocuğun bu bilgilerinin yetersiz olması, yani ilköğretim aşamasına gelinceye kadar gerekli eğitimi almamış olması, çocuğun bu dönemde öğreneceği bilgiler için geliştirilmiş olması gereken yeteneklerin ortaya çıkmasını engeller.

Kişilik yapısı yeterince gelişmemiş olan çocuğun kendine güveni azdır. Böyle çocuklar genellikle öğretmenine soru sormaktan çekinirler ve kaygılıdırlar. Bu özellikler çocuğu olumsuz yönde etkiler. Ayrıca okul olgunluğuna erişememiş olma, hiperaktivite gibi çocuğun dikkatini toplamasını zorlaştıran koşullar da çocuğun başarısında rol oynar.

Çocuğun sağlık problemlerinin olması, duygusal bozukluklarının olması çocuğun öğrenme üzerine yoğunlaşmasını zorlaştıracı niteliktedir. Çocukta öğrenme güçlüğüünün bulunması da çocuğun kendisine öğretilen bilgileri algılamasını güçleştirir.

1.3.1.1. Duygusal Faktörler

Okul öncesi dönemde geliştirilmesi gereken duygusal olgunluğa erişememiş olma, okul başarısını olumsuz yönde etkiler. Çocuğun duygusal yönden sorun yaşaması çocuğun okul ortamına alışmasını etkiler. Schonell'e göre, çocuk denemeye istekli olduğu ve ilgi

duyduğu zaman, en iyi biçimde öğrenir. Bazı okulların kullandıkları yöntemler, bu tutumu yaratırken, bazıları da bir kısım çocuklarda, başarısızlık duygusunu uyandırır⁸. Çocuğun yaşadığı duygusal sorunlar onun okulda yapılan çalışmalara odaklanmasını ve bu çalışmalarda başarı göstermesini güçleştirir. Zaman ilerledikçe çocuk ve sınıf arkadaşları arasındaki fark açılmaya başlar. Çocuk başarısızlık duygusunu yaşamaya ve bundan dolayı da okula uyumsuz davranışlarda bulunmaya başlar.

Çocuğun okul hayatında başarı göstermesini sağlayan bir diğer etken de sorumluluk duygusudur. Çocukta sorumluluk duygusunun gelişmiş olması onun hedefine ulaşmasında daha çok çaba harcamasına neden olur.

Çocukta doğumdan itibaren ailesi tarafından geliştirilen ilgi, sevgi, şefkat gibi duygular da çocuğu olumlu etkileyerek okula motive eder. Böyle bir ortamda yetişen çocuk başarı duygusunu yaşamak üzere güdülenecek ve uzun süreli başarıları elde etmek için çaba harcayacaktır.

1.3.1.2. Benlik Algısı

Çocuk dünyaya ilk geldiğinde bir ben kavramı yoktur. Benlik kavramı çocukluğun ilk yıllarında çocuğun yaşantısına bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olarak gelişir. Benlik kavramı çocukta yaşlara göre değişiklik gösterir.

Okul çağına gelinceye kadar çocukta olumlu benlik duygularının gelişimi çocuğun okul başarısını da olumlu yönde etkiler. Yapılan araştırmalar, başarılı öğrencilerin başarısız öğrencilere göre başarıya dönük olumlu bir tutuma, çevresiyle iyi ilişkilere ve öğretmenlere yönelik pozitif bir imaja sahip olduklarını, kendilerine güven ve sorumluluk duygularının daha gelişmiş öğrenciler olduklarını göstermektedir. Ayrıca bu öğrenciler duygusal açıdan da daha olgun ve daha yüksek benlik algısına sahiptirler.

Çocukta gelişen benlik olgusu, çocuğun kendi yeteneklerinden ve kapasitesinden haberdar olmasını sağlar. Çocuk amaçlarını belirlemede ve amaçlarına ulaşmak için zamanı iyi kullanmada başarılıdır. Bu da çocuğun okul başarısını artırır.

1.3.1.3. Zihinsel Faktörler

Araştırmacılar zekâ ile okuma yazma becerileri arasında bir ilişki olduğunu vurgulamaktadır. Ama bu çocuğun başarısını değerlendirmek için yeterli değildir. Zekâ konusunda yaptığı çalışmaları sonucunda Wechsler zekâyı bireyin birleştirilmiş veya

⁸ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.19.

global kabiliyeti olarak tanımlar. Ona göre zekâ, amaca uygun davranmayı, akıllıca düşünmeyi ve çevresi ile etkili bir şekilde tartışabilmeyi içerir.

“Wewetzer ise zekâyı diagnostik çevresi içinde, varlığa hükmetmeye hizmet eden, bütün fonksiyon alanlarını kapsar şeklinde açıklamıştır. Schonell’e göre ise, genel zekâ, değişik bilgi grupları arasındaki ilişkileri görüp bu ilişkileri yeni durumlara uygulama yeteneğidir.”⁹

Okul başarısı çocuğun ilköğretime dair bazı becerileri kazanmasında zihinsel gelişiminden etkilense de çocuğun başarılı ya da başarısız olması sadece çocuğun zekâsı ile belirlenemez. Bu konuda yapılan çalışmalar başarılı ve başarısız öğrenciler arasında zekâ düzeyi bakımından çok farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Ayrıca zekâ ölçümünün başarıyı ölçmek için yetersiz bir belirleyici olduğu da vurgulanmaktadır. Yapılan araştırmalar yüksek zekâ düzeyine sahip öğrencilerin serbest bir ortamda, düşük zekâ düzeyine sahip öğrencilerin ise daha kontrollü bir ortamda başarılı olduklarını ortaya koymaktadır.

Üstün zekâlı çocuklar ile yapılan araştırmalar ise, bu çocukların duygusal nedenler, arkadaş grubunun etkileri, onlara uygun eğitim programlarının eksikliği, teşhis edilememiş öğrenme güçlükleri, öğrencilerin kendilerine ait bir program oluşturamamaları gibi nedenlerden dolayı başarısız olduklarını göstermektedir¹⁰.

Özel eğitime ihtiyaç duyan ve zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların başarısı doğrudan olumsuz yönde etkilenmektedir. Ancak başarısızlık sorunu yaşayan çocuklar böyle bir grup içine dahil edilmemektedir. Onların başarısız olmalarına neden olan etmenler arasında tümevarım, tümdengelim gibi akıl yürütme becerilerinin ve hafıza kullanma yeteneklerinin düşük olması sayılabilir.

Kalıtsal etkilerin dışında sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan yetersiz şartlar altında yetişen çocukların çevrelerinde fazla uyarıcı bulunmaması nedeniyle zihinsel seviyelerinin diğer çocuklara göre düşük olduğu görülmüştür.

1.3.1.4. Cinsiyet Faktörü

Yapılan araştırmalar cinsiyet faktörünün öğrencinin başarısını etkilediğini ve genellikle kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduklarını ortaya koymaktadır. Bazı araştırmacılara göre, okumada hayatî bir önem taşıyan görsel ve işitsel

⁹ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.11.

¹⁰ http://ilgaz.meb.gov.tr/rehberlik/132_Okul_Basarisini_Etkileyen_Faktorler.htm (11.04.2007)

ayırma yetenekleri kızlarda erkeklerden daha erken ve daha iyi gelişmektedir. Ayrıca kız öğrencilerin başarılı ve başarısız olmalarında aile faktörü araştırıldığında, başarılı kız öğrencilerin ailelerinin çocuklarını, başarısız kız öğrencilerin ailelerine göre daha fazla başarılı olmaya teşvik ettikleri gözlenmiştir. Yine yapılan çalışmalara göre; kız öğrencilerin başarılarını emek, erkek öğrenciler ise başarılarının karşılığını yetenek olarak değerlendirmektedir. Bu çalışmalar, kızların okul yaşantıları boyunca erkeklerden daha az sınıfta kaldıklarını, kızların hafıza veya sözlü verilere dayalı görevlerde erkeklerden daha başarılı olduklarını, erkeklerin ise sayıya veya mekanik yeteneğe dayalı görevlerde kızlardan daha üstün olduklarını göstermiştir. Ayrıca disleksi, kekemelik gibi okul başarısını büyük ölçüde etkileyen dil bozukluklarının erkeklerde kızlara oranla daha fazla rastlanmakta olduğu ortaya konulmuştur.

Yapılan araştırmalarla, erkek çocukların fizyolojik olarak kızlara göre daha fazla saldırganlık gösterdikleri ve olaylara karşı daha çabuk tepki gösterdikleri ileri sürülmüştür. Kız çocuklarında sorumluluk duygusunun daha fazla gelişmiş olması okul başarılarını olumlu yönde etkiler. Kız çocuklarının ailede kardeşlerine bakmak, eve yardım etmek gibi işleri yüklenmeleri onlarda bu duygunun gelişmesine yardımcı olmuştur.

1.3.2. Ailevi Faktörler

Aile çocuğun hayatının ilk yıllarında çocuğa bakmakla yükümlü olan kurumdur. Çocuğun olumlu bir gelişim gösterebilmesi için aileye birçok görev düşmektedir. Aile çocuğa insan ilişkilerini öğreten esas kurumdur. Çocuk burada işbirliği, paylaşma, yardımseverlik gibi duyguları öğrenir. Çocuğa bu dönemde sağlanan fırsatlar onun okul başarısını artırır. Okul öncesi dönem çocuğu ailesinin etkisi altındadır. Bu nedenle bu dönemde anne ve babanın olumlu ya da olumsuz tutumları çocuğu doğrudan etkiler.

Çocuğun okul başarısında ailenin rolünü araştıran çalışmalar, aile ile okulun işbirliği içinde çalışmasının çocuğun başarısını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Aile içindeki uyum, ailenin çocuğu destekleyici tutumu ve ailenin okulun etkinliklerine katılımı çocuğun okul başarısını etkiler.

“Diaz tarafından yapılan bir araştırmada, akademik başarısı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencilerin anne baba desteğinden yoksun oldukları saptanmıştır. Eastman ise çalışmasında, eğitim açısından destekleyici bir yaklaşım içerisinde olan ailelerin çocuklarında, okul başarısının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.”¹¹

¹¹ <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (04.04.2007)

“Jencks ve arkadaşları tarafından yapılan bir diğer araştırmaya göre, aile özellikleri çocuğun okul başarısındaki en önemli çevre faktörünü oluşturmaktadır.” Bu araştırmanın sonuçlarına göre çocuğun okul başarısının sağlanmasında aileye çok büyük rol düştüğü söylenebilir.¹²

Çocuğun okula başlaması çocuğun aile çevresinden biraz uzaklaşmasını sağlar. Ancak aile etkisi hiçbir zaman tam anlamıyla ortadan kalkmaz. “Gordon’a göre anne babanın çocuk üzerindeki etkisi çok büyüktür.” Daha öncede belirtildiği gibi çocuğun anne ve babası onun ilk öğretmenleridir.¹³

Çocuk içinde bulunduğu aile yapısından, kültürel ve toplumsal yapıdan etkilenir. Eğer aile günün şartları çerçevesinde çocuğun gerekli olan ihtiyaçlarını karşılayamaz ve kendi doğrularını çocuğa kabul ettirmek çabasında bulunur ise çocuk bundan olumsuz etkilenecek ve bunun sonucunda çevresine uyum sağlamakta zorlanacaktır. Genellikle okulda başarısız olan çocukların ailelerinde geleneksel tutumlar gözlenir; yenilikler kolay kolay kabul edilmez. Böyle aileler kendi dar çevreleri içerisinde yaşamlarını sürdürürler. Bu tutumları sergileyen ailelerde genellikle anne ve babanın eğitim seviyesi düşüktür. Anne ve baba evde çocuğun başarısına yarar sağlayacak davranış modeli sergilemez. Bu ailelerin çocukları çoğunlukla gelişimlerini destekleyici oyuncaklardan, öğrenmelerini pekiştirebilecekleri bir ortamdan uzak şekilde yetişirler. Aynı zamanda aile bireyleri arasındaki sosyal bağlar çok güçlü değildir.

Eğer evde aile çocuğun eğitime gereken ilgi ve desteği sağlamıyorsa çocuğun başarı göstermesi beklenmemelidir. Anne babanın çocuğun eğitime katkıda bulunabilmesi için kendisini de sürekli geliştirmesi gerekir. Aile çocuğun başarısını arttırmada şu tutumları izlemelidir:

- “ 1. Aile bireyleri çocuklarının yaşının psikolojik özelliklerini iyi bilmeli, ona uygun davranmalı,
2. Evde çocuklarla birlikte okul derslerine uygun aktiviteler yapılmalı,
3. Ebeveynler tüm planlarını çocuğun eğitim durumuna göre ayarlamalı,
4. Ders çalışma alışkanlığı kazandırıncaya kadar çocuğun ders çalışmasına engel olan maddi manevi her problem halledilmeli, çocuğa mazeret bırakmamalı,
5. Ders çalışma alışkanlığı kazanılmışsa bile ders çalışma kontrol edilmeli, aksaklıklarda müdahale edilmeli,

¹² <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (04.04.2007)

¹³ <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (04.04.2007)

6. Baba ders konusunu annenin üzerine yıkmamalı, kendi yapması gereken vazifeleri aksatmadan yapmalı,
7. Okul düzenli bir şekilde ziyaret edilmeli, öğretmenlerle görüşülmeli,
8. Okul etkinliklerine katılmalı, çocuğun katılması teşvik edilmeli,
9. Öğretmenin önerileri dikkate alınmalı,
10. Çocuğun yanında asla öğretmenini tenkit edici mahiyette konuşulmamalı,
11. Çocuğun öğretmeni adeta evin bir ferdi gibi kabul edilmeli, ona karşı samimi davranılmalı.
12. Okuldaki arkadaşları tanınmaya çalışılmalı, uygun olmayan arkadaşlıklar konusunda tedbir alınmalıdır.”¹⁴

1.3.2.1. Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı

Çocuğun ailesinin sosyo-ekonomik yapısı, anne babanın eğitim düzeyi ve meslek durumları, evi kaç kişinin paylaştığı gibi değişkenler sosyal sınıfı belirlemektedir. Çocuğun içinde bulunduğu sosyal sınıf, sağladığı kolaylıklar ya da engellemelerle çocuğun okuldaki başarısını etkilemektedir. Ayrıca araştırmacılara göre çocuğun yetiştiği toplumun kültürel yapısı da kişiyi farklı şekilde etkilemektedir. R. Benediet ve M. Mead kişiliğin kültürel normlarla şekil kazandığını ve bu normların da kültürden kültüre değiştiği görüşünü savunuyor¹⁵.

Yapılan birçok araştırma ile farklı sosyal sınıflara ait çocuklarda farklı kişilik özellikleri olduğu bulunmuştur. Drucker ve Remmers'ın yaptıkları araştırmada, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan kesimden gelen çocukların daha fazla engellemeyle karşılaştıklarını ve daha fazla kişilik sorunları yaşadıklarını göstermiştir. Ayrıca bu gruptaki çocuklar sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarına göre daha başarısız ve sorunlu bulunmuşlardır.

Ailenin ekonomik durumu, çocuğa sunulan eğitim, çocuğun beslenmesi ve bakımı onu olumlu ya da olumsuz yönde etkiler. İçinde bulunulan toplumun kültürel seviyesinin düşük olması da çocuğun gelişimini etkilemektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar kültürel açıdan yoksun yetişmenin çocuğu şu yönlerden etkileyebileceğini göstermiştir:

- “
1. Arkadaş ilişkilerinde yetersizlik
 2. Sorumluluğa kayıtsız davranmak
 3. Başarısızlık oranında yükseklik

¹⁴ http://www.egitimportali.com/yazigoster.php?yazi_no=pdr19haftalik (07.04.2007)

¹⁵ Kasatura, İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul, 1991, s.91.

4. İçe kapalı olma veya toplumsal yönden kabul edilemez davranışlar
5. Kültürel etkinliklere katılma oranında düşüklük
6. Kendine güven azlığı
7. Anne babalarının da düşük bir toplumsal ve ekonomik beklenti içinde olmaları
8. Eğitim düzeyinin çok düşük olması
9. Meslekî becerinin çok az oluşu
10. Model olacak olumlu davranış yokluğu”¹⁶

Anne ve babanın öğrenim durumuyla çocuğun okuldaki başarısı arasında yakın bir ilişki vardır. Araştırma sonuçları başarılı ve başarısız öğrencilerin ortalamaları alındığında başarılı öğrencilerin annelerinin öğrenim ortalaması 8.1 yıl, başarısız öğrencilerin annelerinin öğrenim ortalaması 6.6 yıldır. Başarılı öğrenci babalarının öğrenim ortalaması 10.3 iken, başarısız öğrenci babalarının öğrenim ortalaması 8.5 yıldır. Bu sonuçlara göre başarılı öğrencilerin anne babalarının öğrenim düzeyi başarısız öğrenci anne babalarına göre daha yüksektir. Anne babanın öğrenim durumunun çocuk üzerinde etkisi olduğu gibi anne babanın mesleklerinin de çocuk üzerinde etkisi vardır. Anne ve babanın meslekî statüsünün yüksek olması çocuğun başarısı üzerinde etki yaratacaktır.

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerde yapılan tartışmalar çocuğa kendini güvensiz hissetmesini sağlamakta, çocuğun hayata güvensiz bakmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu tip ailelerin çocuklarının dil gelişiminin de zayıf olduğu görülmektedir. Çocuğun anne ve babasıyla ilişkilerinin samimiyete dayalı olmamasından dolayı çocuk evde yeterince kendini ifade edemez. Bu çocuklar sosyo-ekonomik düzeyi iyi olan aile çocuklarıyla karşılaştırıldıklarında kendini ifade etmede, iletişim kurmada ve dinlemede daha başarısız olarak değerlendirilmişlerdir.

¹⁶ Kasatura, a.g.k., s.92.

Tablo 4: Başarılı ve başarısız öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri

<u>Öğrenim Düzeyi</u>	Başarılı Öğrencilerin <u>Anneleri</u>	Başarısız Öğrencilerin <u>Anneleri</u>
	<u>Sayı</u>	<u>Sayı</u>
1.Hiç okula gitmemiş	6	3
2.İlkokula gitmemiş	15	20
3.İlkokulu bitirmiş	20	38
4.Ortaokul, enstitü veya sanat okuluna gitmiş	25	21
5.Ortaokul veya dengini bitirmiş	19	23
6.Lise veya dengine devam etmiş	17	23
7.Lise veya dengini bitirmiş	19	5
8.Üniversite veya yüksek okula devam etmiş	5	7
9.Üniversite veya yüksek okul bitirmiş	18	4
10.Üniversite sonrası eğitim görmüş	-	-
TOPLAM	144	144

Kaynak : Kasatura, İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul, 1991, s.104

Tablo 5: Başarılı ve başarısız öğrenci babalarının öğrenim düzeyleri

<u>Öğrenim Düzeyi</u>	<u>Başarılı Öğrencilerin Babaları</u>	<u>Başarısız Öğrencilerin Babaları</u>
	<u>Sayı</u>	<u>Sayı</u>
1.Hiç okula gitmemiş	2	3
2.İlkokula gitmemiş	6	10
3.İlkokulu bitirmiş	21	40
4.Ortaokul, enstitü veya sanat okuluna gitmiş	10	13
5. Ortaokul veya dengini bitirmiş	15	20
6. Lise veya dengine devam etmiş	12	20
7. Lise veya dengini bitirmiş	25	19
8. Üniversite veya yüksek okula devam etmiş	12	2
9. Üniversite veya yüksek okul bitirmiş	37	17
10.Üniversite sonrası eğitim görmüş	4	-
TOPLAM	144	144

Kaynak : Kasatura, İ., a.g.k., s.104.

Yukarıdaki tablolar, annenin ve babanın eğitim düzeyinin düşük olmasının çocuğun başarı düzeyini kötü yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan bir anne ve baba, çocuğun eğitimine daha çok önem vermekte ve onu eğitimini tamamlaması açısından teşvik etmektedir. Aynı zamanda ebeveynlerin erken yaşlarda çocuklar tarafından model olarak alınmaları açısından anne ve babanın eğitim düzeyi oldukça önemlidir.

1.3.2.2. Anne ve Babanın Rolü

Çocuğun okul başarısında ailenin rolü çok büyüktür. Çocuğun okulu sevmesine ya da okuldan korkmasına neden olan şey, anne babanın bu konudaki tutumlarıdır. Ailenin uyumu, destekleyici yaklaşımı ve ailenin okul etkinliklerine katılımı çocuğun okul başarısını yakından etkiler. Diaz (1989) tarafından yapılan bir araştırmada, akademik başarısı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etkenin, anne-baba desteği ve ilgisinden yoksunluk olduğu saptanmıştır. Aynı araştırmada, anne-baba katılımı, tutarsızlık ve geçimsizliğinin de düşük okul başarısında

önemli bir risk faktörü olduğu görülmüştür. Eastman (1988), eğitim açısından destekleyici yaklaşım içerisinde olan ailelerin çocuklarında, okul başarısının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Gordon (1993)'a göre; anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Anne babalar 0-6 yaş döneminde hem çocuklarına tüm gereksinimlerinin yerine getirilmesinde en yakınında olan kişiler, hem de ilk öğretmenleridirler. İnsan kişiliğinin gelişimsel temellerinin 0-6 yaş döneminde atıldığı göz önüne alındığında, eğitsel kimliğin belirlenmesinde anne-baba rolünün önemi daha da iyi anlaşılmış olur. Çocuğun aile içerisinde edindiği statü, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik; onun giderek toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olmaktadır¹⁷.

Aile sürekli çocuğun okulda başarılı olması için onun üstünde baskı uygularsa bu çocuğun bir süre sonra okuldan soğumasına ve korkmasına neden olmaktadır. Anne ve baba çocuğun başarısını diğer öğrencilerin başarısıyla kıyaslamamalıdır. Araştırmacılara göre, çocukların aile kültürü ile okul başarısı arasında yakın bir ilişki vardır. Aile içindeki sağlıklı iletişim ve huzur ortamı çocuğun hem çevresiyle olan ilişkilerini hem de okul başarısını etkiler. Anne ve baba arasındaki sevgi ve saygıya dayalı bir ilişki çocuğu olumlu etkileyeceği gibi, kavga ve gürültü ortamında yetişen çocuk bundan olumsuz olarak etkilenecektir. Çocuk ile annesi arasındaki ilişki çok önemlidir. Bu ilişkinin temelinde baba desteği vardır. Yapılan araştırmalar, destekleyici baba-çocuk ilişkisinin okul başarısını yükselttiğini göstermiştir. Tam aksine yetersiz baba-çocuk ilişkisi ise başarıda düşme ve gerilemeye neden olmaktadır. Bu nedenle anne ve babanın da eğitime katılması büyük önem taşımaktadır. Vernon, anne-baba-çocuk arasındaki ilişkilerin, çocuğun çalışma ve öğrenme konusundaki isteğini etkileyerek okuldaki ilerlemeyi sağladığı veya buna engel olduğunu belirtir. Ayrıca çocuktaki başarıya ulaşmak isteğinin de, anne babanın başarıya verdiği önemle ilgili olduğunu ve bu tür güçlendirmelerin sosyo-kültürel açıdan yüksek gruptaki ailelerde, düşük olanlardan daha fazla olduğunu da ekler. Ayrıca anne ve babanın mesleği de çocuğun okul başarısı üzerinde etkilidir. Çünkü çocuklar genellikle anne babalarını model alarak öğrenirler. Anne ve babanın mesleğinde başarı göstermesi çocuğun başarısını da artırır. Çocuk başarıya ulaşmak için kendisini anne-babası ile özdeşleştirmesini ve onlara benzeme isteğini güçlendirir. Böylece eğer anne-baba kendileri

¹⁷ <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (04.04.2007)

iyi eğitilmiş, hayatta başarılı ise, çocuklar bu özdeşleştirme yoluyla başarmak için, daha fazla uyarılırlar ¹⁸.

Anne babanın çocuğun derslerine, ödevlerine yardımcı olması, sorularını cevaplandırması çocuğu destekleyerek başarısını yükseltir. Anne ve baba çocuğun yeteneklerinin farkına varıp bu yetenekleri geliştirme çabası göstermeli, çocuğu yapamadığı şeylerden dolayı küçümsememelidirler. Ailenin disiplin anlayışının da okul başarısı üzerinde etkisi vardır. Yapılan bir araştırma sonuçlarına göre, otoriter tutum sergileyen ailelerin çocuklarının %18'i başarısız bulunmuştur. Jencks ve arkadaşları yaptığı bir araştırmada, aile özelliklerinin çocuğun okul başarısını belirleyen en önemli çevre faktörü olduğunu ortaya koymuştur. Çocuğun anne babası tarafından dinlendiğini, anlaşıldığını hissetmesi çocuğu başarıya ulaştırır. Anne ve babanın başarı ve başarısızlık karşısındaki tepkisi çocuğun öğrenme güdülenmesini olumsuz etkileyebilir. Çocuğun okula sağlıklı uyum gösterebilmesi için ailenin sürekli okulla iletişimde olması ve çocuğun gelişimini takip etmesi gereklidir. Ayrıca anne ve babanın eğitim programlarına katılmaları da çocuğun okul hayatını olumlu etkiler. Bu alanda yapılan çalışmalar eğitilen annelerin çocuklarının akademik başarılarının daha yüksek olduğu yönündedir.

Anne baba yoksunluğu içerisinde büyüyen çocuğun okul başarısı da olumsuz yönde etkilenmektedir. Yapılan çalışmalar yetiştirme yurdunda büyüyen çocukların gelişim bozuklukları gösterdiklerini ortaya koymuştur.

1.3.3. Çevresel Faktörler

Okul başarısını etkilemede diğer faktörler kadar çocuğun çevresi de önem taşımaktadır. Yaşamının ilk yıllarında çocuğun ailesi ve yaşadığı çevre onun gelişimini yakından etkilemektedir. Eğer çocuğun çevresinde çocuğun ilgisini çekebilecek yeterli uyarıcı yoksa çocuk çevresini anlamakta ve gelişim alanlarında ilerlemekte güçlük çekecektir. Yetersiz uyarılma çocuk deneyimlerinin özümlemesinde ve dil becerisinin gelişiminde zorluklara neden olacaktır. Çocuğun çevresini anlaması ve konuşmasındaki yetersizlik bu çevreye uyum sağlamasını zorlaştıracığından çocuğun okuldaki başarısı olumsuz şekilde etkilenecektir.

Ev çevresi, çocuğun yaşama başladığı ilk yıllardaki en önemli kurumdur. Aile bireyleri çocuğa sağladıkları imkânlar ve ona yaşattıkları deneyimler ile çocuğu okul

¹⁸ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.21.

hayatına hazırlamakla yükümlüdürler. Schonell'e göre ev çevresi denildiğinde üzerinde durulan birkaç madde vardır:

- “1. Ekonomik koşullar – ailenin geliri, kalabalıklığı, evin tipi, yeterli ve düzenli beslenme, uyku vb.
2. Oyun ve çeşitli sosyal deneyimler için olanaklar. Bunlar kuşkusuz kelime haznesinin gelişmesi ile ilgilidir.
3. Evdeki konuşma ortamı. Özellikle çocukların konuşmasını etkileyen ana-baba konuşmasının cinsi, konuşma modeli ve miktarı.
4. Okuma yazmaya karşı tutum. Evde çeşitli kitapların bulunup bulunmaması, evdeki okuma miktarı.
5. Çocuğun güven ve kişilik gelişimini etkileyen anne-baba ilişkileri bakımından, aile yaşamının nitelikleri.”¹⁹

Ev çevresinden gelen tüm bu etkenler çocuğun öğrenme durumunu etkiler. Çocuğun yakın çevresinin onunla geçireceği zaman çok önemlidir. Çocukla sohbet edilmesi, bir kitap okunması çocuğun dil gelişimini güçlendirerek onu okuma yazma becerisini kazanmak üzere hazırlar. “Godwin (1973) tarafından yapılan bir araştırmada, her yönü ile daha zengin, daha dolu bir hayat yaşamak için teşvik edilen ailelerden gelen çocukların okulda başarılarının, aile çevresinde ne yaptıklarına çok dikkat edilmeyen çocuklara göre daha başarılı oldukları dikkati çekmiştir.”²⁰

1.3.3.1. Okul

Okul çocuğun topluma uyum göstermesini sağlayan , onu geleceğe hazırlayan eğitim kurumudur. Çocuğun ilk eğitimi ailesinde başlar; okul içinde ve dışındaki yaşantılarla devam eder. Eğitimin amacı, seven, sayan, güvenli, bilgili, başarılı, verimli ve doyurucu bir yaşam sürecektir kişiler yetiştirmektir. Okul çocuğun sosyalleştiği ilk kurumdur.

Dewey'e göre okul, karmaşık bilgileri basitleştiren, zararlı çevresel etkenleri azaltarak, arınmış eylem düzenini sağlayan, bireyi yakın çevre sınırlamalarından kurtararak, daha geniş çevreyle ilişki kurmasına olanak hazırlayan bir kurumdur²¹.

¹⁹ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.15.

²⁰ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.17.

²¹ Yavuzer H., a.g.k., s.154.

Okulun iki önemli işlevi vardır. Bunlardan ilki, çocuğun öğrenmesini sağlamak; ikincisi ise diğer sosyal kurumların boşluğunu doldurmaktır. Okul birinci işlevi ile çocuğun hayatı boyunca kullanacağı kazanması gereken değerleri ona kazandırır. Okul, çocuğun düşünme becerisini geliştirir. İkinci işleviyle de, çocuğun çevresi tarafından yetersiz bırakıldığı kurumların görevini üstlenir ve çocuğu bu alanlarda geliştirir.

Okul, çocuğu diğer kişilerle beraber çalışmaya ve yaşamaya alıştırmayı açısından da önem taşımaktadır. İyi planlanmış bir okulda düzenlenen aktiviteler, düşük sosyo-ekonomik seviyedeki aile içerisinde yetişen çocuk için yetersiz koşulları telafi etmeye çalışır. Kalabalık bir aile ortamında sevgi ve ilgiden yoksun olarak yetişen çocuğun kendine olan güvenini kazanmasını sağlayarak onu ilerideki hayatına hazırlar.

1.3.3.2. Öğretmen

Okul kadar öğretmen de çocuğun eğitimi açısından önem taşır. Öğretmen okulun temel ögesini oluşturur. Çocuğun derslerinde göstereceği başarının büyük bir bölümü de öğretmene bağlıdır. Çocuğun öğretmenini sevip sayması onun derse olan ilgisini arttırır. Öğretmen çocuğun ders çalışma alışkanlığı kazanmasını, toplum tarafından kabul gören davranışlar geliştirmesini sağlar. Çocuğun kişiliğinin oluşumunu ve gelişimini sağlar.

Çocuk okula başladıktan sonra artık model alacağı bir kişi daha vardır. Öğretmenin davranışları, duruşu çocuğun temel öğrenme kaynağıdır. Öğretmen çocuğun yaşamını doğrudan etkilemesi açısından önem taşır. Öğretmen çocukların var olan yeteneklerini keşfetmelerine ve bu yetenekleri geliştirmelerine yardımcı olur. Her çocuğun farklı öğrenme hızına sahip olduğunu bilir ve bu doğrultuda programını belirler. Çocukta ilgi uyandıracak, çocuğun öğrenmesini kolaylaştıracak ve çocuğun derse aktif olarak katılımını sağlayacak materyalleri geliştirir.

Olumsuz tutumlar içerisinde olan bir öğretmenin öğrencilerinin tutumları da olumsuz olacaktır. Bu da okul başarısını düşürecektir. Bu nedenle öğretmenin mesleğini sevmesi ve çocuk gelişimi hakkında eğitim almış olması çok önemlidir. Ayrıca okulda başarısızlık gösteren çocuğun başarısızlığının altında yatan nedenleri araştırarak onun ailesi ile işbirliği sağlaması da çocuğun okuldaki başarısı açısından önem taşır.

Sosyo-ekonomik açıdan elverişsiz şartlar altında büyüyen çocuğun arkadaşlarına uyum sağlamasında, eksik kaldığı noktalarda kendini ve güvenini geliştirmesinde öğretmen önemli rol oynar. Öğretmen bu çocuğu yakından takip ederek hangi alanlarda çocuğun başarılı olduğunu, hangi alanlarda başarısız olduğunu bilmelidir. Böylelikle çocuğun

kendini yetersiz hissettiği alanlarda kendini geliştirmesi hızlanır. Bu da çocuğu başarıya yöneltir.

1.3.3.3. Kardeş

Önceden anne babasının ilgi ve sevgisini kimseyle paylaşmayan çocuk için aileye yeni bir üyenin eklenmesi ilk başlarda onun için çok zorluk çekmesine neden olabilir. Bu gibi bir durum çocukta rekabet ve kıskançlık duyguları yaratabilir. Eğer çocuk okul çağındaysa başarısı bu durumdan etkilenebilir. Burada anne ve babaya büyük sorumluluklar düşmektedir. Anne ve babanın durumun farkına varıp davranışlarını ona göre düzenlemeleri gerekir. Bu durum ikinci çocuğun veya daha sonraki çocukların eve gelmesiyle hemen hemen her ailede aynı şekildedir.

“Falbo’nun (1976) araştırması, ilk doğan çocukların topluma daha iyi uyum sağladıklarını göstermektedir. Sonradan doğan çocuklar sürekli anne babaları ya da öğretmenleri tarafından ailenin ilk çocuğuyla karşılaştırılmakta ve eleştirilmektedir.”²² Anne babaların her çocuğun aynı şekilde ve hızda gelişim göstermesini beklemeleri çocuğun olumsuz duygular hissetmesine ve uyumsuz davranışlar göstermesine neden olarak okul başarısını düşürebilir.

İlk çocuk ailede kardeşleri tarafından model, öğretmen, oyun arkadaşı ve küçük kardeşin koruyucusu olarak görülürken, kardeşlerin varlığı rekabet, işbirliği ve saldırganlık gibi davranışların gelişimine neden olabilir. Ayrıca ailenin çok kalabalık olmasının kardeşleri olumlu ya da olumsuz etkilemesi üzerine bazı araştırmalar yapılmıştır. “Sukhenda Chopra araştırmasında, aile kalabalıklaştıkça çocuğun okul başarısının düştüğünü savunurken, Şemin’in çalışmasına göre, ailede çocuk sayısı arttıkça okuldaki başarısızlık azalmaktadır.”²³ Burada büyük olan çocuğun kardeşine ya da kardeşlerine eğitici bir etki yaptığı savunulmuştur. Abi veya ablanın öğrenebildiklerini kardeşlerine aktarmasıyla küçük kardeşler eksikliklerini büyük kardeş sayesinde tamamlayabilmektedir.

1.3.3.4. Arkadaş

İlk arkadaşlık ilişkileri bebeklik dönemine dayanır. On ya da on iki aylık bebekler bir araya getirildiklerinde birbirilerine bakarak, gülümseyerek ve dokunarak iletişimde bulunurlar. Çocuğun yaşının ilerlemesi ve okul hayatına girmesiyle çevresi değişmeye

²² Gander, M.J.- Gardiner, H.W., Çocuk ve Ergen Gelişimi, Ankara, 1998, s.288.

²³ Şemin, R., a.g.k., s.34.

başlar. Artık her anını paylaştığı anne ve babası yerinde arkadaşları vardır. Zamanının çoğunu arkadaşlarıyla geçirir.

Çocuğun arkadaşlık ilişkileri yaşına göre değişim gösterir. İki yaşındaki çocuğun arkadaşlık ilişkileri karmaşıktır. Bu yaşta çocuk hem kendi cinsi hem de karşı cinsteki çocuklarla oyun oynayabilir. Üç yaşına geldiğinde çocuk arkadaşlarıyla kendine özgü yöntemler geliştirerek onlarla iletişim kurar. Bu yaştaki çocukların bazılarında olumsuz davranışlar görülebilir. Bazı çocuklarda tam tersine daha sosyaldirler. Dört yaşındayken ise çocuğun sürekli beraber oyun oynadığı bir ya da iki arkadaşı vardır. Okul çağına gelen çocuk genellikle oyun oynarken kendi cinslerini seçer. Çocuğun okula başlamasıyla arkadaş sayısında artış görülür. Yıllar geçtikçe çocuklar arkadaşlarını seçerken yardımseverlik, dürüstlük , arkadaş canlısı olma gibi kişilik özellikleri ararlar.

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğa arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek için ortam hazırlar. Burada kurduğu arkadaşlıklar sayesinde çocuğun sosyal ve dil becerileri gelişir. Ayrıca çocuk bir gruba ait olma hazzını ve arkadaşları tarafından sevilme, sayılma duygularını yaşar. “Harput (1970), yaptığı araştırmalarla okul öncesi dönem çocuklarının çoğunun bu dönemde arkadaş canlısı, dışa dönük ve sevecen olduklarını saptamıştır.”²⁴

Bazen anne babalar çocuklarının arkadaşlık ilişkileriyle ilgili endişe duyarlar. Bunun nedeni çocuğun arkadaşından kötü şekilde etkilenebileceğini düşünmeleridir. Çocuğun kendisine uygun bir arkadaş seçemeyişi çocuğun okuldaki başarısını etkileyebilir. Doğru arkadaş seçiminin yapılması için anne babanın ve öğretmenin çocukla ilgilenerek ona yardımcı olması gerekebilir.

1.3.3.5. Görsel-İşitsel Araçlar

Çocuğun öğrenmesinin çok hızlı olduğu okul öncesi dönemde çocuk gördüğü ve duyduğu çoğu şeye ilgi duyar. Çocuğun duyu organlarına dayalı öğrenmesini destekleyen kitle iletişim araçları arasında kitap, dergi, gazete, televizyon, radyo, bilgisayar sayılabilir. Çocuğun çevresinde böyle zengin uyaranların bulunması onun gelişimine yardımcı olur. Onun dünyasını genişletirken ona yeni deneyimler yaşatır. Farklı insanlar, farklı kültürler tanınmasını, yeni bilgilere ulaşmasını sağlar. Kitle iletişim araçlarından biri olan televizyonun, çocuk üzerinde büyük etkisi vardır. Televizyon çocuğun okumaya karşı isteginin artmasına yardımcı olur. Aynı zamanda söz ve resimlerin tekrarlanması, çocuğun

²⁴ Yavuzer, H., a.g.k., s.150.

sesle yazı arasındaki ilişkiyi daha kolay kavrayabilmesini sağlar ²⁵. Ancak televizyon izleme süresi çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır. Çocuk, kendi yaşına uygun programları izlemelidir. Yapılan araştırmalar okul öncesi dönem çocuklarının haftada 22-24 saate yakın televizyon izlediklerini ortaya koymaktadır. Diğer bir iletişim aracı olan kitap, çocuğun dil gelişimine yardımcı olduğu gibi onun hayal dünyasını da genişletir. Okul öncesi dönem çocuklarını okuma yazmaya hazırlar. Aynı zamanda annenin ya da babanın çocuğa kitap okuması sırasında aile ilişkileri güçlenir. Çocuğun dil gelişimini destekleyen bir diğer iletişim aracı ise radyodur. Okul öncesi eğitim kurumunda veya evde rahatlıkla kullanılabilen radyo müzik eğitimini de destekler. Günümüzde eğitim alanında oldukça yaygın olan bir diğer araç da bilgisayardır. Bilgisayar çocuğun el-göz koordinasyonunun gelişimine büyük katkı sağlarken el becerisini de geliştirir. Dikkat süresini uzatır; yeni kavramlar edinmesini sağlar ve problem çözme becerisini geliştirir. Çocuğun bilgisayarla oynama süresi çok uzun olmamalıdır. Çünkü çocuğun gelişimi için oyun oynamaya, sözlü iletişim kurmaya ihtiyacı vardır.

Tüm bu iletişim araçlarının bilinçsizce kullanılması çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle kitle iletişim araçlarının nasıl ve ne ölçüde kullanılacağı çocuğun başarısı açısından önem taşır. Çocuğa sunulan bu iletişim araçlarının kullanımından anne baba sorumludur.

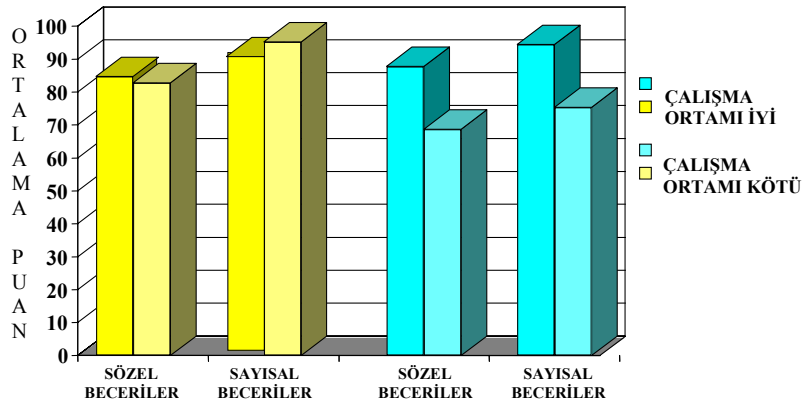
1.3.3.6. Ders Çalışma Ortamı

Çocuğun yaşadığı ev ortamında kendisine ait bir odasının bulunmaması, odasını kardeşleriyle paylaşıyor olması ve kalabalık bir aileye sahip olması ders başarısını olumsuz etkilemektedir. Ders çalışırken çocuğun çevresinde televizyonun olması, diğer kişilerin çocuğun derslerine odaklanmasını engellemesi onun dikkatini bozmaktadır. Ailedeki bireylerin sayısı, oda başına düşen nüfus, kültürel faktöre bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Kültür seviyesi yükseldikçe ailedeki çocuk sayısı da azalmaktadır. Bu da çocuğun tek başına kullanabileceği bir odaya sahip olma şansını arttırmaktadır.

Yapılan bir araştırmada iyi ve kötü çalışma ortamına sahip olan çocuklar, sözel ve sayısal beceriler açısından karşılaştırıldıklarında aralarında farklılıkların ortaya çıktığı görülmüştür.

²⁵ Oktay, A., Okul olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.17.

Grafik 3: Evdeki çalışma ortamına göre sözel ve sayısal beceriler

Kaynak:http://www.acev.org/arastirma/yayin/esit_firsat/TREVALUA.DOC (03.05.2007)

Evdeki çalışma ortamının düzenlenmesinde anne babaya büyük görev düşmektedir. Bu nedenle anne babanın bu konuda bilinçlendirilmesi önemlidir. Çocuğun çalışma odası onun dikkatini dağıtabilecek uyarıcılardan uzak, sessiz ve düzenli bir mekân olarak düzenlenmelidir. Çalışma odasının temizliğine, havalandırılmasına dikkat edilmesi verimin artmasını sağlar.

1.4. Okul Olgunluğu

Çocuğun okul olgunluğunu kazanmış olması, onun okula başlamaya hazır olduğunu gösterir. Okula hazırlıklı olma Thackray tarafından şöyle tanımlanmaktadır: “Her türlü öğrenme için hazırlık, çocuğun herhangi bir duygusal zorluğa uğramadan kolayca ve yeterli bir şekilde öğrenebileceği dönemdir. Bu, o zamana kadar bazı bilgi ve becerilerin kazanılmasında güçlük çeken çocuğun bunu artık kolayca yapabilmesi demektir.”²⁶

“Cedoline’a göre ise okul olgunluğu, öğrenmede gerekli olan tüm özelliklerin toplamıdır. Başaran ise hazırlıklı olma kavramını, bireyin bir iş yapabilmesi için belirli bir olgunlaşmaya erişmesinin gerekliliği yanında, bu iş için gerekli ön bilgi, beceri ve tutumu da kazanmış olması şeklinde açıklar.”²⁷ Ona göre, hazır bulunuşluk, hem olgunlaşma kavramını, hem de bir iş için gerekli ön yeterliliği kapsamaktadır.

Çocuğun okul olgunluğunu kazanması karmaşık bir süreçtir. Bu süreçte çocuğun hem bireysel gelişmesi, yetenekleri, hem de çevreden aldığı izlenimlerin büyük etkisi

²⁶ Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, s.3

²⁷ Oktay, A., a.g.k., s.4.

vardır. Cedoline, çocuğun okula hazırlıklı olmasında çeşitli gelişme alanlarının rolüne değinir ve bunları şöyle sıralar:

- “1. Fizyolojik Gelişim
 - a. Kronolojik Yaş
 - b. Boy ve Ağırlık
 - c. Cinsiyet
 - d. Görsel Algı
 - e. İşitme Algısı
 - f. Hareket Algısı
 - g. Diğer Beden İşlevleri
2. Sosyal Gelişim
3. Duygusal Gelişim
4. Zihinsel Gelişim
5. Dil Gelişimi”²⁸

“Frandsen’a göre, çocuğun öğrenmeye hazır hale gelmesi, onun zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal ve dil gelişimlerini içerir ve doğumdan olgunluğa tüm gelişim aşamalarını kapsar.”²⁹

“Thiasa göre ise, çocuğun okul olgunluğu kazanması onun okulun isteklerini karşılayacak yeteneğe sahip olması demektir. Thias, okul olgunluğunun kazanılmasında zihinsel olgunluk, sosyal olgunluk ve bedensel olgunluktan bahseder.”³⁰

Okul olgunluğu üzerine yapılan çalışmalar, çocuğun okula hazır hale gelmesinde okul öncesi eğitim kurumlarının çok büyük payı olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuğun bu dönemde kazandığı beceriler onun ilköğretime hazırlanmasını da kolaylaştırır. Erken çocukluk programları da çocuğun bu becerileri kazanacağı şekilde düzenlemelidir. Çocuğun okula hazırlanmasına yardımcı olan bu kurumların çoğaltılmasıyla eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Aynı zamanda çocuğun okul olgunluğu kazanmasında ailelere de önemli görevler düşmektedir. Örneğin ailelerin çocuğu okula hazır olmadan başlatmaları onun okul hakkında olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olacaktır. Çocuğun okuma yazmayı ilköğretime geçmeden öğrenmiş olması onun okula hazır olduğu anlamına gelmez. Bu konuda yapılan çalışmalar çoğu anne babanın bu hataya düştüğünü göstermiştir.

²⁸ Oktay, A., a.g.k., s.3.

²⁹ Oktay, A., a.g.k., s.5.

³⁰ Oktay, A., a.g.k., s.6.

Çocuğun okula başlayabilmesi için belli bir süre oturabilmek, dikkatini toplayabilmek, arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle olumlu sosyal ilişki kurabilmek, el-göz koordinasyonunu sağlayabilmek gibi özellikleri kazanmış olmalıdır.

1.5. Okul-Aile Birliği

Çocuğun sağlıklı bir eğitim hayatının olması için okul-aile birliği şarttır. Çocukların iyi davranışlar kazanmasında okul ve aile birlikte çalışmalıdır. Eğitim ancak bir diğerinin desteği sağlanırsa başarıya ulaşır. Yani okul aileyi, aile de okulu desteklemelidir. Anne baba çocuğun okuldaki gelişimini bilip bu gelişimi desteklemelidir. Çocuğun öğrenmesi için verimli olan ortam, okulda öğretmen, evde ise anne baba tarafından yaratılmalıdır. Evde yaratılan bu uygun ortam çocuğun sınıf içindeki başarısını yükseltir. Bu nedenle öğretmenlerin çocuğun aile ortamlarını iyi bilmeleri ve herhangi bir sorun yaşandığında aile ile bir araya gelerek bu sorunu çözmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumunu ve aileyi birlikte inceleyen çalışmalar sonucunda, hem okul hem de aile tarafından destek görerek eğitim almış olan çocukların zekâ gelişimi ve bilişsel gelişim alanlarında ilköğretim yıllarına kadar ilerlemeler görülmüştür.

Okulda öğretmenin, evde de anne babanın çocuğa karşı olan davranışları onun başarısını da etkiler. Okulun belirlenen amaçlarına ulaşması ve çocuğun sosyalleşmesinde okulun ve ailenin birbirlerini bütünlemesi ve tutarlılık göstermesi çok önemlidir. Çocuk okula başladığı zaman ailedeki egemenliğini okulda sürdüremeyeceğini kısa zaman içerisinde kavrar. Ailedeki duygusal ilişkiler yerini katı ve gerçekçi ilişkilere bırakmıştır. Bu bazı çocukları rahatsız edebilir. Artık çocuk okulun kurallarına göre davranmak, kendi kararlarını alırken genel ölçülere uymak zorundadır. Bu durumda ailenin çocuğa, okula uyum sağlamasında yardımcı olması gerekir.

Zaman zaman aile ve okul arasındaki sosyalleşme farkı çocuğun başlarda zorlanmasına neden olur. Ailenin çocuktan bekledikleri ve okulun çocuktan bekledikleri farklı şeyler olmakta, bu da çocuğun başarısını etkilemektedir. Aile ile okul arasında böyle çatışmaların yaşanmaması için ailenin sosyalleşme şartları, anne-babanın çocuk yetiştirme stilleri, ailenin sosyal durumu okul tarafından saptanarak ona göre hareket edilmelidir. Aile ile okul arasındaki iletişim kanallarının, iletişim biçimlerinin ve sosyalleştirme amaçlarının şunlara göre olması gereklidir:

- “ 1. Çocuğun kendine güvenini geliştirmek,
2. Çocuğun ahlâkî bilincini geliştirmek,
3. Çocuğun zihni^yeteneklerini ve problem çözme yetisini geliştirmek,

4. Çocukta sürekli bir başarı motivasyonunun bulunmasını sağlamak,
5. Çocukta empati ve dayanışma duygularını geliştirmek,
6. Çocukta, karşılaştığı çatışmaları soğukkanlı olarak değerlendirme, verimli ve üretici biçimde çözme yeteneğini geliştirmek.”³¹

Okul-Aile birliğinin verimli çalışabilmesi için düzenlenen programlar büyük önem taşımaktadır. Bu programların uygulanmasını sağlayan öğretmen ve uzmanların yetiştirilmesi de program kadar önemlidir. Genellikle okul ile aile arasında işbirliğini sağlayan kişinin öğretmen olması açısından onun bu konuda bilinçlendirilmesi ve gerekli bilgi ve yetenekleri kazanması gerekir. Ayrıca okulda öğretilenlerin evde pekiştirebilmesi için anne-babaların okul faaliyetlerine katılmalarının ve yardımcı olmalarının sağlanması için ailenin de eğitilmesi gereklidir. Çelenk, bu konuda yaptığı bir araştırmada, okul ile işbirliği içinde olan, çocuğu ile ilgilenen velilerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, aile-öğretmen çelişkisini önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu görüşündedir.

Burns ve diğerleri (1992)’ne göre; anne-baba ve öğretmenler arasında kurulacak düzenli iletişimin önemi büyüktür. Velilerle okuldaki etkinlikler konusunda mektuplaşma, okul kuralları, düzeni ve velinin gereksinim duyduğu yardımcı bilgiler konusunda hazırlanmış bulunan broşürler, kurulacak bu iletişimin geleneksel araçlarıdır. Öğrencilerle ilgili kişisel raporlar, öğretmen-aile telefonlaşmaları, veli-öğretmen toplantıları, çocukla ilgili özel tartışma ve görüşmelerin yapılacağı, ayrıca çocuğun aile çevresi konusunda öğretmenlerin bilgileneceği ev ziyaretleri, çocuklarının sınıf içi etkinliklerini görme fırsatı elde edecekleri anne-babaya açık sınıf içi etkinlikleri izleme günleri, okul-aile ilişkilerinde uzun yıllardır uygulanan iletişim yollarıdır³².

2. İLKÖĞRETİM

2.1. Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçiş ve Okula Başlama Yaşı

Okul öncesi eğitim kurumundan ilköğretime geçiş çocuğun daha önceki yaşantılarıyla yakından ilgilidir. Daha önceki yaşantılarında başarıyı deneyimleyen bir çocuk ilkokula alışmakta diğer çocuklar kadar zorluk çekmeyecektir. Ancak bu yaşantılardan mahrum kalan bir çocuk için bu yeni ortama alışmak, yeni arkadaşlıklar

³¹ Vural, B (editör)., Öğrencinin Başarısı İçin Aile-okul Birlikteliği, İstanbul, 2005, s.138.

³² <http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (04.04.2007)

geliştirmek oldukça güç olacaktır. Yapılan çalışmalar, ilköğretimin ilk yıllarının başarılı ve mutlu geçmesinin ya da tam tersinin okul öncesi yaşantılarıyla bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur.

Çocuğun okula başlaması için daha öncede söylendiği gibi belirli bir olgunluğa ulaşmış olması gereklidir. Zihinsel gelişim bakımından yaşına uygun becerileri gösterebilmelidir. Bazı çocuklar okul çağına geldiği halde okula başlamak için gerekli olan yeterli zekâ düzeyine varmamış olabilir. Bazı çocuklar da zekâ açısından okula hazır oldukları halde duygusal açıdan okula hazır olmayabilirler. Bu çocuklar için ilkokula başlama oldukça stresli bir iş olacaktır. Bu konuda çalışma yapan bazı araştırmacılar, okul öncesi eğitimden ilköğretime geçmenin belirli koşulları gerektirdiğini savunurlar. Bazı çocuklar bu geçişi kolayca başarırken, bazıları da desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle çocuğun ilköğretime geçişinde okul olgunluğunu kazanmış olması çok önemlidir.

İlköğretim dönemi, çocuğun artık somut düşünceden soyut düşünceye adım attığı bir dönem olması açısından önemlidir. Çocuğun ilköğretime geçtiği ilk andan itibaren en önemli görevi, okuma yazmayı öğrenmektir. Çocuğun bu beceriyi sağlayabilmesi için daha önceden geliştirdiği bazı kavramlara ihtiyacı vardır.

Çocuğun bu döneme uyum sağlanmasında ve bu dönemde başarı göstermesinde aileye de büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Ailenin çocuğun okula başlamasıyla tüm sorumluluğun artık öğretmende olduğunu düşünmesi çok yanlış bir tutum olur. Eğitim aile-okul işbirliği içinde yürütülmelidir. Çocuğun okula başlamadan önce aile tarafından karşılaşıacağı yeni ortam hakkında bilgilendirilmesi çocuk açısından çok yararlı olur.

İlköğretim çocuğun daha sonraki yıllardaki başarısını da belirleyici olduğu için çok önemli bir dönemdir. Özellikle çocuğun ilköğretimin ilk yıllarını başarılı bir şekilde geçirmesi onun daha sonraki dönemlerdeki başarı olasılığını yükseltmektedir.

Okula başlamak için zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal açıdan hazırlık olmayı gerektiren döneme genellikle altı ya da yedi yaşında ulaşılacağı kanısı yaygındır. Bu yaşa gelmiş bir çocuğun okula başlaması uygun görülmektedir. Ancak daha öncede belirtildiği gibi çocuğun bu yaşa erişmiş olması onun okula hazır olduğu anlamına gelmemektedir. Ascherleben'e göre, okula başlama olgunluğu, aslında dersin ihtiyaçlarına cevap verebilecek zekâ olgunluğuna sahip olmaktır. Bazı toplumlarda çocuğun okula hazır olup olmadığını saptamak için çeşitli zekâ testleri uygulanmaktadır. Çocuk zekâ testinden uygun puanı aldığı takdirde okula başlayabilmektedir. Ancak zaman içerisinde çocuğun okula hazır duruma gelmesinde sadece zekâ değil, başka faktörlerin etkisi olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde son yıllarda gerek Milli Eğitim Bakanlığı çevrelerinde, gerekse aileler arasında okula başlama yaşının indirilmesi konusuna bir eğilim olduğu saptanmıştır; ama hâlâ ilkokula başlayan çocukların okumanın öğrenilebileceği minimum zekâ yaşı hakkında yeterince çalışma bulunmamaktadır. Ancak altı yaşını bitiren çoğu çocuğun okuma yazma becerisini kazandığı görülmektedir. Hatta uzmanların uygun bulmamalarına rağmen bazı anaokullarında okuma-yazma eğitiminin verildiği ve çocukların bu konuda başarılı oldukları düşünülürse 6.0-6.6 zekâ yaşının bu beceriyi kazanmak için yeterli olacağı görüşü mevcuttur.

2.2. İlköğretimin Tanımı ve Önemi

İlköğretim kadın, erkek bütün Türklerin milli gayelerine uygun olarak bedenî, zihnî ve ahlakî gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretim biçimidir. Ülkemizde 6-14 yaş grubundaki öğrencilere temel beceri kazandırarak onları hayata ve sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan ilköğretim sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlk beş yılı birinci basamak ve son üç yılı ikinci basamak olmak üzere iki basamaktan oluşmaktadır.

İlköğretimin çocuğun geleceğini etkileyen çok önemli işlevleri vardır. Bu işlevler şöyle sıralanabilir:

- “ 1. İlköğretim, toplumu oluşturan bireylerin çevrelerini tanıyabilmeleri, geniş bir dünya görüşüne sahip olabilmeleri, içinde yaşadıkları topluma sağlıklı bir biçimde uyum sağlayabilmeleri, yurttaşlık haklarını kullanmak için gerekli bilgileri edinebilmeleri ve asgârî düzeyde temel bilgi ve becerileri kazanmaları ilköğretimin önemli işlevlerindendir.
2. İlköğretim, çocuğun yetişkin yaşamında alacağı görevler için hazırlanmasında temel oluşturan bir eğitim basamağıdır. Bu basamakta kazanılan bilgi ve beceriler, öğrencilerin daha sonraki öğrenim yaşantılarındaki başarılarını büyük ölçüde etkilemektedir.
3. İlköğretim çocuk için fırsat eşitliği sunar. Çocuğun kendini, birey olarak toplumun bir parçası biçiminde algılaması yine ilköğretimle gerçekleşmektedir. Bu nedenle eğitimin bu basamağı çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de, “temel eğitim” olarak adlandırılmaktadır.

4. İlköğretim birçok amaca hizmet etmektedir. Bu amaçlardan birisi öğrencilere temel bilişsel becerileri kazandırmak diğeri de öğrencilerin, yaşam niteliklerinin artmasını sağlayacak beceri ve tutumları geliştirmektir. Aynı zamanda ilköğretim, çocuklara, toplumun amaçlarını, değerlerini kazandırarak onların genel bir değerler sistemi oluşturmalarını sağlamaktadır.
5. Okur-yazar ve sayısal becerilere sahip nüfusun önemi toplumlar tarafından kabul edilmektedir. Yine zayıf eğitimsel temelin, yetersiz fiziki alt yapı gibi, bir ulusun kalkınma ümitlerini ciddi biçimde tehlikeye attığı bilinmektedir. Bu nedenle, etkin bir ilköğretim, kalkınmanın “olmazsa olmaz” ilkesidir.
6. İlköğretimin; çocuk sağlığı, beslenme ve çocuk eğitimi üzerindeki etkileri yadsınamaz. Aynı zamanda ilköğretim; ekonomik büyüme, kazanç, verimlilik, gelir dağılımı ve doğurganlık üzerinde doğrudan olumlu etkilere sahiptir. Bu bağlamda ilköğretim, özellikle kız çocukları açısından gelecek kuşakların yetiştirilmesinde büyük önem taşımaktadır.”³³

2.3. İlköğretim Kurumları ve Amaçları

İlköğretim 6-14 yaşları arasındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretimin kız ve erkek bütün çocuklar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu, Anayasa, Milli Eğitim Temel Yasası, İlköğretim ve Eğitim Yasası ile teminat altına alınmıştır. İlköğretim kurumları, beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokuldan oluşmaktadır.

İlköğretim kurumları sekiz yıllık ilköğretim okulları, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar ile özel eğitime muhtaç çocuklar için kurulan okullar ve sınıfları kapsamaktadır. İlköğretimin temel iki amacı vardır:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir yurttaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek,
2. Her Türk çocuğunu ilgi, yetenek ve kabiliyetleri yönünde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

Ülkemizdeki ilköğretim kurumlarını incelemek gerekirse, 1997-1998 öğretim yılında 269 ilköğretim okulu, 12 yatılı ilköğretim bölge okulu ve 27 pansiyonlu ilköğretim okulu olmak üzere 308 okul açılmıştır.

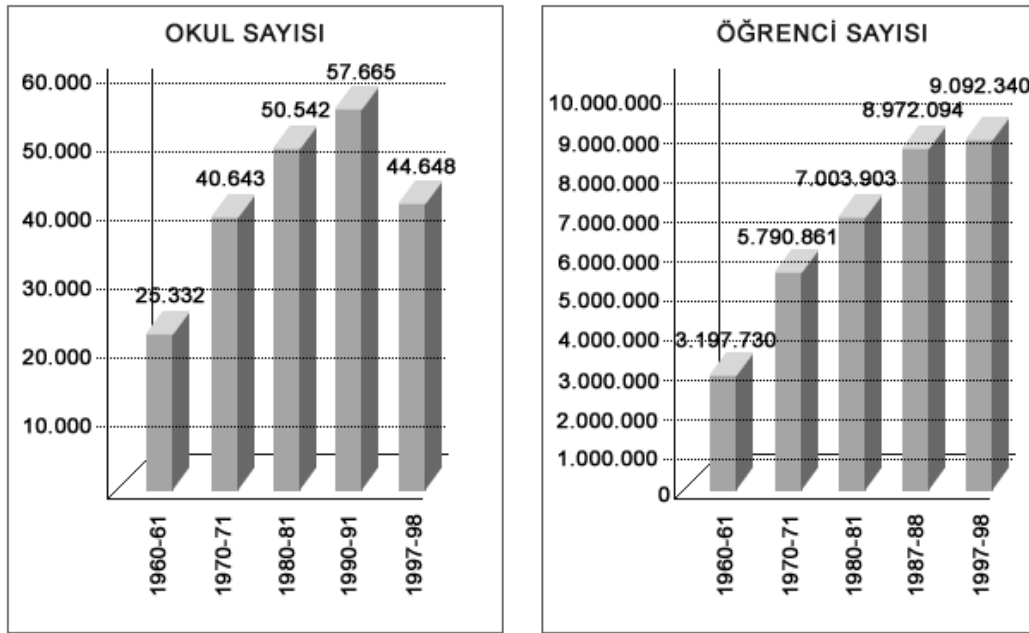
³³ <http://eskisehir.meb.gov.tr/kurultay/komisyon/Raporlar/HTML/rapor9.html> (06.05.2007)

Tablo 6: 1997-1998 öğretim yılı içerisinde ilköğretim okullarında okul, öğrenci ve öğretmen sayıları

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
İlköğretim Okulu	44.495	9.013.963	4.953.327	4.060.636	300.359
Yatılı İlköğretim Böl.Ok.	153	78.377	61.409	16.968	2.797
Toplam	44.648	9.092.340	5.014.736	4.077.604	303.156

Kaynak : MEB, T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 1997, s.43.

Grafik 4: Planlı dönemde ilköğretim kademesi okul ve öğrenci sayılarında gelişmeler

Kaynak : MEB, T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 1997, s.43.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda ise ilköğretim kurumu, öğrenci ve öğretmen sayısındaki değişiklikler şöyledir:

Tablo 7 : 2003-2004 öğretim yılı içerisinde ilköğretim kurumu, öğrenci ve öğretmen sayıları

Eğitim Kademesi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
İlköğretim Okulları Genel Toplamı	36.117	10.479.538	5.558.225	4.912.313	384.029
İlköğretim Okulları Toplamı	35.502	10.010.466	5.299.585	4.710.881	367.895
İlköğretim Genel Müdürlüğü	35.389	10.000.945	5.293.657	4.707.288	365.934
İlköğretim Okulu	34.828	9.710.679	5.111.479	4.599.200	354.355
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	289	144.446	98.598	45.848	5.529
Pansiyonlu İlköğretim Okulu	272	145.820	83.580	62.240	6.050

Kaynak : Gökgez, T. M., a.g.k., s.73.

Yukarıdaki iki tablo karşılaştırıldığında 97-98 ve 03-04 yılları arasında eğitim alanında gelişme olduğu görülmüştür. Bu yıllar arasında öğretmen ve öğrenci sayılarında artış gözlemlenmektedir.

2.4. İlköğretimin Tarihsel Gelişimi

Meşrutiyet döneminde ilköğretim alanında birçok yenilik yapılmıştır. 1913 yılında çıkartılan Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-i Muvakkati kanunu ile ilköğretim zorunlu ve devlet okullarında parasız hale getirilmiştir. Bu dönemde İptidai ve Rüşdi adlarındaki okullar birleştirilerek Mekâtib-i İptidaiye-i Umumiye adını almışlardır. Böylece ilköğretim 6 yıl olarak belirlenmiş ve her biri 2 yıl süreli olmak üzere üç devreye ayrılmıştır: Devre-i Ulâ, Devre-i Mutavassıta, Devre-i Aliye.³⁴

1913'te Abdullah Cevdet tarafından yapılan gözlemler, sıbyan mekteplerinin gerekli hizmeti veremediği sonucunu ortaya çıkarmıştır. 1913'lerden sonra bu dönemde Satı Bey tarafından yetiştirilen öğretmenler ilköğretim alanında değişiklik yaratmış olsalar da sayıca yeterli olmamaları nedeniyle eski yöntem ve uygulamalara devam edilmiştir.

Cumhuriyet döneminde ise 1924 Anayasasında ilköğretimin zorunlu ve parasız olduğu tekrarlanmıştır. 1926 tarihinde ileri sürülen kanunla, ilköğretim kurumları şehir, kasaba ve köy “gündüz” ve “yatılı” ilkokulları olacak şekilde gösterilmiştir. Ancak bu

³⁴ Akyüz, Y., a.g.k., s.231.

dönemde köylerin çoğuna okul açılmamış, olan okullara da yeterince öğretmen sağlanamamıştır.

1939'da I. Eğitim Şûrasında tüm köy ilkokullarındaki eğitim 5 yıla çıkarılmıştır. 1963 yılında hayata geçirilen Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda çağ nüfusunun tamamının okullaştırılması hedeflenmiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı sonunda da ilkokullarda okullaşma oranının %100'e ulaştırılacağı belirtilmiştir. 1960-1961 öğretim yılında 7-11 yaş çağ nüfusunun %69'u okullaştırılabilmişken, bu oran 1970-1971 yılında %83'e, 1963 yılından 15 yıl sonra 1975-1976 öğretim yılında %84,5'e çıkartılabilmektedir. 1963-1978 döneminde okuma yazma bilenlerin oranı %39,5'ten %63,7'e yükseltilebilmiştir. 1963 yılında belirlenen hedefler raporunda belirtilen hedefe ulaşılamamış olsa bile, önemli gelişmeler sağlanmıştır³⁵.

1973 yılında Milli Eğitim Temel Kanunu ilköğretimi 8 yıla çıkartmıştır ve bu uygulama 1981-1982 yıllarında denenmeye başlanmıştır. Buna göre eğitim, 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar ve zorunludur. 5 yıllık birinci kademe sonunda ilkokul, 3 yıllık ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması verilir. İlköğretim ve orta öğretim birbirinden bağımsız kurulacağı gibi birlikte de kurulabilir.

Sonuç olarak cumhuriyet dönemimde ilköğretim üzerinde çok durulmuşsa da istenilen başarı elde edilememiştir. Bütün uğraşlara rağmen 1927'de okur yazar oranı %11 iken, 1981'de okuma yazma seferberliği öncesi %69'a yükseltmiştir. 1985'te %75'e çıkmıştır. 1990 nüfus sayımına göre ise bu oran, 15 ve daha yukarı yaş grubunda %80 olarak bulunmuştur. Bu bilgiler diğer ülkelerin okur yazarlık oranlarıyla karşılaştırıldığında yeterli olmamaktadır. Bu dönemde okul yaşındaki çocukların tümünün okula gitmesi sağlanamamıştır. 1990-1994 yılları arasında uygulanan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ilkokullarda çağ nüfusunun tamamının okullaştırdığı kabul edilmiş ve bu alanda yeni hedefler belirlenmiştir. Bugün ilkokul çağındaki çocukların okullaşma oranı %97 civarındadır. Çoğu köy ilkokulunda tek öğretmenle ve kentlerdeki ilkokullarda iki veya üç öğretmenle yürütülen eğitim, ihtiyacı karşılamaktan uzaktır.

³⁵ DPT, Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim-Özel Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2001, s.23.

Tablo 8 : Resmî ve özel ilkokullarda sayısal gelişmeler

Öğretim yılı	Öğrenci				Öğretmen		
	Okul sayısı	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
1923-24	4.894	273.107	62.954	341.941	9.021	1.217	10.238
1930-31	6.598	315.072	174.227	489.299	11.504	4.814	16.318
1940-41	10.596	661.279	294.468	955.747	14.583	5.981	20.564
1950-51	17.428	1.016.915	599.711	1.616.626	26.714	9.157	35.871
1960-61	24.398	1.800.026	1.066.475	2.866.501	48.944	14.032	62.976
1970-71	38.234	2.892.654	2.120.754	5.013.408	87.469	45.252	132.721
1980-81	45.507	3.086.135	2.566.934	5.653.069	126.105	85.468	211.573
1983-84	47.855	3.474.841	3.041.996	6.516.837	122.487	86.425	208.912
1988-89	50.735	3.735.636	3.323.472	7.059.108	91.727	127.624	219.351
1991-92	50.669	3.634.240	3.236.398	6.870.638	135.674	98.480	234.154
1997-98	45.649	5.016.622	4.085.452	9.102.074	168.677	134.305	302.982

Kaynak : Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1999, s.304.

Tablo 9 : 1997-1998 verilerine göre okullaşma oranları

Kademesi	Çağ Nüfusu	Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı
Okul Öncesi Eğitim	3.813.110	229.000	%6.0
İlköğretim	10.501.680	9.011.654	%85.81
Ortaöğretim	4.000.640	2.138.298	%53.4
Genel Lise	4.000.640	1.158.095	%28.9
Mesleki-Teknik Lise	4.000.640	980.203	%24.5
Yüksek Öğretim	5.188.330	1.213.165	%23.3
Örgün		749.970	%14.4
Açıköğretim		463.195	%8.9
Toplam	23.503.760	12.592.117	%53.19

Kaynak : DPT, Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim-Özel Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2001, s.25.

1997 yılında alınan bir kararla eğitim 8 yıla çıkarılmıştır. Öğrencilerin hayata hazırlanması, sınıfların kalabalıktan kurtarılması, köylerde eğitim öğretimi sağlanabilmesi,

öğretmenlerin yetişmeleri ve hizmet içi eğitimleriyle niteliğin yükseltilmesi vb. sorunlara çözüm getirilmeye çalışılmıştır ³⁶.

2.5. İlkokul ocuğunun Gelişim Özellikleri

İlkokul çocuğunun içinde bulunduğu 6-12 yaş dönemine “son çocukluk” dönemi adı verilir. Bu dönemin ilk yıllarında çocukta somut düşünce hakimken, son yıllarında soyut düşünce görülür. Sayısal simgeler, soyut deyişler, genel kurallar ve temel mantık gibi daha soyut kavramları anlamaya başlar. Artık daha sağduyuludur.

ocuk 7 yaşına geldiğinde, problem çözme becerisinde eskiye göre farklar görülür. Problemlerini daha önceleri kullanmadığı bazı bilişsel yollara başvurarak somut bir şekilde çözmeye çalışır. Okul hayatı başladıktan sonra, karşılaştıkları olayları farklı şekilde yorumlamaya başlar. Kavramsal düşünme gelişmektedir. Yine bu dönemde değer ve yargılar ocuk için eskisinden farklı bir anlam taşır.

Katıldığı oyunlar ve spor aktiviteleri sayesinde bedensel gelişimi devam etmektedir. Dil gelişimi ilk çocukluktaki gibi çok belirgin olmasa da bu dönemde de ocuk, iletişim sırasında dilini kullanırken kelimeleri daha iyi telafuz eder ve kelime dağarcığı daha gelişmiştir. Bilişsel yetenekleri bakımından da gelişmeyi sürdürür. Bu dönemde gelişim alanlarının tümünde gelişmenin devam ettiği gibi sosyal anlamda da ocuk ilerlemeler gösterir. Çocuğun, bu dönemde aile ilişkilerinin yanı sıra arkadaşlarıyla ve öğretneniyle kurduğu iletişim onun için önem taşır. Artık zamanın çoğunu okulda geçirmektir. Bu yaşlarda ocuk okulda okuma-yazma, matematik becerilerini geliştirir. Öğretnen tutumları çok önemlidir. Bu dönem içerisinde ilerlerken, giderek merakı artar. Daha ciddi, daha işbirlikçi, daha güvenli olmaya başlar.

Bu yaş dönemi içerisinde ocuk kendini keşfetmekte ve bireysel kimliğini oluşturmaktadır. Benlik gelişimi onun özelliklerine, yeteneklerine ve yaşadığı koşullara göre şekillenir. ocuk kendi zihinsel ve fiziksel özelliklerinin farkına vararak çevresiyle olan etkileşimi sonucunda benliğini geliştirir. Bu dönemde ocuk özelden genele bir değerlendirme yapabilir ve belirli olaylar karşısında mantık yürütebilir. ocuk bu dönemde konuşmaktan, sorulara cevap vermekten hoşlansa da iyi bir dinleyici değildir. Havinghurst, 6-12 yaş çocuğunun gelişimini şu başlıklarla özetlemektedir:

- “ 1. Oyunlarda gerekli olan motor becerilerde ustalık kazanma,
2. Kendisine ve gelişmekte olan vücuduna karşı olumlu tutum geliştirme,

³⁶ Akyüz, Y., a.g.k., s.305.

3. Akranlarıyla iyi ilişkiler kurmayı öğrenme,
4. Uygun kız-erkek rollerini öğrenme,
5. Okuma-yazma-sayısal alanlarda temel beceriler geliştirme,
6. Günlük yaşam için gerekli kavramlar geliştirme,
7. Değer sistemi geliştirme,
8. Kişisel bağımsızlık kazanma,
9. Kurum ve kişilere karşı tutumlar geliştirme.”³⁷

Aynı zamanda Havinghurst’e göre, okul çocukları önce karmaşık kavramları, sembolizm ve mantıksal düşünme üzerindeki vurgusu ile bilişsel olarak yetişkinin iletişim çevresine girerler. Sonra, toplumsal olarak ev ve aile ortamının dışına çıkar ve yaşıt grubuna girerler. Son olarak da, gelişmiş sinir-kas becerileri ve yetenekleri gerektiren oyunlar oynayarak ve spor yaparak fiziksel olarak gelişirler³⁸.

2.6.Düşünürlerin İlköğretimle İlgili Görüşleri

Eğitime birçok katkı sağlamış ünlü düşünürlerden biri olan Pestalozzi’ye göre, eğitimin amacı, insan tabiatında saklı olan iç kuvvetleri geliştirmektir. İnsan bilgisini ve kuvvetini mesleğiyle veya işiyle ilgili alanlarda kullanır ve geliştirir. Pestalozzi ilkokulların fakir çocuklar için uygulanan bakım yurtları olarak kalmamalarını, tüm çocuklar için eğitici kurumlar haline getirilmelerini istiyordu. Ona göre, insan eğitiminde önemli olan üç nokta vardı. Bunlar zihnin eğitilmesi, sanat eğitimi ve ahlâk eğitimidir.

Eğitim alanında başarı gösteren diğer düşünürlerden biri olan Herbart, düşünce ve kanaatlarını 1806’da yayınladığı “Genel Eğitim” ve 1835’te çıkardığı “Eğitim Derslerinin Esasları” adlı eserlerinden ilköğretim alanında yararlanılmıştır. Herbart’a göre, öğretimin ilkesi, sezgilerden algılara geçmek, sonra da gerekince sezgilere dönmektir. Önemli olan çocuğa çok fazla bilgi yüklemek değildir. Asıl önemli olan, bu bilgileri düzenlemek, parçalara ayırmak ve gerekince bu bilgileri kullanmak üzere bir bütün oluşturmaktır. Öğrenci öncelikle bilgileri kendi kendine keşfedip birleştirmeye yöneltilmelidir.

Bu dönemdeki Ziller, Stoy, E. Barth, O.W. Beyer, W. Rein gibi bazı diğer düşünürler ilköğretim müfredatına iş derslerini sokarak Herbart’ın eğitim felsefesini

³⁷ Yavuzer, H., Okul Çağı Çocuğu, İstanbul, 2003, s.14.

³⁸ Gander, M.J.- Gardiner, H.W., a.g.k., s.315.

değiştirmişlerdir. Bu çalışmalar bilimsel bir boyut kazanırken, ilköğretimin köklerinin çoğalmasına ve sağlamlaşmasına da yardımcı olmuştur. Eğitime büyük hizmet vermiş düşünürlerden biri olan Frobel'e göre, eğitim zekâ ve bilinç sahibi olan insana, onda mevcut hayat unsurunu meydana çıkarıp geliştirecek yoldur. Eğitimin amacı da, insana onun gerçek istidadını öğretmek ve eğitilen kişiyi zahmetsizce düşündürmeye alıştırmaktır.

1771-1858 yılları arasında yaşayan Robert Owen ilköğretim alanına açtığı çok sayıda okulla katkı sağlamıştır. Ona göre, eğitimde en önemli unsurlardan biri çocuğun bedenini kullanmasıydı. O, ilköğretimde esas olan okuma-yazma, aritmetik becerilerinden çok çocuğun çevresinde bulunan nesneler tarafından eğitilmesi gerektiğini savunanlardandır. Owen, ilköğretimde çocuklara öğretilecek oyun, müzik, gözlem dersi, beden eğitimi, iş, tarih, coğrafya gibi yeni bilgiler veren derslerin uygulanmasını sağlamıştır.

Herbert Spencer'a göre ise eğitimin amacı, insanı mükemmel yaşamasını sağlayacak duruma getirmektir. Bunun için de insan hayatı boyunca devam eden faaliyetleri inceleyerek sıraya koymak gerekir. Spencer, eğitimin öncelikle sağlıklı insan yetiştirme, sonra onu bir iş veya meslek sahibi durumuna getirme, ardından da bireyi ailesine, toplumuna yarar bir kişi olacak duruma getirme amacını gütmesi gerektiğini vurgular. Boş kalan zamanlarında da kişinin müzik, resim gibi güzel sanatlarla ruhunu geliştirmesi gerektiğini savunur. Ayrıca Spencer'a göre, bireyin kendi kendini geliştirmesi çok önemlidir. Bireyin kendi kendine inceleme, araştırma yapmasına, yeni şeyler keşfetmesine ortam hazırlanmalıdır. Spencer'ın 1890 yılından itibaren ilkokullara iş dersleri konulmasını sağlaması, ilköğretimde yapılan yenilikler açısından önemli bir olaydır.

39

Zamanın fikir akımına katkıda bulunmuş ünlü eğitimcilerden bir diğeri olan Dewey, öncelikle “Okul ve Toplum” ve “Eğitim ve Demokrasi” adlı eserleri tüm dünyanın ilköğretim anlayışında etkilendiği eserler arasındadır. Dewey, öğrencilerin doğayı bizzat kendilerinin keşfederek, nesnelerle birebir iletişim kurarak, deneyler yaparak öğrenmelerini savunmuştur. Dewey'e göre, sadece benimsenmiş tarza göre verilen eğitimin çocuğu taklitçiliğe yönelteceği gibi, arkadaşlığa dayalı bir eğitim anlayışının çocuğu eşitliğe iteceğini söylemiştir. Ona göre, okul, çocuğa yaşatacağı deneyimlerle onu gerçek hayata hazırlamalı ve gerçek hayatta kullanacağı becerileri kazandırmalıdır. Okul, çocuğun

³⁹ Tonguç, İ.H., İlköğretim Kavramı, İstanbul, 1946, s.73.

bilişsel gelişimini sağlasa da, bunun büyük çoğunluğu kişinin kendi edindiği tecrübeleri ve bilgileri ile oluşur.

Eski eğitim anlayışına göre sadece öğretmen ve kitabın etkili olduğu biliniyordu. Ancak Dewey, bu anlayışı değiştirerek çocuğu eğitimin merkezi haline getirmiştir. O, ilkokul için sağlam temel taşları hazırlamıştır. Onun ve diğer düşünürlerin yaptığı çeşitli çalışmalar ve değişiklikler, bugünkü modern ilköğretimin temellerini oluşturmakta ve ilkokulun iç yapısını geliştirmeye yarayacak türlü konular üzerinde durmaktadır.

2.7. İlköğretimin Yaygınlaştırılması

İlköğretimin yaygınlaştırılması için 2001-2005 yılları arasında düzenlenen Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile şu maddelerin uygulanması amaçlanmıştır.

- “ 1. Uygun şartlarda taşınmalı öğretime devam edilmesi,
2. Yönlendirme çalışmalarına önem verilmesi ve okullarda etkin olarak uygulanması,
3. Aşırı göç alan bölgelerde okul yapımına öncelik verilerek, okulların kampüs şeklinde yapılmasının sağlanması,
4. Taşınmalı öğretim nedeniyle boşalan okulların halkın eğitimi amacıyla kullanımının sağlanması,
5. Öğretmenlerin, küçük yerleşim birimlerinde oturmalarını sağlayacak önlemler alınması,
6. İlköğretimde kız ve erkek okullaşma oranının %100'e ulaşması için gerekli kapasite yaratılması,
7. Köy/kent ve kız/erkek dezavantajlı grupların %100 okullaşma oranına ulaşması için okulun ve öğretmenin bu kesimlere ulaştırılmasının sağlanması,
8. Çocukların işgücü olarak kullanımını önleyecek yasaların işlevsel hale getirilmesi,
9. Ana-baba eğitimi için okul binalarından yararlanılmasıdır.”⁴⁰

Amaçlanan bu hedeflere ulaşılmasının yanı sıra özellikle eğitim kurumlarına bazı aylarda devam etme bakımından şanssız olan çocuklar ve ilkokulu daha önce bitirmiş ancak ilköğretimin 6.,7. ve 8. sınıflarını da tamamlamak isteyen kişiler için açık ilköğretim merkezleri oluşturulmalı, her evde bir bilgisayar temin edilip internet erişimi sağlanarak derslerden interaktif şekilde yararlanılmalıdır. Ayrıca yine eğitimden yararlanamayan

⁴⁰ DPT, Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim-Özel Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2001, s.29

çocukların eğitimden yararlanabilecekleri hale gelmeleri için mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları arttırılmalı ve teşvik edilmelidir.

2.8. Okul Öncesi ile İlköğretimin Bütünlüğü

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğu ilköğretime hazırlama görevini üstlendiğine göre okul öncesi eğitim ve ilköğretim arasında bir bağ bulunmalıdır. Çocuk okul öncesi eğitim kurumunda okulun belli kuralları olduğunu öğrenir. Böyle eğitimden geçmeden direkt ilköğretim kurumuna gelen çocuk okula adapte olmakta, disiplin kurallarına uymakta başlangıçta oldukça güçlük çeker. Ayrıca okul öncesi eğitimden yararlanamayan çocuklar ilkokula ilk başladıklarında daha öncede belirtildiği gibi bilgi eksikliği bakımından da zorluk çekmektedirler. Oysaki okul öncesi eğitim, çocukların ailelerinden ya da çevrelerinden kaynaklanan dezavantajları azaltıp öğrenme engellerini ortadan kaldırarak ilköğretime başlarken fırsat eşitliğinin yaratılmasını sağlar. Bu da bize ilköğretimin okul öncesi eğitimden ayrılmaması gerektiğini ve ilköğretime gösterilen önem kadar okul öncesi eğitime de önem verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Programların uygulanış biçimi, öğretme-öğrenme ortamlarının oluşturulması, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci, öğrenci-materyal etkileşimleri bakımından, okul öncesi eğitim ve ilköğretimde bütünlük sağlamalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında olduğu gibi, öğretme-öğrenme ortamları çocukların rahat hareket etmelerine, özgür, yaratıcı düşünmelerine olanak vermeli, öğretmen öğrenci etkileşimleri karşılıklı sevgi ve saygı temeline dayalı olmalıdır.

Okul öncesi eğitiminin, çocuğu hayata hazırlamak açısından ne kadar önemli olduğu göz önüne alındığında okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve zorunlu hale getirilmesi çok büyük yarar sağlar. Özellikle okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi çocuklar arasındaki sonradan oluşabilecek farklılıkları en aza indirmek açısından yararlıdır. Böylece fırsat eşitliğinin sağlanması kolaylaşır. Hatta uygun fizikî koşullara sahip olan ilköğretim kurumlarının bünyesinde okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasının çoğaltılması da okul öncesi eğitim ve ilköğretim bütünlüğünün sağlanmasına yardımcı olur.

III. BÖLÜM

LÜTFİ BANAT VE ALİ FUAT CEBESoy İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINDA, OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALMANIN ETKİSİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

1. UYGULAMANIN KONUSU, KAPSAMI, YÖNTEMİ

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, okul öncesi eğitimin, çocuğun benlik, dil, sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimine katkı sağladığını ve ilkökuldaki başarısını olumlu yönde etkilediğini kanıtlamak amacıyla yapılmıştır. Yapılan çalışmada aynı zamanda okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların aile yapıları (kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri) ve karne başarıları incelenerek, her iki gruptaki aileler arasındaki farklar saptanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma içerisinde okul öncesi eğitim ile ilköğretimin birlikteliği ve bütünlüğü vurgulanarak, anaokulunun öğrenciyi ilkökul yaşantılarına hazırlayıcı olduğunun ve başarıyı arttırdığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, okul öncesi eğitimin, ilkökul çağındaki çocukların başarısını nasıl etkilediği, ölçülmüştür. Araştırmanın birinci aşamasında, problemle ilgili olarak Literatür taraması yapılmış ve ilişkili araştırma özeti verilmiştir. Okul öncesi eğitimin, öğrencilerin öğrenim hayatlarını nasıl etkilediğini ve hangi grubun, daha başarılı olduğunu ölçmek amacıyla, Mayıs-Haziran 2007 tarihleri arasında Lütfi Banat İlköğretim ve Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okullarında 361 kişi üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Bu ankette, okul öncesi eğitim alan ve almayan ilkökul çocuklarının durumlarını saptamak için, anne-babalara ve ilkökul öğretmenlerine sorular sorularak, çocukların başarılarını etkileyen faktörler saptanmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde araştırmanın evreni ve örnekleme, çalışmada kullanılan bilgi toplama araçları, araştırmanın düzenlenmesi ve uygulamada izlenen yöntem ele alınmıştır. Çalışmada bilgi toplamak üzere kullanılan anket yöntemiyle, okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim okullarına devam eden öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyi, kültür düzeyi, ekonomik durumu ile ilgili değişkenlere göre okul öncesi eğitim almış ve almamış

öğrencilerin karşılaştırılması sağlanmıştır. Anket sonucunda ulaşılan veriler, SPSS programına girilerek sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca çocukların karne başarıları baz alınarak, karne başarıları ve diğer etmenler arasındaki ilişki, iki yönlü Anova testi uygulanarak istatistiksel açıdan yorumlanmıştır.

1.2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili sınırları içinde bulunan resmi ilkokulların 2006-2007 öğretim yılında birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarında okuyan ve okul öncesi eğitim alarak ilkokula başlamış öğrencilerle, okul öncesi eğitim almadan ilkokula başlamış öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 10 : İstanbul İlinde Bulunan İlköğretim Okul ve Öğrenci Sayısı

Bölge Adı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
Adalar	5	773
Avcılar	24	37222
Bağcılar	55	107796
Bahçelievler	37	69841
Bakırköy	29	19573
Bayrampaşa	25	34642
Beşiktaş	30	15631
Beykoz	48	29337
Beyoğlu	26	26354
Büyük Çekmece	70	78833
Çatalca	45	11117
Eminönü	9	4487
Esenler	30	66519
Eyüp	48	37966
Fatih	51	42567
Gaziosmanpaşa	81	131016
Güngören	22	36091
Kadıköy	79	65223
Kağıthane	49	50820

Bölge Adı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
Kartal	52	64734
Küçük Çekmece	68	106151
Maltepe	40	35971
Pendik	57	75907
Sarıyer	39	23029
Silivri	37	15814
Sultanbeyli	24	46143
Şile	11	2413
Şişli	32	31108
Tuzla	26	21299
Ümraniye	87	42567
Üsküdar	73	63685
Zeytinburnu	23	32692

Kaynak : www.meb.gov.tr

Yukarıda gösterilen tabloya göre araştırmamızın örneklemini oluşturan İstanbul ilinde toplam 1.332 İlköğretim okulu bulunmaktadır. İstanbul ilinin Anadolu yakasında 415, Avrupa yakasında ise 917 ilköğretim okulu bulunmaktadır.

Tablo 11 : Beşiktaş Bölgesinde Bulunan İlköğretim Okul ve Öğrenci Sayısı

Okul Adı	Öğrenci Sayısı
Nimetullah Mahruki İlköğretim Okulu	996
Büyük Esmâ Sultan İlköğretim Okulu	711
Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu	1315
Şair Mehmet Emin Yurdakul İlköğretim Okulu	924
Burak Reis İlköğretim Okulu	605
Gaziosmanpaşa İlköğretim Okulu	253
100.Yıl M.Kemal İlköğretim Okulu	911
Hamiyet Gerçek İlköğretim Okulu	239
Tevfik Fikret İlköğretim Okulu	577
Huseyin Aycibin İlköğretim Okulu	203
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	372

Okul Adı	Öğrenci Sayısı
Dikilitaş Mehmetcik İlköğretim Okulu	164
İsmail Tarman İlköğretim Okulu	1194
Bernar Nahum İlköğretim Okulu	287
Murat Beyaz İlköğretim Okulu	298
Ortaköy Hayat İlköğretim Okulu	210
Şair Nedim İlköğretim Okulu	1026
Tabiiyeci Mehmet Emin Ergün İlköğretim Ok.	176
Beşiktaş İlköğretim Okulu	509
Mahmut Erseven İlköğretim Okulu	342
Rahmi Kirişcioğlu İlköğretim Okulu	294
Anafartalar İlköğretim Okulu	517
Kılıç Alipaşa İlköğretim Okulu	218
Şair Behçet Kemal Çağlar İlköğretim Okulu	766
Lütfi Banat İlköğretim Okulu	1438
Orgeneral Kami ve Saadet Güzey İlköğ. Okulu	512
Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu	346
50.Yıl Süheyla Artam İlköğretim Okulu	183
Ali Yalkın İlköğretim Okulu	45
Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müz	0

Kaynak : www.meb.gov.tr

Araştırmanın yapıldığı Levent bölgesi Beşiktaş ilçesine bağlı bulunmaktadır. Bölgede 30 tane resmi ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bölgedeki toplam öğrenci sayısı 15.631 dir. Lütfi Banat İlköğretim Okulunun mevcut öğrenci sayısı ise 1.438’dir. Araştırmada kullanılan anket Lütfi Banat İlköğretim okulu öğrencilerinden tesadüfen seçilen 195 öğrenciye uygulanmıştır.

Tablo 12 : Kağıthane Bölgesinde Bulunan İlköğretim Okul ve Öğrenci Sayısı

Okul Adı	Öğrenci Sayısı
Çağlayan İlköğretim Okulu	1101
Hamidiye İlköğretim Okulu	1045
Zuhal İlköğretim Okulu	956
Aşık Veysel İlköğretim Okulu	784
Hacı Ethem Üktem İlköğretim Okulu	1284
Ziyapaşa İlköğretim Okulu	1125
Profilo Barış İlköğretim Okulu	738
Ali Fuat Cebesoy İlköğretimokulu	1556
Atatürk İlköğretim Okulu	1123
Selahaddin Korkmaz Eğt.Uyg.Ok.ve İş Eğt.Mr	93
Fındıklı İlköğretim Okulu	578
Sair Yahya Kemal İlköğretim Okulu	1703
Kemal Halil Tanır İlköğretim Okulu	704
Hasbahçe İlköğretim Okulu	1251
İstanbul Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi	55
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	1272
Tülin Manço İlköğretim Okulu	1932
Ticaret Odası İlköğretim Okulu	1018
Harmantepe İlköğretim Okulu	1797
Arıcılar İlköğretim Okulu	138
Kağıthane Merkez İlköğretim Okulu	417
Önder İlköğretim Okulu	1180
Tınaztepe İlköğretimokulu	828
Ferit Aysan Çağdaş Yaşam İlköğretim Okulu	1269
Hasdal İlköğretim Okulu	1495
Günebakan İlköğretim Okulu	1191
Ahmet Cuhadaroğlu İlköğretim Okulu	1143
Gültepe İlköğretim Okulu	1890
Gürsel İlköğretim Okulu	1046
Seyrantepe İlköğretim Okulu	1057

Okul Adı	Öğrenci Sayısı
Mehmet Rifat Yalman İlköğretimokulu	1166
Cengizhan İlköğretim Okulu	1070
Namık Kemal İlköğretim Okulu	1244
Vasfi Çobanoğlu İlköğretim Okulu	1041
Cevdet Şamikoğlu İlköğretim Okulu	382
Örnektepe İlköğretim Okulu	1464
Çeliktepe İlköğretim Okulu	686
İmece İlköğretim Okulu	826
Cemil Meriç İlköğretim Okulu	1000
Rafet Angın İlköğretim Okulu	495
Metehan İlköğretim Okulu	2221
Osman Faruk Verimer İlköğretim Okulu	1990
Gazi Osmanbey İlköğretim Okulu	530
Yasar Dogu İlköğretim Okulu	2516
Zafer İlköğretim Okulu	1046
Zişan Alkoç İlköğretim Okulu	456
Şehit Adem Yavuz İlköğretim Okulu	680
Osman Tevfik Yalman İlköğretimokulu	238
Kocatepe İlköğretim Okulu	0

Kaynak : www.meb.gov.tr

Kağıthane bölgesinde ise toplam 49 tane resmi ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu bölgedeki toplam öğrenci sayısı 50.820'dir. Anket uygulanan Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulunun öğrenci sayısı 1.556'dır. Bu öğrencilerden rastgele seçilen 166 öğrencinin ailesine anket uygulanmıştır. ¹

Buna bağlı olarak araştırma, İstanbul sınırları içinde, Levent bölgesinde bulunan Lütfi Banat İlköğretim Okulu ile Kağıthane bölgesinde bulunan Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okullarında okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulundan 166, Lütfi Banat İlköğretim okulundan ise 195 öğrenci katılmıştır. Lütfi Banat İlköğretim Okulunda okuyan öğrencilerin ailelerinin sosyo-

¹ www.meb.gov.tr (22.01.2008)

ekonomik düzeylerinin daha yüksek olduğu kabul edildiğinden Levent bölgesi tercih edilmiştir.

Araştırmanın örnekleme giren ilkokullardaki deneklerin seçimi için okul öncesi eğitim alıp almadıkları dikkate alınarak eşit sayıda toplam 400 adet anket dağıtılmıştır. Anket dağıtılan öğrencilere verilen formun aileleri tarafından doldurulması istenmiştir. Aynı zamanda hangi gruptaki çocukların daha başarılı olduklarının saptanması için 60 sınıf öğretmenine de ayrı bir anket dağıtılmıştır. Örnekleme giren toplam 361 tane öğrencinin 170'i okul öncesi eğitim almış, 191'i ise okul öncesi eğitim kurumuna gitmemiştir.

1.2.2. Araştırma Hipotezleri

Bu araştırmadaki hipotez; okul öncesi eğitim alan çocukların “karne başarıları” okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre daha yüksektir. Bu hipotezi test eden; yapılan anketten elde edilen verilerin karne başarıları ile olan ilişkileridir. Diğer hipotezimiz ise, ailelerin sosyal ve kültürel açıdan farklılıklarının da çocukların başarılarına etken olduğudur.

1.2.3. Anket Sorularının Belirlenmesi

Anket sorularının belirlenmesinde, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencileri tarafından hazırlanan bazı tezlerden yararlanılarak anket soruları belirlenmiştir. Sorular araştırmanın içeriğine adapte edilerek düzenlenmiştir. Öğrencilerin velilerine ve öğretmenlerine uygulanmak üzere iki anket oluşturulmuştur. Öğrencilerin velilerine uygulanan anket için 48, öğretmenlere uygulanan anket için ise 33 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sosyo-demografik içerikli sorularla, ailelerin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyleri ölçülmek istenirken, aynı zamanda okul öncesi kuruma gitmiş olmanın çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri de araştırılmıştır.

1.2.4. Verilerin Toplanması

Yapılan araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. 07 eğitim-öğretim yılının nisan-mayıs aylarında belirlenen iki farklı okulda, okul müdürlerinden gerekli izin alındıktan sonra sınıflar dolaşarak iki farklı anket dağıtılmıştır. Anketlerden ilki öğrencilere dağıtılarak velilere ulaştırılmıştır. Çocuklara dağıtılan anketler, aileleri tarafından doldurularak çocuklar aracılığı ile sınıf öğretmenine teslim edilmiştir. Anketlerden ikincisi ise öğretmenlere dağıtılarak okul müdür yardımcısı tarafından toplanılıp teslim alınmıştır.

Yapılan çalışmaya ek olarak 07 eylül ayında anket uygulanan çocukların karne başarıları alınmıştır.

Her iki okul dahil olmak üzere öğrenci ailelerinin dolduracağı toplam 400 adet anket dağıtılmıştır. Ancak bu anketlerden 361 tanesi geri dönmüştür. Öğretmenlere ise 60 adet anket dağıtılıp 54 adet anket toplanmıştır. Toplanan veriler Spss programına girilerek iki yönlü Anova testi uygulanmış ve yorumlanmıştır.

1.2.5. Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntem ve Analizler

Araştırmada öğrencinin okul başarısının okuduğu okula, okul öncesi eğitim alma durumuna ve sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla iki yönlü ANOVA analizi kullanılmıştır. Analize sokulan değişkenlerin kategorileri içerisinde her iki okul için ve okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler için yeterli sayıda verinin bulunmadığı durumlarda ilgili kategoriler analiz dışı tutulmuştur.

1.3. Verilerin Analizi

1.3.1. Verilerin Analizi ve Bulgular

Verilerin Analizi Bölümünde SPSS sonuçlarına baktığımızda; okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin karne başarıları birbirine eşit değildir. Hipotezimizde de söylediğimiz gibi okul öncesi eğitim alan öğrencilerin ilerideki eğitim hayatlarında daha başarılı oldukları bu istatistiksel değerler doğrultusunda ispatlanmıştır.

Bu çalışmada Spss programı kullanılarak veli ve öğretmen anketleri sonucunda elde edilen veriler frekans tabloları ile açıklanmıştır. Ayrıca yapılan çalışma ile öğrencilerin, okudukları okula ve okul öncesi eğitim kurumuna katılma durumlarına göre karne başarılarında bir farklılık görülüp görülmediği araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre okul öncesi eğitim alan öğrencilerin karne başarılarının okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak gidilen eğitim kurumunun farklı bölgelerde bulunması, öğrencilerin karne başarılarını anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

1.3.2. Velilere Uygulanan Ankete Verilen Cevapların Analizi

Tablo 13 : Anket yapılan okullar

Okul	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	166	46,0	46,0	46,0
Lütfi Banat İlköğretim	195	54,0	54,0	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Tablo 13, anket uygulanan öğrencilerden 166'sının Ali Fuat Cebesoy İlköğretim Okulu'na, 195'inin ise Lütfi Banat İlköğretim Okulu'na gittiğini göstermektedir.

Tablo 14 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin okul öncesi eğitim durumları

Çocuğunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	170	47,1	47,1	47,1
Hayır	191	52,9	52,9	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Tablo 14, anket uygulanan öğrencilerden 170'inin okul öncesi kuruma gittiğini, 191'inin ise okul öncesi kuruma gitmediğini göstermektedir.

Tablo 15 : Anket yapılan okullardaki öğrenci velilerinin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	243	67,3	67,3	67,3
Erkek	118	32,7	32,7	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde anket uygulanan okullardaki 361 öğrenci velilerinden 243'ü kadın, 118'i erkektir.

Tablo 16 : Anket yapılan okullardaki öğrenci velilerinin medeni durumu

Medeni Durumunuz	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evli	333	92,2	92,2	92,2
Dul	11	3,0	3,0	95,3
Diğer	17	4,7	4,7	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Tablo 16’da, velilerden 333’ünün evli, 11’inin dul ve 17’sinin diğer grubunda olduğu görülmektedir. Bu tabloya baktığımız zaman bu iki okul öğrencilerin velilerinin ailelerinin büyük çoğunluğun boşanmış olmadığını görmekteyiz.

Tablo 17 : Anket yapılan okullardaki öğrenci velilerinin yaşı

Yaş	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
25 ve altı	14	3,9	3,9	3,9
26-35	170	47,1	47,2	51,1
36-45	153	42,4	42,5	93,6
45 ve üstü	23	6,4	6,4	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		

Tablo 17’de, ankete katılan velilerden 14’ünün 25 yaş ve altı, 170’inin 26-35 yaş arası, 153’ünün 36-45 yaş arası, 23’ünün ise 45 yaş ve üstü olduğu, 1 kişinin de soruyu cevapsız bıraktığı gözlenmektedir. Velilerin yaş yüzdelere baktığımız zaman 26-45 arasının %90’a yakın olduğunu görmekteyiz.

Tablo 18 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin babalarının öğrenim durumu

Babanın öğrenim durumu hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okur-yazar değil	5	1,4	1,4	1,4
Okur-yazar veya ilkokul mezunu	116	32,1	32,1	33,5
Ortaokul mezunu	53	14,7	14,7	48,2
Lise mezunu	126	34,9	34,9	83,1
Yüksekokul veya üniversite mezunu	61	16,9	16,9	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Tablo 18’de ankete katılan babalardan 5’inin okur-yazar olmadığı, 116’sının okur-yazar veya ilkokul mezunu olduğu, 53’ünün ortaokul mezunu olduğu, 126’sının lise mezunu olduğu, 61’inin yüksekokul veya üniversite mezunu olduğu gösterilmektedir. Bu iki okula baktığımız zaman velilerin çoğunluğun ilk ve orta dereceli okullardan mezun olduklarını görmekteyiz.

Tablo 19 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu

Annenin öğrenim durumu hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okur-yazar değil	12	3,3	3,3	3,3
Okur-yazar veya ilkokul mezunu	145	40,2	40,3	43,6
Ortaokul mezunu	51	14,1	14,2	57,8
Lise mezunu	119	33,0	33,1	90,8
Yüksekokul veya üniversite mezunu	33	9,1	9,2	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 19 ise ankete katılan annelerden 12’sinin okur-yazar olmadığını, 145’inin okur-yazar veya ilkokul mezunu olduğunu, 51’inin ortaokul mezunu olduğunu, 119’unun lise mezunu olduğunu, 33’ünün ise yüksekokul veya üniversite mezunu olduğunu göstermektedir.

Tablo 20 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin babalarının mesleği

Babanın mesleği hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Esnaf, Zanaatkâr	104	28,8	30,1	30,1
Tüccar, Sanayici	17	4,7	4,9	35,1
Serbest Meslek	78	21,6	22,6	57,7
Öğretmen, Memur, Subay, Emekli	56	15,5	16,2	73,9
İşçi, Boyacı, Bekçi, Şoför, Odacı, Ayakkabı tam., Seyyar sat.	90	24,9	26,1	100,0
Toplam	345	95,6	100,0	
Eksik	16	4,4		
Toplam	361	100,0		

Tablo 20’de, ankete katılan babalardan 104’ü esnaflık veya zanaat ile uğraşmaktadır; 17’si tüccar veya sanayicidir; 78’i serbest meslek ile uğraşmaktadır; 56’sı öğretmen, subay, memur ya da emeklidir; 90’ı işçi, boyacı, bekçi, şoför, ayakkabı tamircisi, seyyar satıcı işlerinden birinde çalışmaktadır.

Tablo 21 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin annelerinin mesleği

Annenin mesleği hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ev Hanımı	284	78,7	78,9	78,9
Esnaf, Zanaatkâr	3	0,8	0,8	79,7
Tüccar, Sanayici	1	0,3	0,3	80,0
Serbest Meslek	25	6,9	6,9	86,9
Öğretmen, Memur, Hemşire	26	7,2	7,2	94,2
İşçi	21	5,8	5,8	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 21, ankete katılan annelerden 284’ünün ev hanımı olduğunu, 3’ünün esnaf veya zanaatkar olduğunu, 1’inin tüccar ya da sanayici olduğunu, 25’inin serbest meslekle uğraştığını, 26’sının öğretmen, memur ya da hemşirelik işlerinden birinde çalıştığını, 21’inin de işçi olduğunu göstermektedir.

Tablo 22 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin babalarının sağlık durumu

Babanın sağlık durumu?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sağ	345	95,6	95,8	95,8
Ölü	15	4,2	4,2	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 22’de ankete katılan öğrencilerden 345’inin babası sağdır, 15’inin ise babası yaşamamaktadır.

Tablo 23 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin babalarının öz ya da üvey olması

Baba sağ ise;	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Öz	350	97,0	100,0	100,0
Eksik	11	3,0		
Toplam	361	100,0		

Tablo 23, 350 öğrencinin babasının öz olduğunu, 11 kişinin de soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 24 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin annelerinin sağlık durumu

Annenin sağlık durumu?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sağ	357	98,9	98,9	98,9
Ölü	4	1,1	1,1	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Tablo 24’te, ankete katılan öğrencilerden 357’sinin annesinin sağ, 4’ünün ise yaşamadığını göstermektedir.

Tablo 25 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin annelerinin öz ya da üvey olması

Anne sağ ise;	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Öz	355	98,3	99,7	99,7
Üvey	1	0,3	0,3	100,0
Toplam	356	98,6	100,0	
Eksik	5	1,4		
Toplam	361	100,0		

Tablo 25, 355 öğrencinin annesinin öz olduğunu, sadece 1 kişinin annesinin üvey olduğunu, 5 kişinin de soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 26 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin aile nüfusu

Ailenizin nüfusu siz dahil kaç kişidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İki	2	0,6	0,6	0,6
Üç	57	15,8	15,8	16,3
Dört	193	53,5	53,5	69,8
Beş veya daha fazla	109	30,2	30,2	100,0
Toplam	361	100,0	100,0	

Tablo 26, ankete katılan öğrencilerden 2'sinin ailesinin iki kişilik olduğunu, 57'sinin ailesinin üç kişilik olduğunu, 193'ünün ailesinin dört kişilik olduğunu, 109'unun ise ailesinin beş veya daha fazla kişilik olduğunu göstermektedir.

Tablo 27 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerindeki çocuk sayısı

Kaç tane çocuğunuz var?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1-2	275	76,2	76,4	76,4
3-4	79	21,9	21,9	98,3
5 ve fazla	6	1,7	1,7	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 27'te, ankete katılan velilerden 275'inin bir veya iki tane çocuğu olduğu, 79'unun üç veya dört tane çocuğu olduğu, 6'sının beş veya daha fazla çocuğu olduğu, 1 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığı gösterilmektedir.

Tablo 28 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin kaç yıldır İstanbul’da yaşadığı

Kaç yıldan beri İstanbul’da yaşıyorsunuz?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1960-1969’dan beri	75	20,8	21,1	21,1
1970-1979’dan beri	132	36,6	37,2	58,3
1980-1989’dan beri	63	17,5	17,7	76,1
1990-2000’den beri	67	18,6	18,9	94,9
2000’den beri	17	4,7	4,8	99,7
Eksik	6	1,7		
Toplam	361	100,0		

Tablo 28, öğrencilerden 75’inin 1960-1969’dan beri, 132’sinin 1970-1979’dan beri, 63’ünün 1980-1989’dan beri, 67’sinin 1990-2000’den beri, 17’sinin 2000’den beri İstanbul’da yaşadığını, 6’sının ise soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 29 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin oturdukları evin oda sayısı

Oturduğunuz ev kaç odalıdır?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Bir-iki	47	13,0	13,1	13,1
Üç	198	54,8	55,0	68,1
Dört veya daha fazla	115	31,9	31,9	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 29, anket uygulanan öğrencilerden 47’sinin oturduğu evin bir ile iki odası, 198’inin üç odası, 115’inin dört veya daha fazla odası olduğunu, 1 kişinin bu soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 30 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin oturdukları evin mülkiyeti

Oturduğunuz ev	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kira	100	27,7	28,2	28,2
Kendi eviniz	250	69,3	70,4	98,6
Lojman	3	0,8	0,8	99,4
Kapıcı Dairesi	2	0,6	0,6	100,0
Toplam	355	98,3	100,0	
Eksik	6	1,7		
Toplam	361	100,0		

Tablo 30’da, 100 kişinin oturduğu evin kira olduğu, 250’sinin oturduğu evin kendi evi olduğu, 3’ünün lojmanlarda oturduğu, 2’sinin kapıcı dairesinde oturduğu, 6 kişinin de soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 31 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin oturdukları ev tipi

Oturduğunuz ev	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Müstakil	39	10,8	10,8	10,8
Apartman	315	87,3	87,5	98,3
Gecekondu	6	1,7	1,7	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 31, ankete katılan öğrencilerden 39’unun müstakil bir evde, 315’inin apartmanda, 6’sının gecekondu da oturduğu, 1 kişinin ise soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 32 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin evlerini ısıtma şekilleri

Evinizi nasıl ısıtıyorsunuz	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Soba ile	49	13,6	13,6	13,6
Kalorifer ile	42	11,6	11,7	25,3
Doğalgaz ile	269	74,5	74,7	100,0
Toplam	360	99,7	100,0	
Eksik	1	0,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 32, 49 kişinin evini soba ile, 42 kişinin evini kalorifer ile, 269 kişinin evini doğal gaz ile ısıttığını, 1 kişinin de soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 33 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi

Ailenin ortalama aylık geliri	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
<1000	14	3,9	4,2	4,2
1.000 ytl.-1.500 ytl.	195	54,0	58,6	62,8
1.501 ytl.-2.500 ytl.	78	21,6	23,4	86,2
2.501 ytl.-3.500 ytl.	31	8,6	9,3	95,5
3.500 ytl. ve üstü	14	3,9	4,2	99,7
Eksik	28	7,8		
Toplam	361	100,0		

Tablo 33, 14 öğrencinin ailesinin aylık gelirinin <1000 ytl. nin altında, 195 öğrencinin ailesinin aylık gelirinin 1.000 ytl. ile 1.500 ytl. arasında olduğunu, 78 öğrencinin ailesinin aylık gelirinin 1.501 ytl. ile 2.500 ytl. arasında, 31 öğrencinin ailesinin aylık gelirinin 2.501 ytl. ile 3.500 ytl. arasında, 14 öğrencinin ailesinin aylık gelirinin 3.500 ytl. ve üstünde olduğunu, 28 kişinin de soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 34 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin arsa sahibi olması

Ailenizin sahip olduğu arsa var mı?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	38	10,5	10,8	10,8
Hayır	313	86,7	89,2	100,0
Toplam	351	97,2	100,0	
Eksik	10	2,8		
Toplam	361	100,0		

Tablo 34, 38 öğrencinin ailesinin arsa sahibi olduğunu, 313'ünün arsa sahibi olmadığını, 10'unun soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 35 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin dükkan sahibi olması

Ailenizin sahip olduğu dükkan var mı?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	63	17,5	18,0	18,0
Hayır	287	79,5	82,0	100,0
Toplam	350	97,0	100,0	
Eksik	11	3,0		
Toplam	361	100,0		

Tablo 35’te, 63 öğrencinin dükkan sahibi olduğu, 287’sinin ise dükkan sahibi olmadığı, 11 öğrencinin ise soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 36 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin iki otomobil sahibi olması

Ailenizin sahip olduğu iki otomobil var mı?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	25	6,9	7,1	7,1
Hayır	325	90,0	92,9	100,0
Toplam	350	97,0	100,0	
Eksik	11	3,0		
Toplam	361	100,0		

Tablo 36, 25 öğrencinin ailesinin iki tane otomobil sahibi olduğunu, 325 öğrencinin ailesinin ise otomobil sahibi olmadığını, 11 kişinin ise bu soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 37 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin iki veya daha çok ev sahibi olması

Ailenizin sahip olduğu iki veya daha çok ev var mı?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	49	13,6	14,0	14,0
Hayır	300	83,1	86,0	100,0
Toplam	349	96,7	100,0	
Eksik	12	3,3		
Toplam	361	100,0		

Tablo 37, 49 öğrencinin ailesinin iki veya daha çok evi olduğunu, 300 öğrencinin ailesinin iki veya daha fazla ev sahibi olmadığını, 12 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 38: Anket yapılan okullardaki öğrencilerin evlerinde televizyon olması

Evinizde televizyon var mı?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	353	97,8	98,3	98,3
Hayır	6	1,7	1,7	100,0
Toplam	359	99,4	100,0	
Eksik	2	0,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 38’de, 353 öğrencinin ailesinin evinde televizyon olduğu, 6’sının evinde ise televizyon olmadığı, 2 kişinin bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 39 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin velilerinin ilk sırada okuduğu gazete

Aşağıdakilerden ilk sırada okuduğunuz gazete hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sabah Gazetesi	164	45,4	48,7	48,7
Hürriyet Gazetesi	76	21,1	22,6	71,2
Aksam Gazetesi	11	3,0	3,3	74,5
Cumhuriyet Gazetesi	20	5,5	5,9	80,4
Zaman Gazetesi	48	13,3	14,2	94,7
Star Gazetesi	2	0,6	0,6	95,3
Vatan Gazetesi	4	1,1	1,2	96,4
Takvim Gazetesi	7	1,9	2,1	98,5
Şafak Gazetesi	3	0,8	0,9	99,4
Milliyet Gazetesi	2	0,6	0,6	100,0
Eksik	24	6,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 39, velilerden 164’ünün Sabah gazetesini, 76’sının Hürriyet gazetesini, 11’nin Akşam gazetesini, 20’sinin Cumhuriyet gazetesini, 48’inin Zaman gazetesini, 2’sinin Star gazetesini, 4’ünün ise Vatan gazetesini, 7’sinin Takvim gazetesini, 3’ünün Şafak gazetesini, 2’sinin Milliyet gazetesini ilk sırada okuduğunu, 24 kişinin ise bu soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Sabah gazetesini okuyanların 79’u Kağıthane bölgesindeki Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulunda okuyan öğrenci velileridir. Geriye kalan 85 veli ise Levent bölgesindeki Lütfi Banat İlköğretim okuluna giden öğrenci velileridir. Hürriyet gazetesini

okuyan velilerden 44'ü Ali Fuat Cebesoy, 32'si ise Lütfi Banat İlköğretim Okuluna giden öğrencilerin velileridir. Zaman gazetesini okuyan velilerden 24'ü Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okuluna, diğer 24'ü de Lütfi Banat İlköğretim okuluna giden öğrenci velileridir. Takvim gazetesini okuyan velilerden ise 3 tanesi Ali Fuat Cebesoy, 4 tanesini Lütfi Banat İlköğretim okuluna giden öğrenci velileridir. Araştırma sonucu bize Levent bölgesinde okuyan öğrencilerin ailelerinin okudukları gazete içeriklerinin kültürel düzeyinin yüksek olması beklenirken Kağıthane bölgesinde okuyan öğrenci velilerinin okudukları gazetelerin içerikleri hemen hemen birbirine benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak baktığımız zaman velilerin çoğunun birbirine yakın gazeteleri tercih ettiğini görmekteyiz.

Tablo 40 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin velilerinin ikinci sırada okuduğu gazete

Aşağıdakilerden ikinci sırada okuduğunuz gazete hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sabah Gazetesi	64	17,7	22,6	22,6
Hürriyet Gazetesi	92	25,5	32,5	55,1
Aksam Gazetesi	23	6,4	8,1	63,3
Cumhuriyet Gazetesi	9	2,5	3,2	66,4
Zaman Gazetesi	20	5,5	7,1	73,5
Radikal Gazetesi	7	1,9	2,5	76,0
Star Gazetesi	8	2,2	2,8	78,8
Vatan Gazetesi	13	3,6	4,6	83,4
Takvim Gazetesi	6	1,7	2,1	85,5
Şafak Gazetesi	11	3,0	3,9	89,4
Milliyet Gazetesi	10	2,8	3,5	92,9
Posta Gazetesi	10	2,8	3,5	96,5
Fanatik, Fotomaç	4	1,1	1,4	97,9
Vakit Gazetesi	3	0,8	1,1	98,9
Türkiye Gazetesi	1	0,3	0,4	99,3
Yeniçağ Gazetesi	1	0,3	0,4	99,6
Referans Gazetesi	1	0,3	0,4	100,0
Eksik	78	21,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 40, velilerden ikinci sırada okudukları gazete olarak, 64'ünün Sabah gazetesini, 92'sinin Hürriyet gazetesini, 23'ünün Akşam gazetesini, 9'unun Cumhuriyet gazetesini, 20'sinin Zaman gazetesini, 7'sinin Radikal gazetesini, 8'inin Star gazetesini,

13'ünün Vatan gazetesini, 6'sının Takvim gazetesini, 11'inin Şafak gazetesini, 10'unun Milliyet gazetesini, 10'unun Posta gazetesini, 4'ünün Fotomaç, 3'ünün Vakit gazetesini, 1'inin Türkiye gazetesini, 1'inin Yeniçağ gazetesini, 1'inin Referans gazetesini seçtiği, 78 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Sabah gazetesini okuyan velilerden 27'si Ali Fuat Cebesoy, 37'si ise Lütfi Banat İlköğretim okulu öğrenci velileridir. Hürriyet gazetesini okuyan velilerden 44'ü Ali Fuat Cebesoy, 48'i Lütfi Banat İlköğretim okuluna giden öğrenci velileridir. Şafak gazetesini okuyan velilerden 5'i Ali Fuat Cebesoy, 6'sı Lütfi Banat İlköğretim okulu velilerindendir. Takvim gazetesini okuyan velilerden 5'i Ali Fuat Cebesoy, 1'i Lütfi Banat ilköğretim okulu öğrenci velilerindendir. Yapılan araştırma bize dini içerikli gazetelerin daha az olarak tercih edildiğini göstermektedir. Farklı içeriğe sahip olan bu gazeteler bölgelere göre ailelerin kültürel düzeyini belirleyici nitelikte değildir.

Tablo 41 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin velilerinin sinema ya da tiyatroya gitme sıklığı

Ayda ne kadar sıklıkla sinemaya ya da tiyatroya gidersiniz?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sık sık	35	9,7	11,1	11,1
Seyrek olarak	193	53,5	61,3	72,4
Hiçbir zaman	84	23,3	26,7	99,0
Toplam	315	87,3	100,0	
Eksik	46	12,7		
Toplam	361	100,0		

Tablo 41'de anket uygulanan öğrencilerin ailelerinden 35'inin sık sık, 193'ünün seyrek olarak sinemaya ya da tiyatroya gittiği, 84'ünün hiç gitmediği, 46'sının da bu soruya yanıt vermediği görülmektedir.

Sinemaya sık sık velilerin çoğunluğu Kağıthane bölgesindeki okul öğrenci velilerindendir. Sinema ve tiyatroya seyrek giden 193 veliden hemen hemen yarısı Kağıthane bölgesi, diğer yarısı ise Levent bölgesi öğrenci velilerindendir. Çoğunlukla Levent bölgesi velileri sinema ve tiyatroya hiçbir zaman gitmemektedir. Sonuç olarak Kağıthane bölgesindeki velilerin kültürel düzeyinin Levent bölgesine göre daha yüksek olduğu sonucuna varabiliriz.

Tablo 42 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin velilerinin kitap okuma sıklığı

Ayda ne kadar sıklıkla kitap okursunuz?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sık sık	80	22,2	22,4	22,4
Seyrek olarak	245	67,9	68,6	91,0
Hiçbir zaman	31	8,6	8,7	99,7
Toplam	357	98,9	100,0	
Eksik	4	1,1		
Toplam	361	100,0		

Tablo 42’de öğrenci velilerinden 80’inin sık sık, 245’inin seyrek olarak kitap okuduğu, 31’inin hiç okumadığı, 4’ünün ise bu soruya yanıt vermediği görülmektedir.

Bu tablo bize Levent bölgesi velilerinin Kağıthane bölgesindeki velilere göre daha sık kitap okuduğunu göstermektedir. Seyrek olarak kitap okuyan velilerden 120’si Kağıthane bölgesi, 125’i Levent bölgesi velisidir.

Tablo 43 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin velilerinin ilk sıradaki kitap türü tercihi

Aşağıdaki kitap türlerinden hangisi ilk tercihinizdir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Roman	144	39,9	42,7	42,7
Edebiyat-Şiir	23	6,4	6,8	49,6
Ekonomi	14	3,9	4,2	53,7
Felsefe-Psikoloji	23	6,4	6,8	60,5
Kişisel Gelişim	39	10,8	11,6	72,1
Tarihi	42	11,6	12,5	84,6
Anı	15	4,2	4,5	89,0
Bilim-Kurgu	5	1,4	1,5	90,5
Polisiye	3	0,8	0,9	91,4
Araştırma	26	7,2	7,7	99,1
Biyografi	3	0,8	0,9	100,0
Toplam	337	93,4	100,0	
Eksik	24	6,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 43, 144 kişinin ilk seçtiği kitap türünün roman, 23 kişinin ilk seçtiği kitap türünün edebiyat ve şiir, 14 kişinin ilk seçtiği kitap türünün ekonomi, 23 kişinin ilk seçtiği kitap türünün felsefe ve psikoloji, 39 kişinin ilk seçtiği kitap türünün kişisel gelişim, 42 kişinin ilk seçtiği kitap türünün tarihi, 15’inin kişinin ilk seçtiği kitap türünün anı, 5 kişinin ilk seçtiği kitap türünün bilim-kurgu, 3 kişinin ilk seçtiği kitap türünün polisiye, 26 kişinin

ilk seçtiği kitap türünün araştırma, 3 kişinin ilk seçtiği kitap türünün biyografi olduğu, 24 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 44 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin velilerinin ikinci sıradaki kitap türü tercihi

Aşağıdaki kitap türlerinden hangisi ikinci tercihinizdir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Roman	56	15,5	17,0	17,0
Edebiyat-Şiir	55	15,2	16,7	33,6
Ekonomi	15	4,2	4,5	38,2
Felsefe-Psikoloji	34	9,4	10,3	48,5
Kişisel Gelişim	46	12,7	13,9	62,4
Tarihi	27	7,5	8,2	70,6
Anı	28	7,8	8,5	79,1
Bilim-Kurgu	11	3,0	3,3	82,4
Polisiye	15	4,2	4,5	87,0
Araştırma	34	9,4	10,3	97,3
Biyografi	9	2,5	2,7	100,0
Toplam	330	91,4	100,0	
Eksik	31	8,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 44, 56 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün roman, 55 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün edebiyat ve şiir, 15 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün ekonomi, 34 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün felsefe ve psikoloji, 46 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün kişisel gelişim, 27 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün tarihi, 28 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün anı, 11 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün bilim-kurgu, 15 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün polisiye, 34 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün araştırma, 9 kişinin ikinci sırada tercih ettiği kitap türünün biyografi, 31 kişinin soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 45 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin ilk sırada izlediği televizyon kanalı

Aşağıdaki televizyon kanallarından en çok izlediğiniz ilk sıradaki kanal hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Star	35	9,7	9,8	9,8
ATV	117	32,4	32,8	42,6
Kanal D	92	25,5	25,8	68,3
Show TV	33	9,1	9,2	77,6
FOX	1	0,3	0,3	77,9
Discovery	19	5,3	5,3	83,2
CNBC-E	6	1,7	1,7	84,9
Kanal 7	26	7,2	7,3	92,2
NTV	12	3,3	3,4	95,5
CNN Türk	11	3,0	3,1	98,6
National Geographic	2	0,6	0,6	99,2
Ulusal Kanal	1	0,3	0,3	99,4
STV	1	0,3	0,3	99,7
Kanal Türk	1	0,3	0,3	100,0
Toplam	357	98,9	100,0	
Eksik	4	1,1		
Toplam	361	100,0		

Tablo 45, 35 kişinin ilk sırada izlediği televizyon kanalının Star, 117’sinin ATV, 92’sinin Kanal D, 33’ünün Show TV, 1’inin FOX, 19’unun Discovery, 6’sının CNBC-E, 26’sının Kanal 7, 12’sinin NTV, 11’inin CNN Türk, 2’sinin National Geographic, 1’inin Ulusal Kanal, 1’inin STV, 1’inin Kanal Türk olduğu, 4 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir. Anket uygulanan her iki okulun velileri de Kanal D, Star, ATV, Fox, Discovery gibi kanalları birinci sırada izlemeyi tercih ettiklerini görüyoruz. Kanal 7 izlemeyi tercih eden velilerden 16’sı Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulunun velisidir. Diğer 10’u ise Lütfi Banat İlköğretim okulunun velisidir. İki okul veli sayısı arasında çok büyük bir fark yoktur. Bununla birlikte STV, Kanal Türk farklı görüşlere sahip kanalları izlemeyi tercih eden 2 veli de Lütfi Banat İlköğretim okulunun velisidir. Bu da bize farklı içerikli programları izlemeyi tercih eden velilerin her iki okulda da mevcut olduğunu göstermektedir. İzlenen televizyon kanalına göre kültürel seviye okul bölgesine göre belirlenmemektedir.

Tablo 46 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin ikinci sırada izlediği televizyon kanalı

Aşağıdaki televizyon kanallarından en çok izlediğiniz ikinci sıradaki kanal hangisidir?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Star	35	9,7	10,0	10,0
ATV	83	23,0	23,7	33,7
Kanal D	87	24,1	24,9	58,6
Show TV	48	13,3	13,7	72,3
FOX	7	1,9	2,0	74,3
Discovery	10	2,8	2,9	77,1
CNBC-E	11	3,0	3,1	80,3
Kanal 7	24	6,6	6,9	87,1
NTV	16	4,4	4,6	91,7
CNN Türk	19	5,3	5,4	97,1
Kral TV	2	0,6	0,6	97,7
National Geographic	8	2,2	2,3	100,0
Toplam	350	97,0	100,0	
Eksik	11	3,0		
Toplam	361	100,0		

Tablo 46, 35 kişinin ikinci sırada izlediği televizyon kanalının Star, 83'ünün ATV, 87'sinin Kanal D, 48'inin Show TV, 7'sinin FOX, 10'unun Discovery, 11'nin CNBC-E, 24'ünün Kanal 7, 16'sının NTV, 19'unun CNN Türk, 2'sinin Kral TV, 8'inin National Geographic olduğu, 11 kişinin bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir. Kanal 7'i izleyen velilerin 16'sı Ali Fuat Cebesoy İlköğretim, 8'i ise Lütfi Banat İlköğretim okulunun öğrencilerinin velileridir. Discovery, National Geographic gibi araştırmaya yönelik kanalları izleyen velilerin çoğunluğu Lütfi Banat İlköğretim okulu velileridir. Buna göre, televizyonda izlenen ikinci kanaldaki seçim okulların bulunduğu bölgelere göre farklılık göstermektedir. Sonuç olarak Levent bölgesinin televizyonda izlenen kanalları tercihleri açısından kültürel seviyelerinin Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulu velilerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 47 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin en çok dinlemeyi tercih ettiği müzik türü

Aşağıdaki müzik türlerinden en çok hangisini dinlemeyi tercih edersiniz?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Türkçe Pop	150	41,6	42,3	42,3
Yabancı Pop	11	3,0	3,1	45,4
Rock	4	1,1	1,1	46,5
Jazz	2	0,6	0,6	47,0
Slow	16	4,4	4,5	51,5
Türkü	132	36,6	37,2	88,7
Arabesk	9	2,5	2,5	91,3
Hip Hop	3	0,8	0,8	92,1
Klasik	27	7,5	7,6	99,7
Türk Sanat Müziği	1	0,3	0,3	100,0
Toplam	355	98,3	100,0	
Eksik	6	1,7		
Toplam	361	100,0		

Tablo 47’de, anket uygulanan öğrencilerin velilerinden 150’sinin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türünün Türkçe Pop, 11’inin Yabancı Pop ,4’ünün Rock, 2’sinin Jazz, 16’sının Slow, 132’sinin Türkü, 9’unun Arabesk, 3’ünün Hip Hop, 27’sinin Klasik, 1’inin Türk Sanat Müziği olduğu, 6 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir. Müzik türlerinden arabesk dinlemeyi tercih eden velilerden 6’sı Ali Fuat Cebesoy, 3’ü Lütfi Banat İlköğretim okulu velisidir. Ali Fuat Cebesoy okulunun 57 velisi türkü dinlemeyi tercih ederken, Lütfi Banat ilköğretim okulunun 75 velisi türkü dinlemeyi tercih etmektedir. Türkü, arabesk gibi müzik türlerinin kültürel seviyesi daha düşük kesimler tarafından tercih edildiği düşünülürse, iki bölgedeki okul arasında bu bağlamda kültürel fark olmadığı görülmektedir. Hatta Levent bölgesi velileri bu tarz müziği daha çok tercih etmektedirler.

Tablo 48 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin ailelerinin ikinci sırada dinlemeyi tercih ettiği müzik türü

Aşağıdaki müzik türlerinden en çok hangisini ikinci sırada dinlemeyi tercih edersiniz?	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Türkçe Pop	81	22,4	23,3	23,3
Yabancı Pop	30	8,3	8,6	31,9
Rock	8	2,2	2,3	34,2
Jazz	3	0,8	0,9	35,1
Slow	51	14,1	14,7	49,7
Türkü	87	24,1	25,0	74,7
Arabesk	27	7,5	7,8	82,5
R&B	1	0,3	0,3	82,8
Hip Hop	7	1,9	2,0	84,8
Klasik	52	14,4	14,9	99,7
Türk Sanat Müziği	1	0,3	0,3	100,0
Toplam	348	96,4	100,0	
Eksik	13	3,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 48, anket uygulanan öğrencilerin velilerinden 82'sinin ikinci sırada dinlemeyi tercih ettikleri müzik türünün Türkçe Pop, 30'unun Yabancı Pop ,8'inin Rock, 3'ünün Jazz, 51'inin Slow, 87'sinin Türkü, 27'sinin Arabesk, 1'inin R&B, 7'sinin Hip Hop, 52'sinin Klasik, 1'inin Türk Sanat Müziği olduğu, 13 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir. İkinci sırada Arabesk dinlemeyi tercih eden 11 veli Ali Fuat Cebesoy okulunun velisidir. Arabesk dinleyenlerden geriye kalan 16 veli ise Lütfi banat İlköğretim okulu velisidir. Türkü dinleyen velilerden 46'sı Ali Fuat Cebesoy, 41'i Lütfi Banat İlköğretim okulu velisidir. Bu sonuca göre bölgeler arasında kültürel fark yoktur.

Tablo 49 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin zorlandıklarında yardım almadan çalışması

Çocuğunuz ders çalışırken problemini yalnız çözer.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	202	56,0	57,5	57,5
Hayır	149	41,3	42,5	100,0
Toplam	351	97,2	100,0	
Eksik	10	2,8		
Toplam	361	100,0		

Tablo 49’da, anket uygulanan öğrencilerden 202’sinin zorlandığında yalnız çalışarak problemini çözmeye çalıştığı, 149’unun ise zorlandığında yalnız çalışmadığı, 10 kişinin bu soruyu yanıtlamadığı görülmektedir.

Tablo 50 : Anket yapılan okullardaki öğrenci velilerinin çocuklarına sorumluluk taşıma bakımından güvenmeleri

Çocuğuma sorumluluk taşıması manasında güveniyorum.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle güveniyorum	139	38,5	38,8	38,8
Güveniyorum	168	46,5	46,9	85,8
Kararsızım	38	10,5	10,6	96,4
Güvenmiyorum	11	3,0	3,1	99,4
Kesinlikle güvenmiyorum	2	0,6	0,6	100,0
Toplam	358	99,2	100,0	
Eksik	3	0,8		
Toplam	361	100,0		

Tablo 50, anket uygulanan öğrenci velilerinden 139’unun sorumluluk taşıma bakımından çocuklarına kesinlikle güvendiğini, 168’inin güvendiğini, 38’inin kararsız kaldığını, 11’inin güvenmediğini, 2’sinin kesinlikle güvenmediğini, 3’ünün de bu soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 51 : Anket yapılan okullardaki öğrencilerin yaz tatillerini yaşitlarıyla oyun oynayarak geçirmesi

Çocuğum yaz tatilinde yaşitlarıyla oynar.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	341	94,5	95,0	95,0
Hayır	18	5,0	5,0	100,0
Toplam	359	99,4	100,0	
Eksik	2	0,6		
Toplam	361	100,0		

Tablo 51, anket uygulanan öğrencilerden 341'inin yaz tatilini yaşitlarıyla oyun oynayarak geçirdiğini, 18'inin yaz tatilini yaşitlarıyla oyun oynayarak geçirmediğini göstermektedir. 2 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

1.3.3. Öğretmenlere Uygulanan Ankete Verilen Cevapların Analizi

Anket uygulanan okullarda anket 60 öğretmene dağıtılmış, ancak 54 öğretmenden geriye dönüş olmuştur.

Tablo 52 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlerin cinsiyeti

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	33	61,1	61,1	61,1
Erkek	21	38,9	38,9	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 52, anket uygulanan 54 öğretmenden 33'ünün kadın, 21'inin erkek olduğunu göstermektedir. Erkek olan öğretmenlerin 12 tanesi Lütfi Banat İlköğretim okulunda, 9 tanesi ise Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okuluna görevini sürdürmektedir. Kadın öğretmenlerin, 14 tanesi Lütfi Banat İlköğretim okulunda, 19'u ise Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulunda çalışmaktadır.

Tablo 53 : Anket yapılan okullarda çalışan öğretmen sayısı

Okul adı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Lütfi Banat İlköğretim	26	48,1	48,1	48,1
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	28	51,9	51,9	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 53, anket uygulanan okullardan Lütfi Banat İlköğretim okulunda çalışan öğretmen sayısı 26, Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulunda çalışan öğretmen sayısı 28’dir.

Tablo 54 : Anket yapılan okullarda çalışan öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi

Öğretmenlik mesleğinde çalışma süresi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1-3yıl	6	11,1	11,1	11,1
3-6 yıl	9	16,7	16,7	27,8
6-20 yıl	15	27,8	27,8	55,6
10-15 yıl	14	25,9	25,9	81,5
15-20 yıl	3	5,6	5,6	87,0
20 yıldan çok	7	13,0	13,0	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 54, anket uygulanan okullardaki öğretmenlerden 6’sının mesleğini 1 ile 3 yıl arasında yaptığını, 9’unun 3 ile 6 yıl arasında yaptığını, 15’inin 6 ile 20 yıl arasında yaptığını, 14’inin 10 ile 15 yıl arasında yaptığını, 3’ünün 15 ile 20 yıl arasında yaptığını, 7’sinin de 20 yıldan fazladır bu mesleği yaptığını göstermektedir.

Tablo 55 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlerin mezun olduğu kurumlar

Mezun olduğunuz kurum	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Öğretmen Okulu	4	7,4	7,5	7,5
İki Yıllık Ön Lisans	13	24,1	24,5	32,1
Lisans(4 yıllık)	27	50,0	50,9	83,0
Öğretmen Okulu+On Lisans	7	13,0	13,2	96,2
Üç Yıllık Yüksek Okul	2	3,7	3,8	100,0
Toplam	53	98,1	100,0	
Eksik	1	1,9		
Toplam	54	100,0		

Tablo 55, öğretmenlerden 4 tanesinin öğretmen okulu mezunu olduğunu, 13 tanesinin iki yıllık ön lisans mezunu olduğunu, 27 tanesinin 4 yıllık lisans mezunu olduğunu, 7'sinin öğretmen okulu ve ön lisans mezunu olduğunu, 2 kişinin üç yıllık yüksek okul mezunu olduğunu, 1 kişinin de bu soruyu yanıtlamadığını göstermektedir.

Tablo 56 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlerin okullarında ana sınıfı bulunması

Öğretmenlerin okulunda anasınıfı bulunması	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	28	51,9	51,9	51,9
Hayir	26	48,1	48,1	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 56, öğretmenlerden 28 tanesi okulunda ana sınıfı bulunduğunu, 26 tanesi ise okulunda ana sınıfı bulunmadığını söylemektedir. Buradan elde ettiğimiz sonuca göre Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okulunda ana sınıfı bulunurken, Lütfi Banat İlköğretim okulunda ana sınıfı bulunmamaktadır.

Tablo 57 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre çocuğun okul öncesi kuruma başlaması gereken yaş

Çocuğun okul öncesi kuruma başlaması gereken yaş	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-1 yaş	3	5,6	5,6	5,6
2-3 yaş	19	35,2	35,2	40,7
4-5 yaş	21	38,9	38,9	79,6
6 yaş	9	16,7	16,7	96,3
Hiçbiri	2	3,7	3,7	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 57, öğretmenlerden 3 tanesinin okula başlama yaşının 0-1 yaş olduğunu, 19 tanesinin 2-3 yaş olduğunu, 21 tanesinin 4-5 yaş olduğunu, 9 kişinin de 6 yaş olduğunu düşündüğünü göstermektedir. 2 kişi hiçbir seçeneğe katılmamaktadır.

Tablo 58 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokulunun çocuğun gelişimine katkıda bulunması

Anaokulu çocuğun gelişimine katkıda bulunur	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	3	5,6	5,6	5,6
Katılmıyorum	1	1,9	1,9	7,4
Kararsızım	5	9,3	9,3	16,7
Katılıyorum	19	35,2	35,2	51,9
Kesinlikle katılıyorum	26	48,1	48,1	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 58, öğretmenlerden 3 tanesinin anaokulunun çocuğun gelişimine katkıda bulunduğuna kesinlikle katılmadığını, 1 tanesinin katılmadığını, 5 tanesinin kararsız kaldığını, 19 tanesinin katıldığını, 26 tanesinin ise kesinlikle katıldığını göstermektedir. Bu sonuç bize öğretmenlerden çoğunun okul öncesi eğitimin önemli olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 59 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre Türkiye’de okul öncesi eğitime gereken önemin verilmesi

Türkiye’de okul öncesi eğitime gereken önem verilmektedir.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	9	16,7	16,7	16,7
Katılmıyorum	30	55,6	55,6	72,2
Kararsızım	10	18,5	18,5	90,7
Katılıyorum	5	9,3	9,3	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 59, öğretmenlerden 9’unun Türkiye’de okul öncesi eğitime gereken önemin verildiğine kesinlikle katılmadığını, 30’unun katılmadığını, 10’unun kararsız kaldığını, 5’inin katıldığını göstermektedir.

Tablo 60: Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre özel ana okullarının bütün beklentilerini karşılaması

Özel ana okulları bütün beklentilerini karşılamaktadır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	5	9,3	9,3	9,3
Katılmıyorum	17	31,5	31,5	40,7
Kararsızım	13	24,1	24,1	64,8
Katılıyorum	14	25,9	25,9	90,7
Kesinlikle katılıyorum	5	9,3	9,3	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 60, anket uygulanan öğretmenlerden 5’i özel ana okullarının bütün beklentileri karşıladığına kesinlikle katılmamaktadır, 17’si katılmamaktadır, 13 kişi kararsız kalmaktadır, 14’ü katılmakta, 5’i ise kesinlikle katılmaktadır.

Tablo 61 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre resmi ana okullarının bütün beklentilerini karşılaması

Resmi ana okulları bütün beklentilerimi karşılamaktadır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	3	5,6	5,6	5,6
Katılmıyorum	16	29,6	29,6	35,2
Kararsızım	17	31,5	31,5	66,7
Katılıyorum	13	24,1	24,1	90,7
Kesinlikle katılıyorum	5	9,3	9,3	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 61, anket uygulanan öğretmenlerden 3'ü resmi ana okullarının bütün beklentileri karşıladığına kesinlikle katılmamaktadır. 16'sı katılmamaktadır. 13 kişi kararsız kalmaktadır. 13'ü katılmakta, 5'i ise kesinlikle katılmaktadır.

Tablo 62 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre okul öncesi eğitimin mecburi olması

Okul öncesi eğitim mecburi olmalıdır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,9	1,9	1,9
Katılmıyorum	5	9,3	9,3	11,1
Kararsızım	5	9,3	9,3	20,4
Katılıyorum	19	35,2	35,2	55,6
Kesinlikle katılıyorum	24	44,4	44,4	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 62, öğretmenlerden 1'inin okul öncesi eğitimin mecburi olmasına kesinlikle katılmadığını, 5'inin katılmadığını, 5 kişinin kararsız kaldığını, 19'unun katıldığını, 24'ünün ise kesinlikle katıldığını göstermektedir.

Tablo 63 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokuluna giden çocuğun ilkokulda daha başarılı olduğu ile ilgili düşünceleri

Anaokuluna giden çocuk ilkokulda daha başarılı olur.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Katılmıyorum	5	9,3	9,3	9,3
Kararsızım	8	14,8	14,8	24,1
Katılıyorum	20	37,0	37,0	61,1
Kesinlikle katılıyorum	21	38,9	38,9	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 63, öğretmenlerden 5'inin anaokuluna giden çocuğun ilkokulda daha başarılı olduğuna katılmadığını, 8'inin kararsız kaldığını, 20'sinin katıldığını, 21'inin ise kesinlikle katıldığını göstermektedir.

Tablo 64 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokulunun çocuğun fiziksel gelişimi açısından faydalı olduğu ile ilgili düşünceleri

Anaokulu çocuğun fiziksel gelişimi açısından faydalıdır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	2	3,7	3,7	3,7
Katılmıyorum	4	7,4	7,4	11,1
Kararsızım	4	7,4	7,4	18,5
Katılıyorum	22	40,7	40,7	59,3
Kesinlikle katılıyorum	22	40,7	40,7	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 64'e göre, öğretmenlerden 2'si anaokulunun çocuğun fiziksel gelişimine faydalı olduğuna kesinlikle katılmamaktadır, 4 kişi katılmamaktadır, 4'ü kararsız kalmaktadır, 22 öğretmen katılmakta, diğer 22 kişi ise kesinlikle katılmaktadır. Buda bize öğretmenlerden çoğunun okul öncesi eğitimin çocuğun fiziksel gelişimini olumlu olarak etkilediğini göstermektedir.

Tablo 65 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokulunun çocuğun zihinsel gelişimi açısından faydalı olduğu ile ilgili düşünceleri

Anaokulu çocuğun zihinsel gelişimi açısından faydalıdır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	2	3,7	3,7	3,7
Katılmıyorum	2	3,7	3,7	7,4
Kararsızım	4	7,4	7,4	14,8
Katılıyorum	21	38,9	38,9	53,7
Kesinlikle katılıyorum	25	46,3	46,3	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 65'e göre, öğretmenlerden 2'si anaokulunun çocuğun zihinsel gelişimine faydalı olduğuna kesinlikle katılmamaktadır, 2 kişi katılmamaktadır, 4'ü kararsız kalmaktadır, 21 öğretmen katılmakta, 25 öğretmen ise kesinlikle katılmaktadır. Buda bize öğretmenlerden çoğunun okul öncesi eğitimin çocuğun zihinsel gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Tablo 66 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokulunun çocuğun dil gelişimi açısından faydalı olduğu ile ilgili düşünceleri

Anaokulu çocuğun dil gelişimi açısından faydalıdır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,9	1,9	1,9
Katılmıyorum	3	5,6	5,6	7,4
Kararsızım	3	5,6	5,6	13,0
Katılıyorum	23	42,6	42,6	55,6
Kesinlikle katılıyorum	24	44,4	44,4	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 66'ya göre, öğretmenlerden 1'i anaokulunun çocuğun dil gelişimine faydalı olduğuna kesinlikle katılmamakta, 3 kişi katılmamaktadır, 3'ü kararsız kalmakta, 23 öğretmen katılmakta, 24 öğretmen ise kesinlikle katılmaktadır. Buda bize öğretmenlerden çoğunun okul öncesi eğitimin çocuğun dil gelişimini olumlu olarak etkilediğini göstermektedir.

Tablo 67 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokulunun çocuğun sosyal gelişimi açısından faydalı olduğu ile ilgili düşünceleri

Anaokulu çocuğun sosyal gelişimi açısından faydalıdır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,9	1,9	1,9
Katılmıyorum	1	1,9	1,9	3,7
Kararsızım	2	3,7	3,7	7,4
Katılıyorum	25	46,3	46,3	53,7
Kesinlikle katılıyorum	25	46,3	46,3	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 67'e göre, öğretmenlerden 1'i anaokulunun çocuğun sosyal gelişimine faydalı olduğuna kesinlikle katılmamakta, 1 kişi katılmamakta, 2'si kararsız kalmakta, 25 öğretmen katılmakta, diğer 25 öğretmen ise kesinlikle katılmaktadır. Bu da bize öğretmenlerden çoğunun okul öncesi eğitimin çocuğun sosyal gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Tablo 68 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokulunun çocuğun duygusal gelişimi açısından faydalı olduğu ile ilgili düşünceleri

Anaokulu çocuğun duygusal gelişimi açısından faydalıdır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,9	1,9	1,9
Katılmıyorum	3	5,6	5,6	7,4
Kararsızım	6	11,1	11,1	18,5
Katılıyorum	22	40,7	40,7	59,3
Kesinlikle katılıyorum	22	40,7	40,7	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 68'e göre, öğretmenlerden 1'i anaokulunun çocuğun duygusal gelişimine faydalı olduğuna kesinlikle katılmamaktadır, 3 kişi katılmamaktadır, 6'sı kararsız kalmaktadır, 22 öğretmen katılmakta, diğer 22 öğretmen ise kesinlikle katılmaktadır. Buda bize öğretmenlerden çoğunun okul öncesi eğitimin çocuğun duygusal gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Tablo 69 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre ilkokula başlamadan önce çocuğun anaokuluna gitmesi ile ilgili düşünceleri

İlkokula başlamadan önce çocuk anaokuluna gitmelidir.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	2	3,7	3,7	3,7
Katılmıyorum	2	3,7	3,7	7,4
Kararsızım	3	5,6	5,6	13,0
Katılıyorum	20	37,0	37,0	50,0
Kesinlikle katılıyorum	27	50,0	50,0	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 69'da, öğretmenlerden 2'si çocuğun ilkokula başlamadan önce anaokuluna gitmesi gerektiğine kesinlikle katılmamaktadır, 2'si katılmamakta, 3'ü ise kararsız kalmaktadır, 20 öğretmen katılmakta, 27 öğretmen ise kesinlikle katılmaktadır. Sonuç olarak, öğretmenlerden 47 tanesinin çocuğun ilkokula başlamadan önce anaokuluna gitmesini desteklediğini görmekteyiz.

Tablo 70 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre çocuğun anaokuluna gitmiş olmasının ilkokula başladığında okula uyum sağlamasını kolaylaştırması ile ilgili düşünceleri

Çocuğun anaokuluna gitmiş olması ilkokula başladığında okula uyum sağlamasını kolaylaştırır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	2	3,7	3,7	3,7
Katılmıyorum	2	3,7	3,7	7,4
Kararsızım	3	5,6	5,6	13,0
Katılıyorum	16	29,6	29,6	42,6
Kesinlikle katılıyorum	31	57,4	57,4	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 70’de, öğretmenlerden 2’si çocuğun anaokuluna gitmiş olmasının ilkokula başladığında okula uyum sağlamasını kolaylaştırdığına kesinlikle katılmamaktadır, 2’si katılmamakta, 3’ü ise kararsız kalmaktadır, 16 öğretmen katılmakta, 31 öğretmen ise kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerden 47’si anaokuluna giden çocuğun ilkokula daha kolay uyum sağladığını savunmaktadır.

Tablo 71 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokuluna giden çocuğun okuma yazma becerileri bakımından daha başarılı olması ile ilgili düşünceleri

Anaokuluna giden çocuk okuma yazma becerileri konusunda daha başarılı olur.	Frekan s	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Katılmıyorum	4	7,4	7,4	7,4
Kararsızım	6	11,1	11,1	18,5
Katılıyorum	28	51,9	51,9	70,4
Kesinlikle katılıyorum	16	29,6	29,6	100,0
Toplam	54	100,0	100,0	

Tablo 71, öğretmenlerden 4’ünün anaokuluna giden çocuğun okuma yazma becerileri bakımından daha başarılı olduğuna kesinlikle katılmadığını, 6’sının kararsız kaldığını, 28 öğretmenin katıldığını, 16’sının da kesinlikle katıldığını göstermektedir. Bu tablodan, öğretmenlerden 44’ünün anaokuluna giden çocukları okuma yazma becerisi bakımından daha başarılı bulduklarını çıkarabiliriz.

Tablo 72 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre anaokuluna giden ve gitmeyen çocuklar arasındaki farklılığın ilk üç yıl içinde kapanacağı ile ilgili düşünceleri

Anaokuluna giden ve gitmeyen çocuklar arasındaki farklılık ilk üç yıl içinde kapanır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	5	9,3	9,4	9,4
Katılmıyorum	13	24,1	24,5	34,0
Kararsızım	19	35,2	35,8	69,8
Katılıyorum	13	24,1	24,5	94,3
Kesinlikle katılıyorum	3	5,6	5,7	100,0
Toplam	53	98,1	100,0	
Eksik	1	1,9		
Toplam	54	100,0		

Tablo 72, öğretmenlerden 5'inin anaokuluna giden ve gitmeyen çocuklar arasındaki farkın ilk üç yıl içinde kapanacağına kesinlikle katılmamaktadır, 13'ü katılmazken, 19'u kararsız kalmaktadır, 13 öğretmen katılmakta, 3'ü ise kesinlikle katılmaktadır. 1 öğretmen de bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 73 : Anket yapılan okullardaki öğretmenlere göre okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında farklılığın olduğu ile ilgili düşünceleri

Sınıfımda okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında farklılık vardır.	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle katılmıyorum	2	3,7	3,8	3,8
Katılmıyorum	5	9,3	9,4	13,2
Kararsızım	9	16,7	17,0	30,2
Katılıyorum	23	42,6	43,4	73,6
Kesinlikle katılıyorum	14	25,9	26,4	100,0
Toplam	53	98,1	100,0	
Eksik	1	1,9		
Toplam	54	100,0		

Tablo 73'te, okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasındaki farklılığın olduğuna öğretmenlerden 2'sinin kesinlikle katılmadığı, 5'inin katılmadığı, 9'unun kararsız kaldığı, 23'ünün katıldığı ve 14'ünün kesinlikle katıldığı görülmektedir. 1 kişi bu soruya cevap vermemiştir. Sonuç olarak, 54 öğretmenden 37'si okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında farklılığın olduğunu düşünmektedirler.

1.3.4. Grup İstatistiği ve Anova Testi Tabloları

1.3.4.1. Öğrencilerin Okul Başarılarının Okudukları Okula ve Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılıkları

Tablo 74 : Okul başarısında, okula ve velinin cinsiyetine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,988	3	,329	,997	,394
Intercept	6415,541	1	6415,541	19436,802	,000
okul	,592	1	,592	1,794	,181
cinsiyet	,187	1	,187	,566	,452
okul * cinsiyet	,028	1	,028	,084	,772
Error	117,836	357	,330		
Total	7545,907	361			
Corrected Total	118,823	360			

okul	cinsiyet;	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Kadın	4,495	,054
	Erkek	4,465	,080
Lütfi Banat İlköğretim	Kadın	4,601	,051
	Erkek	4,534	,070

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve velisinin cinsiyetine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 75 : Okul başarısında, okula ve velinin medeni durumuna bağı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,154	5	,431	1,311	,259
Intercept	1083,963	1	1083,963	3298,260	,000
Okul	,128	1	,128	,389	,533
Medeni	,568	2	,284	,865	,422
okul * medeni	,571	2	,286	,869	,420
Error	116,670	355	,329		
Total	7545,907	361			
Corrected Total	118,823	360			

okul	medeni durumunuz;	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evli	4,473	,047
	Dul	4,723	,203
	Diger	4,491	,203
Lütfi Banat İlköğretim	Evli	4,563	,042
	Dul	4,533	,331
	Diger	4,891	,191

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve velisinin medeni durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 76 : Okul başarısında, okula ve velinin yaşına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,776	7	,397	1,205	,299
Intercept	2496,721	1	2496,721	7587,278	,000
okul	,939	1	,939	2,855	,092
yasiniz	1,153	3	,384	1,168	,322
okul * yasiniz	,566	3	,189	,573	,633
Error	115,832	352	,329		
Total	7520,907	360			
Corrected Total	118,607	359			

okul	yasiniz;	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	25 ve altı	4,453	,217
	26-35	4,492	,064
	36-45	4,472	,068
	45 ve üstü	4,601	,217
Lütfi Banat İlköğretim	25 ve altı	4,843	,217
	26-35	4,590	,060
	36-45	4,492	,064
	45 ve üstü	4,807	,143

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve velisinin yaşına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 77 : Okul başarısında, okula ve babanın öğrenim durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,436	9	,382	1,161	,319
Intercept	1951,339	1	1951,339	5935,851	,000
okul	,571	1	,571	1,737	,188
Babanin öğrenim durumu	1,059	4	,265	,805	,522
okul * babanın öğrenim durumu	1,206	4	,302	,917	,454
Error	115,387	351	,329		
Total	7545,907	361			
Corrected Total	118,823	360			

okul	babanin öğrenim durumu hangisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Okur-yazar değil	4,220	,331
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,380	,073
	Ortaokul mezunu	4,589	,112
	Lise mezunu	4,559	,077
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,518	,132
Lütfi Banat İlköğretim	Okur-yazar değil	4,695	,405
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,548	,078
	Ortaokul mezunu	4,559	,110
	Lise mezunu	4,519	,069
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,721	,088

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve babasının öğrenim durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 78 : Okul başarısında, okula ve annenin öğrenim durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,172	9	,575	1,772	,072
Intercept	3329,003	1	3329,003	10262,840	,000
okul	,585	1	,585	1,802	,180
Annenin öğrenim durumu	2,480	4	,620	1,911	,108
okul * annenin öğrenim durumu	1,921	4	,480	1,481	,207
Error	113,531	350	,324		
Total	7528,350	360			
Corrected Total	118,703	359			

okul	annenin öğrenim durumu hangisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Okur-yazar değil	4,122	,255
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,375	,066
	Ortaokul mezunu	4,761	,114
	Lise mezunu	4,518	,080
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,632	,172
Lütfi Banat İlköğretim	Okur-yazar değil	4,596	,215
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,560	,068
	Ortaokul mezunu	4,558	,112
	Lise mezunu	4,556	,069
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,739	,121

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve annesinin öğrenim durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 79 : Okul başarısında, okula ve babanın mesleğine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,106	9	,345	1,040	,408
Intercept	4195,487	1	4195,487	12643,795	,000
okul	,150	1	,150	,453	,501
Babanin mesleği	,894	4	,223	,673	,611
okul * babanın mesleği	1,617	4	,404	1,218	,303
Error	111,160	335	,332		
Total	7216,917	345			
Corrected Total	114,266	344			

okul	babanin meslegi hangisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Esnaf, Zanaatkâr	4,495	,078
	Tüccar, Sanayici	4,774	,258
	Serbest Meslek	4,383	,111
	Öğretmen, Memur, Subay, Emekli	4,482	,111
	İşçi, Boyacı, Bekçi, Söfor, Odacı, Ayakkabı tam., Seyyar sat.	4,509	,089
Lütfi Banat İlköğretim	Esnaf, Zanaatkâr	4,598	,082
	Tüccar, Sanayici	4,524	,166
	Serbest Meslek	4,609	,081
	Öğretmen, Memur, Subay, Emekli	4,736	,107
	İşçi, Boyacı, Bekçi, Söfor, Odacı, Ayakkabı tam., Seyyar sat.	4,448	,083

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve babasının mesleğine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 80 : Okul başarısında, okula ve annenin mesleğine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,831	9	,426	1,297	,237
Intercept	1005,053	1	1005,053	3061,849	,000
okul	,188	1	,188	,572	,450
Annenin mesleği	1,324	4	,331	1,008	,403
okul * annenin Mesleği	1,673	4	,418	1,274	,280
Error	114,559	349	,328		
Total	7495,907	359			
Corrected Total	118,390	358			

okul	annenin mesleği hangisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Ev Hanimi	4,458	,050
	Esnaf, Zanaatkâr	4,880	,573
	Serbest Meslek	4,544	,181
	Öğretmen, Memur, Hemsire	4,609	,181
	İsçi	4,558	,153
Lütfi Banat İlköğretim	Ev Hanimi	4,565	,046
	Esnaf, Zanaatkâr	4,150	,405
	Serbest Meslek	4,879	,148
	Öğretmen, Memur, Hemsire	4,593	,143
	İsçi	4,240	,217

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve annesinin mesleğine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 81 : Okul başarısında, okula ve babanın sağ olma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,084	3	,361	1,096	,351
Intercept	1203,275	1	1203,275	3650,425	,000
okul	,456	1	,456	1,383	,240
baba	,175	1	,175	,530	,467
okul * baba	,115	1	,115	,348	,556
Error	117,347	356	,330		
Total	7530,618	360			
Corrected Total	118,431	359			

okul	babanin saglik durumu?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Sag	4,485	,046
	Ölü	4,506	,203
Lütfi Banat İlköğretim	Sag	4,574	,042
	Ölü	4,774	,217

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve babasının sağ olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 82 : Okul başarısında, okula ve annenin sağ olma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,043	3	1,014	3,128	,026
Intercept	275,297	1	275,297	848,858	,000
okul	,032	1	,032	,099	,753
anne	2,152	1	2,152	6,637	,010
okul * anne	,135	1	,135	,416	,519
Error	115,780	357	,324		
Total	7545,907	361			
Corrected Total	118,823	360			

okul	anneninin saglik durumu?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Sag	4,493	,044
	Ölü	3,940	,403
Lütfi Banat İlköğretim	Sag	4,587	,041
	Ölü	3,665	,403

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve annesinin sağ olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece annesinin sağ olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre annesi vefat etmiş

öğrencilerin başarı puanları annesi yaşayanlara göre daha düşüktür. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 83 : Okul başarısında, okula ve aile nüfusuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,355	7	,194	,582	,771
Intercept	641,403	1	641,403	1927,456	,000
okul	,133	1	,133	,399	,528
Aile nüfusu	,471	3	,157	,471	,702
okul * aile nüfusu	,107	3	,036	,107	,956
Error	117,469	353	,333		
Total	7545,907	361			
Corrected Total	118,823	360			

okul	ailenizin nüfusu siz dahil kaç kisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	İki	4,720	,577
	Üç	4,540	,115
	Dört	4,473	,060
	Bes veya daha fazla	4,479	,083
Lütfi Banat İlköğretim	İki	5,000	,577
	Üç	4,629	,102
	Dört	4,590	,057
	Bes veya daha fazla	4,524	,074

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin nüfusuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 84 : Okul başarısında, okula ve ailedeki çocuk sayısına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,826	5	,565	1,727	,128
Intercept	956,341	1	956,341	2922,094	,000
okul	1,376	1	1,376	4,205	,041
Çocuk sayısı	,965	2	,483	1,474	,230
okul * çocuk sayısı	1,046	2	,523	1,599	,204
Error	115,857	354	,327		
Total	7521,798	360			
Corrected Total	118,683	359			

okul	kaç tane çocuğunuz var?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	1-2	4,504	,051
	3-4	4,475	,094
	5 ve fazla	3,750	,330
Lütfi Banat İlköğretim	1-2	4,600	,047
	3-4	4,496	,088
	5 ve fazla	4,637	,330

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailedeki çocuk sayısına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okuduğu okula göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre Ali Fuat Cebesoy’da okuyan ve ailesinde 5 ve daha fazla çocuk bulunan öğrencilerin başarı puanı Lütfi Banat’ta okuyan ailesinde 5 ve daha fazla çocuk bulunan öğrencilerin başarı puanına göre daha düşüktür. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 85 : Okul başarısında, okula ve okul öncesi kuruma gitmiş olma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,238	3	2,079	6,594	,000
Intercept	7342,603	1	7342,603	23282,916	,000
okul	,736	1	,736	2,334	,127
Okulöncesi kurum	4,037	1	4,037	12,801	,000
okul * okulöncesi kurum	1,058	1	1,058	3,354	,068
Error	112,585	357	,315		
Total	7545,907	361			
Corrected Total	118,823	360			

okul	çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,543	,065
	Hayir	4,439	,059
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,743	,058
	Hayir	4,421	,056

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve okul öncesi kuruma gitmiş olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitmiş olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre her iki okulda da okul öncesi kuruma gitmiş öğrencilerin başarı puanı okul öncesi kuruma gitmemiş öğrencilere göre daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 86 : Okul başarısında, okula ve İstanbul'da yaşanan yıla bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,100	9	,456	1,377	,197
Intercept	4391,464	1	4391,464	13274,233	,000
okul	,305	1	,305	,921	,338
İstanbul	1,640	4	,410	1,239	,294
okul * İstanbul	1,553	4	,388	1,174	,322
Error	113,804	344	,331		
Total	7402,793	354			
Corrected Total	117,904	353			

okul	kaç yıldan beri İstanbul'da yaşıyorsunuz?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	1960-1969'dan beri	4,672	,089
	1970-1979'dan beri	4,449	,077
	1980-1989'dan beri	4,394	,105
	1990-2000'den beri	4,355	,111
	2000'den beri	4,618	,235
Lütfi Banat İlköğretim	1960-1969'dan beri	4,560	,100
	1970-1979'dan beri	4,609	,066
	1980-1989'dan beri	4,676	,100
	1990-2000'den beri	4,452	,091
	2000'den beri	4,567	,173

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin kaç yıldır İstanbul'da yaşadığına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 87 : Okul başarısında, okula ve oturulan evin oda sayısına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,221	5	,644	1,974	,082
Intercept	4713,592	1	4713,592	14443,597	,000
okul	1,016	1	1,016	3,113	,079
oda	2,311	2	1,155	3,540	,030
okul * oda	,268	2	,134	,410	,664
Error	115,526	354	,326		
Total	7527,759	360			
Corrected Total	118,747	359			

okul	oturdugunuz ev kaç odalıdır?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Bir-iki	4,201	,148
	Üç	4,508	,058
	Dört veya daha fazla	4,526	,078
Lütfi Banat İlköğretim	Bir-iki	4,424	,101
	Üç	4,635	,057
	Dört veya daha fazla	4,571	,073

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve oturduğu evin oda sayısına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece oturduğu evin oda sayısına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre oturduğu evin oda sayısı 1-2 olan öğrencilerin başarı puanı oturduğu evin oda sayısı daha fazla olan öğrencilerin başarı puanından daha düşüktür. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 88 : Okul başarısında, okula ve oturulan evin kira, lojman veya kendine ait olma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,684	5	,737	2,313	,044
Intercept	470,148	1	470,148	1476,106	,000
okul	1,061	1	1,061	3,332	,069
Oturduğunuz ev	1,391	2	,695	2,183	,114
Okul * oturduğunuz ev	1,218	2	,609	1,912	,149
Error	110,521	347	,319		
Total	7398,637	353			
Corrected Total	114,205	352			

okul	oturdugunuz ev;	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Kira	4,311	,083
	Kendi eviniz	4,551	,052
	Lojman	4,020	,564
Lütfi Banat İlköğretim	Kira	4,564	,077
	Kendi eviniz	4,603	,049
	Lojman	5,000	,399

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve oturduğu evin kira, lojman ya da kendi evleri olmasına göre göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 89 : Okul başarısında, okula ve oturulan evin gecekondü, müstakil ev veya apartman dairesi olma durumuna bağılı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,440	5	,488	1,488	,193
Intercept	576,458	1	576,458	1757,432	,000
okul	,003	1	,003	,009	,926
Oturduğunuz Ev 2	1,639	2	,819	2,498	,084
okul * oturduğunuz Ev 2	,295	2	,148	,450	,638
Error	116,116	354	,328		
Total	7529,746	360			
Corrected Total	118,557	359			

okul	oturduğunuz ev;	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Müstakil	4,243	,143
	Apartman	4,512	,047
	Gecekondü	5,000	,573
Lütfi Banat İlköğretim	Müstakil	4,473	,119
	Apartman	4,587	,044
	Gecekondü	4,756	,256

Öğrencinin okul başarısının okuduğı okula ve oturduğu evin gecekondü, müstakil ev ya da apartman dairesi olmasına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediğı ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 90 : Okul başarısında, okula ve oturulan evin ısıtma sistemine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,079	5	,816	2,522	,029
Intercept	2829,469	1	2829,469	8745,728	,000
okul	2,450	1	2,450	7,574	,006
isitma	1,641	2	,820	2,535	,081
okul * isitma	1,904	2	,952	2,943	,054
Error	114,528	354	,324		
Total	7520,907	360			
Corrected Total	118,607	359			

okul	evinizi nasıl ısıtılıyorsunuz?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Soba ile	4,272	,109
	Kalorifer ile	4,133	,201
	Dogalgaz ile	4,549	,050
Lütfi Banat İlköğretim	Soba ile	4,492	,121
	Kalorifer ile	4,679	,098
	Dogalgaz ile	4,567	,048

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve oturduğu evin ısıtma sistemine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okuduğu okula göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre Ali Fuat Cebesoy’da okuyan ve evi soba ya da kalorifer ile ısınan öğrencilerin başarı puanı Lütfü Banat’ta okuyan ve evi soba ya da kalorifer ile ısınan öğrencilerin başarı puanından daha düşüktür. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 91 : Okul başarısında, okula ve ailenin ortalama aylık gelirine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,331	9	,370	1,164	,317
Intercept	2158,612	1	2158,612	6790,272	,000
okul	,011	1	,011	,036	,850
Aylık gelir	1,887	4	,472	1,484	,207
okul * aylık gelir	1,290	4	,322	1,014	,400
Error	102,363	322	,318		
Total	6929,328	332			
Corrected Total	105,694	331			

okul	ailenin ortalama aylık geliri;	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	<1000	4,870	,326
	1.000 ytl.-1.500 ytl.	4,445	,058
	1.501 ytl.-2.500 ytl.	4,671	,091
	2.501 ytl.-3.500 ytl.	4,365	,178
	3.500 ytl. ve üstü	4,296	,252
Lütfi Banat İlköğretim	<1000	4,492	,170
	1.000 ytl.-1.500 ytl.	4,534	,057
	1.501 ytl.-2.500 ytl.	4,612	,089
	2.501 ytl.-3.500 ytl.	4,699	,123
	3.500 ytl. ve üstü	4,416	,188

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin ortalama aylık gelirine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 92 : Okul başarısında, okula ve ailenin otomobil sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,849	3	,283	,856	,464
Intercept	6841,696	1	6841,696	20697,160	,000
okul	,640	1	,640	1,936	,165
otomobil	,095	1	,095	,287	,592
okul * otomobil	,008	1	,008	,023	,879
Error	114,705	347	,331		
Total	7338,517	351			
Corrected Total	115,554	350			

Okul	ailenizin sahip olduğu otomobil var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,497	,061
	Hayir	4,473	,068
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,595	,052
	Hayir	4,551	,070

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin otomobil sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 93 : Okul başarısında, okula ve ailenin yazlık ev sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,158	3	,386	1,171	,321
Intercept	3698,340	1	3698,340	11218,251	,000
okul	,286	1	,286	,869	,352
Yazlik ev	,414	1	,414	1,254	,263
okul * yazlik ev	,007	1	,007	,021	,884
Error	114,396	347	,330		
Total	7338,517	351			
Corrected Total	115,554	350			

okul	ailenizin sahip olduğu yazlik ev var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,581	,122
	Hayir	4,472	,049
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,649	,101
	Hayir	4,565	,046

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin yazlık ev sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 94 : Okul başarısında, okula ve ailenin arsa sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,784	3	,261	,790	,500
Intercept	2791,708	1	2791,708	8440,573	,000
okul	,341	1	,341	1,032	,310
arsa	,038	1	,038	,116	,734
okul * arsa	,003	1	,003	,009	,926
Error	114,770	347	,331		
Total	7338,517	351			
Corrected Total	115,554	350			

okul	ailenizin sahip olduğu arsa var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,508	,129
	Hayir	4,484	,048
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,618	,136
	Hayir	4,575	,044

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin arsa sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 95 : Okul başarısında, okula ve ailenin dükkan sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,822	3	,274	,827	,479
Intercept	4226,790	1	4226,790	12770,779	,000
okul	,189	1	,189	,572	,450
dükkan	,012	1	,012	,037	,848
okul * dükkan	,108	1	,108	,326	,568
Error	114,517	346	,331		
Total	7313,517	350			
Corrected Total	115,338	349			

okul	ailenizin sahip olduğu dükkân var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,537	,107
	Hayir	4,476	,050
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,552	,099
	Hayir	4,582	,046

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin dükkan sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 96 : Okul başarısında, okula ve ailenin iki otomobil sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,912	3	,637	1,944	,122
Intercept	1812,713	1	1812,713	5529,570	,000
okul	,158	1	,158	,481	,488
ikiotomobil	,108	1	,108	,330	,566
okul * ikiotomobil	,933	1	,933	2,845	,093
Error	113,426	346	,328		
Total	7313,517	350			
Corrected Total	115,338	349			

okul	ailenizin sahip olduğu iki otomobil var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,613	,181
	Hayir	4,478	,046
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,325	,148
	Hayir	4,599	,044

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin iki otomobil sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 97 : Okul başarısında, okula ve ailenin iki ya da daha fazla ev sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,195	3	,398	1,206	,307
Intercept	3313,387	1	3313,387	10033,836	,000
okul	1,056	1	1,056	3,198	,075
İki veya daha çok ev	,017	1	,017	,052	,819
okul * iki veya daha çok ev	,373	1	,373	1,129	,289
Error	113,926	345	,330		
Total	7288,517	349			
Corrected Total	115,122	348			

okul	ailenizin sahip olduğu iki veya daha çok ev var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,417	,132
	Hayir	4,492	,048
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,675	,105
	Hayir	4,558	,046

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ailesinin iki ya da daha fazla ev sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 98 : Okul başarısında, okula ve evinde bilgisayar olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,247	3	1,082	3,340	,019
Intercept	6032,549	1	6032,549	18614,750	,000
okul	,869	1	,869	2,682	,102
bilgisayar	1,792	1	1,792	5,529	,019
okul * bilgisayar	,682	1	,682	2,104	,148
Error	115,046	355	,324		
Total	7508,236	359			
Corrected Total	118,293	358			

okul	evinizde bilgisayar var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,580	,056
	Hayir	4,329	,073
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,593	,047
	Hayir	4,533	,082

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve evinde bilgisayar olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece evinde bilgisayar olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre her iki okulda da bilgisayar sahibi olan öğrencilerin başarı puanı bilgisayar sahibi olmayan öğrencilerin başarı puanından daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 99 : Okul başarısında, okula ve evinde internet olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,264	3	,755	2,314	,076
Intercept	7191,953	1	7191,953	22055,205	,000
okul	,404	1	,404	1,238	,267
internet	1,526	1	1,526	4,681	,031
okul * internet	,103	1	,103	,316	,574
Error	116,088	356	,326		
Total	7531,084	360			
Corrected Total	118,352	359			

okul	evinizde internete bağlı mısınız?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,586	,068
	Hayir	4,419	,059
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,620	,054
	Hayir	4,522	,063

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve evinde internet olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece evinde internet olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre her iki okulda da internet sahibi olan öğrencilerin başarı puanı internet sahibi olmayan öğrencilerin başarı puanından daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 100 : Okul başarısında, okula ve evinde televizyon olmasına bağı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,319	3	,440	1,335	,263
Intercept	490,663	1	490,663	1489,073	,000
okul	,277	1	,277	,840	,360
televizyon	,017	1	,017	,051	,822
okul * televizyon	,592	1	,592	1,796	,181
Error	116,976	355	,330		
Total	7512,594	359			
Corrected Total	118,295	358			

okul	evinizde televizyon var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,483	,045
	Hayir	4,853	,331
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,584	,042
	Hayir	4,320	,331

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve evinde televizyon olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 101 : Okul başarısında, okula ve evinde telefon olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,780	3	,260	,786	,502
Intercept	1448,179	1	1448,179	4374,807	,000
okul	,025	1	,025	,075	,784
telefon	,004	1	,004	,011	,915
okul * telefon	,060	1	,060	,180	,671
Error	117,515	355	,331		
Total	7512,594	359			
Corrected Total	118,295	358			

okul	evinizde telefon var mı?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,485	,046
	Hayir	4,558	,173
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,581	,042
	Hayir	4,538	,203

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve evinde telefon olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 102 : Okul başarısında, okula ve evinde birinci sırada okunan gazeteye bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,406	13	,339	1,063	,391
Intercept	1733,718	1	1733,718	5436,559	,000
okul	,256	1	,256	,804	,371
gazete1	1,201	6	,200	,628	,708
okul * gazete1	2,583	6	,430	1,350	,235
Error	100,772	316	,319		
Total	6909,822	330			
Corrected Total	105,179	329			

okul	asagidakilerden ilk sırada okudugunuz gazete hangisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Sabah Gazetesi	4,404	,063
	Hürriyet Gazetesi	4,547	,113
	Aksam Gazetesi	4,574	,200
	Cumhuriyet Gazetesi	4,414	,170
	Zaman Gazetesi	4,725	,115
	Vatan Gazetesi	4,885	,399
	Takvim Gazetesi	4,385	,282
Lütfi Banat İlköğretim	Sabah Gazetesi	4,606	,062
	Hürriyet Gazetesi	4,550	,079
	Aksam Gazetesi	4,783	,326
	Cumhuriyet Gazetesi	4,754	,188
	Zaman Gazetesi	4,453	,115
	Vatan Gazetesi	5,000	,399
	Takvim Gazetesi	4,573	,326

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve evinde birinci sırada okunan gazeteye göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 103 : Okul başarısında, okula ve sinema veya tiyatroya gitme sıklığına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,487	5	,297	1,000	,418
Intercept	3922,292	1	3922,292	13186,965	,000
okul	,166	1	,166	,559	,455
Sinema tiyatro	,986	2	,493	1,657	,192
okul * sinema tiyatro	,081	2	,041	,137	,872
Error	91,016	306	,297		
Total	6592,972	312			
Corrected Total	92,503	311			

okul	ayda ne kadar sıklıkla sinemaya ya da tiyatroya gidersiniz?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Sık sık	4,590	,122
	Seyrek olarak	4,548	,055
	Hiçbir zaman	4,425	,101
Lütfi Banat İlköğretim	Sık sık	4,586	,141
	Seyrek olarak	4,649	,056
	Hiçbir zaman	4,505	,074

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve sinemaya ya da tiyatroya gitme sıklığına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 104 : Okul başarısında, okula ve kitap okuma sıklığına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,200	5	,640	1,959	,084
Intercept	3427,090	1	3427,090	10487,875	,000
okul	,049	1	,049	,149	,700
kitap	,685	2	,342	1,048	,352
okul * kitap	1,332	2	,666	2,039	,132
Error	114,368	350	,327		
Total	7446,766	356			
Corrected Total	117,569	355			

okul	ayda ne kadar sıklıkla kitap okursunuz?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Sık sık	4,607	,100
	Seyrek olarak	4,448	,052
	Hiçbir zaman	4,586	,181
Lütfi Banat İlköğretim	Sık sık	4,620	,083
	Seyrek olarak	4,609	,051
	Hiçbir zaman	4,309	,125

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve kitap okuma sıklığına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 105 : Okul başarısında, okula ve kitap türlerine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,454	19	,392	1,261	,208
Intercept	2148,525	1	2148,525	6906,019	,000
okul	,010	1	,010	,033	,855
kitaptürleri1	3,639	9	,404	1,300	,236
okul * kitaptürleri1	3,188	9	,354	1,138	,335
Error	97,688	314	,311		
Total	7029,973	334			
Corrected Total	105,143	333			

okul	asagidaki kitap türlerinden hangisi ilk tercihinizdir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Roman	4,529	,068
	Edebiyat-Siir	4,554	,186
	Ekonomi	4,780	,197
	Felsefe-Psikoloji	4,599	,168
	Kisisel Gelism	4,580	,119
	Tarihi	4,406	,122
	Ani	4,813	,279
	Bilim-Kurgu	3,980	,322
	Polisiye	4,365	,394
	Arastirma	4,148	,176
Lütfi Banat İlköğretim	Roman	4,681	,064
	Edebiyat-Siir	4,671	,149
	Ekonomi	4,487	,228
	Felsefe-Psikoloji	4,365	,161
	Kisisel Gelism	4,702	,135
	Tarihi	4,571	,122
	Ani	4,322	,168
	Bilim-Kurgu	4,500	,394
	Polisiye	3,780	,558
	Arastirma	4,479	,139

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve okuduğu kitap türlerine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 106 : Okul başarısında, okula ve izlenilen televizyon kanallarına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,739	17	,455	1,393	,137
Intercept	3024,737	1	3024,737	9254,472	,000
okul	,162	1	,162	,495	,482
televizyon1	3,654	8	,457	1,397	,196
okul * televizyon1	4,386	8	,548	1,677	,103
Error	108,838	333	,327		
Total	7339,813	351			
Corrected Total	116,577	350			

okul	asagidaki televizyon kanallarından en çok izlediginiz ilk siradaki kanal hangisidir?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Star	4,334	,135
	ATV	4,409	,083
	Kanal D	4,602	,087
	Show TV	4,469	,128
	Discovery	4,411	,202
	CNBC-E	4,750	,330
	Kanal 7	4,544	,143
	NTV	4,657	,330
	CNN Türk	4,935	,286
Lütfi Banat İlköğretim	Star	4,536	,139
	ATV	4,657	,069
	Kanal D	4,592	,082
	Show TV	4,716	,159
	Discovery	4,420	,172
	CNBC-E	4,477	,330
	Kanal 7	4,004	,181
	NTV	4,390	,191
	CNN Türk	4,721	,216

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve izlediği televizyon kanallarına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 107 : Okul başarısında, okula ve dinlenen müzik türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,554	11	,232	,728	,712
Intercept	2183,323	1	2183,323	6844,772	,000
okul	,293	1	,293	,920	,338
müzik1	,652	5	,130	,409	,843
okul * müzik1	1,120	5	,224	,703	,622
Error	106,219	333	,319		
Total	7240,856	345			
Corrected Total	108,773	344			

okul	asagidaki müzik türlerinden en çok hangisini dinlemeyi tercih edersiniz?	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Türkçe Pop	4,522	,068
	Yabancı Pop	4,223	,282
	Slow	4,659	,213
	Türkü	4,451	,074
	Arabesk	4,462	,231
	Klasik	4,543	,151
Lütfi Banat İlköğretim	Türkçe Pop	4,625	,062
	Yabancı Pop	4,841	,213
	Slow	4,626	,188
	Türkü	4,561	,066
	Arabesk	4,410	,326
	Klasik	4,425	,157

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve dinlediği müzik türlerine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 108 : Okul başarısında, okula ve ders çalışırken babadan yardım alma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,151	3	,384	1,159	,326
Intercept	4250,347	1	4250,347	12837,072	,000
okul	1,023	1	1,023	3,088	,080
Baba yardım	,201	1	,201	,608	,436
okul * baba yardım	,316	1	,316	,953	,330
Error	117,209	354	,331		
Total	7476,897	358			
Corrected Total	118,360	357			

okul	çocuğunuz ders çalışırken zorlandığında baba çocuğa yardım eder.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,490	,050
	Hayir	4,475	,097
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,553	,045
	Hayir	4,694	,109

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ders çalışırken babasının kendisine yardım etme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 109 : Okul başarısında, okula ve ders çalışırken anneden yardım alma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,139	3	,380	1,150	,329
Intercept	681,612	1	681,612	2065,688	,000
okul	,247	1	,247	,747	,388
Anne yardım	,130	1	,130	,393	,531
okul * anne yardım	,061	1	,061	,186	,667
Error	117,469	356	,330		
Total	7520,907	360			
Corrected Total	118,607	359			

okul	çocugunuz ders çalışırken zorlandığında anne çocuğa yardım eder.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,493	,046
	Hayir	4,285	,203
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,579	,041
	Hayir	4,540	,332

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ders çalışırken annesinin kendisine yardım etme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 110 : Okul başarısında, okula ve ders çalışırken ağabey ya da ablasından yardım alma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,778	3	,593	1,798	,147
Intercept	7312,092	1	7312,092	22191,690	,000
okul	,820	1	,820	2,489	,116
Agabey abla yardım	,000	1	,000	,001	,977
okul * agabey abla yardım	,984	1	,984	2,986	,085
Error	116,971	355	,329		
Total	7508,057	359			
Corrected Total	118,749	358			

okul	çocuğunuz ders çalışırken zorlandığında agabey veya abla çocuğa yardım eder.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,536	,061
	Hayir	4,430	,065
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,527	,059
	Hayir	4,631	,058

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ders çalışırken ağabey ya da ablasının kendisine yardım etme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 111 : Okul başarısında, okula ve ders çalışırken sorunlarını yalnız çözme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,449	3	,816	2,452	,063
Intercept	7014,831	1	7014,831	21065,926	,000
okul	,612	1	,612	1,839	,176
yalniz	1,632	1	1,632	4,901	,027
okul * yalnız	,048	1	,048	,144	,704
Error	115,549	347	,333		
Total	7339,873	351			
Corrected Total	117,998	350			

okul	çocukunuz ders çalışırken zorlandığında yalnız çalışarak problemini çözmeye çalışır.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,421	,058
	Hayır	4,583	,072
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,529	,057
	Hayır	4,644	,063

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ders çalışırken sorunlarını yalnız çözme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece sorunlarını yalnız çözme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre her iki okulda da sorunlarını yalnız çözmeyen öğrencilerin başarı puanları sorunlarını yalnız çözen öğrencilerin başarı puanlarından daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 112 : Okul başarısında, okula ve ders çalışırken arkadaşlarının kendisine yardım etme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,847	3	,949	2,877	,036
Intercept	6604,737	1	6604,737	20019,056	,000
okul	,160	1	,160	,485	,487
arkadas	,593	1	,593	1,797	,181
okul * arkadas	1,557	1	1,557	4,719	,031
Error	113,493	344	,330		
Total	7258,701	348			
Corrected Total	116,341	347			

okul	çocugunuz ders çalışırken zorlandığında arkadaşları çocuğa yardımcı olur.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,518	,072
	Hayir	4,465	,058
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,424	,071
	Hayir	4,648	,052

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve ders çalışırken arkadaşlarının kendisine yardım etme durumuna göre farklılığı incelendiğinde her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunduğu; tek başlarına ise anlamlı etkiye sahip olmadıkları görülmektedir. Buna göre Ali Fuat Cebesoy’da okuyan ve arkadaşlarından destek alan öğrencilerin başarı puanı arkadaşlarından destek almayan öğrencilerin başarı puanından yüksek iken; Lütfi Banat’ta okuyan ve arkadaşlarından destek alan öğrencilerin başarı puanı arkadaşlarından destek almayan öğrencilerin başarı puanından düşüktür.

Tablo 113 : Okul başarısında, okula ve velisinin evde olmadığına sorumluluk taşıyacağına dair kendisine güvenme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	3,268	7	,467	1,414	,198
Intercept	2296,185	1	2296,185	6954,259	,000
okul	,818	1	,818	2,477	,116
Sorumluluk tasima	1,132	3	,377	1,143	,332
okul * sorumluluk tasima	1,037	3	,346	1,047	,372
Error	114,904	348	,330		
Total	7432,585	356			
Corrected Total	118,172	355			

okul	çocukum evden ayrı kaldığında çocuğuma sorumluluk tasimasi manasinda güveniyorum.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Kesinlikle güveniyorum	4,410	,080
	Güveniyorum	4,561	,063
	Kararsizim	4,519	,125
	Güvenmiyorum	4,004	,217
Lütfi Banat İlköğretim	Kesinlikle güveniyorum	4,597	,062
	Güveniyorum	4,564	,062
	Kararsizim	4,533	,139
	Güvenmiyorum	4,473	,287

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve velisinin evde olmadığı zaman sorumluluk taşıyacağına dair kendisine güvenme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 114 : Okul başarısında, okula ve matematik kursuna katılma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,692	3	,231	,694	,556
Intercept	5171,379	1	5171,379	15574,705	,000
okul	,684	1	,684	2,060	,152
matematikkursu	,067	1	,067	,203	,653
okul * matematik kursu	,109	1	,109	,327	,568
Error	116,545	351	,332		
Total	7428,000	355			
Corrected Total	117,237	354			

okul	derslerine yardımcı olması açısından Matematik kursuna katılıyor.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,434	,107
	Hayır	4,508	,050
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,580	,064
	Hayır	4,571	,055

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve matematik kursuna katılma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 115: Okul başarısında, okula ve yabancı dil kursuna katılma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,141	3	,380	1,151	,329
Intercept	2980,242	1	2980,242	9019,073	,000
okul	,841	1	,841	2,545	,112
Yabancı dil kursu	,378	1	,378	1,143	,286
okul * yabancı dil kursu	,232	1	,232	,703	,402
Error	116,314	352	,330		
Total	7452,915	356			
Corrected Total	117,455	355			

okul	derslerine yardımcı olması açısından Yabancı dil kursuna katılıyor.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,512	,111
	Hayir	4,490	,049
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,747	,144
	Hayir	4,563	,043

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve yabancı dil kursuna katılma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 116 : Okul başarısında, okula ve bilgisayar kursuna katılma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,164	3	,721	2,203	,087
Intercept	2807,109	1	2807,109	8570,553	,000
okul	,058	1	,058	,178	,673
Bilgisayar kursu	,612	1	,612	1,867	,173
okul * bilgisayar kursu	,253	1	,253	,771	,380
Error	115,290	352	,328		
Total	7452,915	356			
Corrected Total	117,455	355			

okul	derslerine yardımcı olması açısından Bilgisayar kursuna katılıyor.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,450	,159
	Hayır	4,497	,047
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,406	,090
	Hayır	4,624	,046

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve bilgisayar kursuna katılma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 117 : Okul başarısında, okula ve yaz tatillerinde evde annesine yardım etme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,715	3	,238	,720	,540
Intercept	6513,686	1	6513,686	19684,388	,000
okul	,658	1	,658	1,990	,159
Anneye yardım	,037	1	,037	,111	,739
okul * anneye yardım	,018	1	,018	,055	,814
Error	117,141	354	,331		
Total	7490,908	358			
Corrected Total	117,856	357			

okul	çocukum yaz tatilinde evde annesine yardım eder.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,490	,055
	Hayır	4,496	,077
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,566	,050
	Hayır	4,603	,072

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve yaz tatillerinde evde annesine yardım etme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 118 : Okul başarısında, okula ve yaz tatillerinde seyahat etme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,812	3	,271	,816	,486
Intercept	5934,248	1	5934,248	17882,857	,000
okul	,648	1	,648	1,952	,163
seyahat	,100	1	,100	,300	,584
okul * seyahat	,024	1	,024	,073	,787
Error	117,140	353	,332		
Total	7445,907	357			
Corrected Total	117,952	356			

okul	çocukum yaz tatilinde seyahat eder.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,500	,054
	Hayir	4,445	,081
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,576	,049
	Hayir	4,558	,081

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve yaz tatillerinde seyahat etme durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 119 : Okul başarısında, okula ve yaz tatillerinde ders çalışma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,837	3	,279	,847	,469
Intercept	5642,925	1	5642,925	17124,639	,000
okul	,485	1	,485	1,472	,226
ders	,031	1	,031	,095	,759
okul * ders	,026	1	,026	,078	,780
Error	115,332	350	,330		
Total	7407,501	354			
Corrected Total	116,169	353			

okul	çocukum yaz tatilinde ders çalışır.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,488	,054
	Hayir	4,486	,083
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,592	,048
	Hayir	4,551	,085

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve yaz tatillerinde ders çalışma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 120 : Okul başarısında, okula ve yaz tatillerinde spor yapma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	,759	3	,253	,760	,517
Intercept	5442,927	1	5442,927	16344,584	,000
okul	,616	1	,616	1,849	,175
spor	,049	1	,049	,147	,701
okul * spor	,022	1	,022	,068	,795
Error	117,220	352	,333		
Total	7425,503	356			
Corrected Total	117,979	355			

okul	çocukum yaz tatilinde spor yapar.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,496	,053
	Hayir	4,450	,086
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,574	,048
	Hayir	4,565	,087

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve yaz tatillerinde spor yapma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 121 : Okul başarısında, okula ve yaz tatillerinde yaşıtlarıyla oynama durumuna bağı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1,036	3	,345	1,042	,374
Intercept	1418,320	1	1418,320	4278,610	,000
okul	,088	1	,088	,267	,606
Yasitlarla oyun	,209	1	,209	,631	,428
okul * yasitlarla oyun	,013	1	,013	,038	,845
Error	117,679	355	,331		
Total	7505,301	359			
Corrected Total	118,715	358			

okul	çocugum yaz tatilinde yasitlariyla oynar.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,476	,046
	Hayir	4,615	,182
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,576	,042
	Hayir	4,660	,204

Öğrencinin okul başarısının okuduğı okula ve yaz tatillerinde yaşıtlarıyla oynama durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediğı ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 122 : Okul başarısında, okula ve yaz tatillerinde çalışma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,823	3	,941	2,868	,037
Intercept	2546,811	1	2546,811	7763,204	,000
okul	1,896	1	1,896	5,780	,017
çalışır	1,511	1	1,511	4,607	,033
okul * çalışır	,959	1	,959	2,923	,088
Error	115,806	353	,328		
Total	7465,080	357			
Corrected Total	118,629	356			

okul	çocukum yaz tatilinde çalışır.	Mean	Std. Error
Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	Evet	4,128	,153
	Hayır	4,517	,047
Lütfi Banat İlköğretim	Evet	4,543	,115
	Hayır	4,587	,044

Öğrencinin okul başarısının okuduğu okula ve yaz tatillerinde çalışma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının gerek okuduğu okula gerekse yaz tatillerine çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre her iki okulda da yaz tatillerinde çalışan öğrencilerin başarı puanı yaz tatillerinde çalışmayan öğrencilerin başarı puanından düşüktür. Okuldan bağımsız olarak başarı puanları incelendiğinde yine yaz tatillerinde çalışan öğrencilerin başarı puanları, yaz tatillerinde çalışmayan öğrencilere göre daha düşüktür. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

1.3.4.2. Öğrencilerin Okul Başarılarının Okul Öncesi Kurum ve Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılıkları

Tablo 123 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve okula bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,238	3	2,079	6,594	,000
Intercept	7342,603	1	7342,603	23282,916	,000
Okulöncesi kurum	4,037	1	4,037	12,801	,000
Okul	,736	1	,736	2,334	,127
Okulöncesi kurum * okul	1,058	1	1,058	3,354	,068
Error	112,585	357	,315		
Total	7545,906	361			
Corrected Total	118,823	360			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	okul	Mean	Std. Error
Evet	Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	4,543	,065
	Lütfi Banat İlköğretim	4,743	,058
Hayir	Ali Fuat Cebesoy İlköğretim	4,439	,059
	Lütfi Banat İlköğretim	4,421	,056

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve okula göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 124 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve cinsiyete bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,567	3	1,522	4,756	,003
Intercept	6210,974	1	6210,974	19406,456	,000
Okulöncesi kurum	3,649	1	3,649	11,402	,001
Cinsiyet	,013	1	,013	,041	,840
Okulöncesi kurum * cinsiyet	,005	1	,005	,017	,896
Error	114,257	357	,320		
Total	7545,906	361			
Corrected Total	118,823	360			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	cinsiyet;	Mean	Std. Error
Evet	Kadin	4,660	,050
	Erkek	4,639	,086
Hayir	Kadin	4,432	,053
	Erkek	4,427	,065

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve cinsiyete göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 125 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve medeni duruma bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,240	5	1,248	3,935	,002
Intercept	1197,150	1	1197,150	3774,862	,000
Okulöncesi kurum	,001	1	,001	,002	,965
Medeni	,531	2	,265	,837	,434
Okulöncesi kurum * medeni	,950	2	,475	1,498	,225
Error	112,584	355	,317		
Total	7545,906	361			
Corrected Total	118,823	360			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	medeni durumunuz;	Mean	Std. Error
Evet	Evli	4,654	,045
	Dul	4,442	,282
	Diger	4,764	,188
Hayir	Evli	4,406	,042
	Dul	4,801	,213
	Diger	4,634	,199

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve medeni duruma göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 126 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaşa bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,399	7	1,057	3,346	,002
Intercept	2480,207	1	2480,207	7850,455	,000
Okul öncesi kurum	,510	1	,510	1,613	,205
Yasiniz	1,281	3	,427	1,352	,257
Okul öncesi kurum * yasiniz	1,038	3	,346	1,095	,351
Error	111,208	352	,316		
Total	7520,906	360			
Corrected Total	118,607	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	yasiniz;	Mean	Std. Error
Evet	25 ve altı	4,667	,229
	26-35	4,701	,059
	36-45	4,576	,069
	45 ve üstü	4,741	,212
Hayir	25 ve altı	4,634	,199
	26-35	4,366	,063
	36-45	4,412	,060
	45 ve üstü	4,746	,141

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve yaşa göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 127 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve babanın öğrenim durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,213	9	,579	1,790	,069
Intercept	1332,159	1	1332,159	4115,725	,000
Okulöncesi kurum	,542	1	,542	1,676	,196
Babanin öğrenim durumu	,427	4	,107	,330	,858
Okulöncesi kurum * babanın Öğrenim durumu	,266	4	,067	,206	,935
Error	113,610	351	,324		
Total	7545,906	361			
Corrected Total	118,823	360			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	babanin öğrenim durumu hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Okur-yazar degil	4,390	,569
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,585	,116
	Ortaokul mezunu	4,760	,124
	Lise mezunu	4,617	,067
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,704	,080
Hayir	Okur-yazar degil	4,415	,284
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,425	,059
	Ortaokul mezunu	4,452	,101
	Lise mezunu	4,427	,078
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,425	,180

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve babanın öğrenim durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 128 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve annenin öğrenim durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,973	9	,886	2,800	,003
Intercept	1306,618	1	1306,618	4129,983	,000
Okulöncesi kurum	1,008	1	1,008	3,187	,075
Annenin öğrenim durumu	1,352	4	,338	1,068	,372
Okulöncesi kurum * annenin öğrenim durumu	1,572	4	,393	1,242	,293
Error	110,731	350	,316		
Total	7528,350	360			
Corrected Total	118,703	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	annenin öğrenim durumu hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Okur-yazar değil	4,390	,562
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,608	,092
	Ortaokul mezunu	4,677	,141
	Lise mezunu	4,629	,060
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,789	,104
Hayır	Okur-yazar değil	4,399	,170
	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	4,416	,054
	Ortaokul mezunu	4,649	,095
	Lise mezunu	4,298	,099
	Yüksekokul veya üniversite mezunu	4,083	,281

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve annenin öğrenim durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 129 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve babanın mesleğine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,074	9	,675	2,090	,030
Intercept	4510,852	1	4510,852	13967,171	,000
Okulöncesi kurum	2,911	1	2,911	9,012	,003
Babanin meslegi	,398	4	,099	,308	,873
Okulöncesi kurum * babanın meslegi	,839	4	,210	,649	,628
Error	108,192	335	,323		
Total	7216,917	345			
Corrected Total	114,266	344			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	babanin meslegi hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Esnaf, Zanaatkâr	4,635	,080
	Tüccar, Sanayici	4,719	,215
	Serbest Meslek	4,718	,087
	Öğretmen, Memur, Subay, Emekli	4,689	,097
	İşçi, Boyacı, Bekçi, Söfor, Odacı, Ayakkabi tam., Seyyar sat.	4,592	,107
Hayir	Esnaf, Zanaatkâr	4,460	,077
	Tüccar, Sanayici	4,513	,180
	Serbest Meslek	4,302	,096
	Öğretmen, Memur, Subay, Emekli	4,497	,121
	İşçi, Boyacı, Bekçi, Söfor, Odacı, Ayakkabi tam., Seyyar sat.	4,424	,072

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve baba mesleğine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 130 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve annenin mesleğine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,519	9	,835	2,630	,006
Intercept	736,132	1	736,132	2317,206	,000
Okul öncesi kurum	,178	1	,178	,561	,454
Annenin meslegi	1,000	4	,250	,787	,534
Okulöncesi kurum * annenin meslegi	2,668	4	,667	2,100	,080
Error	110,871	349	,318		
Total	7495,906	359			
Corrected Total	118,390	358			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	annenin meslegi hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Ev Hanimi	4,624	,053
	Esnaf, Zanaatkâr	3,600	,564
	Serbest Meslek	4,789	,118
	Öğretmen, Memur, Hemsire	4,695	,118
	İşçi	4,632	,188
Hayir	Ev Hanimi	4,446	,043
	Esnaf, Zanaatkâr	4,790	,399
	Serbest Meslek	4,240	,399
	Öğretmen, Memur, Hemsire	3,863	,325
	İşçi	4,317	,163

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve annenin mesleğine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 131 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve babanın sağlık durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,770	3	1,590	4,981	,002
Intercept	959,852	1	959,852	3006,393	,000
Okulöncesi kurum	,351	1	,351	1,099	,295
Baba	,168	1	,168	,527	,469
Okulöncesi kurum * baba	,034	1	,034	,107	,743
Error	113,660	356	,319		
Total	7530,618	360			
Corrected Total	118,431	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	babanın sağlık durumu?	Mean	Std. Error
Evet	Sag	4,653	,044
	Ölü	4,720	,283
Hayir	Sag	4,422	,042
	Ölü	4,599	,170

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve babanın sağlık durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 132 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve annenin sağlık durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,347	3	2,449	7,843	,000
Intercept	275,983	1	275,983	883,830	,000
Okulöncesi kurum	1,430	1	1,430	4,578	,033
Anne	2,213	1	2,213	7,086	,008
Okulöncesi kurum * anne	,583	1	,583	1,866	,173
Error	111,476	357	,312		
Total	7545,906	361			
Corrected Total	118,823	360			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	annenin sağlık durumu?	Mean	Std. Error
Evet	Sag	4,659	,043
	Ölü	4,295	,395
Hayir	Sag	4,442	,041
	Ölü	3,310	,395

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve anne sağlık durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının okul öncesi kuruma ve anne sağlık durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Ayrıca anneleri sağ olan öğrencilerin karne başarı ortalamaları anneleri sağ olmayan öğrencilerin karne başarı ortalamalarına oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 133 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve aile nüfusuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,019	6	1,003	3,148	,005
Intercept	996,843	1	996,843	3128,274	,000
Okul öncesi kurum	2,584	1	2,584	8,109	,005
Aile nüfusu	,141	3	,047	,147	,932
Okul öncesi kurum * aile nüfusu	1,342	2	,671	2,105	,123
Error	112,804	354	,319		
Total	7545,906	361			
Corrected Total	118,823	360			

Çocuğunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin nüfusu siz dahil kaç kisidir?	Mean	Std. Error
Evet	İki	4,860	,399
	Üç	4,686	,090
	Dört	4,681	,057
	Bes veya daha fazla	4,513	,103
Hayir	İki	.(a)	.
	Üç	4,382	,133
	Dört	4,379	,058
	Bes veya daha fazla	4,501	,064

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve aile nüfusuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 134 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailedeki çocuk sayısına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,858	4	1,965	6,293	,000
Intercept	1320,576	1	1320,576	4230,142	,000
Okul öncesi kurum	,141	1	,141	,452	,502
Çocuk sayısı	,968	2	,484	1,550	,214
Okul öncesi kurum * çocuk sayısı	2,877	1	2,877	9,215	,003
Error	110,825	355	,312		
Total	7521,798	360			
Corrected Total	118,683	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	kaç tane çocukunuz var?	Mean	Std. Error
Evet	1-2	4,693	,045
	3-4	4,336	,132
	5 ve fazla	.(a)	.
Hayir	1-2	4,388	,050
	3-4	4,530	,072
	5 ve fazla	4,193	,228

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve ailedeki çocuk sayısına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 135 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve kaç yıldır İstanbul’da yaşadığına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	9,281	9	1,031	3,266	,001
Intercept	4397,554	1	4397,554	13926,650	,000
Okul öncesi kurum	1,991	1	1,991	6,305	,012
İstanbul	1,528	4	,382	1,210	,306
Okul öncesi kurum * İstanbul	3,010	4	,752	2,383	,051
Error	108,623	344	,316		
Total	7402,793	354			
Corrected Total	117,904	353			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	kaç yıldan beri İstanbul'da yaşıyorsunuz?	Mean	Std. Error
Evet	1960-1969'dan beri	4,600	,095
	1970-1979'dan beri	4,668	,069
	1980-1989'dan beri	4,722	,120
	1990-2000'den beri	4,679	,099
	2000'den beri	4,574	,169
Hayir	1960-1969'dan beri	4,642	,089
	1970-1979'dan beri	4,410	,070
	1980-1989'dan beri	4,445	,088
	1990-2000'den beri	4,170	,095
	2000'den beri	4,607	,229

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve kaç yıldır İstanbul’da yaşanılmasına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 136 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evdeki oda sayısına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,380	5	1,276	4,020	,001
Intercept	4571,392	1	4571,392	14401,694	,000
Okul öncesi kurum	3,967	1	3,967	12,499	,000
Oda	,427	2	,213	,672	,511
Okul öncesi kurum * oda	,755	2	,377	1,189	,306
Error	112,367	354	,317		
Total	7527,759	360			
Corrected Total	118,747	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	oturdugunuz ev kaç odalidir?	Mean	Std. Error
Evet	Bir-iki	4,688	,156
	Üç	4,672	,057
	Dört veya daha fazla	4,619	,074
Hayir	Bir-iki	4,225	,097
	Üç	4,473	,057
	Dört veya daha fazla	4,481	,075

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve evdeki oda sayısına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 137 : Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve oturulan evin türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,874	5	1,175	3,763	,002
Intercept	472,393	1	472,393	1513,147	,000
Okul öncesi kurum	1,343	1	1,343	4,303	,039
Oturduğunuz ev	,818	2	,409	1,310	,271
Okulöncesi kurum * oturduğunuz ev	,669	2	,334	1,071	,344
Error	108,331	347	,312		
Total	7398,637	353			
Corrected Total	114,205	352			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	oturduğunuz ev;	Mean	Std. Error
Evet	Kira	4,619	,086
	Kendi eviniz	4,664	,050
	Lojman	5,000	,395
Hayir	Kira	4,324	,073
	Kendi eviniz	4,494	,050
	Lojman	4,020	,559

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve oturulan evin türüne göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 138: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve oturulan evin türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2,440	5	,488	1,488	,193
Intercept	576,458	1	576,458	1757,432	,000
Okul	,003	1	,003	,009	,926
oturdugunuzev2	1,639	2	,819	2,498	,084
okul * oturdugunuzev2	,295	2	,148	,450	,638
Error	116,116	354	,328		
Total	7529,746	360			
Corrected Total	118,557	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	oturdugunuz ev;	Mean	Std. Error
Evet	Müstakil	4,519	,137
	Apartman	4,668	,046
	Gecekondu	5,000	,564
Hayir	Müstakil	4,270	,120
	Apartman	4,444	,044
	Gecekondu	4,756	,252

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve oturulan evin türüne(2) göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 139: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evin nasıl ısıtıldığına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,293	5	1,059	3,307	,006
Intercept	2169,652	1	2169,652	6778,087	,000
Okul öncesi kurum	1,860	1	1,860	5,809	,016
Isitma	,001	2	,000	,001	,999
Okul öncesi kurum * isitma	,415	2	,207	,647	,524
Error	113,315	354	,320		
Total	7520,906	360			
Corrected Total	118,607	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	evinizi nasıl ısıtılıyorsunuz?	Mean	Std. Error
Evet	Soba ile	4,804	,253
	Kalorifer ile	4,616	,107
	Doğalgaz ile	4,655	,049
Hayir	Soba ile	4,322	,085
	Kalorifer ile	4,494	,151
	Doğal gaz ile	4,459	,049

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve evin nasıl ısıtıldığına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 140: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin aylık gelirine bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,068	9	,563	1,802	,067
Intercept	1297,567	1	1297,567	4152,157	,000
Okul öncesi kurum	,276	1	,276	,884	,348
Aylık gelir	1,109	4	,277	,887	,472
Okul öncesi kurum * aylık gelir	,586	4	,147	,469	,759
Error	100,626	322	,313		
Total	6929,328	332			
Corrected Total	105,694	331			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenin ortalama aylık geliri;	Mean	Std. Error
Evet	<1000	4,780	,559
	1.000 ytl.-1.500 ytl.	4,647	,064
	1.501 ytl.-2.500 ytl.	4,672	,078
	2.501 ytl.-3.500 ytl.	4,610	,119
	3.500 ytl. ve üstü	4,387	,211
Hayir	<1000	4,557	,155
	1.000 ytl.-1.500 ytl.	4,388	,051
	1.501 ytl.-2.500 ytl.	4,581	,108
	2.501 ytl.-3.500 ytl.	4,546	,186
	3.500 ytl. ve üstü	4,359	,211

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve ailenin aylık gelirine göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 141: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin otomobil sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,777	3	1,592	4,988	,002
Intercept	6580,322	1	6580,322	20612,330	,000
Okul öncesi kurum	4,590	1	4,590	14,378	,000
Otomobil	,014	1	,014	,043	,836
Okul öncesi kurum * otomobil	,485	1	,485	1,519	,219
Error	110,777	347	,319		
Total	7338,517	351			
Corrected Total	115,554	350			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin sahip olduğu otomobil var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,625	,052
	Hayir	4,716	,080
Hayir	Evet	4,462	,059
	Hayir	4,397	,060

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve ailenin otomobil sahibi olmasına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 142: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin yazlık ev sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,748	3	1,583	4,956	,002
Intercept	3527,574	1	3527,574	11046,951	,000
Okul öncesi kurum	1,003	1	1,003	3,140	,077
Yazlik ev	,254	1	,254	,795	,373
Okul öncesi kurum * yazlik ev	,311	1	,311	,974	,324
Error	110,806	347	,319		
Total	7338,517	351			
Corrected Total	115,554	350			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin sahip olduğu yazlik ev var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,645	,096
	Hayir	4,653	,049
Hayir	Evet	4,577	,130
	Hayir	4,413	,044

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kurum ve ailenin yazlık ev sahip olmasına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 143: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin arsa sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,814	3	2,271	7,248	,000
Intercept	2787,058	1	2787,058	8893,780	,000
Okul öncesi kurum	,001	1	,001	,004	,951
Arsa	,035	1	,035	,111	,740
Okul öncesi kurum * arsa	2,520	1	2,520	8,043	,005
Error	108,740	347	,313		
Total	7338,517	351			
Corrected Total	115,554	350			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin sahip olduğu arsa var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,440	,122
	Hayir	4,682	,046
Hayir	Evet	4,708	,136
	Hayir	4,402	,043

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve ailesinin arsa sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 144: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin dükkan sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,433	3	1,478	4,610	,004
Intercept	4248,815	1	4248,815	13255,323	,000
Okul öncesi kurum	2,247	1	2,247	7,011	,008
Dükkan	3,29E-005	1	3,29E-005	,000	,992
Okul öncesi kurum * dükkan	,031	1	,031	,096	,757
Error	110,906	346	,321		
Total	7313,517	350			
Corrected Total	115,338	349			

Çocuğunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin sahip olduğu dükkân var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,633	,099
	Hayir	4,656	,049
Hayir	Evet	4,448	,103
	Hayir	4,423	,046

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve ailenin dükkan sahip olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 145: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin iki otomobil sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,032	3	1,677	5,262	,001
Intercept	1849,679	1	1849,679	5801,939	,000
Okul öncesi kurum	,395	1	,395	1,238	,267
İki otomobil	,276	1	,276	,866	,353
Okul öncesi kurum * iki otomobil	,286	1	,286	,898	,344
Error	110,306	346	,319		
Total	7313,517	350			
Corrected Total	115,338	349			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin sahip olduğu iki otomobil var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,449	,151
	Hayir	4,670	,045
Hayir	Evet	4,429	,170
	Hayir	4,427	,043

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve ailesinin iki otomobil sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 146: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ailenin iki ya da daha fazla ev sahibi olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,774	3	1,591	4,975	,002
Intercept	3205,879	1	3205,879	10023,132	,000
Okul öncesi kurum	,766	1	,766	2,395	,123
İki veya daha çok ev	,036	1	,036	,114	,736
Okul öncesi kurum * iki veya daha çok ev	,466	1	,466	1,458	,228
Error	110,348	345	,320		
Total	7288,517	349			
Corrected Total	115,122	348			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ailenizin sahip olduğu iki veya daha çok ev var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,586	,100
	Hayir	4,665	,049
Hayir	Evet	4,555	,137
	Hayir	4,414	,044

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve ailesinin iki ya da daha fazla ev sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 147: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evinde bilgisayar olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,847	3	1,949	6,154	,000
Intercept	5309,657	1	5309,657	16763,054	,000
Okul öncesi kurum	2,028	1	2,028	6,402	,012
Bilgisayar	1,134	1	1,134	3,580	,059
Okul öncesi kurum * bilgisayar	,218	1	,218	,689	,407
Error	112,445	355	,317		
Total	7508,236	359			
Corrected Total	118,293	358			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	evinizde bilgisayar var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,694	,048
	Hayir	4,504	,101
Hayir	Evet	4,460	,053
	Hayir	4,386	,064

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve evinde bilgisayar olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 148: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evinde internet olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,507	3	1,836	5,791	,001
Intercept	6994,606	1	6994,606	22066,488	,000
Okul öncesi kurum	3,653	1	3,653	11,525	,001
İnternet	,745	1	,745	2,352	,126
Okul öncesi kurum * internet	,058	1	,058	,182	,670
Error	112,844	356	,317		
Total	7531,084	360			
Corrected Total	118,352	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	evinizde internete bağlı mısınız?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,704	,055
	Hayir	4,584	,071
Hayir	Evet	4,471	,065
	Hayir	4,403	,053

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve evinde internet olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 149: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evinde televizyon olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,798	3	1,599	5,002	,002
Intercept	438,063	1	438,063	1370,188	,000
Okul öncesi kurum	,074	1	,074	,233	,630
Televizyon	,010	1	,010	,031	,860
Okul öncesi kurum * televizyon	,068	1	,068	,214	,644
Error	113,497	355	,320		
Total	7512,594	359			
Corrected Total	118,295	358			

çocukunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	evinizde televizyon var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,660	,044
	Hayir	4,590	,400
Hayir	Evet	4,427	,041
	Hayir	4,585	,283

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve evinde televizyon sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 150: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evinde telefon olmasına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,938	3	1,646	5,154	,002
Intercept	600,460	1	600,460	1880,453	,000
Okul öncesi kurum	,747	1	,747	2,339	,127
Telefon	,215	1	,215	,675	,412
Okul öncesi kurum * telefon	,061	1	,061	,191	,662
Error	113,358	355	,319		
Total	7512,594	359			
Corrected Total	118,295	358			

Çocuğunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	evinizde telefon var mı?	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,656	,044
	Hayir	4,925	,400
Hayir	Evet	4,423	,043
	Hayir	4,505	,137

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve evinde telefon sahibi olma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 151: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve birinci sırada okunan gazeteye bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,673	13	,590	1,913	,028
Intercept	1405,878	1	1405,878	4556,236	,000
Okul öncesi kurum	,771	1	,771	2,499	,115
gazete1	1,373	6	,229	,741	,617
Okul öncesi kurum * gazete1	1,636	6	,273	,884	,507
Error	97,505	316	,309		
Total	6909,822	330			
Corrected Total	105,179	329			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	asagidakilerden ilk sırada okudugunuz gazete hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Sabah Gazetesi	4,617	,065
	Hürriyet Gazetesi	4,707	,077
	Aksam Gazetesi	4,815	,227
	Cumhuriyet Gazetesi	4,669	,154
	Zaman Gazetesi	4,643	,135
	Vatan Gazetesi	5,000	,393
	Takvim Gazetesi	4,390	,555
Hayir	Sabah Gazetesi	4,421	,058
	Hürriyet Gazetesi	4,207	,113
	Aksam Gazetesi	4,410	,248
	Cumhuriyet Gazetesi	4,377	,210
	Zaman Gazetesi	4,559	,100
	Vatan Gazetesi	4,885	,393
	Takvim Gazetesi	4,478	,227

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve birinci sırada okunan gazeteye göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 152: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ikinci sırada okunan gazeteye bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	9,988	23	,434	1,430	,097
Intercept	2097,494	1	2097,494	6907,697	,000
Okul öncesi kurum	1,456	1	1,456	4,794	,029
gazete2	2,469	11	,224	,739	,700
Okul öncesi kurum * gazete2	4,162	11	,378	1,246	,257
Error	75,608	249	,304		
Total	5742,931	273			
Corrected Total	85,596	272			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	asagidakilerden ikinci sırada okudugunuz gazete hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Sabah Gazetesi	4,700	,083
	Hürriyet Gazetesi	4,636	,079
	Aksam Gazetesi	4,444	,166
	Cumhuriyet Gazetesi	4,800	,276
	Zaman Gazetesi	4,800	,174
	Radikal Gazetesi	4,190	,551
	Star Gazetesi	4,080	,551
	Vatan Gazetesi	4,893	,225
	Takvim Gazetesi	4,883	,318
	Safak Gazetesi	4,630	,318
	Milliyet Gazetesi	4,600	,225
	Posta Gazetesi	4,552	,225
Hayir	Sabah Gazetesi	4,516	,123
	Hürriyet Gazetesi	4,547	,084
	Aksam Gazetesi	4,345	,159
	Cumhuriyet Gazetesi	4,192	,246
	Zaman Gazetesi	4,120	,174
	Radikal Gazetesi	4,670	,225
	Star Gazetesi	4,556	,208
	Vatan Gazetesi	4,104	,208
	Takvim Gazetesi	4,580	,318
	Safak Gazetesi	4,535	,195
	Milliyet Gazetesi	4,230	,276
	Posta Gazetesi	3,980	,276

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve ikinci sırada okunan gazeteye göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre

okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 153: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve sinema ve tiyatroya gitme sıklığına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,089	5	,818	2,830	,016
Intercept	3488,633	1	3488,633	12074,091	,000
Okul öncesi kurum	,702	1	,702	2,428	,120
Sinema tiyatro	,134	2	,067	,232	,793
Okul öncesi kurum * sinema tiyatro	,543	2	,271	,939	,392
Error	88,414	306	,289		
Total	6592,972	312			
Corrected Total	92,503	311			

Çocuğunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ayda ne kadar sıklıkla sinemaya ya da tiyatroya gidersiniz?	Mean	Std. Error
Evet	Sık sık	4,571	,112
	Seyrek olarak	4,702	,052
	Hiçbir zaman	4,639	,123
Hayir	Sık sık	4,622	,155
	Seyrek olarak	4,471	,058
	Hiçbir zaman	4,431	,067

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve tiyatro ve sinemaya gitme sıklığına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 154: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve kitap okuma sıklığına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,810	5	1,162	3,639	,003
Intercept	2952,036	1	2952,036	9245,025	,000
Okul öncesi kurum	2,230	1	2,230	6,984	,009
Kitap	,309	2	,154	,483	,617
Okul öncesi kurum * kitap	,454	2	,227	,711	,492
Error	111,759	350	,319		
Total	7446,766	356			
Corrected Total	117,569	355			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	ayda ne kadar sıklıkla kitap okursunuz?	Mean	Std. Error
Evet	Sık sık	4,659	,082
	Seyrek olarak	4,660	,053
	Hiçbir zaman	4,707	,214
Hayir	Sık sık	4,552	,098
	Seyrek olarak	4,416	,049
	Hiçbir zaman	4,308	,115

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve kitap okuma sıklığına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 155: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ilk tercih edilen kitap türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	10,441	18	,580	1,929	,013
Intercept	2628,761	1	2628,761	8743,892	,000
Okul öncesi kurum	4,750	1	4,750	15,798	,000
Kitap türleri1	3,053	9	,339	1,128	,342
Okul öncesi kurum * kitap türleri1	3,032	8	,379	1,261	,264
Error	94,701	315	,301		
Total	7029,973	334			
Corrected Total	105,143	333			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Asagidaki kitap türlerinden hangisi ilk tercihinizdir?	Mean	Std. Error
Evet	Roman	4,711	,064
	Edebiyat-Siir	4,698	,173
	Ekonomi	4,880	,224
	Felsefe-Psikoloji	4,563	,142
	Kisisel Gelisim	4,692	,123
	Tarihi	4,519	,126
	Ani	4,480	,194
	Bilim-Kurgu	4,760	,317
	Polisiye	.(a)	.
	Arastirma	4,771	,207
Hayir	Roman	4,501	,066
	Edebiyat-Siir	4,570	,152
	Ekonomi	4,485	,194
	Felsefe-Psikoloji	4,315	,194
	Kisisel Gelisim	4,571	,126
	Tarihi	4,463	,114
	Ani	4,421	,207
	Bilim-Kurgu	3,330	,388
	Polisiye	4,170	,317
	Arastirma	4,197	,126

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve ilk tercih edilen kitap türüne göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 156: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ikinci tercih edilen kitap türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	9,366	21	,446	1,511	,072
Intercept	4353,355	1	4353,355	14745,787	,000
Okul öncesi kurum	4,238	1	4,238	14,354	,000
Kitap türleri2	1,532	10	,153	,519	,876
Okul öncesi kurum * kitap türleri2	3,359	10	,336	1,138	,333
Error	90,930	308	,295		
Total	6925,025	330			
Corrected Total	100,296	329			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Asagidaki kitap türlerinden hangisi ikinci tercihinizdir?	Mean	Std. Error
Evet	Roman	4,648	,098
	Edebiyat-Siir	4,553	,111
	Ekonomi	4,509	,205
	Felsefe-Psikoloji	4,702	,109
	Kisisel Gelism	4,806	,109
	Tarihi	4,648	,157
	Ani	4,782	,181
	Bilim-Kurgu	4,627	,314
	Polisiye	4,863	,181
	Arastirma	4,469	,145
	Biyografi	4,695	,272
Hayir	Roman	4,434	,109
	Edebiyat-Siir	4,477	,098
	Ekonomi	4,111	,192
	Felsefe-Psikoloji	4,298	,181
	Kisisel Gelism	4,370	,119
	Tarihi	4,651	,140
	Ani	4,466	,125
	Bilim-Kurgu	4,354	,192
	Polisiye	4,137	,222
	Arastirma	4,570	,121
	Biyografi	4,328	,243

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve ikinci tercih edilen kitap türüne göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 157: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve en çok izlenen televizyon kanalına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	8,460	17	,498	1,533	,081
Intercept	2923,323	1	2923,323	9003,764	,000
Okul öncesi kurum	,421	1	,421	1,298	,255
televizyon1	2,455	8	,307	,945	,479
Okul öncesi kurum * televizyon1	1,621	8	,203	,624	,758
Error	108,118	333	,325		
Total	7339,813	351			
Corrected Total	116,577	350			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	asagidaki televizyon kanallarından en çok izlediginiz ilk siradaki kanal hangisidir?	Mean	Std. Error
Evet	Star	4,608	,164
	ATV	4,653	,070
	Kanal D	4,752	,085
	Show TV	4,712	,164
	Discovery	4,437	,180
	CNBC-E	4,488	,285
	Kanal 7	4,308	,255
	NTV	4,656	,215
	CNN Türk	4,700	,285
Hayir	Star	4,340	,119
	ATV	4,428	,080
	Kanal D	4,448	,083
	Show TV	4,483	,124
	Discovery	4,393	,190
	CNBC-E	4,865	,403
	Kanal 7	4,343	,124
	NTV	4,178	,255
	CNN Türk	4,856	,215

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve en çok izlenen televizyon kanalına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 158: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve en çok ikinci izlenen televizyon kanalına bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	8,317	23	,362	1,082	,364
Intercept	2284,158	1	2284,158	6833,048	,000
Okul öncesi kurum	,823	1	,823	2,463	,118
televizyon2	1,974	11	,179	,537	,878
Okul öncesi kurum * televizyon2	,849	11	,077	,231	,995
Error	108,976	326	,334		
Total	7307,673	350			
Corrected Total	117,293	349			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Asagidaki televizyon kanallarından en çok izlediginiz ikinci siradaki kanal hangisidir?	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
Evet	Star	4,665	,133	4,404	4,926
	ATV	4,648	,087	4,476	4,819
	Kanal D	4,693	,083	4,531	4,856
	Show TV	4,640	,193	4,261	5,019
	FOX	4,385	,289	3,816	4,954
	Discovery	4,818	,236	4,354	5,283
	CNBC-E	4,807	,219	4,377	5,237
	Kanal 7	4,770	,289	4,201	5,339
	NTV	4,696	,193	4,316	5,075
	CNN Türk	4,416	,160	4,101	4,732
	Kral TV	4,270	,578	3,133	5,407
	National Geographic	4,740	,409	3,936	5,544
Hayir	Star	4,505	,145	4,221	4,789
	ATV	4,378	,093	4,196	4,560
	Kanal D	4,333	,094	4,148	4,517
	Show TV	4,423	,093	4,241	4,605
	FOX	4,493	,334	3,837	5,150
	Discovery	4,570	,289	4,001	5,139
	CNBC-E	4,408	,289	3,839	4,976
	Kanal 7	4,480	,129	4,225	4,734
	NTV	4,526	,219	4,096	4,956
	CNN Türk	4,198	,236	3,734	4,663
	Kral TV	4,380	,578	3,243	5,517
	National Geographic	4,785	,236	4,321	5,249

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve en çok ikinci izlenen televizyon kanalına göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte

her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 159: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve en çok tercih edilen müzik türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	7,894	11	,718	2,369	,008
Intercept	1831,169	1	1831,169	6044,646	,000
Okul öncesi kurum	,915	1	,915	3,021	,083
müzik1	,124	5	,025	,082	,995
Okul öncesi kurum * müzik1	2,930	5	,586	1,934	,088
Error	100,879	333	,303		
Total	7240,856	345			
Corrected Total	108,773	344			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Asagidaki müzik türlerinden en çok hangisini dinlemeyi tercih edersiniz?	Mean	Std. Error
Evet	Türkçe Pop	4,656	,059
	Yabancı Pop	4,953	,225
	Slow	4,587	,318
	Türkü	4,731	,077
	Arabesk	4,635	,389
	Klasik	4,388	,138
Hayir	Türkçe Pop	4,469	,070
	Yabancı Pop	4,212	,246
	Slow	4,652	,153
	Türkü	4,376	,061
	Arabesk	4,390	,208
	Klasik	4,629	,166

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve en çok tercih edilen müzik türüne göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 160: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve en çok ikinci tercih edilen müzik türüne bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	10,627	18	,590	1,824	,022
Intercept	1227,848	1	1227,848	3793,058	,000
Okul öncesi kurum	3,329	1	3,329	10,283	,001
müzik2	1,942	10	,194	,600	,814
Okul öncesi kurum * müzik2	3,325	7	,475	1,467	,178
Error	106,500	329	,324		
Total	7249,072	348			
Corrected Total	117,128	347			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Asagidaki müzik türlerinden en çok hangisini ikinci sırada dinlemeyi tercih edersiniz?	Mean	Std. Error
Evet	Türkçe Pop	4,634	,094
	Yabancı Pop	4,739	,147
	Rock	4,575	,402
	Jazz	4,457	,328
	Slow	4,712	,121
	Türkü	4,587	,087
	Arabesk	4,502	,201
	R&B	.(a)	.
	Hip Hop	4,960	,328
	Klasik	4,701	,099
	Türk Sanat Müziği	4,950	,569
Hayir	Türkçe Pop	4,369	,086
	Yabancı Pop	4,713	,147
	Rock	4,632	,232
	Jazz	.(a)	.
	Slow	4,317	,106
	Türkü	4,495	,086
	Arabesk	4,388	,131
	R&B	4,290	,569
	Hip Hop	3,702	,284
	Klasik	4,333	,131
	Türk Sanat Müziği	.(a)	.

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve en çok ikinci tercih edilen müzik türüne göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma

gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 161: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ders çalışırken zorlandığında babanın yardım etme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,587	3	1,529	4,758	,003
Intercept	4215,513	1	4215,513	13116,426	,000
Okul öncesi kurum	2,217	1	2,217	6,898	,009
Baba yardım	,025	1	,025	,077	,781
Okul öncesi kurum * baba yardım	,029	1	,029	,090	,764
Error	113,773	354	,321		
Total	7476,897	358			
Corrected Total	118,360	357			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	çocugunuz ders çalışırken zorlandığında baba çocuğa yardım eder.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,653	,049
	Hayir	4,651	,094
Hayir	Evet	4,421	,045
	Hayir	4,467	,109

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrenci ders çalışırken zorlandığında babanın yardım etmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 162: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ders çalışırken zorlandığında annenin yardım etme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,054	3	1,685	5,282	,001
Intercept	783,957	1	783,957	2457,782	,000
Okul öncesi kurum	,148	1	,148	,464	,496
Anneyardim	,356	1	,356	1,115	,292
Okul öncesi kurum * anne yardım	,119	1	,119	,374	,541
Error	113,553	356	,319		
Total	7520,906	360			
Corrected Total	118,607	359			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugunuz ders çalışırken zorlandığında anne çocuğa yardım eder.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,662	,044
	Hayir	4,362	,282
Hayir	Evet	4,430	,042
	Hayir	4,350	,213

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve öğrenci ders çalışırken zorlandığında annenin yardım etmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 163: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ders çalışırken zorlandığında ağabey veya ablanın yardım etme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	9,009	3	3,003	9,714	,000
Intercept	6973,571	1	6973,571	22558,867	,000
Okul öncesi kurum	4,541	1	4,541	14,688	,000
Agabey abla yardım	,065	1	,065	,211	,646
Okul öncesi kurum * agabey abla yardım	4,382	1	4,382	14,175	,000
Error	109,740	355	,309		
Total	7508,056	359			
Corrected Total	118,749	358			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	çocugunuz ders çalışırken zorlandığında agabey veya abla çocuğa yardım eder.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,534	,068
	Hayir	4,733	,055
Hayir	Evet	4,530	,052
	Hayir	4,276	,065

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrenci ders çalışırken zorlandığında ağabey ya da ablanın yardım etmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 164: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ders çalışırken zorlandığında yalnız başına problemini çözme durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,485	3	1,828	5,639	,001
Intercept	7050,256	1	7050,256	21743,612	,000
Okul öncesi kurum	3,719	1	3,719	11,471	,001
Yalnız	1,324	1	1,324	4,085	,044
Okul öncesi kurum * yalnız	,003	1	,003	,009	,923
Error	112,513	347	,324		
Total	7339,872	351			
Corrected Total	117,998	350			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugunuz ders çalışırken zorlandığında yalnız çalışarak problemini çözmeye çalışır.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,591	,061
	Hayır	4,721	,065
Hayır	Evet	4,387	,053
	Hayır	4,506	,067

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrenci ders çalışırken zorlandığında yalnız başına problemi çözmeye çalışması durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının okul öncesi kuruma gitme ve ders çalışırken zorlandığında yalnız başına problemi çözme durumuna göre anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Ayrıca ders çalışırken zorlanınca yardım alan öğrencilerin karne başarı ortalamalarının ders çalışırken zorlanınca yalnız başına problemi çözen öğrencilerin karne başarı ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 165: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve ders çalışırken zorlandığında arkadaşlarının yardım etmesi durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,641	3	1,547	4,764	,003
Intercept	6327,803	1	6327,803	19487,586	,000
Okul öncesi kurum	3,312	1	3,312	10,200	,002
Arkadas	,291	1	,291	,895	,345
Okul öncesi kurum * arkadas	,041	1	,041	,127	,721
Error	111,700	344	,325		
Total	7258,701	348			
Corrected Total	116,341	347			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugunuz ders çalışırken zorlandığında arkadaşları çocuğa yardımcı olur.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,587	,083
	Hayir	4,672	,052
Hayir	Evet	4,403	,063
	Hayir	4,442	,057

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrenci ders çalışırken zorlandığında arkadaşlarının yardım etmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 166: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve evden ayrı kaldığında sorumluluk taşıması anlamında güvenilmesi durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	6,535	7	,934	2,910	,006
Intercept	1633,383	1	1633,383	5091,681	,000
Okul öncesi kurum	,202	1	,202	,630	,428
Sorumluluk tasima	1,371	3	,457	1,425	,235
Okul öncesi kurum * sorumluluk tasima	,699	3	,233	,726	,537
Error	111,636	348	,321		
Total	7432,584	356			
Corrected Total	118,172	355			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugum evden ayri kaldiginda çocuguma sorumluluk tasimasi manasinda güveniyorum.	Mean	Std. Error
Evet	Kesinlikle güveniyorum	4,675	,067
	Güveniyorum	4,668	,064
	Kararsizim	4,574	,137
	Güvenmiyorum	4,015	,400
Hayir	Kesinlikle güveniyorum	4,373	,069
	Güveniyorum	4,469	,060
	Kararsizim	4,486	,124
	Güvenmiyorum	4,210	,189

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve öğrenci evden ayrı kaldığında öğrenciye sorumluluk taşıması manasında güvenilmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 167: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve matematik kursuna katılma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,053	3	1,684	5,270	,001
Intercept	6204,413	1	6204,413	19412,443	,000
Okul öncesi kurum	5,051	1	5,051	15,802	,000
Matematik kursu	,022	1	,022	,070	,792
Okul öncesi kurum * matematik kursu	,667	1	,667	2,086	,150
Error	112,183	351	,320		
Total	7428,000	355			
Corrected Total	117,237	354			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Derslerine yardımcı olması açısından Matematik kursuna katılıyor.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,705	,074
	Hayir	4,628	,054
Hayir	Evet	4,352	,079
	Hayir	4,463	,048

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve matematik kursu alma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 168: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yabancı dil kursuna katılma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,601	3	1,534	4,783	,003
Intercept	2971,508	1	2971,508	9268,354	,000
Okul öncesi kurum	,600	1	,600	1,873	,172
Yabancı dil kursu	,107	1	,107	,333	,564
Okul öncesi kurum * yabancı dil kursu	,421	1	,421	1,312	,253
Error	112,854	352	,321		
Total	7452,914	356			
Corrected Total	117,455	355			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Derslerine yardımcı olması açısından Yabancı dil kursuna katılıyor.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,607	,109
	Hayir	4,661	,048
Hayir	Evet	4,586	,142
	Hayir	4,423	,043

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve yabancı dil kursu alma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 169: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve bilgisayar kursuna katılma durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,537	3	1,846	5,805	,001
Intercept	3625,249	1	3625,249	11402,040	,000
Okul öncesi kurum	3,780	1	3,780	11,889	,001
Bilgisayar kursu	,747	1	,747	2,351	,126
Okul öncesi kurum * bilgisayar kursu	,527	1	,527	1,657	,199
Error	111,917	352	,318		
Total	7452,914	356			
Corrected Total	117,455	355			

Çocuğunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Derslerine yardımcı olması açısından Bilgisayar kursuna katılıyor.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,635	,115
	Hayir	4,656	,047
Hayir	Evet	4,236	,105
	Hayir	4,474	,045

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve bilgisayar kursu alma durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 170: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaz tatilinde evde annesine yardım etmesi durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,429	3	1,476	4,608	,004
Intercept	6548,956	1	6548,956	20438,968	,000
Okul öncesi kurum	4,186	1	4,186	13,065	,000
Anneye yardım	,010	1	,010	,032	,858
Okul öncesi kurum * anneye yardım	,063	1	,063	,195	,659
Error	113,427	354	,320		
Total	7490,908	358			
Corrected Total	117,856	357			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugum yaz tatilinde evde annesine yardım eder.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,641	,054
	Hayir	4,680	,073
Hayir	Evet	4,439	,050
	Hayir	4,422	,074

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrencinin yaz tatilinde evde annesine yardım etmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 171: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaz tatilinde seyahat etmesi durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,932	3	1,644	5,134	,002
Intercept	5759,992	1	5759,992	17990,396	,000
Okul öncesi kurum	4,385	1	4,385	13,694	,000
Seyahat	,001	1	,001	,004	,947
Okul öncesi kurum * seyahat	,132	1	,132	,414	,521
Error	113,020	353	,320		
Total	7445,906	357			
Corrected Total	117,952	356			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugum yaz tatilinde seyahat eder.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,644	,050
	Hayir	4,683	,091
Hayir	Evet	4,437	,051
	Hayir	4,389	,071

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrencinin yaz tatilinde seyahat etmesi durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 172: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaz tatilinde ders çalışması durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,475	3	1,492	4,674	,003
Intercept	5666,485	1	5666,485	17756,194	,000
Okul öncesi kurum	3,464	1	3,464	10,854	,001
Ders	,040	1	,040	,126	,723
Okul öncesi kurum * ders	,000	1	,000	,000	,984
Error	111,695	350	,319		
Total	7407,501	354			
Corrected Total	116,169	353			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	çocukum yaz tatilinde ders çalışır.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,661	,050
	Hayır	4,638	,085
Hayır	Evet	4,438	,049
	Hayır	4,412	,080

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrencinin yaz tatilinde ders çalışması durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 173: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaz tatilinde spor yapması durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,315	3	1,772	5,535	,001
Intercept	5318,016	1	5318,016	16615,254	,000
Okul öncesi kurum	4,985	1	4,985	15,573	,000
Spor	,004	1	,004	,012	,912
Okul öncesi kurum * spor	,513	1	,513	1,602	,207
Error	112,664	352	,320		
Total	7425,503	356			
Corrected Total	117,979	355			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugum yaz tatilinde spor yapar.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,633	,049
	Hayir	4,730	,096
Hayir	Evet	4,444	,049
	Hayir	4,362	,077

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrencinin yaz tatilinde spor yapması durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarıları üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 174: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaz tatilinde yaşitlarıyla oynaması durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	4,776	3	1,592	4,961	,002
Intercept	1424,341	1	1424,341	4437,837	,000
Okul öncesi kurum	,728	1	,728	2,268	,133
Yasitlarla oyun	,200	1	,200	,624	,430
Okul öncesi kurum * yasitlarla oyun	,007	1	,007	,023	,880
Error	113,939	355	,321		
Total	7505,301	359			
Corrected Total	118,715	358			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	çocugum yaz tatilinde yasitlariyla oynar.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,651	,045
	Hayir	4,739	,200
Hayir	Evet	4,422	,042
	Hayir	4,552	,179

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitmeye ve öğrencinin yaz tatilinde yaşitlarıyla oynaması durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının her iki değişkene göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 175: Okul başarısında, okul öncesi kuruma ve yaz tatilinde çalışması durumuna bağlı olarak görülen farklılık

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	5,507	3	1,836	5,728	,001
Intercept	2543,116	1	2543,116	7935,871	,000
Okul öncesi kurum	3,019	1	3,019	9,421	,002
Çalışır	,254	1	,254	,794	,373
Okul öncesi kurum * çalışır	,413	1	,413	1,290	,257
Error	113,122	353	,320		
Total	7465,080	357			
Corrected Total	118,629	356			

Çocugunuz daha önce okul öncesi kuruma gitti mi?	Çocugum yaz tatilinde çalışır.	Mean	Std. Error
Evet	Evet	4,678	,157
	Hayır	4,653	,045
Hayır	Evet	4,252	,111
	Hayır	4,457	,045

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve öğrencinin yaz tatilinde çalışması durumuna göre farklılığı incelendiğinde öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

SONUÇ

Ülkemizde tarihsel süreci Osmanlı dönemine kadar uzanan Okul Öncesi Eğitim; Cumhuriyet Dönemi ve daha sonraki yıllarda önem kazanmıştır. Özellikle son yıllardaki akademik çalışmaların Okul Öncesi Eğitim üzerinde yoğunlaşması ve bu konu ile ilgili çok fazla dernek ve programın faaliyetlerini arttırması ve bu kurumların sayılarının artması bize Okul Öncesi Eğitimin çok hızlı bir şekilde büyüdüğünü göstermektedir.

Okul öncesi eğitim kurumu çocuğu ilköğretime hazırlama görevini üstlendiğine göre okul öncesi eğitim ve ilköğretim arasında bir bağ bulunmalıdır. Çocuk okul öncesi eğitim kurumunda okulun belli kuralları olduğunu öğrenir. Böyle bir eğitimden geçmeden direkt ilköğretim kurumuna gelen çocuk, okula adapte olmakta, okul kurallarına uymakta başlangıçta oldukça güçlük çeker. Ayrıca okul öncesi eğitimden yararlanamayan çocuklar ilkokula ilk başladıklarında daha öncede belirtildiği gibi bilgi eksikliği bakımından da zorluk çekmektedirler. Oysaki okul öncesi eğitim, çocukların ailelerinden ya da çevrelerinden kaynaklanan dezavantajları azaltıp öğrenme engellerini ortadan kaldırarak ilköğretime başlarken fırsat eşitliğinin yaratılmasını sağlar. Bu da bize ilköğretimin okul öncesi eğitimden ayrılmaması gerektiğini ve ilköğretime gösterilen önem kadar okul öncesi eğitime de önem verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin; benlik, dil, duygusal, sosyal, fiziksel, bilişsel gelişim gibi çocukların ilerideki hayatlarını etkileyecek etmenler üzerinde doğrudan etki göstermektedir. Ayrıca okul öncesi eğitim alan öğrencilerin zaman zaman istem dışı olan fizyolojik, zekâ, çevresel ve duygusal faktörler açısından okul öncesinde eğitim almayan çocuklara göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

Okul öncesi eğitim almayan öğrencilerde daha sık görülen toplum ile uyum sorunu, derslere adapte olamama, arkadaş ve çevre edinmede problem yaşama vb. gibi olumsuzluklara karşın, okul öncesi eğitim alan çocukların sadece karne açısından değil onların hayatına da çok önemli bir katkı sağladığını göstermektedir.

Mayıs-Haziran 2007 tarihleri arasında Lütfi Banat İlköğretim ve Ali Fuat Cebesoy İlköğretim okullarında 361 kişi üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Bu ankette, okul öncesi eğitim alan ve almayan ilkokul çocuklarının durumlarını saptamak için, anne-babalara ve ilkokul öğretmenlerine sorular sorularak çocukların başarılarını etkileyen faktörler saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi eğitim alan öğrenciler ile okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin karne başarılarının birbirinden farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Buna

göre okul öncesi eğitim alan öğrencilerin karne başarıları okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyen öğrencilerin karne başarısından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Öğrencinin okuduğu okul ile birlikte okul öncesi eğitim alma durumunun ders başarısı üzerindeki etkisi incelendiğinde, öğrencinin başarı puanının sadece okul öncesi kuruma gitmiş olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Buna göre her iki okulda da okul öncesi kuruma gitmiş öğrencilerin başarı puanı okul öncesi kuruma gitmemiş öğrencilere göre daha yüksektir. Bununla birlikte her iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin ders başarılarının okudukları okula ve sosyo demografik özelliklerine göre farklılıkları incelendiğinde ise; öğrencinin okul başarısının okuduğu okul ile birlikte velisinin cinsiyetine, velisinin medeni durumuna, velisinin yaşına, babasının öğrenim durumuna, annesinin öğrenim durumuna, babasının mesleğine, annesinin mesleğine, babasının sağ olma durumuna, ailesinin nüfusuna, oturduğu evin kira, lojman ya da kendi evleri olmasına, oturduğu evin gecekondulu, müstakil ev ya da apartman dairesi olmasına, ailesinin ortalama aylık gelirine, ailesinin otomobil sahibi olma durumuna, ailesinin yazlık ev sahibi olma durumuna, ailesinin arsa sahibi olma durumuna, ailesinin dükkan sahibi olma durumuna, ailesinin iki otomobil sahibi olma durumuna, ailesinin iki ya da daha fazla ev sahibi olma durumuna, evinde televizyon olma durumuna, evinde telefon olma durumuna, evinde birinci sırada okunan gazeteye, sinemaya ya da tiyatroya gitme sıklığına, kitap okuma sıklığına, okuduğu kitap türlerine, izlediği televizyon kanallarına, dinlediği müzik türlerine, ders çalışırken babasının kendisine yardım etme durumuna, annesinin kendisine yardım etme durumuna, ders çalışırken ağabey ya da ablasının kendisine yardım etme durumuna, velisinin evde olmadığı zaman sorumluluk taşıyacağına dair kendisine güvenme durumuna, matematik kursuna katılma durumuna, yabancı dil kursuna katılma durumuna, bilgisayar kursuna katılma durumuna, yaz tatillerinde evde annesine yardım etme durumuna, yaz tatillerinde seyahat etme durumuna, yaz tatillerinde ders çalışma durumuna, yaz tatillerinde spor yapma durumuna, yaz tatillerinde yaşlılarıyla oynama durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Öğrencinin okuduğu okul ile yukarıda belirtilen değişkenlerin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Öğrencinin okul başarısının farklılık gösterdiği değişkenler ise öğrencinin annesinin sağ olma durumu, evinde bilgisayar olma durumu, evinde internet olma durumu, yaz tatillerinde çalışma durumu olmuştur. Buna göre her iki okulda da annesi vefat etmiş öğrencilerin annesi yaşayan öğrencilere göre; bilgisayar sahibi olmayan öğrencilerin

bilgisayar sahibi olanlara göre; internet sahibi olmayan öğrencilerin internet sahibi olanlara göre; yaz tatillerinde çalışanların yaz tatillerinde çalışmayanlara göre ders başarı düzeyleri daha düşüktür.

Öğrencinin evinde bilgisayar ve internet bulunması, onun araştırma yapabilmesi, bilgiye daha çabuk ulaşabilmesi açısından önemlidir. Bu da çocuğun başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Annenin sağ olma durumu, çocuğa yeterince destek olunmamasına ve çocuğu duygusal anlamda olumsuz etkilenmesine yol açabileceği için ders başarısı da olumsuz etkilenmektedir. Ayrıca çocuğun yaz tatillerinde zamanını çalışarak geçirmesi, çocuğun kendisine ayıracak, sevdiği şeylerle ilgilenebilecek zamanı olmadığı için onun ders başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Öğrencinin okuduğu okul ile birlikte ders başarısını etkileyen faktörler ise ailedeki çocuk sayısı, oturduğu evin oda sayısı, oturduğu evin ısıtma sistemi, ders çalışırken sorunlarını yalnız çözme durumu, ders çalışırken arkadaşlarının kendisine yardım etme durumu olmuştur. Buna göre Ali Fuat Cebesoy'da okuyan ve ailesinde 5 ve daha fazla çocuk bulunan öğrencilerin başarı puanı Lütfü Banat'ta okuyan ailesinde 5 ve daha fazla çocuk bulunan öğrencilerin başarı puanından; evin oda sayısı 1-2 olan öğrencilerin başarı puanı oturduğu evin oda sayısı daha fazla olan öğrencilerin başarı puanından; Ali Fuat Cebesoy'da okuyan ve evi soba ya da kalorifer ile ısınan öğrencilerin başarı puanı Lütfü Banat'ta okuyan ve evi soba ya da kalorifer ile ısınan öğrencilerin başarı puanından; Ali Fuat Cebesoy'da okuyan ve arkadaşlarından destek almayan öğrencilerin başarı puanı arkadaşlarından destek alan öğrencilerin başarı puanından daha düşüktür.

Öğrencilerin ders başarılarının okul öncesi kuruma gitme ve sosyo demografik özelliklerine göre farklılıkları incelendiğinde ise; öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme ve velisinin medeni durumuna göre, velisinin yaşına göre, babasının öğrenim durumuna göre, annesinin öğrenim durumuna göre, annesinin mesleğine göre, babasının sağlık durumuna göre, ailedeki çocuk sayısına göre, oturulan evin türüne göre, ailenin aylık gelirine göre, ailenin yazlık ev sahip olmasına göre, ailesinin arsa sahibi olma durumuna göre, ailesinin iki otomobil sahibi olma durumuna göre, ailesinin iki ya da daha fazla ev sahibi olma durumuna göre, evinde televizyon sahibi olma durumuna göre, evinde telefon sahibi olma durumuna göre, evinde birinci sırada okunan gazeteye göre, tiyatro ve sinemaya gitme sıklığına göre, en çok izlenen televizyon kanalına göre, en çok ikinci izlenen televizyon kanalına göre, en çok tercih edilen müzik türüne göre, ders çalışırken zorlandığında annenin yardım etmesi durumuna göre, evden ayrı kaldığında öğrenciye sorumluluk taşınması manasında güvenilmesi durumuna göre, yabancı dil kursu alma

durumuna göre, öğrencinin yaz tatilinde yaşlılarıyla oynaması durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi kuruma gitme ile birlikte yukarıda belirtilen değişkenlerin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Öğrencinin okul başarısının okul öncesi kuruma gitme durumuna göre farklılık gösterdiği ancak sosyo demografik özelliklerine göre farklılık göstermediği değişkenler ise sırasıyla cinsiyet, baba mesleği, aile nüfusu, kaç yıldır İstanbul'da yaşanıldığı, evdeki oda sayısı, oturulan evin türü, evin nasıl ısıtıldığı, ailenin otomobil sahip olması, ailenin dükkan sahip olması, evinde bilgisayar olma durumu, evinde internet olma durumu, evinde ikinci sırada okunan gazete, kitap okuma sıklığı, ilk tercih edilen kitap türü, ikinci tercih edilen kitap türü, en çok tercih edilen müzik türü, ders çalışırken zorlandığında babanın yardım etmesi durumu, ders çalışırken zorlandığında ağabey ya da ablanın yardım etmesi durumu, öğrenci ders çalışırken zorlandığında arkadaşlarının yardım etmesi durumu, matematik kursu alma durumu, bilgisayar kursu alma durumu, öğrencinin yaz tatilinde evde annesine yardım etmesi durumu, öğrencinin yaz tatilinde seyahat etmesi durumu, öğrencinin yaz tatilinde ders çalışması durumu, öğrencinin yaz tatilinde spor yapması durumu, öğrencinin yaz tatilinde çalışması durumu olmuştur. Başka deyişle bu değişkenler itibariyle öğrencinin ders başarısı sadece okul öncesi kuruma gitme durumuna göre farklılık göstermiş belirtilen değişkenler itibariyle anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir. Bu değişkenler itibariyle okul öncesi kuruma giden öğrencilerin karne başarı ortalaması okul öncesi kuruma gitmeyen öğrencilere oranla daha yüksektir. Bununla birlikte öğrencinin okul öncesi kuruma gitme durumu ile belirtilen değişkenlerin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir.

Öğrencinin okul başarısının gerek okul öncesi kuruma gitme durumuna gerekse sosyo demografik özelliklerine göre farklılık gösterdiği değişkenler ise anne sağlık durumu ve öğrenci ders çalışırken zorlandığında yalnız başına problemi çözmeye çalışması durumu olmuştur. Buna göre anneleri sağ olan öğrencilerin karne başarı ortalamaları anneleri sağ olmayan öğrencilerin karne başarı ortalamalarına oranla daha yüksek; ders çalışırken zorlanınca yardım alan öğrencilerin karne başarı ortalamalarının ders çalışırken zorlanınca yalnız başına problemi çözen öğrencilerin karne başarı ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte okul öncesi kuruma gitme ile söz konusu iki değişkenin öğrencinin başarısı üzerinde anlamlı düzeyde ortak bir etkisinin bulunmadığı ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencinin ilkokul öncesi eğitim kurumuna gitmesi öğrenci hangi demografik özelliklere sahip olursa olsun okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyenlere göre daha başarılı olmasına yol açıyor. Okul öncesi kuruma gitmiş ya da gitmemiş olsun öğrencinin ders başarısına etki eden bazı demografik özelliklerin bulunması, bu özelliklerin öğrencinin okul öncesi eğitim kurumuna gitmesinden bağımsız olduğunu ortaya koyuyor. Buna göre öğrencinin okul öncesi eğitime gitmiş olmasının ders başarısı üzerinde etkisi olan önemli bir unsur olduğunu ileri sürmek mümkündür.

Bu doğrultuda ülkemizde okul öncesi eğitimin hızla yayılması için uygulanabilecek birkaç öneriyi şu şekilde sıralayabiliriz :

1. Öncelikle ailenin okul öncesi eğitim hakkında bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Aileye okul öncesi eğitimin önemi anlatılmalıdır. Bunun için aileyi eğitici kurslar, ücretsiz seminerler düzenlenebilir. Ayrıca çocuğun bebeklik dönemindeki bakımı için de aile bilinçlendirilmelidir.
2. Ailenin de okul öncesi eğitim programına aktif olarak katılabileceği programlar geliştirilebilir.
3. Medya iletişim araçlarının yardımıyla okul öncesi eğitimin yararları açıklanarak halk bilinçlendirilmelidir.
4. Okul öncesi eğitim almak zorunlu hale getirilebilir.
5. Çalışan kadınlar için işyerlerine bağlı okul öncesi eğitim kurumları açılabilir.
6. Çocukların gelişim düzeyleri, yaş, ilgi ve ihtiyaçları ele alınarak daha çok “çocuk merkezli” eğitim programları düzenlenmelidir.
7. Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim verecek öğretmenlerin sayısının çoğaltılması sağlanabilir.

Kaynakça

- Abacı, O., Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanat Eğitimi, İstanbul, 2000.
- AÇEV, 7 Çok Geç (Ed. Sucuka, N.), (Çev. Şenocak, D.), İstanbul, 1999.
- Anning, A., The First Years At School, Buckingham, 1991.
- Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 1999.
- Ayhan, Ş., “İlkokul Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimi ile İlgili Düşünceleri ve Okul Öncesi Eğitiminden Beklentileri” (Dnş. Oktay, A.), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998.
- Başal, H., “Okul Öncesi Eğitimi Bazı Değişkenler Bakımından Etkisi (Doktora Tezi)”, Gazi Üniversitesi, Ankara, Ocak 1992.
- Berk, G. H., Early Childhood Education, New-York, 1988.
- Berklin, T. C., Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklarımız, Ankara, 1971.
- Biber, B., Early Education and Psychological Development, New Haven, 1984.
- Binbaşıoğlu, C., Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi, Ankara, 1995.
- Brierley, J., Give Me A Child Until He Is Seven, London, 1994.
- Bruce, T., Early Childhood Education, London, 1987.
- Cüceloğlu, D., İnsan ve Davranışı, İstanbul, 1999.
- Çetinsoylu, N. A., “İki Farklı Sosyal Çevrede Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Giden Çocukların Anne-Babalarının Okul Öncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi” (Dnş. Çağlar, A.), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998.
- DPT, Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Yayın No: DPT : 2568 Ankara, 2001.
- DPT, Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim-Özel- Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Yayın No: DPT: 2598, Ankara, 2001.
- Erkunt, N., Okul Öncesi ile İlgili Uygulamalı Çalışmalar, İstanbul, 1966.
- Evans, D. E., Contemporary Influences in Early Childhood Education, New-York, 1975.
- Fişek, O. G., Yıldırım M., S., Çocuk Gelişimi, İstanbul, 1983.
- Gander, J. M.-Gardiner, W. H., Çocuk ve Ergen Gelişimi, Ankara, Eylül 1998.

Gökgöz, T. M., Milli Eğitim Sayısal Veriler, Ankara, 2001.

Hurst, V.-Joseph J., Supporting Early Learning, Buckingham, 1998.

http://www.cocuksevgisi.com/index.php?option=com_content&task=view&id=20
(15.03.2007)

<http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/bildiriler/Ayla%20Oktay.doc> (01.04.2007)

<http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02c.pdf> (04.04.2007)

http://www.egitimportali.com/yazigoster.php?yazi_no=pdr19haftalik (07.04.2007)

http://ilgaz.meb.gov.tr/rehberlik/132_Okul_Basarisini_Etkileyen_Faktorler.htm
(11.04.2007)

http://www.acev.org/arastirma/yayin/esit_firsat/TREVALUA.DOC (03.05.2007)

<http://pdrhizmetleri.sitemynet.com/b7.html> (03.05.2007)

<http://www.egitimsen.org.tr/index.php?yazi=11> (05.05.2007)

<http://eskisehir.meb.gov.tr/kurultay/komisyon/Raporlar/HTML/rapor9.html> (06.05.2007)

İTO, “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Nitelikleri, Sorunları ve Çözüm Önerileri Paneli”,
İstanbul, 18 Kasım 1994.

Kağıtçıbaşı, Ç.-Bekman, S.- Sunar, D., Başarı Ailede Başlar: Çok Amaçlı Eğitim Modeli,
İstanbul, 1993.

Kasatura, İ., Okul Başarısı’ndan Hayat Başarısı’na, İstanbul, 1991.

Katz, G., Current Topics in Early Childhood Education, New Jersey, 1980.

Kolçak, S., İlköğretimin Temel Davaları, İstanbul, 1946.

Mangır, M.-Çağatay N., Anaokuluna Giden ve Gitmeyen Dört-Altı Yaş Arası Çocukların
Görsel Algılamaları Üzerinde Bir Araştırma, Ankara, 1987.

MEB, Cumhuriyetimizin 75. Yılında Okul Öncesi Eğitim, Ankara, Temmuz 1998.

MEB, T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 1997.

Oktay, A., Okul Olgunluğu: Farklı Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Ortamlarda Yetişen
Çocuklarda Okul Olgunluğunun Ölçülmesi, İstanbul, 1983.

Oktay, A., Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem, İstanbul, 1999.

Rudolph, M., Anaokulunda Hayat ve Öğrenim (Çev. Gökner, F.), İstanbul, 1962.

- Smart, S., M.-Smart, C. R., *Preschool Children: Development and Relations*, New York, 1978.
- Smith, P. K.-Cowie, H., *Understanding Children's Development*, Oxford, 1988.
- Sükan, Z.-Ulçay, S.-Okman, G., *İstanbul Okul Öncesi Programı: Öğretmen Kılavuzu (Proje Ynt. Kağıtçıbaşı, Ç.-Özgediz, S.)*, İstanbul, Kasım 1978.
- Şemin, R., *Okulda Başarısızlık: Sosyo Kültürel Açından Şanssız Çocuklar*, İstanbul, 1975.
- TOÖEGD, *Okul Öncesi Eğitimi Önemi ve Sorunları*, Ankara, 1969.
- Tonguç, H. İ., *İlköğretim Kavramı*, İstanbul, 1946.
- Ulçay, S., *Okul Öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kurumlarında Yıllık Program*, Ankara, 1983.
- Uluğbay, H., T.B.M.M. 1998 Yılı Bütçe Raporu, Ankara, 22 Aralık 1997.
- UNİCEF, “Erken Çocukluk Eğitiminde Farklı Modeller”, *Seminer Bildirileri* (Ed. Bekman, S.), 10-14 Eylül 1990, İstanbul.
- UNİCEF, *Different Models In Early Childhood Education* (Ed. Bekman, S.), İstanbul, 10-14 Eylül.
- Vural, B., *Öğrencinin Başarısı İçin Okul-Aile Birlikteliği* (Ed. Demir, R.), İstanbul, 2004.
- Yavuzer, H., *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul, 1999.
- Yavuzer, H., *Okul Çağı Çocuğu*, İstanbul, 2003.
- Yıldız, N., “Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörlerin Rolü: Orta İkinci Sınıf Öğrencileri ile İlgili Bir Araştırma” (Dnş. Aykaç, M.), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999.
- Yörükoğlu, A. *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul, 1989.
- www.egitimim.com/Rehberlik/Cocuk_Gelisimi/119_Okul_Oncesi_Egitim_Nedir.htm
(15.03.2007)

ÖZGEÇMİŞ

01 Eylül 1981 tarihi, İstanbul İli doğumluyum. İlköğretimi Özel Kucak Ana İlkokulu'nda tamamladıktan sonra, Ortaöğretim ve Liseyi Özel Boğaziçi Lisesi'nde bitirdim. Özel Boğaziçi Lisesi'nden 1999 yılında mezun olduktan sonra, Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi bölümünde eğitimime devam ettim. Üniversiteyi 2003 yılında bitirdikten sonra öğretmenlik mesleğine başladım. 2003-2004 yılları arasında Bilfen Anaokulunda görev yaptım. Daha sonra British International School'da görev aldım. Öğretmenlik görevime devam ederken aynı zamanda 2005 yılında Beykent Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında yüksek lisans eğitimime başladım. Şu anda Early Learning Academy adındaki bir anaokulunda Müdür Yardımcısı olarak görevime devam etmekteyim.

Yabancı dillerden İngilizce'yi çok iyi konuşup anlamaktayım. Ayrıca çok az İtalyanca biliyorum. Bilgisayar donanımları konusunda bilinçliyim. MS Office programları ve İnternet konularında bilgi sahibiyim.

Lis SİVA